

SL DELION /09

CONSERVATORUL „GEORGE ENESCU”
I A ŞI

BIBLIOTECA
PAVEL DELION
INV. NR.

METODICA MUZICII VOCALE

PAVEL DELION

1979

21

I

Probleme generale

DEFINITIE

SCOP SI SARCINI

LATURILE METODICII

DIVERSIFICAREA METODICII

DEZVOLTAREA MUZICII SI METODICII

IN DECURSUL TIMPULUI

METODICA IN INVATAMINTUL MUZICAL RELIGIOS

METODICA IN INVATAMINTUL PRIMAR SI SECUNDAR

METODICA IN INVATAMINTUL SUPERIOR

. - .

Definiție

Metodica, este o disciplină de sinteză și specializare, care se ocupă cu studiul procesului de învățămînt pe obiecte. Fiecare disciplină de învățămînt are o metodică proprie, cu ajutorul căreia se pot stabili soluții concrete în toate problemele ce se referă la predarea și învățarea obiectului respectiv.

Scopul și sarcinile metodicii

Scopul și sarcinile cursului de metodică împreună cu practica pedagogică, efectuată nemijlocit în școlile de aplicație, au menirea de a consolida și îmbogăți pregătirea de specialitate și pedagogică însoțită de studenți la cursuri, de a forma și consolida deprinderi legate de munca didactică, de a deștepta interesul și dragostea pentru această muncă și de a cultiva calitățile morale necesare unui educator: ținută etică ireproșabilă, cinste, demnitate, sinceritate, principialitate, modestie, voință, stăpînire de sine, consecvență, punctualitate, simțul răspunderii, dragoste și respect față de muncă, pasiune, abnegație, intransigență față de nedreptate și necinste, mîndrie patriotică, spirit ~~internaționalist~~, generozitate și ~~dăruire~~ ^{devotație} pentru interesele colectivului, exigență și spirit ~~revoluționar~~ ^{revoluționar} comunist, ținută corporală și vestimentară demnă de un educator.

Cursul de metodică, împreună cu practica pedagogică, urmează, ca pe baza cunoștințelor de specialitate și pedagogice, să înarmeze studenții cu un bogat volum de cunoștințe, priceperi și deprinderi din metodica muzicii în vederea realizării procesului de educație muzicală a tineretului școlar, familiarizîndu-i totodată, cu întreaga muncă desfășurată de profesor atât în clasă cît și în afară de clasă.

Înarmați cu temeinice cunoștințe, priceperi și deprinderi de muncă didactică, viitorii profesori de muzică vor începe cariera fără greutăți și lipsuri. Neavînd asemenea cunoștințe, priceperi și deprinderi, încercările tinerilor profesori, în majoritatea cazurilor, sînt istovitoare și chiar demobilizatoare.

Cursul teoretic și activitatea practică contribuie la pregătirea candidaților în vederea predării muzicii atât în școala primară, școala generală ^{gimnaziu} cît și în alte tipuri de școli: școli de muzică, școli populare de artă, licee de muzică, licee de cultură generală, licee de specialitate, școli profesionale etc.

Viitorii profesori de muzică trebuie să fie ferm convinși și să-și însușească o concepție justă și clară în ceea ce privește necesitatea și importanța îndeplinirii educației muzicale a tineretului școlar. Numai printr-o concepție justă se asigură realizarea educației estetice în școală. Educația muzicală nu trebuie confundată cu teoria muzicii. Educația muzicală cuprinde teoria muzicii, însă aceasta nu trebuie considerată ca scop ci doar ca mijloc de a explica relațiile ce există între diferite elemente ale muzicii în vederea ușurării înțelegerii conținutului emoțional al ei. Teoria nu poate înlocui muzica, ea fiind în esență o artă și, ca orice artă, ea se adresează în primul rând sensibilității artistice a tineretului. Ne este cunoscut faptul că poporul creează muzică fără să cunoască teorie. Creează pentru că are sensibilitate artistică foarte dezvoltată. Cântăreții populari, creatorii de cîntece nu cunosc game, moduri, ritmul aksak sau alte elemente aparținînd teoriei, și, totuși creează și interpretează cîntece de toată frumusețea ce impresionează și emoționează. Iată de ce în școală este necesar să se urmărească îndeplinirea educației muzicale a elevilor prin cîntece accesibile și frumoase, prin intonarea elementelor muzicii, solicitînd ajutor teoriei numai atunci cînd este necesar să se lămurească unele probleme muzicale.

La această disciplină candidații sînt pregătiți și în ceea ce privește activitatea de metodist în cadrul diverselor instituții cultural-artistice, case de cultură, cămine culturale, cluburi artistice, case de ^{capit} pînieri, sindicate etc.

Metodica muzicii cuprinde scopul și sarcinile educației muzicale în învățămînt, planul de învățămînt, programele școlare, manualul didactic, principiile didactice, metodele de învățămînt, etapele învățămîntului muzical, mijloacele prin care se realizează educația muzicală, structura metodică a lecției de muzică, tipurile și variantele ei, întocmirea planurilor de lecții cît și activitatea didactică, culturală și metodică a profesorului de muzică.

Laturile metodicii

Metodica muzicii, ca obiect de învățămînt, cuprinde două laturi: metodica predării muzicii și metodica studierii muzicii.

Metodica predării muzicii cuprinde modalități și procedee pe care le utilizează profesorul în vederea transmiterii de cunoștințe și formării de priceperi și deprinderi muzicale.

Această disciplină pune la dispoziția profesorului procedee cu ajutorul cărora elevii înțeleg și își însușesc cunoștințele muzicale predate de profesor. Astfel, ei înțeleg ce este timpul muzical, care sînt calitățile sunetului, ce se înțelege printr-un interval, o gamă sau un mod. Pe lângă procedee cu ajutorul cărora elevii își însușesc cunoștințe, noțiuni și reguli, esențial este faptul că metodică predării muzicii oferă educatorului și procedee cu ajutorul cărora elevii își formează și își consolidează deprinderi practice de a percepe, recunoaște și reproduce elemente de ritm, elemente melodice etc. Astfel, elevii își formează deprinderi de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul format din pătrimi și optimi, de a percepe, recunoaște și reproduce un interval, o gamă, un mod. Asemenea procedee aparțin profesorului.

Metodica studierii muzicii cuprinde procedee și modalități, care trebuie bine cunoscute de către elevi, în vederea însușirii diferitelor elemente ale muzicii, precum și în vederea formării și consolidării deprinderilor practice corespunzătoare. Astfel, elevii trebuie să știe cum se însușesc de exemplu: elementele muzicale ca sincopa, contratimpul, trioletul, cum se execută acestea și cum se formează și se consolidează deprinderile de tactare, ritmare sau intonare ale acestor elemente muzicale. Asemenea procedee aparțin elevilor, ele intră în obligativitatea lor.

Profesorul de muzică trebuie să fie bine pregătit, să cunoască ambele laturi ale predării muzicii, întrucît nu se poate concepe o educație muzicală fără a urmări constient felul și nivelul transmiterii și modul cum elevii își însușesc cunoștințele și își formează deprinderi practice de intonare.

Diversificarea metodicii

Deoarece deosebim o muzică vocală și una instrumentală, există pentru fiecare ramură cîte o metodică proprie. Astfel muzicii vocale îi corespunde "Metodica predării muzicii vocale", iar muzicii instrumentale îi corespunde "Metodica predării muzicii instrumentale". Întrucît la muzica instrumentală deosebim variate specialități, așa cum ar fi : pianul, vioara, flautul etc., este necesar ca pentru fiecare specialitate să existe cîte o metodică proprie. În felul acesta am putea consemna : metodică predării pianului, viorii, violoncelului, contrabasului și metodici pentru fiecare instrument de suflat: flaut, clarinet, oboe, fagot, trompetă, corn, trombon etc.

În cadrul acestor ramuri ale metodicii, există elemente comune de asemănare și elemente prin care ele se deosebesc și se diferențiază atât ramurile cât și specialitățile între ele.

Un element comun tuturor disciplinelor este procesul de cunoaștere. Atât la obiectele de cultură generală cât și la cele de muzică vocală și instrumentală, procesul de cunoaștere este unic. La orice obiect de învățămînt cunoașterea se realizează prin cele trei trepte: contemplarea vie (auditivă), raționamentul (explicarea) și practica (exercițiul).

Alt element comun este profesorul. În predarea oricărei discipline, profesorul trebuie să posede o bogată și temeinică pregătire de specialitate și metodică. Să aibă o ținută etică ireproșabilă, să posede trăsături de caracter și voință, stăpînire de sine, consecvență, punctualitate, simțul răspunderii, pasiune și dragoste de muncă. Atât profesorul de cultură generală cât și profesorul de muzică vocală sau instrumentală se ocupă în cadrul procesului de învățămînt, în mod egal, atât de realizarea laturii formative cât și de realizarea laturii educativ-informative.

Elevul, reprezintă de asemenea un element comun. Lui i se adresează profesorul. El este acela care asimilează cunoștințe, își formează deprinderi și este influențat datorită procesului formativ, educativ și instructiv.

Alt element comun este scopul educației. Scopul educației în învățămînt este de a dezvolta multilateral personalitatea elevului pentru a se încadra în mod activ și conștient în construirea noii societăți. Acest scop este comun atât muzicii vocale, muzicii instrumentale, care cuprinde pianul, orga, instrumentele de coarde, instrumentele de suflat cât și pentru toate disciplinele de cultură generală.

În ceea ce privesc deosebirile, acestea sînt următoarele: lecția de cultură generală este teoretică iar cele de muzică vocală și instrumentală sînt practice, lecții în care primează exercițiile de intonare și de cîntare-interpretare.

Lecțiile de cultură generală și cele de muzică vocală sînt colective, iar cele de muzică instrumentală sînt individuale. Din această formă de învățămînt individual, pentru profesorul de instrument, decurge cerința unei înțelegeri mai aprofundate a particularităților dezvoltării fizice și psihice a copilului și a

dolescentului. Profesorul de instrument are posibilitatea să cunoască temeinic și profund particularitățile individuale, de viață și temperamentale ale elevului, ceea ce creează o largă gansă de a influența personalitatea acestuia atât în ceea ce privește latura formativă cât și în ceea ce privește latura informativă.

Forma specifică a muncii pedagogice realizată cu fiecare elev în parte, creează posibilitatea de a se stabili o legătură directă între profesor și elev, de unde rezultă o responsabilitate totală din partea educatorului asupra elevului.

Profesorul trebuie să adapteze conținutul lecției și forma de transmitere a conținutului, particularităților individuale de vîrstă și temperament ale elevului.

Menționăm o deosebire esențială care constă în faptul că, în ceea ce privește însusirea culturii generale, istoria omenirii consemnează multe exemple de personalități care și-au însusit actul culturii în mod autodidact; dar în ceea ce privește învățămîntul instrumental, acest lucru nu este posibil, deoarece baza însusirii tehnicii instrumentale o formează deprinderea care este condiționată de o îndrumare competentă.

Deosebirile privind lecțiile ce aparțin diferitelor specialități și metodici instrumentale ca :pianul, vioara, flautul, clarinetuletc. rezultă din natura și specificul disciplinei respective, care se concretizează prin ceea ce este tipic, propriu, particular, referitor la studiul și modul de interpretare corespunzător instrumentului ce se studiază.

Dezvoltarea muzicii și metodicii în decursul timpului

Din cele mai vechi timpuri, datorită funcției sale sociale, în educație, muzica a jucat un rol deosebit. În antichitatea greacă i s-au atribuit puteri netăgăduite. Astfel, Aristotel a propus ca muzica să fie introdusă în activitatea de educație a copiilor, iar Platon, fiind solicitat să-și spună opinia în legătură cu educația tineretului, afirmă următoarele: "Cred că e greu să găsim una, mai bună decît aceea care e în uz la noi de multă vreme și care cere ca trupul să-l formăm prin gimnastică, iar sufletul prin muzică".

Din antichitatea greacă pînă în zilele noastre, muzica pe de o parte, atât ca artă cât și ca știință, și-a lărgit mult

sfera, iar pe de altă parte știința educației a rămas mult în urmă. Istoria muzicii consemnează dezvoltarea tuturor mijloacelor de expresie. Astfel, melodia, ritmul, tonalitatea, polifonia și armonia s-au dezvoltat și amplificat neîntrerupt, mai ales de când s-a inventat și perfecționat scrierea muzicală liniară. De asemenea s-a dezvoltat și perfecționat teoria muzicii, a modurilor și a gamelor. Față de dezvoltarea mijloacelor de expresie, știința educației muzicale - metodică predării - a stagnat. Decalajul dintre aceste două laturi, pe de o parte mijloacele de expresie, iar pe de altă parte, știința educației muzicale, s-a mărit de la o perioadă la alta.

Știința - disciplina educației muzicale - metodică predării muzicii, nu a ținut pas cu dezvoltarea și amplificarea mijloacelor de expresie din mai multe cauze. Una din ele și cea mai importantă o formează lipsa de cunoaștere a specificului limbajului muzical și lipsa de elucidare a imaginii sonore concret senzoriale, purtătoare de mesaj social. Această lipsă de cunoaștere a avut consecințe negative asupra întregului învățământ muzical de pretutindeni și din toate timpurile.

Necunoscându-se forma sonoră concret senzorială prin care muzica reflectă viața interioară a omului și lumea înconjurătoare, nu s-a cunoscut nici rolul și importanța ei fundamentală în procesul instructiv-educativ. Din această cauză, educația muzicală din cele mai vechi timpuri, până în zilele noastre, nu și-a atins scopul decât în mică măsură. Permanent și în mod excesiv, în învățământ s-a accentuat latura instructiv-științifică și tehnică de învățare a teoriei, în detrimentul laturii esențiale, care constă în dezvoltarea sensibilității, a gustului estetic muzical, în perceperea frumosului din muzică, acestea fiind lăsate pe plan secundar.

Urmărind știința educației, evoluția metodicii de-a lungul învățământului muzical, din țara noastră, vom constata că latura tehnicistă a muzicii a persistat multă vreme în școală și, pe alocuri, se mai poate întâlni și astăzi.

Metodica în învățămîntul muzical religios

Intrucît pe teritoriul patriei noastre s-a dezvoltat și a înflorit cîntarea psaltică, este necesar să cunoaștem metodele acestui domeniu de învățămînt.

În scolile organizate pe lîngă diferite mănăstiri, odată cu învățarea scris-cititului limbii materne se învăța și cîntecul bisericesc. În vederea învățării cîntecului bisericesc, pe primele pagini din colecțiile de cîntece se găseau explicații teoretice asupra semnelor muzicale, semne din scriitura neobizantină, utilizate în sec. XV-XVI, în tot răsăritul Europei.

Ucenicii, doritori să învețe cîntările bisericești, erau repartizați pe lîngă călugări știutori, de la care învățau scrierea și citirea semnelor muzicale, deprindeau ținerea isonului și cîntarea propriu-zisă a imnurilor.

Din documentele vremii rezultă că la începutul sec. XVI o astfel de școală a fost cea de la Putna, care era condusă de Eustație Protopsaltul. Altă școală era cea de la Suceava a cărei faimă a trecut hotarele Moldovei, ceea ce a determinat venirea la această școală a unor ucenici din Lvov pentru a deprinde cîntarea frumoaselor imnuri psaltice.

În sec. XVII, se menționează atât școala de pe lîngă mănăstirea Trei Ierarhi din Iași, deschisă de Vasile Lupu, în anul 1640, cît și scolile de muzică bisericească din Sebes, Alba Iulia, Caransebes și Lugoj.

În sec. XVIII, se înființează școala de muzică bisericească pe lîngă spitalul Colțea din București și școala de pe lîngă biserica Sf. Nicolae din Iași, organizată de domnitorul Moldovei Grigore Ghica Vodă în anul 1776.

La începutul sec. XIX, înființează școala de muzică bisericească a lui Petru Efesiul, de pe lîngă biserica Nicolae Șelari din București, unde, printre elevi, îl găsim și pe Anton Poni.

Primele elemente de metodică din această perioadă se referă la procedeele folosite în legătură cu activitatea de cîntare. Neîntîlnind concretizate în scris, nu s-au putut transmite altor școli și nici posterității. Presupunem că imnurile se învățau prin imitație, după auz, procedau imbinat uneori cu demonstrarea prin gesturi, mișcarea brațelor, în combinație cu explicarea,

semnele psaltice servind doar ca orientare generală.

Metoda învățării cântecelor după auz, prin imitare, se utilizează și astăzi pe scară largă, atât în grădinițe, școli cît și în mișcarea artistică de amatori, în ansambluri corale, grupuri folclorice, în instruirea solistilor vocali etc.

În grădinițe și școli (etapa prenotației) cântecele se învață prin imitație astfel: educatoarea sau învățătorul intonează cântecul model, apoi pe fragmente, iar copiii îl învață după auz.

Deosebirea dintre învățarea imnurilor prin imitație, în perioada învățămîntului muzical religios și învățarea cântecelor prin imitație în grădinițe, școli și mișcarea artistică de amatori din zilele noastre, constă în faptul că în activitatea lor, călugării se conduceau după experiența proprie, pe cînd educatoarele și învățătorii de astăzi se conduc după anumite procedee experimentate în școli și consemnate în manuale de metodică.

De altfel, este bine cunoscut faptul că poporul nu învață să cînte cu ajutorul scrisului și cititului semnelor muzicale. Cîntăreții din popor învață cântecele după auz, fie de la radio, televizor sau de la alți cîntăreți, în familie, în timpul sărbătorilor, petrecerilor, serbărilor școlare sau ale cîminului cultural.

Metodica predării muzicii în învățămîntul muzical din școlile primare și secundare

Pînă la începutul sec. XIX, școala primară este organizată și susținută de către biserică, iar dascălul de strănă apare și ca învățător, fiind obligat să învețe copiii satului carte și cîntări religioase.

În școlile unde se pregăteau candidați pentru a deveni învățători, aceștia învățau toate cîntările bisericesti, de la cei mai buni dascăli, pentru ca atunci cînd vor deveni învățători, să fie bine pregătiți în vederea predării acestor cîntări copiilor din școlile de la țară.

La începutul sec. XIX, pe lîngă muzica bisericească, în școli, pătrunde muzica vocală europeană. Această muzică a dezorientat pe cei chemați s-o predea, întrucît ei nu cunosteau tehnica acestei notații. În acea vreme, notația liniară nu era

cunoscută la noi. Muzica vocală europeană pune probleme și în legătură cu repertoriul de cîntece, care era alcătuit din melodii populare germane, franceze, poloneze și altele. Primele manuale de muzică și colecții de cîntece pentru școlari au fost lucrări traduse din alte limbi. O astfel de lucrare a fost colecția de Cîntece fröbeliană, popularizată în învățămînt în toată țara.

În școlile secundare, pe lângă repertoriul de cîntece străine, manualele mai conțineau arii din opere, solfegeii și multe noțiuni, reguli și definiții din domeniul teoriei muzicale. Elevii din școlile secundare învățau tot felul de cîntece străine, cîntau arii din opere, învățau teorie, dar nu aveau nici cele mai elementare noțiuni despre cîntecul popular românesc.

Concepția cu privire la învățarea amănunțită a teoriei muzicale a venit la noi din Apus și cu toate rezultatele ei negative, această concepție a dăinuit multă vreme. În mod practic, în unele unități de învățămînt, această concepție mai dăinuie și astăzi. Astfel, unii profesori, urmăresc în mod formal aplicarea prevederilor programei analitice și parcurgerea tuturor problemelor teoretice care sînt trecute cu grijă în planul calendaristic. Iar la sfîrșitul anului școlar, profesorul de educație muzicală informează conducerea școlii că la muzică s-au parcurs toate subiectele prevăzute în programa analitică.

Unii autori de manuale, nesatisfăcuți de traduceri, au procedat la elaborarea unor noi cărți de muzică. Ei au preluat unele idei cu privire la conținut, dar au fost dezorientați atît în ceea ce privește scopul predării muzicii în școală, cît și în ceea ce privește materialul didactic.

În privința scopului educației muzicale, primul care a observat drumul gresit pe care merge învățămîntul muzical, a fost Spiru Haret.

Că ministru al învățămîntului, el emite o circulară către maestrii și maestrele de muzică în care se menționează următoarele: "Scopul introducerii studiului muzicii în învățămînt nu este de a încărca pe elevi cu niște cunoștințe pur teoretice, ci de a-i învăța să cînte cîntece de acelea care să aibă putere de a-i mișca. Nici un fel de compoziție nu atinge acest scop cel mai bine decît cîntecele populare. Nu trebuie să lipsească nici creația marilor maestrii însă locul principal trebuie să-l ocupe

muzica populară. Nu este admis ca elevii să nu știe ce este o doină dar să cînte coruri din Trubadurul".

Din conținutul acestei circulare rezultă accentul deosebit care se pune pe latura educativă a muzicii și realizarea acesteia prin cîntecul popular. Se combate excesul teoriei seci și se pune bază pe cîntarea propriu-zisă.

În ceea ce privește materialul didactic, s-au făcut încercări, de către D.G. Kiriac și T. Popovici de a introduce cîntecul popular în învățămînt, însă acțiunea lor a întîmpinat rezistență din partea maestrilor de muzică.

Concomitent cu generalizarea învățămîntului muzical bazat pe scriitura liniară, și introducerea manualelor de muzică, pătrund și unele elemente de metodică legate de predarea muzicii.

Elementele de metodică se găsesc în lucrările unor muzicieni care, pe lîngă altele, s-au preocupat și de educație muzicală a tineretului școlar. Astfel, George Ștefănescu, în lucrarea sa "Noțiuni elementare de muzică pentru uzul scoalelor primare conform programei oficiale" 1894, preconizează, mai întîi, învățarea numirii notelor și apoi intonarea lor. El precizează că sunetele muzicale se reprezintă prin semne care se scriu și se citesc ca și cuvintele care sînt reprezentate prin litere. George Ștefănescu sesizează fenomenul de simbolizare a sunetelor prin semne - note.

De metodică predării muzicii în școală, s-a ocupat Juarez Movilă și Ioan Costescu. Juarez Movilă a scris lucrarea "Noua metodă practică pentru învățarea scris-cititului muzical", 1902, iar Ioan Costescu a scris lucrarea "Noul sistem de învățămînt muzical elementar", 1913.

Autorii acestor lucrări preconizează învățarea denumirii sunetelor în asociere cu înălțimea lor. După autorii citați mai sus, sunetele muzicale se învață cu ajutorul gamei așa după cum se procedează în cazul învățării cîntecelor cu text, în grădinițe și în școala primară.

În aceste lucrări constatăm următoarele lipsuri :

- asocierea dintre denumirea sunetului și înălțimea lui, fără a adăuga și poziția sunetului pe portativ, prezintă o greutate în însușirea scris-cititului muzical ;

- învățarea sunetelor global, în formă de gamă, așa după cum se învață cîntecele cu text în grădinițe și în școala pri-

mară, înseamnă, a neglija sunetele ca entități sonore distincte, individualizate. Neglijarea sunetelor și a raporturilor de înălțime, durată, intensitate și timbru, considerându-le ca structuri sonore prefabricate, formează o piedică în cristalizarea de reprezentări sonore, fără de care nu se poate concepe însușirea scris-cititului muzical.

Lucrări de metodică mai scriu : Mihail Posluniciu - "Insemnări în corelație cu principiile muzicale", 1916, D.G. Kiriac - "Solfiatorul" - metodă tradusă din limba franceză, 1916. În toate lucrările amintite, se expun procedee de însușire a scris-cititului muzical pentru clasa I de liceu, clasă ce echivalează cu clasa a V-a a școlii generale de azi.

Cel care cere categoric predarea muzicii începând cu clasa I-a a școlii primare este Al. Voevidea. El redactează lucrarea : "Manual metodic pentru predarea cîntului în școlile primare", 1923. Viziunea sa asupra organizării predării muzicii de către cadre calificate chiar de la clasa I, îl asează printre muzicienii care au reușit să privească departe, în viitor, formulînd încă din 1923 teze, care, astăzi, stau la baza modernizării învățămîntului.¹⁾

Alți profesori și muzicieni care au scris lucrări de metodică : Marcel Botez, 1933; Gavril Galinescu, 1934; Faust Nicolescu, 1937; Nicolae Bucliu, 1947.

1) Anatolie Bircă : Sistematizări, Reflexe în predarea scrierii muzicale, pag. 61.

Metodica muzicii în învățământul muzical
superior

Evoluția metodicii și dezvoltării învățământului muzical vocal din țara noastră a parcurs aceeași cale cu acțiunea de pregătire pedagogică și de specialitate a celor chemați să predea această disciplină.

După înființarea conservatoarelor din Iași și București, 1864, în scopul pregătirii candidaților pentru concursul de admitere în aceste instituții, ministerul introduce studiul muzicii vocale în toate școlile elementare. Predarea acestei discipline a întâmpinat greutăți, din lipsă de cadre didactice cu pregătire corespunzătoare.

Începând cu anul 1865, Consiliul general al instrucțiunii a solicitat înființarea școlilor normale, pe lângă universitățile din Iași și București, în vederea pregătirii profesorilor secundari. O lege în acest sens a fost promulgată în anul 1879, iar în anul 1880, conform legii, au luat ființă două școli normale, una la Iași și alta la București. Cea de la Iași a funcționat cu 25 elevi, pe lângă facultatea de științe, iar cea de la București cu același număr de elevi, a funcționat pe lângă facultatea de litere. Începând cu anul școlar 1881-1882, școlile normale au funcționat cu ambele secții: literară și științifică. Fiecare secție avea 12 elevi. Profilul secțiilor a fost asemănător cu profilul facultăților respective. În secția științifică se pregăteau profesori pentru specialitățile: matematică, fizică și științe naturale, iar secția de litere a funcționat cu subsecția: literară, filozofică și istorică.

Din anul 1893, elevii școlilor normale erau obligați să facă lecții practice în cadrul unui liceu de aplicație.

Din toamna anului 1898, școlile normale superioare se transformă în seminarii pedagogice universitare. Fiecare seminar pedagogic avea la dispoziție câte un liceu, pentru aplicații practice. Absolvenții diferitelor facultăți, care se pregăteau să devină profesori, urmau cursurile teoretice de pedagogie organizate în cadrul acestor seminarii, asistau la lecții ținute de profesor sau colegi și țineau lecții practice la diferite clase din liceul de aplicație. În aceste seminarii se pregăteau profesori pentru toate specialitățile în afară de muzică și

desen. Legea din 1879, cu privire la numirea profesorilor în învățământ, reglementează situația cadrelor ce predau muzica și desenul, precizându-se că numirea acestora se va face prin concurs. Pentru profesorii de muzică, concursul a fost organizat pe lângă conservatoare.

În legea apărută în anul 1898, cu privire la învățământul secundar, și superior, se precizează că, muzica trebuie socotită ca o dexteritate, iar cei ce o predau purtau titlul de maestru, fără drept de participare la consiliul profesoral. Această situație a durat până în anul 1928, când, conform modificării legii învățământului secundar, muzica este considerată ca artă iar, maestrul de muzică intră în categoria profesorilor, cu toate drepturile legale.

Cu timpul și absolvenții de conservator care doreau să devină profesori de muzică, erau obligați să termine cursurile seminarului pedagogic. Unii dintre profesorii titulari la aceste seminarii pedagogice, care îndrumau activitatea practică, au scris și lucrări cu caracter metodic. Astfel de lucrări sunt: "Metodul scripto sonis" de Constantin Cordoneanu, 1909 și "Îndrumări metodice" de Nicolae Lungu, 1939.

Insemnătatea acestor seminarii pedagogice constă în faptul că îndrumarea activității practice se făcea de către specialiști cu experiență și cu deosebite rezultate în munca didactică, fiind de real folos celor ce se pregăteau pentru a deveni profesori. Pe lângă partea pozitivă se remarcă și una negativă, care constă în lipsa cursurilor de metodică pentru fiecare obiect de învățământ.

Spre sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX, problemele de metodică erau înglobate în pedagogia generală. În această etapă s-a dezvoltat metodicile acelor obiecte de învățământ, care din punct de vedere teoretic erau predate în universități, iar practica de predare a acestor obiecte se efectua în cadrul seminariilor pedagogice afiliate universităților. Astfel, s-a dezvoltat metodicile predării matematicii, fizicii, științelor naturii, limbii române, literaturii, istoriei etc.

Cu toate că în licee și gimnazii se predă muzică, pregătirea pedagogică a maestrilor a fost neglijată. Neavând o cultură generală superioară și nici o temeinică pregătire de specialitate, maestrul de muzică n-a putut contribui în mod real

la dezvoltarea metodicii predării acestei discipline.

O disciplină cu conținut asemănător metodicii instituată "Enciclopedia și pedagogia muzicii" a fost predată, între anii 1927 - 1938, la Conservatorul de muzică din București, de către George Breazul.

Profesorul George Breazul are merite deosebite în dezvoltarea învățământului muzical din țara noastră. El a elaborat manuale de muzică, colecții de cîntece pentru copii, programe școlare și îndrumări metodice. Din tot ceea ce a elaborat, rezultă că George Breazul avea o temeinică pregătire de specialitate și o profundă cunoaștere a psihologiei muzicale a copilului. Pentru a realiza o educație muzicală de calitate, el dădea atenție și interes deosebit utilizării cîntecului de copii și a cîntecului popular românesc.

Scopul muzicii în învățămînt după George Breazul este următorul :

- de a trezi și dezvolta însușirile muzicale ale copiilor, contribuind la formarea armonioasă a sufletului lor ;
- de a procura bucurii prin învățarea, inventarea și interpretarea de cîntece și jocuri ;
- de a destinde interesul și a le cultiva gustul, dragostea și înțelegerea pentru cîntecul și jocul popular ;
- de a-i pregăti sufletește și cu ajutorul muzicii pentru viață.

În vederea realizării scopului muzicii în învățămînt, George Breazul recomandă trei categorii de bunuri :

- producțiile muzicale ale copiilor ;
- muzica populară și
- operele de artă muzicală cultă.

În îndrumările metodice, George Breazul reliefează valoarea cîntecului de copii în realizarea educației muzicale. Cîntecul de copii, caracterizat prin intervalul de terță minoră în coborîre, denumit intervalul copiilor, prin durate de pătrimi și optimi, are un rol fundamental în formarea și dezvoltarea sensibilității muzicale a copiilor.

Activitatea depusă de George Breazul pe tărîmul învățămîntului muzical, a netezit calea către definirea metodicii ca

disciplină independentă. În ultimii ani, a început activitatea de constituire a cursurilor de metodică pentru fiecare obiect de învățământ. Astfel, pentru predarea muzicii a apărut : "Metodica predării muzicii în școala de 8 ani" de Ana Motora Ionescu 1965; "Metodica predării muzicii" de Ion Serfezi 1967; "Indrumări metodice pentru predarea muzicii în etapa prenotației" de Magdalena Ursu 1969.

Obiectul "Metodica predării muzicii vocale" a fost introdus în planul de învățământ pentru conservatoare ca disciplină independentă. Această disciplină a fost introdusă și în planul de învățământ pentru liceul pedagogic de învățători și liceul pedagogic de educatoare.

Metodica predării muzicii, împreună cu practica pedagogică efectuată nemijlocit în școlile de aplicație, asigură o pregătire corespunzătoare viitorilor profesori de muzică, atât din punct de vedere teoretic cât și din punct de vedere practic.

. /// .

SCOPUL MUZICII IN INVATAMINT

SARCINILE MUZICII IN INVATAMINT

CONTINUTUL MUZICII CA OBIECT DE INVATAMINT

LECTIA DE MUZICA - PROCES DE CUNOASTERE

DEPRINDERILE NECESARE ACTIVITATILOR MUZICALE

EDUCATIA MUZICALA CU ELEVI MAI SLAB DEZVOLTATI AUDITIV

PLANUL DE INVATAMINT

PROGRAMA DE STUDIU SI MANUALUL SCOLAR

MUNCA CU MANUALUL SCOLAR

PLANUL CALENDARISTIC

MATERIALUL DIDACTIC

Scopul muzicii în învățămînt

Scopul fundamental al educației în școală este dezvoltarea multilaterală a personalității tinerei generații, pentru încadrarea ei, activ și conștient, în procesul de construire a socialismului.

Fiecare disciplină de învățămînt contribuie la realizarea acestui scop prin elementele specifice disciplinei respective. Muzica, ca disciplină de învățămînt, asigură dezvoltarea multilaterală a personalității elevilor prin unele elemente specifice, aparținînd celor trei aspecte de bază :

A. Aspectul formativ. Realizarea acestui aspect se înfăptuiește prin următoarele :

- formarea multilaterală a tineretului școlar, ca viitori membri conștienți, activi și utili societății, înzestrați cu capacitatea de căutare, selectare, prelucrare și îmbogățire a cunoștințelor și deprinderilor printr-un proces continuu de autoeducare;

- cultivarea emoției artistice, pasiunii, abnegației, dăruirii, devotamentului, sacrificiului pentru colectiv;

- dezvoltarea sentimentelor intelectuale, morale și estetice și în special dezvoltarea sentimentului de dragoste pentru muzică ;

- formarea și dezvoltarea simțului și gustului estetic muzical în vederea integrării muzicii în viața de toate zilele.

B. Aspectul educativ. Împlinirea acestui aspect se înfăptuiește prin asigurarea dezvoltării calităților psihice. Acestea se realizează prin următoarele :

- formarea și consolidarea deprinderii de a percepe conștient limbajul muzical prin însușirea temeinică a imaginilor sonore concrete senzoriale ;

- dezvoltarea auzului muzical, ca mijloc de a percepe muzica ;

- dezvoltarea vocii elevului, ca mijloc de interpretare a muzicii ;

- formarea și consolidarea deprinderii de solfegiere pentru studierea muzicii în mod practic.

C.-Aspectul instructiv.

- însușirea de cunoștințe necesare înțelegerii muzicii ;

- lărgirea orizontului muzical al elevilor prin studiul istoriei muzicii, a formelor muzicale, folclorului muzical, a armoniei, audiției etc..

Unele din aceste elemente ale scopului muzicii în învățământ, se realizează în mod indirect în fiecare lecție, odată cu diversele activități muzicale, iar pentru realizarea altora, sînt necesare preocupări deosebite din partea profesorului.

Din elementele scopului predării muzicii în învățământ, decurg sarcini corespunzătoare.

Sarcinile predării muzicii în învățământ

A. Aspectul formativ

Mai bine de un secol, procesul pedagogic a cuprins două laturi: a. latura instructivă sau informativă, prin care se înțelege pe de o parte, predare, iar pe de altă parte, asimilare și b. latura educativă, prin care se înțelege dezvoltarea psihicului uman. În ultimii ani, conceptul pedagogic s-a îmbogățit cu a treia componentă, care constă în c. latura formativă de formare, prin care se înțelege capacitatea de a realiza o permanentă autoeducație.

Astfel, actul pedagogic e conceput ca o unitate cu trei componente : instrucție, educație, formare.

În societatea noastră ^{modernă} ~~socialistă~~ actul pedagogic tri-polar se impune din necesitatea de a făuri nu numai personalități multilateral dezvoltate ci și personalități (medici, ingineri, profesori etc.) care sintetizează atât calitatea de bun cetățean cît și cea de personalitate profesională.

În zilele noastre, realizarea aspectului formativ al educației muzicale, capacitatea de a înfăptui o permanentă autoeducație, are o importanță deosebită. Ritmul alert de dezvoltare a muzicologiei ca știință a declansat un mare decalaj față de metodică de predare și numai datorită unei capacități de autoeducare se poate asigura stabilirea unui echilibru dintre multiplele informații și posibilitatea de a le asimila.

Din dorința de îmbogățire a programelor analitice, în fiecare an se acumulează un volum apreciabil de cunoștințe care

Contribuția la perfecționarea societății la nivel superior

solicită din partea elevilor un efort de înmagazinare mereu sporit, în timp ce eficiența însușirii lor e redusă. Volumul și complexitatea cunoștințelor vor continua să crească din ce în ce mai mult, iar învățămîntul nu-și va putea îndeplini menirea dacă se va mulțumi cu rolul de a selecta și transmite cunoștințele. Ca să-și îndeplinească sarcinile, învățămîntul trebuie să se orienteze spre o astfel de formare a elevului încît acesta să stăpînească o sumă de cunoștințe și deprinderi fundamentale și să-și formeze capacitatea de căutare, selectare și prelucrare creatoare a cunoștințelor de care va avea nevoie în viață. Un astfel de învățămînt va putea forma oameni ai societății moderne capabili să-și apropie cunoștințele de care au nevoie, să si le împrăștiere și completeze continuu, realizînd astfel educația lor permanentă. De la școala cărții, la școala pregătirii pentru viața social-politică, aceasta trebuie să fie deviza școlii noastre. Școala trebuie să pregătească cetățeni activi, animați de dorința de a munci și de a se autoeduca, fiind la curent cu perfecționarea societății multilateral dezvoltate. *la nivel superior*

Realizarea aspectului formativ se întregeste prin :

- cultivarea emoției ;
- dezvoltarea sentimentelor intelectuale, morale, estetice și în special sentimentul de dragoste pentru muzică, pentru integrarea acestei arte în viața tineretului ;
- cultivarea simțului și gustului estetic muzical.

ideilor de la școala la societate

Emoția plăcerii, a satisfacției și a bucuriei se produce în momentul interpretării sau audierii unui cîntec. Emoția reprezintă atitudinea psihică subiectivă, acordul, relația subiectului cu conținutul cîntecului, cu activitatea de cîntare sau ascultare. Prin urmare, pentru realizarea aspectului formativ, cîntecele prin care se înfăptuiește educația muzicală, trebuie să fie frumoase, accesibile, pe de o parte, iar pe de altă parte ele trebuie să fie interpretate artistic. Accesibilitatea conținutului de idei amplifică, dezvoltă și intensifică emoția. Forța ideologică a textului unită cu forța emoțională a melodiei creează o expresivitate directă și mobilizatoare.

Sentimentul de dreptate, cinste, dragoste pentru muzică, se dezvoltă prin cîntecul propriu-zis, de o ireproșabilă realizare artistică, de o logică în desfășurarea structurală, însoțit de un text adecvat, potrivit trăsăturilor psiho-fiziologice ale

copiilor. Sentimentele se consolidează prin participarea afectivă a copiilor la interpretarea cîntecelor, atît în cadrul orelor de muzică, cît şi în cadrul orelor de ansamblu coral.

Simţul şi gustul estetic muzical se dezvoltă în strînsă legătură cu calitatea tuturor activităţilor muzicale: interpretarea cîntecelor, participarea copiilor la jocurile muzicale, la cîntecele cu mişcări. Pentru dezvoltarea simţului şi gustului estetic muzical, o importanţă deosebită are valorificarea conţinutului muzical şi literar al cîntecelor. Pe lângă faptul că elevii trebuie să fie orientaţi asupra înţelegerii conţinutului literar şi muzical al cîntecului, ei trebuie antrenaţi să participe activ la interpretarea lui, să adopte o atitudine faţă de conţinut.

Simţul şi gustul estetic muzical se dezvoltă prin organizarea unor manifestări artistice muzicale, prin participarea la spectacole şi concerte accesibile elevilor, prin amenajarea sălii de muzică sau sălii de clasă cu imagini frumoase în legătură cu muzica şi cu celelalte obiecte de învăţămînt.

O deosebită influenţă, pentru formarea şi dezvoltarea simţului şi gustului estetic muzical la elevi, exercită exemplul personal al profesorului, prin felul cum prezintă şi exemplifică cîntecele şi problemele muzicale, prin ajutorul pe care îl acordă elevilor care întâmpină unele dificultăţi în înţelegerea şi interpretarea muzicii.

Ascultarea unor cîntece în cadrul audiţiilor organizate în clasă sau în afară de clasă, concurează substanţial la dezvoltarea gustului şi simţului estetic muzical.

Urmărirea realizării aspectului formativ în cadrul activităţii didactice şi extrascolare, asigură înfăptuirea integrării muzicii în viaţa de toate zilele a tineretului şcolar.

B. Aspectul educativ

a. Formarea deprinderii de a percepe conştient limbajul muzical prin însuşirea temeinică a imaginilor sonore concret senzoriale.

Imaginea sonoră concret senzorială, este specifică muzicii. Ea nu trebuie identificată cu senzaţia, noţiunea, judecata sau raţionamentul, care reprezintă trepte de reflectare în ştiinţă şi filozofie. Imaginea sonoră nu se formează privind sau citind o partitură ci, în momentul audiţiei. Prin audiere, între

cîntecul audiat si auditor se stabileste o legătură material-fiziologică. Pe baza auzului muzical, pe releul bulbar (segment al creierului mic) semnalul sonor produce reacții motorii, dinamogene, (fructificate în jocurile muzicale si cîntecele cu miscări). Pe releul diencefal (segment al creierului) semnalul sonor dobîndeste caracter afectiv emoțional, iar pe releul cortical (scoarța creierului) se asociază reprezentări intelectuale, se dezvăluie semnificația estetică a semnalului sonor.

Prin urmare, pe baza sensibilității auditive, ascultătorul recepționează fenomenul sonor, care, la rîndul său, produce o stare de afectivitate, o stare emoțională, iar pe baza factorului intelect, -prin asociere -, se dezvăluie semnificația fenomenului sonor.

Asadar, imaginea sonoră concret senzorială apare pe baza unui proces unic al celor trei factori :senzorial, afectiv si intelectual.

În momentul audiției, moment al cunoasterii senzoriale, fenomenul muzical este modificat si transformat, cu ajutorul gîndirii, în imagine sonoră concret senzorială, purtătoare de mesaj cu puternică forță de convingere si influențare asupra auditorilor.

Prin audiții elevii trăiesc puternice emoții, își formează atitudini, convingeri, pasiuni, dispoziții si sentimente. Conținutul literar si muzical al cîntecelor, audierea si interpretarea lor îi însușește pe copii, îi socializează, de unde rezultă puternicul rol educativ al muzicii.

Cultivarea imaginilor sonore concret senzoriale creează posibilitatea de a simți si trăi frumosul din muzică, formează capacitatea de a recepta mesajul muzical, care reprezintă condiția fundamentală de integrare a muzicii în viața tinerețului scolar.

b. Dezvoltarea auzului muzical.

Auzul muzical face parte din categoria dispozițiilor native (înnăscute) si se prezintă ca o particularitate anatomo-fiziologică. Încă din perioada anteprescolară, la unii copii dispoziția înnăscută se manifestă prin capacitatea de a sesiza sunete si de a fi atrași de cîntece. În împrejurări favorabile, sub influența mediului si a unei educații corespunzătoare, această particularitate se transformă în aptitudine, însușire sau pre-

dispoziție psihică individuală. Prin aptitudină muzicală înțelegem sensibilitatea analizatorului auditiv sau capacitatea organismului de a simți cât mai viu sonoritățile muzicale.

Sensibilitatea analizatorului auditiv se clasifică în auz absolut și auz relativ. Ca reflex condiționat, auzul absolut se formează în special la elevii care studiază muzica prin mijlocirea unui instrument muzical. Auzul absolut poate fi format și cu ajutorul muzicii vocale însă această activitate este condiționată de asocierea înălțimii sunetelor cu numele notelor, după diapazon. În acest sens, la începutul fiecărei activități muzicale, este necesar ca profesorul să se orienteze după înălțimea absolută a sunetelor conform diapazonului. Acest lucru nu e posibil permanent din cauza vocilor sau din cauza unor cîntece scrise într-un registru prea acut sau prea grav.

Elevii care și-au format un auz absolut recunosc înălțimea sunetelor fără ajutorul diapazonului.

Elevii care recunosc înălțimea sunetelor cu ajutorul diapazonului posedă un auz relativ.

În cadrul studiului muzicii se dezvoltă auzul ritmic, melodic și cel armonic. În legătură cu auzul muzical se utilizează expresia de auz intern sau auz interior, care face posibilă cîntarea în gînd - activitate ce se aseamănă cu citirea în gînd a unei lucrări literare. Auzul interior se refetă la perceperea sunetelor muzicale pe bază de reprezentări, pe bază de memorie, sau pe bază de imagini sonore concret-senzoriale.

Auzul muzical se dezvoltă prin exerciții de cultură auditivă, exerciții de cultură vocală, cîntece, canoane, cîntece pe două sau trei voci și solfegii progresive monodice și armonice. Exercițiile de cultură auditivă, sistematizate logic și gradat efectuate la începutul fiecărei ore de muzică, alături de exercițiile de cultură vocală, asigură în cea mai mare măsură dezvoltarea auzului muzical al elevilor din toate clasele.

c. Dezvoltarea vocii

Vocea omenească reprezintă o îngestare a naturii. Ea se folosește ca mijloc de exprimare a ideilor și sentimentelor umane.

Vocea este de două feluri: cea folosită în vorbire, care reprezintă un limbaj specific pentru fiecare națiune, și cea folosită în cîntare care reprezintă un limbaj universal pentru cei ce

cunosc muzică.

În prima perioadă de dezvoltare a copilului, activitatea de vorbire este favorizată față de activitatea de cântare. Preocuparea părinților față de vorbirea copilului este foarte bogată, iar cea cu privire la cântare, în multe cazuri lipsește cu desăvîrsire. Acesta este motivul pentru care activitatea de educație muzicală, în grădiniță și în clasa întâi a școlii primare, întâmpină greutăți.

Din cauza mediului nefavorabil și a unei educații necorespunzătoare în grădinițe și în primele patru clase ale școlii primare, profesorul de muzică depistează, în clasa a cincea, unii elevi cu auz muzical nedevelopat și cu voce neformată. Neîntâlnindu-se cu activitatea de cântare și pentru a evita o stare de inferioritate față de colegii lor care cântă, acești elevi declară că nu au voce și refuză să cante. În asemenea cazuri educatorul trebuie să acorde bunăvoință și răbdare pentru ca acești elevi să-și recapete încrederea în forțele lor și numai după aceea va începe munca de formare a vocii prin cântare în colectiv.

Pentru a forma vocea elevilor este necesar ca profesorul să cunoască următoarele :

- aparatul vocal ;
- deficiențe vocale posibile ;
- schimbarea vocii sau mutația ;
- timbrul vocilor ;
- ambitusul vocilor.

Aparatul vocal este compus din trei organe principale: plămîni, care alcătuiesc rezervorul de aer, laringele cu cordele vocale, care produc sunetul și farinģele împreună cu cavitățile bucală și nazală, constituind cutia de rezonanță care întărește sunetul și-i dă un timbru corespunzător.

În legătură cu elevii care au unele deficiențe vocale, profesorul trebuie să cunoască felul de manifestare a deficiențelor, cauzele care determină manifestarea lor și mijloacele de remediere. În cazul unor deficiențe mai grave, profesorul se va consulta cu medicul școlii. Polipii sau amigdalele pot fi cauza acestor deficiențe, care necesită tratament chirurgical. În cazul elevilor cu laringită sau faringită, aceștia vor fi scutiți de activitatea de cântare pînă la completa lor vindecare. În

unele cazuri, cîntarea gaturală sau nazală se datorește unei emisii gresite, iar în alte cazuri, sunetele sînt denaturate datorită faptului că elevii nu deschid gura în mod corespunzător.

Remediarea deficiențelor vocale se face prin explica-re și demonstrare. Educatorul trebuie să explice și apoi să demonstreze cum se cîntă corect și frumos, iar elevii repetă exercițiul de mai multe ori.

O atenție deosebită trebuie acordată elevilor în preajma vîrstei de 14 ani, în perioada pubertății, cînd transformările psiho-fiziologice afectează vocea băieților. Perioada aceasta se numește perioadă de schimbare de voce sau perioadă de mutație, care la unii elevi durează mai mult, iar la alții mai puțin. Schimbarea vocii începe cu o rășuseală care duce la o neclaritate a timbrului și a intonației, neclaritate care cu timpul devine din ce în ce mai accentuată. Vocea băieților devine gravă și coboară cu o octavă pînă la două. Această perioadă se termină în preajma vîrstei de 15-16 ani, după care urmează o perioadă de consolidare pînă în preajma vîrstei de 18 ani cînd vocea devine bărbătească.

Transformări psiho-fiziologice în perioada pubertății se petrec și la fete, însă nu afectează vocea atît de evident ca la băieți. După vîrsta de 16 ani, vocile de fete se transformă în voci femeiești.

În preajma mutației, băieții vor evita eforturile vocale, vor face exerciții ritmice, exerciții de recunoaștere, exerciții de dictare, indicate fiind și audițiile muzicale.

Pînă la începutul perioadei de mutație, în vederea organizării ansamblului coral, copiii se pot grupa în două sau trei voci egale. În privința timbrului, vocile de copii pot fi divizate în două categorii: voci cu timbru deschis, cristalin, plin de gingășie, clare, luminoase și voci cu timbru mai închis, rotunjit și mai bogate în vibrații.

În cazul grupării elevilor pe două voci, se vor respecta cele două categorii de timbru.

În cazul grupării elevilor pe trei voci, la vocea întîi și a treia, profesorul va repartiza pe elevi ce manifestă cea mai mare claritate a timbrului, iar la vocea a doua, va repartiza pe

elevii cu timbrul vocal intermediar.

În privința ambitusului, vocile de copii au în general o întindere ce nu depășește decima do 1 - mi 2.

Ambitusul fiecărei voci are trei registre : registrul grav, registrul mediu și registrul acut. Sunetele din registrul mediu se cîntă natural și fără efort.

Schema întinderii vocilor de copii

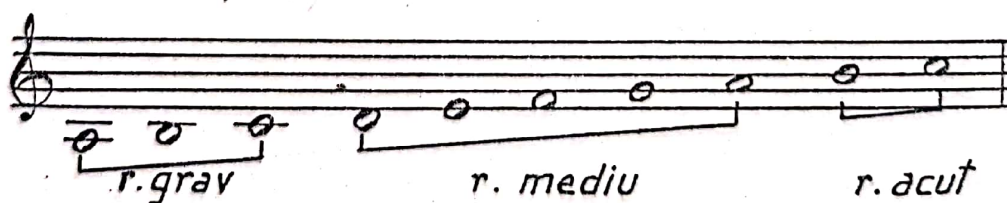
Diapazonul vocii de sopran

Diapazonul vocii de mezzo-sopran

Diapazonul vocii de alto

Această schemă nu trebuie luată în considerare în mod rigid, întrucât ambitusul vocilor de copii diferă de la un elev la altul, iar prin activitatea de cântare, exerciții de cultură auditivă și cultură vocală, acestea se extind spre registrul acut, la vocile de sopran și spre registrul grav la vocile de alto.

Deoarece cu ajutorul auzului, elevii percep muzica, iar cu ajutorul vocii, ei o realizează în mod practic, rezultă că auzul și vocea au o importanță fundamentală în studierea muzicii.

După perioada mutației, vocile maturizate au următorul diapazon :

Voci femeiești

Voci bărbătești

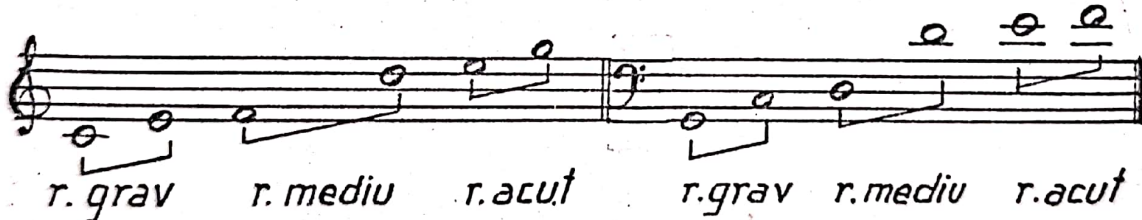
sopran

tenor

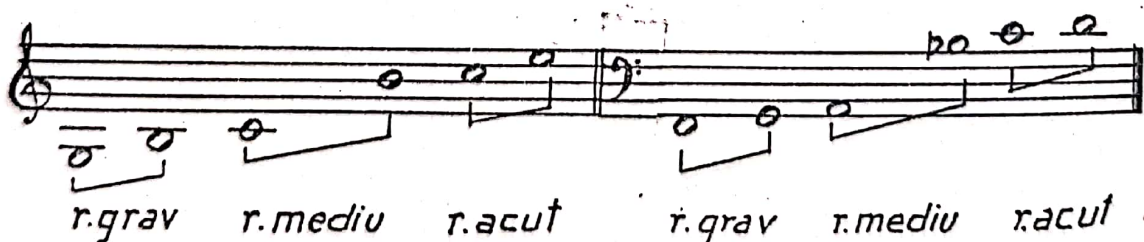
mezzo-sopran

bariton

alto

bas

Această schemă este maleabilă, întrucât ambitusul fiecărei voci se extinde în ambele sensuri atât prin cultură auditivă, cultură vocală cât și prin activitatea de cântare.

d. Formarea deprinderilor de cântare și solfegiere.

Deprinderea de a solfegia se formează prin activitatea de solfegiere pe baza unui material - cîntece și solferii -, adecvat particularităților creșterii și dezvoltării fizice și psihice ale elevilor. Pregătirea pentru formarea acestei deprinderi se realizează în clasa întâi și a doua, iar deprinderea propriu-zisă se formează în clasa a treia și a patra. Pornind de la recitativul care se desfășoară pe un sunet, se trece la formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce formule melodice formate din două sunete, sol-mi. În continuare, după consolidarea acestei obisnuințe, se trece la formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetul "la" în asociere cu sunetele sol-mi. Continuând în felul acesta și cu celelalte sunete, elevii din clasa a treia își formează temeinice reprezentări și asociații legate de sunetele naturale ale scării do 1 - do 2. *de unii sunete*

Cultivînd memoria și gîndirea muzicală pe bază de cîntece și solfegii, elevii clasei a patra își consolidează în mod temeinic deprinderea de a percepe, recunoaște și reproduce oral și în scris, sunetele naturale din scara do 1 - do 2. Aceasta reprezintă activitatea fundamentală în ceea ce privește formarea și consolidarea obisnuinței de solfegiere.

C. Aspectul instructiv

Acest aspect se concretizează prin :

a. Însusirea de cunoștințe, necesare înțelegerii muzicii, lărgirea orizontului muzical al elevilor prin lecții de istoria muzicii, forme și genuri muzicale, folclor muzical și armonie.

Cunoștințele se concretizează prin : noțiuni, definiții și reguli ce aparțin de teoria muzicii, forme muzicale etc.

Cîteva exemple de - noțiuni : timp, metru, sunet, notă;
- definiții: distanța de la o reaptă la cea de a treia, în urcare sau coborîre se numește terță ;
- reguli : gamele majore cu diezi se formează din cvintă în cvintă ascendentă; sau: regula prin care se află tonalitatea unui cîntec sau solfegiu.

b. În cadrul orelor de educație muzicală, cunoștințele trebuie transformate în priceperi. Priceperea se referă la capacitatea de a realiza o problemă muzicală în mod practic, ținând seama de anumite reguli. De exemplu: cunoștințele în legătură cu un interval, se referă la precizarea sunetului de bază, apoi a sunetului de vîrf și a celor intermediare. Priceperea de intonare a intervalului se referă la folosirea acestor cunoștințe în activitatea practică de intonare a intervalului respectiv; sau, priceperea de a tacta o măsură, se realizează, ținând seama de sensul gesturilor fiecărui timp, sau, priceperea de a intona o gamă se formează ținând cont de structura modului - locul tonurilor și a semitonurilor.

Priceperea se bazează pe explicare și demonstrare.

Ea reprezintă primul pas în realizarea activităților muzicale practice.

Activitățile din faza priceperii se realizează rar, ținând cont de reguli și recomandări cu privire la efectuarea lor. Priceperile fac trecerea de la cunoștințe la deprinderi, de la teorie la practică, ele se obțin mai greu decât cunoștințele.

c. În activitatea de educație muzicală, este necesar ca problemele muzicale legate de dezvoltarea auzului, a vocii, de formarea priceperilor de cîntare și solfegiere, să fie transformate în deprinderi. Deprinderile reprezintă capacitatea elevului de a realiza o activitate practică, corect și repede, fără preocupări cu privire la reguli. Exemple de deprinderi : intonarea unui interval, corect și repede, fără a ne gândi la sunetele intermediare, sau, tactarea unei măsuri corect și repede, fără a ne gândi la sensul gesturilor respective.

Priceperea și deprinderea se aseamănă fiindcă ambele se referă la anumite activități practice. Totuși, deprinderea reprezintă o fază mai avansată în ceea ce privește realizarea practică a unei activități. De exemplu : orice absolvent de conservator are pricepere de a cînta la pian, întrucît cunoaște succesiunea clapelor și corespondența acestora cu sunetele muzicale, dar deprinderea de a cînta la acest instrument o are numai acela care a lucrat în mod special pentru formarea ei.

Deprinderea se caracterizează deci, prin rapiditate și precizie, iar pe baza acestor două caracteristici se realizează

expresivitatea, ca ultimă fază a activității.

O deprindere formată și consolidată, ajută și ușurează formarea altei deprinderi. De exemplu: deprinderea de a intona gama la minor natural, ușurează priceperea și formarea deprinderii de a cânta gama mi minor natural sau gama re minor natural. O deprindere formată și consolidată poate influența formarea unei noi deprinderi cu condiția ca ea să fie formată corect și bine consolidată.

Conținutul muzicii ca obiect de învățămînt

Conținutul muzicii ca obiect de învățămînt este determinat de rolul pe care îl are arta în societate, rol ce rezultă din cele trei funcții ale ei:

- funcția de cunoaștere ;
- funcția estetică de reflectare a societății;
- funcția social-educativă de transformare a realității.

Funcția de cunoaștere se realizează prin intermediul imaginilor sonore concret-senzoriale. Formarea imaginii sonore concret-senzoriale este condiționată, în primul rînd, de audierea unui cântec sau exemplu muzical de o ireproșabilă realizare artistică și o interpretare de un înalt nivel, iar în al doilea rînd, de subiectul receptor, care trebuie să aibă o structură fiziologică corespunzătoare - auz muzical și capacitatea de a trăi pe plan psihic conținutul cântecului respectiv.

Funcția estetică rezultă din conținutul și forma cântecului sau a piesei muzicale.

Dacă conținutul mesajului social îl formează omul cu întreaga sa viață interioară, cu sentimente puternice, cu atitudini emoționale, cu fenomene din lumea înconjurătoare, forma care îmbracă acest conținut trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- Să aibă valoare funcțională care să poată transmite conținutul cât mai expresiv, cât mai convingător și mai emoțional.;
- Să fie accesibilă, aceasta este condiția de bază în dezvoltarea conținutului.

Prin urmare, în cazul muzicii, valoarea estetică a cântecelor, rezultă din conținutul și forma lor. Conținutul trebuie să fie în concordanță cu particularitățile dezvoltării fizice și psihice, iar forma, structura melodică, să fie cantabilă, tesută

pe intervale apropiate, brodată pe un ritm curgător. În legătură cu accesibilitatea cîntecelor, se va aprecia pregătirea muzicală a elevilor, nivelul lor, dezvoltarea vocilor și a auzului muzical.

Funcția social-educativă, de transformare a societății și realității, rezultă din conținutul mesajului social și forma estetică de prezentare a mesajului social. Un mesaj social cu un convingător conținut social și într-o prezentare estetică corespunzătoare, are o puternică forță de convingere și o mare influență asupra auditorilor. În procesul asimilării, datorită conținutului cîntecelor, se formează atitudini, se produc emoții, se unifică individualități cu temperamente diferite. Ascultătorii se însuflețesc și se socializează, de unde rezultă puternicul rol educativ al muzicii.

Cele trei funcții ale artei, în timpul audierii și interpretării cîntecelor, acționează simultan. Trăirea emoțională a conținutului ideologic al cîntecelor influențează puternic psihicul tineretului școlar, dezvoltă sentimente, interesul și gustul estetic muzical.

Alături de cîntece propriu-zise, conținutul muzicii ca obiect de învățămînt, cuprinde cele mai importante creații - forme și genuri ale muzicii culte și populare, cîntece patriotice, cîntece revoluționare, arii din opere, piese corale din opere, prelucrări populare, cîntece de masă. Conținutul se îmbogățește cu instrumente muzicale populare, instrumente ale orchestrei simfonice, ansambluri vocale și instrumentale, cu sonoritățile lor specifice.

Realizarea conținutului muzicii, ca obiect de învățămînt, este în funcție de numărul de ore pe clase, prevăzute în planul de învățămînt și de capacitatea elevilor de a percepe și realiza în mod practic piesele ce se studiază.

Realizarea conținutului muzicii ca obiect de învățămînt este de asemenea influențat de mijloacele și condițiile de lucru pe care le oferă școala: sală de muzică, instrumente muzicale și aparate tehnice, magnetofon, benzi, pik-up și discuri cu exemple muzicale. Folosirea instrumentelor muzicale și aparatelor tehnice oferă posibilitatea de a realiza un conținut mai bogat și mai valoros în cadrul lecțiilor de educație muzicală.

În mod concret, conținutul muzicii ca obiect de învățămînt este specificat în programa analitică a fiecărei clase. Rea-

lizarea conținutului muzicii ca obiect de învățămînt, este în funcție de personalitatea educatorului care predă această artă de cultura generală și de specialitate, de priceperea cu care îmbină metodele și procedeele specifice muzicii, de dragostea lui pentru muzică, dragostea lui pentru copii și pasiunea lui pentru munca de educare și formare a acestora.

Lecția de muzică-proces de cunoaștere

Lecția de muzică este forma de bază a muncii în școală prin care se realizează educația muzicală a elevilor. Lecția este cea mai importantă activitate didactică în care se concentrează toate problemele de metodică: scop, conținut, material didactic, exemple muzicale, metode și procedee, deprinderi și exerciții. Lecția oglindește întreaga personalitate a profesorului: pregătirea lui de specialitate și metodică, cunoașterea particularităților creșterii și dezvoltării copilului și respectarea acestora în cadrul activităților practice cu elevi, experiența didactică, măiestria pedagogică și talentul de educator.

Fiind o activitate de cunoaștere, în cadrul lecției de muzică, profesorul trebuie să se orienteze după principiile ~~dialecticii materialiste~~, conform cărora, cunoașterea se realizează prin cele trei trepte: senzorială, rațională și practică. Treapta senzorială este prima fază a cunoașterii ~~dialectice~~, primul contact cu cîntecul ce urmează a fi învățat. Acestei trepte îi corespunde prima activitate de bază în lecția de muzică: prezentarea și audierea cîntecului ce urmează a fi studiat. Intuiția auditivă a cîntecului, audierea lui, se realizează de către elevi pe baza prezentării cîntecului de către profesor prin cîntare model cu vocea sau cu un instrument, prezentarea lui cu ajutorul discului sau a benzii magnetice.

De la aspectul senzorial, cunoașterea continuă pe cale rațională, realizîndu-se un contact mai adînc între facultățile psihice ale elevului și cîntecul ce se studiază. După prezentarea și audierea cîntecului urmează a doua activitate din cadrul lecției de muzică, analizarea și explicarea cîntecului. În această etapă, explicarea și analiza cîntecului se împletesc cu demonstrarea elementelor ce se analizează și se explică, iar elevii le reproduc tot prin demonstrare sub supravegherea profesorului.

În cadrul acestui moment se stabilesc noțiunile, definițiile sau regulile legate de problemele muzicale ce se studiază.

După analizarea și explicarea cîntecului, urmează a treia activitate care este considerată cea mai importantă: cîntarea cu vocea - practica.

Cele trei activități din cadrul lecției de muzică: audierea, explicarea și cîntarea, se îmbină în mod variat în fiecare lecție. Avînd în vedere caracterul practic al muzicii este necesar să acordăm atenție cîntării și audierii iar explicarea se va realiza în proporție redusă.

Pregătirea lecției de muzică

Fiecare profesor de muzică este obligat să se pregătească în mod special pentru fiecare lecție. Preocuparea și pregătirea pentru lecție dovedește nivelul conștiinței profesionale, atașamentul față de obiect și elevi, pasiune pentru munca didactică. Pregătirea lecției este în atenția profesorului chiar de la începutul anului școlar, odată cu întocmirea planului calendaristic. Pregătirea lecției de muzică cuprinde următoarele obiective: subiectul lecției-cîntecul și problema muzicală, scopul lecției, tipurile lecției, materialul didactic ce va fi folosit, metodele și procedeele ce vor utilizate, piesele pentru audiere.

Subiectul lecției constituie obiectivul principal asupra căruia trebuie să se îndrepte atenția profesorului întrucît acesta indică conținutul lecției. Subiectul lecției conține două elemente: un cîntec și o problemă muzicală care se găsește în cîntec.

Intr-o lecție se studiază o singură problemă muzicală iar pe baza ei, se pot învăța mai multe cîntece. Atenția principală trebuie acordată studierii și învățării cîntecului, întrucît prin interpretarea cîntecelor se realizează educația muzicală în școală.

Scopul general al fiecărei lecții derivă din sarcinile muzicii ca obiect de învățămînt, din rolul și funcția ei ca formă a conștiinței sociale. Dezvoltarea multilaterală a personalității elevilor, pregătirea omului nou, activ și conștient în construirea vieții noi. Acest scop general se realizează lecție de lecție, în tot anul de învățămînt și în fiecare an școlar. Însă, în afară de scopul general, fiecare lecție de muzică are un scop special ce este în strînsă legătură cu

subiectul și conținutul lecției și care trebuie să se realizeze în ora respectivă. De exemplu:

A. Subiectul principal al lecției îl formează cântecul "Țărilor cu brazi înalți".

B. Subiectul secundar al lecției îl formează problema muzicală "Modul dorian".

Obiectivele legate de subiectul "A" sînt următoarele:

- realizarea acestui cântec în mod concret și expresiv, înmăgălinind repertoriul de cîntece al elevilor;
- realizarea unei trăiri emoționale de către elevi prin interpretarea cîntecului;
- folosirea acestei trăiri emoționale pentru a trezi în sufletul elevilor dragoste pentru muzică în general și dragoste pentru cîntecul popular în special;
- de a crea optimism și bună dispoziție pentru lecția de muzică și pentru lecțiile următoare, de la celelalte obiecte de învățămînt;
- consolidarea deprinderii de intonare, formarea auzului și vocii elevilor, a cîntării în tempo și nuanțe diferite, a cîntării expresive.

Obiective legate de problema muzicală "B".

- formarea deprinderii de a intona melodii cu structură modală minoră avînd sunetul de pe treapta a șasea ridicat.

Pentru ca lecția de muzică să se desfășoare în condiții optime, cu minimum de efort să se realizeze maximum de rezultate, profesorul este obligat să înarmeze elevii cu o serie de deprinderi practice necesare activităților muzicale din cadrul orei de educație muzicală.

Deprinderi necesare activităților muzicale

1. Disciplina în timpul lucrului.

Pentru a percepe, recunoaște și reproduce sunete muzicale, cîntece, este necesar să se asigure o disciplină corespunzătoare. Prin disciplină corespunzătoare înțelegem următoarele:

- asigurarea unei liniști depline în timpul lucrului;
- excluderea tuturor preocupărilor străine de lecție;
- participarea tuturor elevilor, în mod activ și conștient la toate activitățile muzicale din cadrul lecției.

Disciplina elevilor este influențată de exemplul personal al profesorului în ceea ce privește punctualitatea la lecție, controlul temelor, verificarea cîntecelor, respectarea timpului de lucru și a pauzelor.

Disciplina trebuie realizată chiar de la începutul lecției și păstrată pe tot parcursul ei. Disciplina trebuie înțeleasă de către elevi, ca o necesitate pentru buna desfășurare a lecției. Munca perseverentă de zi cu zi a profesorului, în realizarea condițiilor corespunzătoare pentru desfășurarea lecției în bune condiții, duce la formarea unei discipline liber consimțită din partea elevilor, disciplină care trebuie să intre în tradiția orelor de muzică.

2. Ținuta corpului în timpul cîntării.

În timpul cîntării, stînd în picioare sau sezînd pe scaun, în ambele cazuri, poziția corpului trebuie să fie cea naturală. Pentru a favoriza funcționarea normală a plămînilor, corpul trebuie să aibă o poziție dreaptă, cu pieptul puțin scos în afară pentru a ușura actul respirației; capul drept, cu privirea înainte, brațele lăsate pe pîngă corp sau sprijinite pe bancă. Se vor corecta deficiențele ținutei în timpul cîntatului și se va com-

bate încrucișarea brațelor pe piept, ridicarea umerilor sau a capului la emiterea sunetelor înalte, încordarea corpului, crisparea feței sau alte deficiențe privitoare la ținută.

3. Respirația în timpul cîntării.

În timpul cîntării respirația trebuie să se acomodeze cu structura frazei muzicale. Acomodarea respirației cu motivul sau rîndul melodic se manifestă prin prelungirea expirației potrivit cu durata sunetului sau cu durata liniei melodice. Inspirația se face nazal însă uneori se poate face și pe gură, mai ales în tempo-urile repezi, cînd se întonează rînduri melodice fără pauză.

În cîntece, respirația este indicată prin pauze, prin virgule notate deasupra portativului sau prin legato de frazare.

Dacă nu există aceste semne, respirația se va face acolo unde permite fraza muzicală sau literară.

În cîntarea staccato, expirația este întreruptă, fără a face inspirație.

Deprinderea de a respira corect se formează prin activitatea de cîntare sau prin exerciții speciale. În practica muzicală se cunosc trei feluri de a respira :

- respirație claviculară, cu aer în partea superioară a plămînilor ;
- respirație abdominală sau diafragmatică, cu aer în partea inferioară a plămînilor ;
- respirație intercostală, cu aer în părțile laterale ale plămînilor.

Respirația claviculară nu se recomandă, deoarece în acest caz, plămîni nu pot acumula o cantitate suficientă de aer pentru a susține neîntrerupt o linie melodică din cîntec.

În educația muzicală se recomandă respirația costală combinată cu cea abdominală, întrucît această respirație favorizează acumularea unei cantități mari de aer, care poate fi expirată cu economie realizîndu-se susținerea neîntreruptă a unei linii melodice din cîntec.

Pentru a forma deprinderi de a respira corect, la începutul lecției de educație muzicală, se fac exerciții de respirație. Pe baza exercițiilor, deprinderile se consolidează și se

transformă în reflexe de respirație, necesare în practica de cîntare.

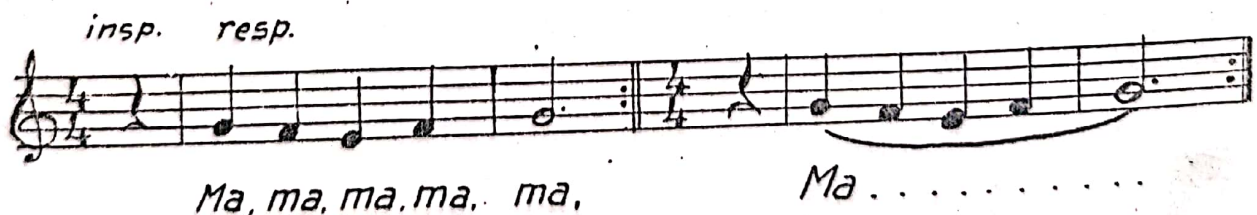
Pentru realizarea exercițiilor de respirație, la început elevii stau în picioare, cu mîinile pe solduri, cu degetul mare în față ca să cuprindă în palme partea de jos a toracelui, pentru a simți cum cresc plămîinii la inspirație și cum descresc la expirație. În această poziție se fac exerciții de respirație pe loc și mergînd astfel :

Inspirația se face nazal, înainte de a ataca sunetul cîntat iar expirația se face lent, odată cu intonarea vocalei "a" la înălțimea sunetului "sol" atît cît durează cei șapte timpi. Repetarea acestui exercițiu formează reflexe de respirație.

La început, asemenea exerciții se vor face circa 5 minute, iar după formarea și consolidarea deprinderilor de a respira corect, exercițiile se suprimă și se continuă cu aplicarea respirației corecte în cîntece.

Pentru creșterea capacității de respirație, se utilizează intonarea unor fragmente muzicale mai lungi :

transformă în reflexe de respirație, necesare în practica de cântare.

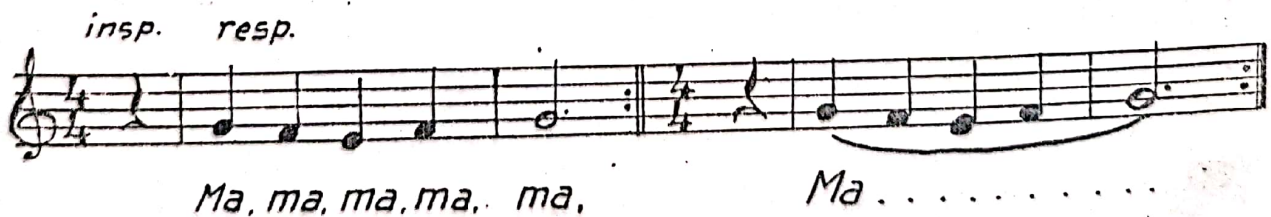
Pentru realizarea exercițiilor de respirație, la început elevii stau în picioare, cu mâinile pe solduri, cu degetul mare în față ca să cuprindă în palme partea de jos a toracelui, pentru a simți cum cresc plămânii la inspirație și cum descresc la expirație. În această poziție se fac exerciții de respirație pe loc și mergând astfel :

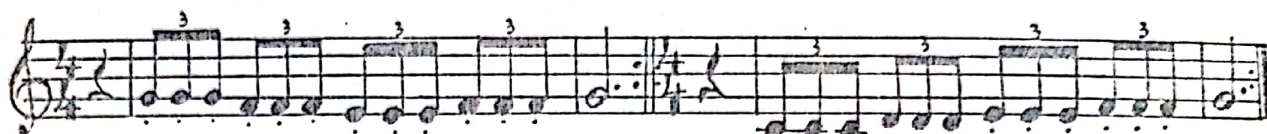
Inspirația se face nazal, înainte de a ataca sunetul cântat iar expirația se face lent, odată cu intonarea vocalei "a" la înălțimea sunetului "sol" atât cât durează cei șapte timpi. Repetarea acestui exercițiu formează reflexe de respirație.

La început, asemenea exerciții se vor face circa 5 minute, iar după formarea și consolidarea deprinderilor de a respira corect, exercițiile se suprimă și se continuă cu aplicarea respirației corecte în cântece.

Pentru creșterea capacității de respirație, se utilizează intonarea unor fragmente muzicale mai lungi :

Intonarea unor sunete scurte în cîntarea staccato:

Ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, *Da, da, da, da, da, da, da, da, da, da, da, da,*
Lu, lu, lu, lu, lu, lu, lu, lu, lu, lu, lu, lu, *Di, di, di, di, di, di, di, di, di, di, di, di,*

Emisia sunetelor

Emisia sunetelor cîntate derivă din cerința de a cînta frumos. A cînta frumos înseamnă a emite sunete frumuse și a le intona just. Emisia sunetelor vizează înălțimea lor contribuind la dezvoltarea auzului și vocii elevilor. Emisia sunetelor este determinată de mai mulți factori: plămîni, respirație, coarde vocale, registru vocal, limbă, cavitate bucală, ținuta corpului. În emisia sunetelor distingem următoarele faze: inspirația, atacul sunetului cu care începe cîntarea și emisia propriu-zisă, susținerea expirației potrivit duratei sunetelor cîntate. Emisia corectă și frumoasă a sunetelor cîntate se realizează prin activitatea de cîntare și prin exerciții de tehnică vocală. Exercițiile de tehnică sau cultură vocală se realizează pe vocale -a, e, i, o, u ; silabe - ma, me, mi, mo, mu, do, ra, ta; cuvinte, intonarea unor fraze muzicale din cîntec, rime, arpegii.

Exemple de exerciții de emisie, acordaj și omogenizare:

Mi, mi, mi, mi, mi, *Di, di, di, di, di,*
Mu, mu, mu, mu, mu, *Du, du, du, du, du,*
Bim, bim, bim, bim, bim, *Dom, dom, dom, dom, dom*

Ma - - - ma, *A - - - a - - - et*

Prin exerciții de tehnică vocală urmărim dezvoltarea ambitusului și a intensității vocii. Pentru cîntarea în cor, exercițiile de cultură vocală vizează omogenitatea și maleabilitatea vocilor. Omogenitatea înseamnă intonarea justă, unitate de timbru, uniformizare în nuanțe, iar maleabilitatea înseamnă, acomodare rapidă la indicațiile profesorului în legătură cu fraza muzicală, tempo, nuanțe, accente, începerea și oprirea cîntării.

Dicțiunea în timpul cîntării

După formarea deprinderilor de respirație și emisie a sunetelor cîntate, urmărim formarea deprinderii de a exprima corect conținutul cîntecelor cu text. Dicțiunea în cîntare trebuie să fie tot atît de clară ca și în vorbire. În manualele de specialitate, despre un cor cu dicție clară se afirmă că: "Așa de frumos cîntă parcă vorbește" așa cum se spune despre un orator care captivează atenția auditorilor: "Așa de frumos vorbește parc-ar cînta".

În dicțiunea unui cuvînt cîntat distingem trei elemente:

- silaba sau vocala cu care începe cuvîntul ;
- vocala de prelungire ;
- vocala sau silaba cu care se încheie cuvîntul.

Exemple : cîn-tăăă...m ; ve...deee...ți ;

Pentru o dicție bună, foarte importantă este formarea deprinderii de a articula corect începutul și sfîrșitul cuvintelor și mai ales încheierea cuvintelor prin pronunțarea corectă a ultimei consoane. Dacă nu se respectă încheierea cuvintelor, dicțiunea este denaturată. De exemplu, la cîntecul "Trei culori", dacă nu se încheie corect cuvîntul "cunosc" în cîntare, copiii pronunță astfel : "Trei culori cunos-pe lume", în loc de "Trei culori cunosc pe lume", sau alt exemplu, în "Imnul nupțial" din opera "Lohengrin" de Wagner, fraza : "Bine ați venit, Fie-vă traiul în veci fericit", lipsa dicției creează confuzii (fie vă - traiul).

Dicțiunea în cîntare se referă la fiecare cuvînt în parte și la legătura dintre ele în cadrul frazelor. Formarea deprinderii unei bune dicțiuni începe cu pronunțarea corectă a textului prin recitare și continuă cu exerciții de dicțiune prin pronunțarea clară a cuvintelor în ritmul cîntecului.

Cîntarea pe note

Activitatea prin care se intonează în același timp înălțimea și durata sunetelor muzicale, se numește cîntare pe note sau solfegiore. Cîntarea pe note este un exercițiu complex care include intonația, ritmul și tactarea măsurii. Cînd se efectuează exerciții pentru formarea deprinderii de a intona simultan înălțimea și durata sunetelor, solfegiorea constituie un scop, iar cînd cîntarea pe note se folosește la descifrarea cîntecelor ea constituie un mijloc.

Deprinderea de a intona simultan înălțimea și durata sunetelor, se formează începînd cu primele lecții din perioada însușirii alfabetului muzical. Amintim că, în perioada prenotației, pe baza exercițiilor de cultură auditivă, elevii și-au format și consolidat reprezentările de sunete ce stau la baza cîntecului de copii. În perioada însușirii alfabetului muzical cu ajutorul reprezentărilor de sunete, se formează și se consolidează deprinderea de solfegiore. Pentru formarea acestei deprinderi ne folosim de cîntecul din manual și scărița desenată pe tablă. Elevii folosesc caietul de muzică și creionul (manual este închis).

Momentele acestei activități:

- cîntarea model a cîntecului pe cuvinte;
- cîntarea model, de mai multe ori, a primului rînd melodic cu tactarea măsurii;
- repetarea de către elevi a primului rînd melodic. Primul rînd melodic, se repetă pe cuvinte, cu tactarea măsurii, pînă cînd se învață de toată clasa. Cînd se apreciază că elevii și-au însușit corect, primul rînd melodic, profesorul îi atenționează astfel: "Mai repetăm, pe cuvinte, acest fragment dar să fiți atenți, în timp ce cîntăm, eu voi indica notele acestei melodii pe scăriță și apoi voi, individual trebuie să cîntați pe note". Momentul acesta se repetă de mai multe ori pînă ce educatorul apreciază că unii dintre elevi, ajutați de profesor care indică semnele pe scăriță, sînt în stare să intoneze pe note.
- intonarea individuală pe note de către un elev;
- fragmentul se repetă și de alți elevi;
- scrierea la tablă și pe caiete a notelor din primul rînd melodic (cuvintele nu se scriu). Elevul care scrie la tablă,

./.

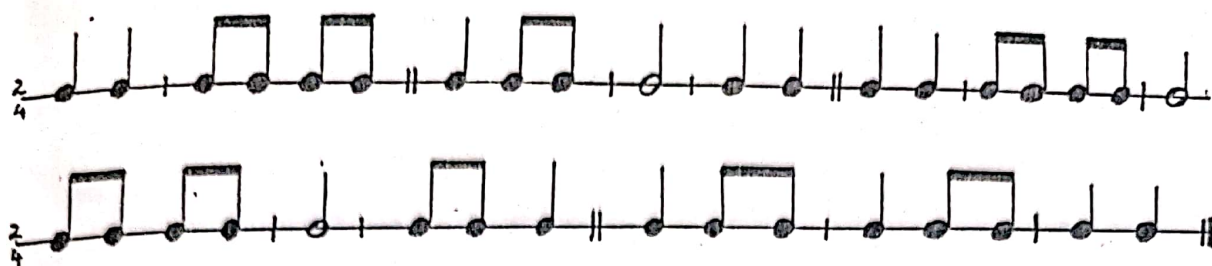
exprimă prin cuvinte, cu voce tare, ceea ce scrie, astfel: timpul întâi, sol pătrime, timpul doi, sol-la optimi, bară măsură, etc. După ce a terminat de scris, elevul de la tablă citește pe note ceea ce a scris. Cu mâna dreaptă tactează măsura iar cu mâna stângă urmărește notele de pe tablă. În cazul când melodia se desfășoară pe optimi, elevul urmărește cursul melodic pe optimi indicând cele două optimi cu o mișcare, pentru a evita poliritmia și a ușura activitatea intonației.

- fragmentul notat pe tablă poate fi intonat de mai mulți
- fragmentul se intonează pe note, cu tactarea măsurii de clasă. În continuare dacă timpul ne permite procedăm la intonarea și scrierea fragmentului următor, astfel:
- repetarea fragmentului întâi, pe note, cu tactarea măsurii de toată clasa, iar fragmentul doi se intonează în continuare numai de către profesor, pe cuvinte. Celelalte activități realizează la fel ca la fragmentul întâi.

În cazul când timpul este înăntat și nu ne permite continuăm cu studierea prin scriere a fragmentului doi, anțăm deschiderea și folosirea manualului. Cu manualul deschis procedăm astfel:

- intonarea pe note, colectiv, a fragmentului întâi;
- fragmentul doi, intonare la prima vedere, în mod individual. Fragmentul doi se repetă pe note, individual de mai mulți elevi, după care se intonează colectiv;
- se unesc cele două fragmente și se intonează pe note;
- fragmentul trei, individual, intonare la prima vedere;
- se repetă de mai mulți elevi, după care se intonează colectiv. Se unesc cele trei fragmente și se intonează de toată clasa. Urmează intonarea la prima vedere a fragmentului următor. Se intonează colectiv, se unesc toate fragmentele și se intonează pe note tot cîntecul.

Pe tot parcursul acestei activități urmărim să se analizeze o solfegiere corectă cu respectarea duratelor și precizia înălțimii sunetelor. Greșelile de ritm sau intonație trebuie observate, semnalate, explicate și corectate. Privind la această problemă, este important ca elevii să sesizeze singuri greșelile și tot ei să le remedieze. Greșelile de solfegiere se remediază prin activități practice nu prin explicații teoretice.

Elevii, ascultă tema și o repetă în felul cum a fost cântată de profesor, prin silaba "ta", prin ușoare bătăi din palme, ciocănit sau prin utilizarea altor procedee. După ce tema se repetă, elevii analizează duratele cu ajutorul gândirii muzicale, și apoi formulează răspunsul oral sau în scris. Dacă răspunsul a fost solicitat să se dea verbal, elevul care se anunță, răspunde prin precizarea valorilor de note. În cazul când răspunsul a fost solicitat să se formuleze în scris, elevii desenează valorile de note pe caiete. Profesorul controlează activitatea elevilor și face aprecieri corespunzătoare temelor verificate. Un elev dintre cei care au terminat, scrie tema la tablă ca model pentru toți elevii clasei. Tema se intonează colectiv și individual.

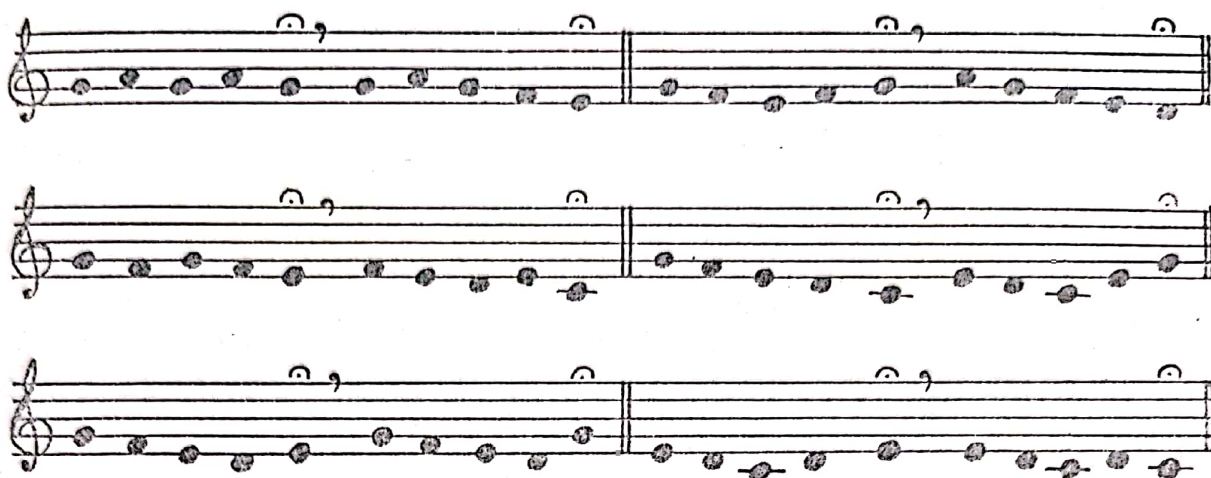
2. Dictarea melodică.

Dictarea melodică se referă la recunoașterea înălțimii sunetelor. Temele pentru această activitate vor cuprinde sunete de înălțimi diferite dar cu durate egale.

Răspunsul elevilor poate fi formulat în trei feluri: verbal, prin intonare și în scris. Răspunsul verbal constă în precizarea numelor notelor, răspunsul prin intonare constă în cântarea înălțimii sunetelor și pronunțarea numelor notelor, iar răspunsul în scris constă în notarea pe portativul din caiet a înălțimii sunetelor prin desenarea notelor respective.

Pentru formarea deprinderii de a scrie dictări melodice, la început, se fac exerciții de intonare pe scăriță cu materialul sonor ce stă la baza temei pentru dictare, după care profesorul intonează cu silaba "ta", unul din fragmentele ce urmează sau o altă temă asemănătoare acestor fragmente. Înainte de a începe intonarea fragmentului pentru dictare, profesorul intonează

sunetul de control care de regulă este sunetul de început.

Elevii ascultă tema, o repetă, o analizează cu ajutorul gândirii muzicale, fac comparații între sunetul de control și cele următoare și apoi formulează răspunsul după cum a fost solicitat, verbal, cântat sau scris. Din considerente de a încadra momentul în timpul afectat pentru această activitate, răspunsul poate fi dat numai verbal, precizându-se numele notelor ce stau la baza temei, sau, numai cântat, intonându-se înălțimea sunetelor cu precizarea numelor notelor respective. Când timpul afectat pentru această activitate permite, răspunsul se formulează în scris. Elevii scriu pe caiete notele corespunzătoare temei audiate, iar profesorul controlează activitatea elevilor făcând aprecieri și corectări. Fragmentul se scrie pe tablă și servește ca model pentru toți elevii. Tema scrisă se intonează pe note atât colectiv cât și individual.

3. Dictarea ritmico-melodică.

În această activitate se îmbină cele două forme de dictare notând în același timp, atât durata cât și înălțimea sunetelor. În momentul când se urmărește însușirea unei probleme melodice, tema pentru dictare va avea un ritm simplu și invers, când se urmărește însușirea unei probleme ritmice, melodia temei va fi accesibilă.

Pentru formarea deprinderii de a scrie dictări ritmico-melodice, se recomandă să se efectueze exerciții pregătitoare în gamă, măsură și cu valorile de note ce stau la baza temei

respective,

După aceste pregătiri, profesorul intonează sunetul de control, tacează măsura sau execută bătaia timpilor din palme și cu silaba "ta" intonează un fragment ritmico-melodic după modelul de mai jos. În timpul intonării fragmentului ce urmează a fi scris, profesorul poate indica pe scărița de pe tablă, sunetele pe care se desfășoară fragmentul respectiv.

Fragmentul ritmico-melodic se intonează de mai multe ori și de fiecare dată se intonează și sunetul de control. Elevii repetă tema, analizează duratele în comparație cu timpul muzical indicat de profesor, analizează înălțimea sunetelor în comparație cu sunetul de control și scriu pe caiete notele corespunzătoare fragmentului dictat. Profesorul controlează activitatea elevilor făcând observații și recomandări.

După terminarea dictării, tema se scrie la tablă de către un elev. Tema, scrisă pe tablă și pe caietele elevilor, se solfeiază colectiv și individual.

Cu toate că dictarea ritmico-melodică este dificilă, ea trebuie realizată cât mai des, întrucât este singurul indiciu de însușire temeinică a elementelor muzicii.

Ca dictare ritmico-melodică, se recomandă exerciții de recunoaștere a unor fragmente din cântecul studiat în ora respectivă. După învățarea cântecului, în etapa de consolidare a lui, profesorul cântă un rând melodic cu text, iar elevii după ce îl

repetă și-l analizează în comparație cu sunetul de control. Formulăză răspunsul verbal sau în scris. Rîndul melodic este scris la tablă după care se intonează colectiv și individual. Pentru consolidarea problemelor muzicale, fragmentele ritmico-melodice pentru dictare se vor broda pe versuri populare, iar după scriere se vor intona pe note.

Educația muzicală cu elevi mai slab dezvoltati auditiv.

Elevii mai puțin dezvoltați din punct de vedere auditiv, nu pot diferenția înălțimea sunetelor și nici nu pot le reproduce. Cauza acestui fenomen constă în lipsa de activitate a centrului nervos acustic, iar acesta nu funcționează din lipsa unei educații muzicale sistematic organizate. Reproduserile false se mai datoresc și defectelor corzilor vocale, care la comanda centrului nervos acustic nu funcționează normal. Defectele referitoare la reproducerea falsă se datoresc lipsei de antrenament a aparatului vocal, sînt cauzate tot din lipsă de educație muzicală. Pentru remedierea acestor defecte, elevii respectivi trebuie să efectueze un sistem de exercitii speciale de lunecare a vocii acordaj. Prin intermediul corzilor vocale, exercitiile de alunecare a vocii și acordaj au efect deosebit asupra centrului nervos acustic întrucît îl excită și îl activează obținîndu-se rezultate pozitive. Exercițiile se referă la lunecarea vocii de la un capăt la altul al ambitusului. La asemenea exercitii se anulează sunetele defecte și se creează reflexe tonale noi. Sunetele lunecate sînt mai vechi decît cele vorbite sau cîntate, din această cauză, cu ajutorul lor, nervul acustic fiind pus în activitate, prin exercitii se creează diferențieri de înălțime iar coardele vocale capătă mobilitate. Procedul exercitiilor de lunecare se bazează pe principiul cromatismului, prin care vechea tonalitate se distruge odată cu apariția noului sunet.

Pentru a educa muzical pe elevii mai puțin dotați auditiv, se utilizează următoarele exercitii:

- imitatul unei sirene de fabrică sau locomotivă ;
- zbîrnăitul unui avion;

Odată cu lunecarea vocii de jos în sus și invers se pot utiliza și brațele care și ele se ridică sau se coboară concomitent cu vocea.

Din cînd în cînd se fac opriri pe diferite sunete pentru a forma deprinderi de stăpînire a lunecării cu scop de acordare. Pentru acordarea vocilor, în mod practic, profesorul poate folosi următorul procedeu: un elev cîntă un sunet iar profesorul demonstrează elevilor cum se poate acorda vocea lui cu a elevului prin lunecare de jos în sus sau de sus în jos, către sunetul elevului. Un exercitiu mai avansat este acordajul cu ajutorul gîndirii muzicale - acordaj în gînd - interiorizat.

Preocuparea profesorului pentru munca cu elevi mai puțin dezvoltăți auditiv, îi poate aduce adevărate satisfacții profesionale.

Planul de învățămînt

Planul de învățămînt este un document oficial în care sînt specificate disciplinele de învățămînt, repartizarea lor pe ani de studii și numărul de ore pe clase, săptămînal și anual pentru fiecare disciplină în parte.

În planul de învățămînt pentru școala primară sînt prevăzute ^{este} cîte două ore de educație muzicală pe săptămîină, pentru fiecare clasă, iar în clasele V-VIII, a școlii generale, cîte o oră pe săptămîină de educație muzicală și cîteva ore pentru ansamblul de cor. La unele școli, orele de ansamblu de cor sînt în funcție de numărul claselor paralele.

Pentru liceul pedagogic de învățători și educatoare, planul de învățămînt prevede cîte o oră de educație muzicală pe săptămîină. Ansamblul de cor se organizează pe grupe de clase, cîte o oră pe săptămîină.

Școlile și liceele de muzică funcționează cu următoarele secții: pian, corzi, instrumente de suflat. Disciplinele de specialitate sînt specificate în planul de învățămînt pe secții și ani de studii.

În liceul de specialitate, cu profil industrial, agricol, forestier, de chimie, etc. norma profesorului de muzică cuprinde organizarea și conducerea variatelor ansambluri de muzică vocală și muzică instrumentală: cor pe două sau trei voci, cor mixt, cor bărbătesc, grup vocal, grup folcloric, orchestră de muzică populară, orchestră de muzică ușoară, orchestră de fluierași, muzicuțe, soliști de muzică populară, soliști de muzică instrumentală.

Programa de studiu si manualul scolar

În funcție de scopul și sarcinile predării muzicii în învățământ, de numărul de ore afectate fiecărei clase săptămânal și anual, metodică stabilește volumul de cunoștințe, priceperi și deprinderi ce urmează a fi însușite de către elevi. Cunoștințele priceperile și deprinderile muzicale necesare elevilor sunt prevăzute în programa de studiu a fiecărei clase, precizându-se toate problemele muzicale ce trebuie studiate în clasa respectivă în cursul unui an școlar. Problemele muzicale sunt aranjate sistematic. Pentru fiecare problemă sunt prevăzute și numărul de ore necesare studierii ei.

Pe baza programelor analitice, se elaborează manuale de muzică pentru fiecare clasă. În manuale se explică problemele muzicale din programă și se dau exemple corespunzătoare din literatura muzicală a copiilor, din repertoriul muzicii populare și culte, pentru a fi învățate de către elevi.

Realizarea conținutului muzical din programă, este obligatoriu atât pentru elevi cât și pentru profesori. Din manuale se studiază în mod obligator toate problemele muzicale, iar în privința cântecelor și a celorlalte exemple corespunzătoare ce însoțesc problema muzicală respectivă, educatorul va selecționa pentru studiu și interpretare cântecele care sunt mai accesibile pentru clasa cu care lucrează. Este necesar ca în orele de educație muzicală să se studieze toate cântecele prevăzute pentru problema muzicală respectivă. b. a

La începutul orei se va urmări interpretarea celui mai frumos cântec învățat în ora precedentă iar în continuare după solfegiere, se vor studia cântecele prevăzute pentru ora respectivă. Problemei muzicale teoretice considerată ca fiind secundară față de cântec i se va acorda un timp limitat.

Actualele programe analitice în care sunt incluse numai probleme teoretice, epuizează în mare aproape toată teoria muzicii. Considerăm că aceasta reprezintă o latură negativă întrucât îl obligă pe profesor la o accentuare a laturii instructive față de latura formativ-educativă.

Este necesar ca programele școlare să specifice cântecele ce trebuiesc realizate și interpretate cu elevii clasei, iar problemele muzicale să rezulte din aceste cântece. Exemplele din repertoriul de cântece trebuie să fie echilibrate gradat și logic ținându-se seama de ordinea problemelor muzicale. Astfel, programele școlare pe clase vor fi alcătuite din cele

mai valoroase cîntece de copii, cîntece populare din toate genurile, cîntece patriotice, revolutionare, muncitorești, cîntece din repertoriul național și universal.

O astfel de programă alcătuită pe bază de cîntece crează obligații și răspunderi atît pentru autorii de manuale cît și pentru profesorii de muzică în activitatea lor de educație muzicală.

Munca cu manualul școlar

Manualul școlar cuprinde un volum de cunoștințe corespunzător prevederilor programei analitice, pe clase, un bogat repertoriu de cîntece și exerciții potrivit particularităților de vîrstă și nivelului de dezvoltare al elevilor. Cîntecelor și exercițiile sînt eșalonate gradat, iar problemele muzicale în unele cazuri sînt expuse clar și concis.

În cadrul lecției, manualul se folosește la verificarea cunoștințelor cînd elevii trebuie să solfegeze sau să cînte pe cuvinte. În unele cazuri manualul se folosește și în momentul comunicării cunoștințelor atunci cînd o anumită problemă muzicală necesită să se porn ească de la analiza vizuală a unui exemplu muzical. De exemplu, manualul se poate folosi în momentul comunicării cunoștințelor privitoare la semnul de legato de prelungire sau la semnul legato de expresie. În majoritatea cazurilor, în momentul comunicării cunoștințelor manualul nu trebuie folosit deoarece elevii în acel moment citesc lecția din manual și nu sînt atenți; nu depun efort de gîndire ceea ce duce la scăderea valorii lecției. Pentru ca lecția să aibă eficiență, este necesar ca problema muzicală să fie descoperită de elevi, după auz, pe cale oral intuitivă. În cazul profesorului conștiincios și pasionat cînd deprinderea s-a format și consolidat din timp, descoperirea și conștientizarea elementelor teoretice se realizează cu cea mai mare ușurință.

Manualul se folosește în momentul efectuării exercițiilor de intonație, în momentul solfegierii și a intonării cîntecului pe cuvinte. Chiar de la începutul formării deprinderii de a cînta pe note, atenția profesorului trebuie să se îndrepte asupra formării deprinderii elevilor de a urmări notele din manual. Se va evita învățarea solfegiilor din memorie. Deprinderea de a urmări înălțimea notelor pe portativ, folosește la realizarea asocierii dintre înălțimea sunetului, numele lui și locul notei pe portativ.

În predarea folclorului muzical și a subiectelor din istoria muzicii, manualul este un îndreptar al profesorului pentru a nu supraîncărca munca elevilor cu prea multe cunoștințe.

Planul calendaristic

Planul calendaristic este un act oficial ce se întocmește pentru fiecare clasă, pe baza programei analitice și a manualului scolar.

În programa fiecărei clase sînt indicate diferite probleme muzicale, pe care profesorul trebuie să le repartizeze pe trimestre, pe săptămîni și ore. În manualul de muzică al clasei respective sînt prezentate aceleași probleme muzicale, însoțite de explicații, pe care profesorul le repartizează pe ore în concordanță cu programa scolară și cu pregătirea muzicală a elevilor

Fiecare lecție, prevăzută în planul calendaristic, trebuie considerată ca o unitate a unui sistem de lecții care se leagă între ele în mod organic. Realizarea acestui sistem se concretizează în planul calendaristic.

Planul calendaristic conține următoarele date :

Plan calendaristic pe trimestrul I
clasa a V-a
anul scolar 197...

Nr. crt.	Data săptămîna	Titlul cîntecului	Problema muzicală	Audiție	OBS
1.	15 - 20. IX.	Cîntece din clasa a IV-a Verificarea select. vocilor pentru cor	Recapitularea sunetelor	Cîntece pionierești	
2.	22 - 27. IX	Cîntecul ...	Înălț. și durată	"	
3.	29 - IX - 4. X.	Cîntecul ...	Notarea înălț.	"	

Material didactic muzical

În cadrul orelor de educație muzicală se folosesc diverse și variate materiale didactice. În etapa preșcolară, educatoarea folosește jucării muzicale prezente în viața copilului: tobița, clopoței, jucării care emit diferite sunete sau semnale, muzicuțe, fluierase etc.

Pentru audiții, se folosesc aparate tehnice, iar pentru

explicarea conținutului cîntecelor se utilizează ilustrate, tablouri și chiar manuale sau caiete cu desene colorate.

Principalele mijloace prin care se realizează educația muzicală sînt : cîntecul propriu-zis, jocul muzical, jocul cu cîntec, audiția, jocul muzical exercițiu, exerciții muzicale prescătitoare.

În etapa prenotației (clasele I-II), pe lîngă materialul didactic menționat la etapa prescolară, din care se elimină jocurile muzicale specifice prădiniției, învățătorul utilizează plastilina pentru confecționarea figurilor de note și pauze.

În clasa a doua, se poate folosi fonomimia, iar pentru studierea cîntecelor se utilizează diapazonul sau camertonul, vioara, pianul, acordeonul sau alt instrument muzical. Dintre mijloacele prin care se realizează educația muzicală, se elimină în mod natural jocul muzical-exercițiu.

În clasa a treia, se vor utiliza scărițe care vor fi folosite în momentul culturii auditive, în vederea formării deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce înălțimea sunetelor.

Urmează în continuare scărițe pentru studierea sunetelor naturale cuprinse între Do 1 - Do 2, utilizate în cadrul exercițiilor de intonație :

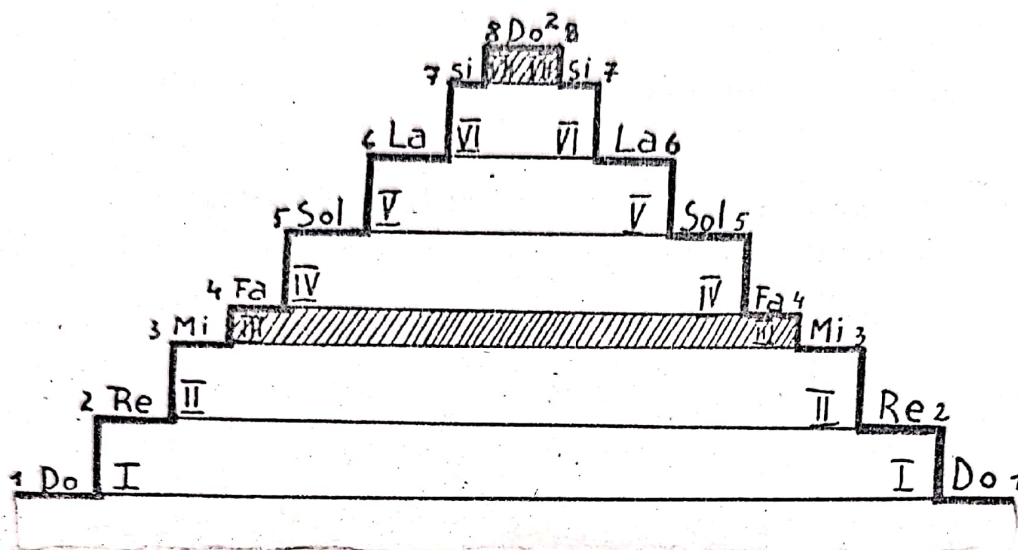
Pentru evitarea monotoniei și pentru a întreține atenția și interesul elevilor în timpul exercițiilor de intonație, în mod combinat, se va folosi și fonomimia.

Semnele de mînă

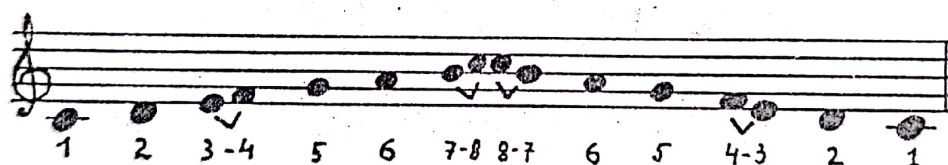
Profesorul sau învățătorul folosește semnele de mînă iar elevii intonează înălțimea sunetelor în asociere cu denumirea lor.

8	Do ₂		VIII
7	Si		VII
6	La		VI
5	Sol		V
4	Fa		IV
3	Mi		III
2	Re		II
1	Do		I

Spre sfârșitul clasei a treia sau în clasa a patra, după sintetizarea sunetelor în scară, se va utiliza scrișta muzicală cu locul semitonurilor și a tonurilor.

Pe portativ, notele care indică semitonurile, vor fi scrise alăturat pentru ca intuiția vizuală să întărească intuiția auditivă.

În clasele a treia și a patra, principalele mijloace prin care se realizează educația muzicală sînt : cîntecul propriu-zis - studiat prin scriere -, audiția muzicală, exercițiul de cultură vocală și exercițiul de cultură auditivă.

La toate clasele profesorul va folosi diapazonul sau camertonul, vioara, acordeonul, pianul sau alt instrument înșusit în școala de muzică, liceul de muzică sau conservator, metronomul, aparate pentru imprimarea și difuzarea muzicii: magnetofon, benzi, pic-up, discuri, radio, televizor ;

- Tablouri si portrete cu figuri de compozitori, cu scene, si imagini din diverse opere muzicale ;
- Planse cu continut muzical ;
- Planse cu diferite scărițe muzicale ;
- Planse pentru prezentarea instrumentelor muzicale;
- Scheme privind subiecte din istoria muzicii sau forme muzicale.

in vederea accentuării Principalul mijloc prin care se realizează *studierea* muzicii îl constituie cîntecul și audia muzicală.

. /// .

PRINCIPIILE DIDACTICE :

- PRINCIPIUL INTUITIEI
- PRINCIPIUL ACESIBILITATII
- PRINCIPUL INSUSIRII ACTIVE SI CONSTIENTE
- PRINCIPIUL SISTEMATIZARII
- PRINCIPIUL INSUSIRII TEMBINICE
- PRINCIPIUL LEGARII TEORIEI DE PRACTICA
- PRINCIPIUL REALIZARII ESTETICE

Principiile didactice

Sarcina fundamentală a școlii este de a forma oameni dotați cu înalte însușiri morale și înarmați cu cele mai noi cuceriri ale științei, culturii și artelor.

În cadrul procesului de învățământ, al muncii organizate din școală, sub îndrumarea profesorilor, elevii își formează o concepție științifică despre lume și societate.

Prin proces de învățământ înțelegem, pe de o parte, profesorii, care transmit cunoștințe, formează priceperi și deprinderi la elevi, iar pe de altă parte, elevii, care muncesc pentru asimilarea cunoștințelor, însușirea priceperilor și deprinderilor.

Pentru realizarea unității între cele două laturi ale procesului de învățământ - educare și asimilare - educatorii trebuie să aplice principiile didactice.

Aplicarea principiilor didactice în învățământ asigură, pe de o parte, ușurarea și sporirea randamentului muncii profesorului, iar pe de altă parte, micșorarea efortului, diminuarea oboselei, îmbunătățirea însușirii cunoștințelor și formarea multilaterală a elevilor, ca membri activi, cât mai utili societății noastre.

Aplicarea principiilor didactice în învățământ asigură optimizarea relației dintre elev și profesor. Profesorul trebuie să asigure optimizarea eforturilor din partea elevilor, pentru a favoriza participarea lor atât în cadrul activității individuale cât și în procesul de recepționare a mesajelor informative și formative.

Aplicarea principiilor didactice asigură procesul de modernizare a învățământului, racordarea prezentului cu viitorul, formarea omului, nu după tiparul existent, ci după cerințele viitorului, care impune crearea capacității de permanentă autoeduca-re, pentru a ține pasul cu perfecționarea societății multilateral dezvoltate.

Principiile didactice sunt norme, idei călăuzitoare, direcții de lucru prin care se stabilește unitatea de muncă, în vederea formării personalității umane multilateral dezvoltate.

Principiile didactice se aplică la toate obiectele de învățământ, dar, într-un mod specific, conform metodicii fiecărei discipline.

Principiul intuiției

Intuiția este o percepție organizată cu scop de cunoaștere. După simțul care predomină, intuiția poate fi de mai multe feluri: auditivă, vizuală, motrică și mixtă.

- Intuiția auditivă se realizează prin ascultarea exemplor muzicale ce se studiază. Nu se poate concepe nici un fel de activitate de cunoaștere prin muzică, fără a face apel la intuiția auditivă. De la primele relații de înălțime, sol-mi, sau de durată, pătrime-optime, ale sunetelor, de la cântecul de copii, cântecul popular, până la lucrări de mari dimensiuni, ca simfonii, concerte, opere vocal-dramatice, intuiția auditivă stă la baza înțelegerii și aprecierii tuturor fenomenelor muzicale.

Sunetele de diferite înălțimi, de diferite durate, intensitate cât și de timbru diferit, trebuiesc intuite cu auzul, căci numai acest simț prilejuiește pătrunderea muzicii în simțirea și gândirea elevului.

- Intuiția vizuală este utilă, mai ales, în etapa notației, când însoțește intuiția auditivă. După intuiția auditivă a sunetelor, urmează intuiția vizuală, scrierea și citirea notelor, precizarea formei și a locului lor pe portativ. Intuiția vizuală se folosește în toate etapele. Astfel, în primele etape se pot folosi diferite tablouri care ilustrează conținutul cântecelor, în etapele următoare, se pot folosi planșe cu probleme muzicale, însă cea mai frecventă intuiție vizuală, este schița desenată la tablă, cu scop de a face cunoscut conținutul subiectului lecției curente. Intuiția mixtă auditiv-vizuală are o largă utilizare în solfegii și dictare. Ea se realizează în cazul când, concomitent cu audierea unui cântec se urmărește partitura respectivă.

- Intuiția motrică se realizează prin executarea de mișcări sau gesturi legate de problemele muzicale ce se studiază. Intuiția motrică își găsește aplicare, în special, în etapa prescolară și etapa prenotației, când, cu ajutorul mișcărilor, se formează deprinderi de a percepe, recunoaște și reproduce recitativ formate din pătrimi, optimi, din combinarea acestor durate și deprinderi de-a percepe, recunoaște și reproduce sunete înalte, joase, medii, sunete cu timbru diferit și intensități contrastante. În aceste etape copiii fac diferite mișcări, merg uniform, bat din palme, ciocănesc în bancă, balansează brațele sau cântă la

instrumente de percuție.

În afară de acestea, în procesul educației muzicale, prin intuiție motrică, trebuie să înțelegem, în special, activitatea corzilor vocale în momentul emiterii sunetelor. Vibrația corzilor vocale sau kinestezia laringiană, trebuie să corespundă cu înălțimea sunetului emis. Corespondența dintre înălțimea sunetului emis și kinestezia laringiană este verificată de auzul muzical.

Stabilirea corespondenței dintre înălțimea sunetului emis și kinestezia laringiană formează un reflex condiționat de cea mai mare importanță. Asemenea reflexe condiționate se formează în grădinițe și în primele două clase ale școlii primare.

Intuiția motrică este mai evidentă în muzică instrumentală, deoarece învățarea unui instrument necesită, și o instruire a mișcărilor tehnice pe care elevul urmează să le repete pentru a-și însuși deprinderea respectivă.

- Intuiția mixtă se realizează cu ocazia solfegierii unui cântec, când, în același timp se îmbină intuiția vizuală, auditivă și motrică, prin corelarea centrului auditiv, vizual și fonator-vibrația corzilor vocale.

Ca exemplu de intuiție mixtă, poate servi și studiul unui interval, când elevul îl intuiește din punct de vedere auditiv, vizual și motric, prin citirea notelor din manual sau de pe tablă, intonarea sunetului și indicarea lui prin gesturi, ascendent sau descendent.

Din aplicarea principiului intuiției se desprind prețioase învățăminte în legătură cu studierea cântecelor și a tuturor problemelor muzicale.

În studierea unui sunet, inițial, se va proceda la realizarea unei corespondențe depline între kinestezia laringiană și înălțimea sunetului, adică se va realiza imaginea sonoră concret senzorială, sau reprezentarea sunetului în auzul și gândirea muzicală a elevului și numai după realizarea acesteia se va demonstra scrierea semnului grafic respectiv, forma și locul notei pe portativ.

La fel se va proceda și în cazul studierii intervalelor. La început se va realiza analiza intervalului din punct de vedere auditiv, care duce la formarea imaginii sonore concret-sen-

la nivelul scolii
zoriale, la reprezentarea lui în auzul și gândirea muzicală a elevului, după care va urma demonstrarea vizuală la tablă și pe caiet.

Este necesar să se ia atitudine și să se combată acțiunea de învățare a notelor înainte de a se forma imaginea sonoră a acestora în auzul și gândirea muzicală a elevilor.

Respectarea principiului intuiției la toate lecțiile de educație muzicală, prilejuieste însușirea conștientă și temeinică a cîntecelor, a tuturor problemelor muzicale și ușurează transformarea cunoștințelor în priceperi și deprinderi practice de tactare sau intonare.

Principiul accesibilității

Principiul accesibilității derivă din cerința obiectivă de a adapta cunoștințele, priceperile, deprinderile și forma de transmitere a acestora, la nivelul de dezvoltare a elevilor.

Principiul accesibilității necesită respectarea următoarelor condiții :

- Respectarea capacității de înțelegere și realizare a elevilor. Potrivit acestei condiții conținutul și volumul cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor muzicale, cât și formelor de transmitere trebuie să corespundă nivelului de dezvoltare a elevilor și capacității lor de muncă.

- Trecerea de la cunoscut la necunoscut. Această condiție se realizează în momentul pregătitor, cînd se trece de la lecția veche la cea nouă, iar cunoștințele ce urmează a fi predate sînt descoperite de către elevi, cu ajutorul cunoștințelor vechi, prin metoda conversației. De exemplu, după consolidarea sunetelor și sintetizarea lor în gamă, se trece la însușirea sunetelor alterate; sau, după consolidarea gamelor fără armură, se trece la însușirea gamelor cu diferite armuri.

- Trecerea de la ușor la greu.

Această condiție se realizează cînd pornim de la ceea ce este mai aproape de înțelegerea copilului și apoi treptat, trecem la învățarea cîntecelor și a problemelor muzicale mai grele.

În etapa prescolară, cât și în etapa prenotației, clasa întâi- pornim de la joc, care este ușor, ca să ajungem la determinarea mișcărilor de un timp, jumătate de timp, doi timpi, care

reprezintă probleme muzicale prele pentru aceste etape.

În etapa în care se predă mișcarea cîntecelor și nuanțele în care ele se cîntă, pornim de la un cîntec care este cunoscut. Dacă cîntecul este cunoscut, este și ușor de interpretat, la care aplicăm cu ușurință diferite mișcări și intensități ce urmează a fi însușite de către elevi.

ad. a - Trecerea de la simplu la complex.

În realizarea unui solfegiu care este ^{un exercițiu} complex, vom începe cu exerciții de învățare ^{avînd} a fragmentului: intonarea pe note, scrierea lui pe tablă și caiete, solfegiere în mod individual la prima vedere și colectiv.

Pentru formarea deprinderilor de dictare, se va începe cu exerciții de dictare ritmică, exerciții de dictare melodică și apoi combinarea acestora, respectînd măsura indicată.

Condițiile principiului accesibilității se împletesc și se întrepătrund în cadrul lecției de educație muzicală, deoarece ceea ce este cunoscut este simplu și ușor, iar ceea ce este necunoscut este greu și complex. Limita dintre aceste condiții este relativă, întrucît, ceea ce la început este necunoscut, ulterior se transformă în cunoscut, ceea ce la început este greu și complex, ulterior se transformă în simplu și ușor.

Principiul însușirii active și conștiente a cunostințelor, priceperilor și deprinderilor.

Principiul însușirii active și conștiente a cunostințelor, priceperilor și deprinderilor, derivă din scopul educației, ~~comuniste~~ de a pregăti constructori activi și conștienți ai societății ~~socialiste, multilateral dezvoltate.~~ *moderne*

Acest principiu mai derivă și din esența caracteristică procesului învățării. Din punct de vedere fiziologic, procesul învățării se caracterizează prin formarea de legături temporare -asociații- rezultat al activității scoarței cerebrale. Așadar, asimilarea cunostințelor și formarea deprinderilor are loc numai în condițiile unei stări active a scoarței cerebrale, de unde rezultă necesitatea formării unei asemenea atitudini active și conștiente față de învățatură. Această atitudine duce la formarea deprinderii de a munci independent.

Învățarea muzicii, realizându-se în mod practic, îl obligă pe elev să lucreze individual, activ și conștient.

desigur Datorită faptului că în *ordinea* și în *primii ani de școală*, muzica este plăcută copiilor, în orele de educație muzicală se asigură o participare activă din partea tuturor elevilor. În clasele următoare, participarea activă, cu atenție și interes, din partea elevilor, este determinată atât de frumusețea și accesibilitatea mijloacelor prin care se realizează educația muzicală cât și de priceperea și pasiunea profesorului, în minuirea mijloacelor practice de realizare a educației artistice.

Prin activitate practică de cântare, prin participarea activă și conștientă a tuturor copiilor la toate acțiunile din cadrul lecției de educație muzicală, elevii își însușesc cu ușurință cîntecele, problemele muzicale și își formează deprinderi de intonare ale acestora.

Pentru formarea deprinderii cu privire la raportul dintre diferite sunete, este necesar să se antreneze participarea activă și conștientă a elevilor, în ceea ce privește gândirea muzicală interioară a sunetelor intermediare cuprinse între treapta de bază și cea de vîrf a intervalului respectiv. O astfel de gândire interioară cu privire la sunetele intermediare din cuprinsul unui interval, corespunde acestui principiu.

Calcularea teoretică a treptelor sau a tonurilor și semitonurilor din cuprinsul intervalului, fără antrenarea gândirii muzicale interioare nu corespunde acestui principiu și se consideră drept formalism și mecanicism, care trebuie combătut.

Principiul sistematizării.

Sistematizarea înseamnă atât orînduire în activitatea profesorului cât și legătura logică în repartizarea materialului de studiat.

Principiul sistematizării necesită următoarele condiții:

- Transmiterea unui sistem de cunoștințe, priceperi și deprinderi de bază, orînduite în mod logic. Materialul ce urmează a fi predat trebuie să se bazeze pe ceea ce s-a predat și, totodată, să fie o necesitate logică a continuării. În procesul de însușire a priceperilor și formarea deprinderilor, acestea trebuie să fie înlănțuite logic, continuu și gradat.

- Expunere sistematică. În vederea unei expuneri sistematice, este necesar ca profesorul să procedeze atât la întocmirea planului de lucru trimestrial, a planurilor de lecție cât și la orînduirea diferitelor activități în cadrul desfășurării lecțiilor de educație muzicală. În felul acesta, lecția de muzică apare ca o verigă a unui întreg lanț de lecții care se leagă între ele în mod sistematic atât în ceea ce privește lecțiile anterioare cât și cele următoare.

În realizarea acestui principiu este necesar ca profesorul să țină seamă de programa analitică și manualul școlar.

Aplicarea principiului sistematizării, în perioada studierii sunetelor muzicale, înseamnă, de acestea să fie însușite de către elevi, înălțate logic, așa după cum ele apar în cîntecul de copii : sol-mi, sol-la-sol-mi, sol-mi-do, sol-la-sol-mi-do-re, ~~sol-la-sol-fa-mi-re-do, sol-la-do 2-la-sol-fa-mi-re-do,~~ sol-la-do²-si-la-sol-fa-mi-re-do 1.

Trebuie să se ia atitudine de combatere împotriva procedurii de a învăța sunetele în formă de scară. Acest procedeu duce la o cîntare empirică, după auz și este asemănător procedurii aplicat la învățarea unor poezii în limbi străine, cînd elevii recită, fără a cunoaște sensul cuvintelor sau conținutul literar al poeziei.

Principiul sistematizării formează gîndirea logică a elevilor. Elevii cu gîndirea logică formată procedează singuri la clasificarea unor probleme muzicale, însușite în cadrul lecțiilor de educație muzicală. Astfel, și sistematizează duratele de sunete, intervalele, măsurile, rîmul.

Principiul însușirii temeinice a cunoștințelor priceperilor și deprinderilor.

A avea cunoștințe, priceperi și deprinderi, înseamnă a le păstra temeinic în memorie, a ști să le reproduci și să te bizi pe ele cînd este nevoie.

Însușirea temeinică a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor este în strînsă legătură cu sistematizarea, accesibilitatea și participarea activă și conștientă. Ceea ce este sistematizat este și accesibil, iar participarea activă și conștientă din par-

tea elevilor asigură o însușire temeinică.

Pentru a realiza o însușire temeinică a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor muzicale, este necesar ca acestea să se repete și să se recapituleze.

Repetarea consolidează cunoștințele, priceperile și deprinderile muzicale, iar recapitularea lor, preîntâmpină uitarea acestora.

La lecția de educație muzicală deosebim următoarele repetări curente: prima repetare se realizează spre sfârșitul lecției în cadrul momentului de fixare a cunoștințelor și consolidarea deprinderilor formate în ora respectivă; a doua repetare se realizează de către elev, acasă, în cadrul studiului individual și a treia repetare se realizează în clasă de către profesor, în cadrul momentului de verificare a cunoștințelor și deprinderilor muzicale, de la începutul lecției.

În afară de aceste repetări, al căror conținut este legat de lecția curentă, în fiecare oră de educație muzicală se vor repeta, în serie, în cadrul momentului de cultură auditivă, diverse și variate exerciții de intonație, pentru consolidarea deprinderilor de a percepe, recunoaște și reproduce :

- sunetele din gamă, treptat și prin salturi ;
- sunetele din gamă, prin salturi arpegiate ;
- intervale de secunde mari ;
- intervale de secunde mici ;
- intervale de terțe mari ;
- intervale de terțe mici ;
- intervale de terță, sextă și septimă ;
- intervale de octavă - tonica întâi și a doua ;

iar în cadrul momentului de cultură vocală se vor repeta diverse formule melodice în vederea consolidării respirației corecte, dicției, cîntării omogene etc.

Recapitularea se realizează în cadrul lecțiilor speciale, la terminarea unui capitol, la sfârșitul trimestrului, la încheierea anului școlar sau la începutul anului școlar.

În cadrul recapitulării gamelor, cunoștințele se fixează prin utilizarea procedurii comparației, iar deprinderile de intonație a gamelor se consolidează prin exerciții de intonație a gamei, smitonurilor, terței, sextei, septimei și a arpeggiului.

Principiul legării teoriei de practică

Principiul care asigură o strînsă legătură între teorie și practică, rezultă din scopul educației comuniste și din logica procesului de cunoaștere.

Conform scopului educației comuniste, sarcina fundamentală a școlii, este de a forma constructori activi și conștienți ai societății socialiste, ^{moderne} multilateral dezvoltate. Această importantă sarcină se realizează în școală prin ^{lucrări manuale} lucrări de laborator și prin activitatea din producție. Experiențele ce se efectuează la fizică, chimie și la alte obiecte, confecționările de aparate, îi deprind pe elevi să rezolve unele probleme practice, necesare vieții sociale. Introducerea activității productive în școală prin diferite modalități diferențiate, ținînd cont de particularitățile de vîrstă și sex, influențează pozitiv, nu numai procesul integrării elevilor în activitatea socială, ci contribuie și la formarea unei atitudini pozitive față de munca manuală productivă. Lucrările practice efectuate de elevi în condiții asemănătoare cu cele ale producției, contribuie la formarea priceperilor și deprinderilor de muncă, iar produsele finite, executate de elevi, pe lângă faptul că oferă posibilitatea formării sentimentelor estetice și morale, ele pot fi utilizate de către elevi sau pot fi valorificate de către școală.

Prin urmare, de pe băncile școlii, elevii trebuie să fie înarmați cu cunoștințe, priceperi și deprinderi legate de practică și de munca productivă.

Conform Congresului educației politice și culturii socialiste această este o sarcină de bază cu caracter permanent.

Referitor la logica procesului de cunoaștere, menționăm, că, practica joacă un rol hotărîtor în acest proces, deoarece ea este punctul de plecare în dezvoltarea gîndirii teoretice, a științei, a cunoașterii, ea reprezintă, totodată, și scopul cunoașterii.

Cerințele vieții sociale, și în primul rînd, cerințele economice, determină orientarea eforturilor de cunoaștere asupra realității materiale. Nevoile practice ale vechilor popoare de păstori, au condiționat apariția cunoștințelor astronomice. Necesitatea măsurării ogoarelor după revărsările rîurilor a dus la nașterea geometriei. Dezvoltarea industriei a influențat puternic dezvoltarea mecanicii, matematicii. Toate marile descoperiri au

fost solicitate de practică.

Astăzi, în societatea noastră contemporană, necesitățile practice ale construcției socialismului, au impus un vast program de cercetări științifice în toate domeniile vieții materiale și spirituale, iar rezultatele obținute perfecționează și grăbesc această construcție.

Știința nu este o activitate pentru sine, "Știința de dragul științei", ci, izvorînd din practică, ea trebuie să se reîntoarcă la practică, să servească dezvoltarea vieții materiale și spirituale a societății. Practica socială este și scopul teoriei, scopul științei.

Dacă practica este baza și scopul cunoașterii științifice, acest lucru condiționează dezvoltarea științei care trebuie să fie în strînsă legătură cu practica.

Știința s-a dezvoltat pe baza practicii și servește la transformarea realității și societății. Practica este punctul de plecare dar și scopul final al procesului de cunoaștere.

În domeniul nostru de activitate, istoria muzicii consemnează lungi perioade de practică muzicală, cînd oamenii au cîntat, încercînd să influențeze mediul înconjurător. Au cîntat, preaslăvind munca în cadrul sărbătorilor solstițiului de iarnă. Alte cîntece, au îndeplinit diferite funcții în momentele importante din viața omului, cum ar fi: nunta, înmormîntarea etc.

Teoria modurilor antice grecești a apărut pe baza practicii de cîntare.

La fel s-a întîmplat cu polifonia sau cu armonia.

Prin urmare, teoria s-a dezvoltat pe baza practicii de cîntare, determinînd totodată grăbirea procesului de dezvoltare a acestei arte.

În epoca noastră, teoria a influențat substanțial procesul de creație, determinînd pe compozitori să elaboreze opere de artă de mare valoare, îmbogățind astfel repertoriul tuturor genurilor muzicii, îmbogățind posibilitatea de interpretare, îmbogățind deci, practica.

Dacă în decursul istoriei omenirii, practica muzicală a germinat teoria, care la rîndul ei a influențat pozitiv practica, în învățămînt, în cadrul orelor de educație muzicală, activității practice de cîntare trebuie să-i acordăm primordialitate, iar teo-

rii să-i acordăm un spațiu limitat, necesar lămuririi și ușurării activităților practice.

În etapa prescolară și cea a prenotației, când cîntecele se studiază după auz, activitatea de învățare se bazează exclusiv pe practică. În etapa însușirii alfabetului muzical când cîntecele se studiază pe baza solfegiului, practica rămîne tot pe primul plan, teoriei acordîndu-i-se o anumită proporție de timp, necesară înțelegerii problemelor muzicale predate. În clasele următoare, teoria nu trebuie considerată ca scop în sine ci, ca un factor care sprijină înțelegerea problemelor muzicale, transformarea lor în priceperi și deprinderi practice.

① ^f Practica muzicală dezvoltă sensibilitatea muzicală, sentimentul de dragoste pentru muzică și capacitatea elevilor de a înțelege limbajul muzical.

Practica muzicală formează deprinderi ca de exemplu: de a percepe, recunoaște și reproduce diverse măsuri, formule ritmice cu sincopă, contratimp, formează deprinderi de a percepe, recunoaște și reproduce sunete, intervale, game, moduri sau cîntece.

Practica muzicală constituie un mijloc pentru dezvoltarea auzului și vocii elevilor în vederea percepției și interpretării cîntecelor individual sau colectiv, la unison, în canon sau la două și mai multe voci.

Principiul realizării estetice.

Preocupările estetice din zilele noastre capătă extindere din ce în ce mai mare în toate domeniile de activitate. În școală, acest principiu trebuie să fie în atenția tuturor profesorilor și a elevilor de la toate clasele și la toate obiectele de învățămînt. Explicarea și demonstrarea profesorului, pe lîngă faptul că trebuie să îndeplinească condițiile solicitate de acestea, ele trebuie să fie realizate și din punct de vedere estetic, pentru a servi drept exemplu pentru elevi și a-i influența pozitiv în demonstrarea și explicarea lor, privind verificarea cunoștințelor și a deprinderilor practice.

Este necesar ca profesorul să fie exigent față de răspunsurile elevilor, față de realizările lor practice, teme scrise, planșe, desene, schițe, hărți. Exigența se referă atât la asigurarea conținutului științific cît și la expunerea lor la un nivel corespunzător.

Comportarea corectă a profesorului influențează pozitiv comportarea elevilor atât în școală cât și în afară de școală.

Principiul realizării estetice se referă și la ținuta vestimentară și corporală atât a profesorului cât și a elevilor.

Copiii învață mai mult din exemple decât din sfaturi.

Un exemplu e mai mult decât o regulă. Este o învățătură prin faptă. Este o lecție fără cuvinte, care explică adeseori mai bine decât o face limba. Când se dă un exemplu rău, regulile, chiar și cele mai bune, sînt de foarte mică însemnătate. Pildei, nu poruncii, i se dă ascultare.

La muzică, acest principiu rezultă din realizarea estetică a tuturor activităților din cadrul unei lecții de educație muzicală. Numai în felul acesta copiii sînt cuprinși de farmecul muzicii și de dorința de a învăța și asculta cât mai multe cîntece.

Principiul realizării estetice rezultă din interpretarea cîntecelor, participarea activă și emoțională a elevilor la această activitate, condiție esențială pentru înfăptuirea educației estetice în cadrul prelor de muzică.

x

x x

În încheierea capitolului "Principiile didactice" este necesar de subliniat că, în practică, în cadrul desfășurării lecțiilor de muzică, acestea se îmbină, se întrepătrund și se condiționează unele pe altele.

Ceea ce este sistematizat, este și accesibil, iar aceste două principii condiționează o însușire temeinică. Însușirea temeinică la rîndul ei este condiționată de o participare activă și conștientă din partea elevilor.

. - .

METODELE DE INVATAMINT

METODA DEMONSTRARII

METODA EXPLICARII

METODA EXERCITIILOR

METODA CONVERSATIEI

METODA POVESTIRII

ACTIVITATEA PROFESORULUI DE MUZICA

Metodele de învățămînt

Prin metodă se înțelege felul în care se organizează o activitate, modul de a transmite cunoștințe, de a forma deprinderi practice sau, sistemul folosit, în vederea predării și asimilării unui anumit obiect de învățămînt, pentru a obține rezultate cît mai bune.

Deoarece, în studierea muzicii, deosebim trei trepte ale procesului de cunoaștere : treapta senzorială sau perceperea, treapta rațională sau înțelegerea și treapta activității practice, fiecărei trepte îi corespunde cîte o metodă. Astfel, treptei senzoriale îi corespunde metoda demonstrării, treptei raționale îi corespunde metoda explicării iar, treptei practice îi corespunde exercițiul.

Pe lângă aceste metode, în predarea muzicii se mai utilizează metoda convorbirii sau a conversației, metoda povestirii și a prelegerii.

Metoda demonstrării

Prezentarea cîntecului prin cîntare pentru a fi învățat de către elevi se numește demonstrare.

Prin această metodă se realizează prima treaptă a cunoașterii - contemplarea auditivă.

Metoda demonstrării se poate realiza prin următoarele mijloace - forme practice : cîntare, gesturi, scriere și formă mixtă.

Demonstrarea prin cîntare este cea mai importantă formă a acestei metode, întrucît vizează activitatea principală din cuprinsul unei lecții de muzică. Demonstrarea prin cîntare se poate realiza în mai multe feluri: cu vocea, cu instrumentul sau prin imprimări.

Demonstrarea prin cîntare vocală este forma cea mai frecventă în școală. Ea oferă posibilitatea de a prezenta elevilor atât melodia cît și textul ce însoțește melodia, avînd o mare influență educativă și formativă asupra lor. Demonstrarea prin voce, dezvăluie frumusețea cîntecului, însuflă încredere

copiilor că și ei vor putea cînta exemplul demonstrat, ceea ce are o mare importanță în realizarea educației estetice a elevilor.

Demonstrarea prin mijlocirea instrumentului are un caracter mai precis, în ceea ce privește înălțimea sunetelor avînd astfel o deosebită importanță în formarea auzului absolut al elevilor. În cadrul unei lecții de educație muzicală este necesar să se folosească atît demonstrarea vocală cît și cea instrumentală.

În cazul cînd profesorul nu poate realiza personal o demonstrare corespunzătoare, nici vocal, nici instrumental, se pot folosi imprimările fonetice în care există lucrarea ce se studiază.

Acest caz este mai frecvent la clasele mari, unde se studiază lucrări muzicale mai complicate ca structură.

Demonstrarea prin gesturi și mișcări este o formă auxiliară a acestei metode. Gesturile și mișcările sînt utilizate atît pentru demonstrarea elementelor ritmice, și metrice cît și pentru demonstrarea unor elemente melodice.

Prin gesturi, prin diferite mișcări ca : mers, ușoare bătăi din palme, ciocnîntul în bancă, balansarea brațelor, se pot demonstra duratele de un timp, de jumătate de timp, de doi timpi de trei timpi. Prin gesturi se indică numărul timpilor din orice măsură folosită în muzică. Prin gesturile și mișcările pe care le folosim în demonstrarea elementelor de ritm și metru, realizăm o precizie mult mai evidentă decît prin demonstrarea elementelor melodice.

În legătură cu elementele melodice, gesturile se folosesc în fononimie (semnele de mîină). Cu ajutorul fononimiei, se fac exerciții de intonație cu sunetele naturale din cuprinsul scării do 1 - do 2. Gesturile se mai folosesc pentru a demonstra mersul melodiei, ascendent, descendent sau orizontal. Prin gesturi corespunzătoare se poate indica un interval ascendent sau altul descendent. Prin gesturi repezi se poate indica un tempo repede, gesturile energice indică o nuanță forte, iar gesturile mici, delicate, indică o nuanță piano.

Demonstrarea prin scriere se folosește în etape însușirii alfabetului muzical. După intonarea sunetului și după

formarea imaginii sonore concret senzoriale, în relație cu altă imagine, se indică înălțimea și durata lui prin forma și locul notei pe portativ. După intonarea gamei, prin schema pe care o desenăm la tablă, demonstrăm structura ei.

Deoarece demonstrarea prin gesturi este imaginativă și cea prin scriere are la bază simboluri, ambele nu antrenează nici vocea, nici auzul, de aceea este necesar ca aceste două forme de demonstrare să fie însoțite în toate cazurile de demonstrarea prin cântare, care este concretă, precisă și specifică muzicii.

Prin urmare, demonstrarea mixtă, în care conlucrează în totalitate sau parțial formele acestei metode, este specifică muzicii și se folosește de profesor mai ales în predarea problemei muzicale noi. În momentul prezentării problemei muzicale noi, folosirea demonstrării îi aparține profesorului. În această situație, elevii intuiesc problema muzicală, o înțeleg și apoi o repetă prin intonare.

În momentul verificării problemei muzicale, folosirea demonstrării aparține elevilor. Ei intonează problema muzicală studiată, dovedind că și-au însușit-o în mod temeinic.

Demonstrarea profesorului trebuie să fie clară, precisă și variată, să antreneze cât mai multe simțuri pentru înțelegerea celor demonstrate. Ea se face global și apoi se insistă asupra părților dificile, demonstrându-se descompus, până când perceperea devine clară pentru toți elevii și în continuare, prin exerciții, ea se transformă în deprinderi.

Metoda explicării

Metoda explicării ușurează înțelegerea problemei muzicale. Prin această metodă se realizează treapta a doua a cunoașterii, abstractizarea. Prin metoda explicării, elevii își însușesc noțiunile, regulile și definițiile specifice muzicii.

În etapa prescolară și etapa prenotației, când cîntecele se învață după auz, explicarea se referă la conținutul de idei și sentimente din cîntecele ce se studiază. În aceste etape, explicarea se folosește și în cadrul celorlalte mijloace specifice prin care se realizează educația muzicală: jocul muzical, jocul cu cîntec, exercițiul preșăritor și audierea.

În etapa însușirii alfabetului muzical, clasa a treia, explicarea se referă la forma și locul notei pe portativ. Se explică atât conținutul literar al cântecelor cât și problemele muzicale ce se studiază în această clasă. *apartine de ritm*

În clasele următoare, pe lângă conținutul cântecelor, explicarea se referă la diverse probleme muzicale *de aparțin* atât de ritm ca : valori de note, pauze, măsuri, *prelucrare* formule ritmice cu sincopă, contratimp, triolet, anacruză, cât și probleme muzicale ce aparțin de melodie: intervale, gama, moduri, alterații. În clasele mai mari explicarea se referă la subiecte din istoria muzicii, forme, genuri, folclor, armonie.

În toate cazurile metoda explicării se îmbină cu metoda demonstrării și cu cea a exercițiului.

Fiind legată de teoria muzicii, metoda explicării tendea-
ză la teoretizarea lecțiilor, atât pe profesorii începători cât și pe cei ce nu știu să lucreze în mod practic. În asemenea ca-
zuri trebuie să se ia atitudine de combatere, întrucât scopul mu-
zicii în învățământ nu se realizează prin teoretizare ci prin ac-
tivitatea practică de cântare. Fiind convinși de acest adevăr,
profesorii trebuie să evite pericolul oricărei teoretizări, acor-
dând preponderență activităților practice de intonare și cântare.
Chiar atunci când problemele explicate sînt interesante, trebuie
să acordăm în permanență prioritate demonstrării cu vocea, exerci-
țiului, studierii și interpretării cântecelor sau audiției.

La studierea problemei muzicale noi, explicarea se rea-
lizează de către profesor. În această situație explicarea va fi
îmbinată cu conversația, folosindu-se și demonstrația cu vocea.

Fiind antrenați să analizeze și să descopere singuri ele-
mentele noi, elevii vor reuși să stabilească definiții sau reguli
legate de problema muzicală ce se studiază.

Prin explicare și demonstrare se va proceda la extrase-
rea gamei de la baza cântecului. Se vor stabili tonicile, acestea
vor fi demonstrate prin intonare. Prin analiza terței de la baza
tonicii se va stabili modul, după care urmează intonarea terței.
În continuare, prin analiză, se va stabili locul semitonurilor,
treptele și sunetele ce formează semitonurile, după care urmează
intonarea lor, atât în urcare cât și în coborîre.

În etapa verificării cunoștințelor, explicarea aparține

În etapa însușirii alfabetului muzical, clasa a treia, explicarea se referă la forma și locul notei pe portativ. Se explică atât conținutul literar al cântecelor cât și problemele muzicale ce se studiază în această clasă. *apartine de ritm*

În clasele următoare, pe lângă conținutul cântecelor, explicarea se referă la diverse probleme muzicale *de aparțin* atât de ritm ca : valori de note, pauze, măsuri, *precursor* formule ritmice cu sin-copă, contratimp, triolet, anacruză, cât și probleme muzicale ce aparțin de melodie: intervale, gama, moduri, alterații. În clasele mai mari explicarea se referă la subiecte din istoria muzicii, forme, genuri, folclor, armonie.

În toate cazurile metoda explicării se îmbină cu metoda demonstrării și cu cea a exercițiului.

Fiind legată de teoria muzicii, metoda explicării tendea-ză la teoretizarea lecțiilor, atât pe profesorii începători cât și pe cei ce nu știu să lucreze în mod practic. În asemenea ca-zuri trebuie să se ia atitudine de combatere, întrucât scopul mu-zicii în învățământ nu se realizează prin teoretizare ci prin ac-tivitatea practică de cântare. Fiind convinși de acest adevăr, profesorii trebuie să evite pericolul oricărei teoretizări, acor-dînd preponderență activităților practice de intonare și cântare. Chiar atunci cînd problemele explicate sînt interesante, trebuie să acordăm în permanență prioritate demonstrării cu vocea, exerci-țiului, studierii și interpretării cântecelor sau audiției.

La studierea problemei muzicale noi, explicarea se rea-lizează de către profesor. În această situație explicarea va fi îmbinată cu conversația, folosindu-se și demonstrația cu vocea.

Fiind antrenați să analizeze și să descopere singuri ele-mentele noi, elevii vor reuși să stabilească definiții sau reguli legate de problema muzicală ce se studiază.

Prin explicare și demonstrare se va proceda la extrase-rea gamei de la baza cântecului. Se vor stabili tonicile, acestea vor fi demonstrate prin intonare. Prin analiza terței de la baza tonicii se va stabili modul, după care urmează intonarea terței. În continuare, prin analiză, se va stabili locul semitonurilor, treptele și sunetele ce formează semitonurile, după care urmează intonarea lor, atât în urcare cât și în coborîre.

În etapa verificării cunoștințelor, explicarea aparține

elevilor, pentru a dovedi dacă au înțeles ceea ce s-a studiat.

Pentru ca explicarea să aibă eficacitatea necesară, trebuie respectate următoarele condiții: să aibă caracter autentic științific, să fie scurtă, cuprinzând ceea ce este esențial, să fie clară, precisă, sistematică și logică.

Definițiile vor fi formulate scurt și clar pentru a fi ușor reținute.

În explicarea sincopei, așezarea elevilor va fi orientată asupra cauzei care determină sincopa și apoi asupra efectului determinat de cauză. Semnul de levato de prelungere formează cauza, iar contopirea celor doi timpi, unul accentuat și altul neaccentuat, nu este altceva decât efectul determinat de cauză. Explicarea va fi însoțită de demonstrare. Profesorul va intona exemple de sincopă, elevii vor intui auditiv, după care și ei vor demonstra practic exemplul respectiv.

Metoda exercițiilor

Repetarea unei activități de mai multe ori, în mod conștient, voit și sistematic până când se formează deprinderea necesară executării ei, se numește exercițiu.

Această metodă se folosește la însușirea practică a cîntecelor și a problemelor muzicale ce se studiază, la consolidarea lor în clasă și la reluarea acestora în cadrul temelor pentru acasă. Metoda exercițiilor se utilizează după realizarea contemplării auditive și după realizarea abstractizării, constituind treapta a treia de cunoaștere - practica. Exercițiul aparține elevului, iar profesorul are rol de coordonator, mai ales în prima parte a învățării când se folosește demonstrarea și explicarea exercițiului ce urmează a fi realizat de către elevi. În acest sens, profesorul precizează exercițiul ce urmează a fi realizat, arată scopul și utilitatea lui, trezind astfel atenția și interesul elevilor pentru exercițiul respectiv. Apoi îl explică și-l demonstrează, iar elevii, îndrumați de profesor îl repetă până când și-l însușesc în mod practic, formându-și deprinderi corespunzătoare de executare.

Pentru ca exercițiile să aibă eficacitate trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

- exercițiile trebuie sistematizate, pentru ca fiecare deprindere nouă să se încadreze în sistemul de deprinderi acumulate anterior ;

- exercițiile trebuie repartizate just, ținând cont de particularitățile de vîrstă, ca să fie înțelese și însușite activ, constient și temeinic ;

- exercițiile trebuie să fie variate pentru a trezi și menține interesul și atenția elevilor ;

- exercițiile trebuie repetate în mod sistematic pentru prevenirea pierderii deprinderilor însușite.

Pentru ca metoda exercițiilor să fie eficientă, elevii trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

- elevii trebuie să înțelească scopul și utilitatea exercițiului ;

- să înțelească conținutul și felul de realizare ;

- să aibă atitudine constientă și să persevereze în realizarea exercițiilor ;

- să nu treacă la un alt exercițiu pînă ce nu și-au format deprinderi practice privitoare la exercițiul început ;

- să se controleze, pentru a evita eventualele greșeli.

În muzică, noțiunea de exercițiu are două accepțiuni :

1. exercițiu, ca metodă, reprezintă o activitate care se repetă de mai multe ori în mod constient, voit și sistematic pînă ce se formează deprinderi corespunzătoare ;

2. exercițiu, ca lucrare muzicală scrisă în mod special pentru formarea unor deprinderi. Astfel, există exerciții pentru pian, vioară, exerciții pentru solfegiere etc.

Felurile exercițiilor muzicale

Exercițiile muzicale sînt de mai multe feluri :

- exerciții de bază și exerciții pregătitoare ;

- exerciții principale și exerciții secundare ;

- exerciții simple și exerciții complexe :

Exerciții de bază. Exercițiile de cultură auditivă din etapa însușirii sunetelor și a formării imaginilor sonore concret senzoriale, sînt exerciții de bază, deoarece vizează fixarea relației dintre înălțimea sunetului, locul semnului grafic pe portativ și numele lui.

Exerciții pregătitoare. Exercițiile de cultură auditivă ce se realizează în etapa următoare, după etapa de formare a reprezentărilor sonore, se numesc exerciții pregătitoare, deoarece ele vizează descifrarea cîntecului ce urmează a fi studiat.

În funcție de subiectul lecției, exercițiile muzicale pot fi principale sau secundare. Astfel, cînd subiectul lecției este o problemă muzicală ce aparține de domeniul melodiei, exercițiile de intonație fac parte din categoria exercițiilor principale. În cazul cînd, pentru însușirea cîntecului ce formează subiectul aceleiași lecții, se realizează exerciții muzicale ritmice, acestea fac parte din categoria exercițiilor secundare.

Cînd subiectul lecției este o problemă muzicală ce aparține de domeniul ritmului-sincopă, contratimp - exercițiile ritmice fac parte din categoria exercițiilor principale. În cazul cînd, pentru însușirea cîntecului ce formează subiectul lecției, se realizează exerciții melodice, acestea fac parte din categoria exercițiilor secundare.

Exerciții simple. Exercițiile de cultură auditivă ce se realizează cu sunete naturale se numesc exerciții simple, de asemenea, exercițiile de intonație ce se realizează pentru însușirea intervalelor formate din trepte alăturate, fac parte din categoria exercițiilor simple.

Exerciții complexe. Exercițiile de cultură auditivă ce se realizează cu sunete naturale, în combinație cu sunete alterate, sînt exerciții complexe, de asemenea, exercițiile de intonație ce se realizează pentru însușirea intervalelor care cuprind mai mult de două trepte, fac parte din categoria exercițiilor complexe. În acest caz, elevii trebuie să apeleze la gîndirea muzicală anterioară, pentru a intona în gînd sunetele intermediare și acest proces este destul de complex.

Metoda convorbirii sau a conversației

Metoda convorbirii constă din întrebări formulate de profesor și răspunsuri date de elevi.

Dacă la demonstrare și explicare activează profesorul și iar elevii întuiesc cele demonstrate sau ascultă cele explicate, la exerciții lucrează elevii, profesorul observă corectitudinea lor, atunci la convorbire, atît profesorul cît și elevul au o im-

portanță aproape egală; întrebările profesorului alternează cu răspunsurile date de elevi.

În etapa prescolară și cea a prenotației, convorbirea se referă la conținutul cântecului cu sublinierea ideilor și sentimentelor principale.

În etapele următoare, metoda convorbirii are un conținut mai bogat. Întrebările și răspunsurile se referă la înțelegerea și realizarea practică a problemelor muzicale, prin intonare și recunoaștere. Răspunsurile elevilor trebuie să fie îmbinate cu demonstrații practice. În cazul studierii unei game, întrebările formulate de profesor, pentru a constata înțelegerea structurii ei, vor alterna cu demonstrarea intonării tonicilor, terței, semitonurilor, gamei și arpeggiului respectiv. De exemplu :

I. Ce gamă ați studiat pentru astăzi ?

R. Pentru astăzi am studiat gama la minor natural.

I. De ce gama se numește "la" ?

R. Gama se numește "la" pentru că începe cu sunetul "la" și se încheie tot cu sunetul "la".

- Un elev să intoneze tonica întâi și tonica a doua în urcare și coborîre.

- Să intonăm cu toții.

I. De ce gama se numește minoră ?

R. Gama se numește minoră din două motive :

1. pentru că terța tonice este minoră și

2. pentru că semitonurile se găsesc pe treptele 2-3 și 5-6.

- Un elev să intoneze terța tonice în urcare și coborîre.

- Să intonăm cu toții.

I. Ce sunete sînt pe treptele 2-3 și 5-6 ?

R. Pe aceste trepte sînt sunetele : si-do și mi-fa.

- Un elev să intoneze semitonurile.

I. De ce gama se numește naturală ?

R. Gama se numește naturală pentru că are toate sunetele naturale ca și gama Do Major.

- Un elev să intoneze gama la minor natural.

- Să intonăm cu toții.

- Un elev să intoneze arpeggiul.

- Să intonăm cu toții.

Din acest exemplu de conversație, rezultă suficient de clar modalitatea de îmbinare a convorbirii cu demonstrarea.

Pentru a realiza cu succes această metodă este necesar să se respecte următoarele cerințe :

1. Cerințele pe care trebuie să le îndeplinească întrebările formulate de profesor ;

2. Cerințele de care trebuie să țină seama profesorul când numește elevul ce va răspunde la întrebare ;

3. Cerințele pe care trebuie să le îndeplinească răspunsurile date de elevi ;

4. Modalitatea de apreciere a răspunsurilor.

1. Pentru ca întrebările formulate de profesor să-i ajute pe elevi, să le ușureze efortul în ceea ce privește precizarea răspunsului, ele trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

A. Prima condiție se referă la conținut și formă.

Din punct de vedere al conținutului și al formei, întrebările trebuie să fie :

- precise, adică să orienteze gândirea elevilor direct la problema vizată ;

- simple și concise, adică să conțină esențialul problemei respective și să fie formulate prin cuvinte cunoscute de către elevi ;

- clar și expresiv exprimate, pentru a constitui un exemplu pozitiv pentru elevi. Expresivitatea se obține printr-o intonație justă și printr-un ritm de vorbire adecvat particularităților de vîrstă. La clasele mici ritmul vorbirii va fi corespunzător vîrstei lor - rar, iar la clasele mai mari vom utiliza ritmul vorbirii obișnuite.

Se vor evita întrebările încărcate cu cuvinte de prisos ca : "Aș vrea să știu cine îmi răspunde la întrebare ..." sau "Ia să văd cine-mi răspunde la întrebarea ...".

Întrebările să nu solicite răspunsuri monosilabice: da, nu, bine, rău.

Întrebările să decurgă într-o ordine logică în așa fel încît întrebarea care urmează să fie în strînsă legătură cu cea precedentă.

B. A doua condiție a întrebărilor se referă la metodica lor.

Pentru antrenarea întregului colectiv de elevi de a participa la convorbire, întrebările nu trebuie puse cu ton sever, ele trebuie adresate cu ton prietenos, cu bunăvoință, din dorința de a veni în ajutorul lor, pentru a le inspira încredere în forțele proprii, a-i încuraja să răspundă tot ceea ce știu, atât verbal cât și prin cântare.

2. Cerințele de care trebuie să țină seama profesorul când numește elevul ce va răspunde la întrebare.

Pentru a solicita participarea tuturor elevilor la convorbire, întrebările trebuie adresate întregii clase. După adresarea întrebării întregului colectiv de elevi este necesar să se lase timp de gândire, pentru ca ei să găsească răspunsul potrivit întrebării și să aleagă exemplul pentru intonare. Numirea elevului care trebuie să răspundă la întrebare, se face, după ce profesorul a lăsat timp de gândire pentru întreaga clasă. În cazul când elevul vizat pentru a fi întrebat, nu se anunță prin ridicare de mână, aceasta nu constituie o predică de a i se solicita răspunsul.

Este greșit a se numi întâi elevul care trebuie să răspundă și apoi să i se adreseze întrebarea.

Acest procedeu greșit condamnă colectivul de elevi la pasivitate, încalcă principiul participării active la lecție și demobilizează elevul numit, întrucât acesta, luat prin surprindere, este cuprins de emoție și nu mai poate rămâne liniștit pentru a formula răspunsul solicitat.

Prin respectarea cerințelor cu privire la adresarea întrebărilor, profesorul va crea posibilitatea ca să răspundă cât mai mulți elevi la fiecare lecție, asigurând astfel participarea activă a întregii clase. Este greșit a se lucra numai cu cei mai buni elevi pentru că aceștia devin încrezuți, iar restul elevilor rămân în urmă cu pregătirea lor muzicală.

Pentru a-i obișnui să se pregătească continuu și sistematic, profesorul va asculta în fiecare oră cât mai mulți elevi.

Fiecare elev va răspunde verbal și prin intonare.

Elevii care cîntă la ansamblul de cor nu vor fi scutiți de răspunsuri, ei vor fi încurajați acordîndu-li-se o notă specială pentru activitatea de la cor, notă ce contribuie la alcătuirea mediei lor la muzică.

3. Cerințele cu privire la răspunsurile elevilor sînt în mare măsură asemănătoare cu cele ale întrebărilor.

Răspunsul elevului constituie o dovadă a prezenței lui la această disciplină.

Din punct de vedere al conținutului și al formei, răspunsul elevului trebuie să fie precis, concis, just, construit din punct de vedere stilistic, clar, complet și frumos exprimat, cu voce tare și expresivă.

Din punct de vedere metodic, răspunsul elevului trebuie să fie rezultatul unui efort personal, nu rezultat din șoaptele colegilor sau din citirea din manual. Răspunsul se referă atît la formularea lui în mod verbal cît și prin intonare.

Răspunsul elevului trebuie ascultat pînă la sfîrșit, fără nici o intervenție pentru a nu întrerupe firul gîndirii, în afară de cazul cînd cuprinde erori de fond. Pentru unele răspunsuri greșite se va antrena întreaga clasă la corectarea lor.

4. În ceea ce privește aprecierea răspunsurilor, trebuie să ținem seama de obiectivitate, de formele aprecierii și rolul educativ al aprecierii.

Odată solicitată activitatea elevilor, ea trebuie apreciată.

Aprecierea fiind o îndatorire de ordin profesional, obligă pe profesor să acorde fiecărui elev 2 - 3 note pe fiecare trimestru în vederea încheierii mediei la muzică.

Obiectivitatea profesorului în aprecierea elevilor este o problemă de ordin moral. Profesorul trebuie să țină seama de calitatea răspunsului, de dificultatea problemei muzicale și de particularitățile individuale ale elevului. Profesorul cunoaște de la cine se poate solicita mai mult, cine trebuie să fie ajutat și cine trebuie să fie încurajat.

Formele de apreciere a răspunsurilor date de elevi sînt următoarele :

- nota comunicată, scrisă în catalog și în carnetul elevului ;

- calificativele : bine, foarte bine, care însoțesc notele ;

- evidențiere în fața clasei sau a scolii pentru rezultate cu totul deosebite la solfegii, dictare, participare la toate activitățile muzicale ;

- recomandare către o școală de specialitate pentru rezultate excepționale la muzică.

Aprecierea răspunsului constituie un deosebit rol educativ.

Datorită stărilor afective care-i predomină, copiii nu rămân indiferenți atunci când sînt apreciați pentru răspunsurile lor. Aprecierea muncii, îi face să înțeleagă că orice lucru este răsplătit după merit: cine învață sistematic, reușește să fie bine pregătit.

Caracterul educativ al aprecierii constă în obiectivitatea profesorului. Dacă profesorul este obiectiv în apreciere, elevul învață conștiincios, fiind convins că munca lui va fi prețuită just.

În cadrul unei lecții de muzică, metoda convorbirii se folosește în toate momentele importante. La începutul lecției, convorbirea se utilizează în momentul verificării cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor muzicale. În acest moment convorbirea se îmbină cu explicarea și demonstrarea problemelor muzicale de către elevi pentru a dovedi că ei le-au înțeles. În momentul studierii problemei muzicale noi, convorbirea cucerește interesul elevilor în vederea descoperirii ei. Elevii care descoperă problema muzicală se cred creatorii ei, se bucură, o înțeleg și-o însușesc temeinic și nu o uită niciodată. După descoperirea problemei muzicale, convorbirea se îmbină cu explicarea, demonstrarea și exercițiul în vederea înțelegerii și transformării ei în deprindere practică.

În momentul fixării cunoștințelor și consolidării deprinderilor, convorbirea se îmbină cu exercițiul oral și scris, pentru a constata în ce măsură au fost însușite cunoștințele și în ce măsură s-au format deprinderile practice.

Povestirea

Povestirea este o metodă de exprimare orală a noilor cunoștințe.

La lecțiile de muzică, povestirea se utilizează numai în anumite cazuri, când se relatează fapte deosebite din viața compozitorilor, și în special la lecțiile de istoria muzicii și când se expune conținutul unui subiect, în cadrul audițiilor muzicale.

Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească povestirea sînt următoarele :

- conținutul să fie autentic iar prezentarea lui să se facă de pe poziția ideologiei marxiste ;
- materialul să fie selecționat conform prevederilor programelor analitice. Se vor alege faptele care scot în evidență esența problemei, fără a supraîncărca povestirea cu amănunte de prisos ;
- povestirea trebuie să fie clară, justă, pentru a convinge pe elevi, atît prin faptele expuse cît și prin deducții ;
- povestind, profesorul trebuie să trezească în sufletul elevilor reprezentări vii, luminoase și plastice, încît, cu ajutorul imaginației, ei să-și le poată închipui că există în realitate ;
- povestirea trebuie să emoționeze prin conținut și formă ;
- povestind, profesorul trebuie să influențeze nu numai mintea elevilor ci și simțurile, imaginația și voința lor, să le trezească sentimentul de dragoste sau ură, mînie sau compătimire, în funcție de problemele educative pe care și le-a propus.

În clasele mici, povestirea va dura 5-10', la clasele V-VIII, povestirea va dura 10-15'.

În afară de povestire, la istoria muzicii se mai utilizează prelegerea școlară. Această metodă impune elevilor atenție în luare de notițe, însemnarea pe caiete a datelor referitoare la biografia compozitorilor, notarea schițelor, a planurilor de caracterizări și tot ce este esențial în legătură cu subiectul ce se expune.

Activitatea profesorului de muzică

Activitatea profesorului de muzică cuprinde trei laturi:

- A. Activitatea didactică
- B. Activitatea metodică
- C. Activitatea culturală

Pentru fiecare profesor cea mai principală activitate este cea didactică. Ea corespunde specialității pentru care s-a pregătit. Prin mijlocirea ei se realizează procesul de formare educare și instruire a elevilor.

Activitatea didactică cuprinde trei aspecte:

I. Activitatea didactică legată de pregătirea lecției și realizarea ei.

Activitatea didactică legată de pregătirea lecției cuprinde: studierea programelor analitice, manualelor școlare, întocmirea planurilor calendaristice și studierea metodicii.

Activitatea didactică legată de realizarea lecției cu elevi, se referă la pregătirea materialului didactic, meditația asupra momentelor raportate la subiectul lecției și selecționarea celor mai potrivite procedee de lucru pentru a obține rezultate din cele mai bune.

II. Activitatea didactică în afară de lecție cuprinde: organizarea auditiilor în cadrul școlii, organizarea cercului muzical al elevilor, organizarea corului școlar, organizarea orchestrei școlare, pregătirea soliștilor de muzică vocală sau muzică instrumentală, consultații, vizionări de filme și spectacole muzicale, participare cu elevi la concerte, organizarea serbărilor școlare, participare la taberele de pionierișșcolari.

III. Activitate didactică complexă :

- profesor diriginte;
- profesor comandant de pionieri;
- profesor, comandant pentru apărarea patriei;
- profesor director școlar.

Auditiile muzicale în cadrul școlii

Auditiile muzicale din cadrul școlii contribuie la educația estetică a elevilor. Ele îmbogățesc cultura muzicală a elevilor cu lucrări care nu pot fi incluse în auditiile de clasă. Auditiile în cadrul școlii se organizează pentru elevi din mai multe clase, părinți și invitați, de aceea programul lor trebuie să fie interesant și accesibil pentru toți.

12

Audițiile din cadrul școlii cuprind două faze:

Faza de pregătire când se precizează sala, numărul audițiilor pe trimestre, data ținerii lor și stabilirea temelor. Anunțarea datei audiției se face cel puțin zece zile înainte de a avea loc audiția propriu-zisă.

Faza de realizare constă în precizarea subiectului, explicarea lui, asigurarea liniștii și audierea lucrărilor muzicale programate. Explicarea subiectului constă în reliefaarea ideilor principale și a sentimentelor respective. Explicarea subiectului trezește interesul auditorilor și le prilejuiește o înțelegere deplină a lucrării muzicale.

Cercul muzical al elevilor

Activitatea din cadrul cercului muzical se organizează pe grupe de clase: I-II; III-IV; V-VIII; și IX-XII, când este cazul.

Principala activitate din cadrul cercului muzical al elevilor, este audierea unor piese frumoase și accesibile.

La clasele I-IV, audițiile muzicale sînt îndrăgite de cei mici, dacă au un conținut corespunzător nivelului lor de dezvoltare muzicală și dacă sînt în concordanță cu particularitățile creșterii și dezvoltării lor din punct de vedere psihic. Primele audii pot fi realizate prin ascultarea unor cîntece frumoase înregistrate pe bandă magnetică sau discuri. Pentru ca repertoriul de cîntece să captiveze atenția și interesul elevilor este necesar să se îndeplinească următoarele condiții:

- cîntecele să fie valoroase din punct de vedere al realizării artistice;
- să corespundă intereselor afective ale elevilor, să fie adecvate vârstei atît din punct de vedere al conținutului cît și din punct de vedere al formei;
- să fie interpretate cît mai expresiv, fie numai cu vocea, fie cu acompaniamentul instrumental;
- să se facă o pregătire pentru a înțelege conținutul de idei exprimat prin versuri și muzică.

La clasele V-VIII, repertoriul audițiilor se îmbogățește cu lucrări programatice, lucrări cu caracter descriptiv, cîntece din diferite genuri ale muzicii populare, doine, balade, cîntece propriu-zise, cîntece de joc, prezentarea instrumentelor muzicale populare și cele ale orchestrei simfonice prin exemple corespunzătoare.

13
La clasele mari repertoriul audițiilor se îmbogățește cu
piese corale din opere, lucrări vocal-simfonice mai dezvoltate
oratorii, operete, opere, lucrări instrumentale de concert și
de cameră, concerte, simfonii, poeme simfonice, lucrări pentru
formații de cameră.

În cadrul cercurilor muzicale se pot organiza și concursu-
ri dotate cu premii.

Alte activități didactice

În cadrul altor activități didactice, profesorul de muzi-
că organizează deplasări cu scop de a participa la concerte,
lecții, spectacole de operă, concerte, vizitarea muzeelor le-
gate de numele unor compozitori, inter preți, deplasări cu
elevi pentru a susține programe artistice în localitate sau
alte localități, schimburi de programe artistice între școli.

Elevii trebuie să participe la manifestările artistice
organizate de Căminul cultural sau de Casa de cultură din
localitate.

Elevii vor audia concertele corale date de ansamblurile
de pionieri, concertele lecții, spectacolele de operă. Pentru
înțelegerea spectacolului, este necesar ca profesorul să dis-
cute dinainte conținutul programului, să dea explicații lega-
te de piesele ce vor fi audiate.

În cadrul excursiilor, profesorul de muzică va da atenție
deosebită cântării în aer liber care poate avea repercursiuni
negative asupra vocii dacă se face abuz pe timp nefavorabil.

B. Activitatea metodică

Profesorul de muzică desfășoară activitate metodică în
cadrul școlii și în afară de școală.

1. În cadrul școlii profesorul de muzică are posibilita-
te să desfășoare următoarea activitate metodică:

- participă activ la consiliul pedagogic al școlii;
- activează în cadrul comisiei metodice de specialitate unde
se discută programa analitică, manualul de muzică, planul
calendaristic, materialul didactic, metode și procedee în pre-
darea muzicii. În cadrul comisiei metodice se prezintă refe-
rate de specialitate, se țin lecții deschise și se organizează
schimburi de experiență prin asistențe.
- participă la comisia metodică a diriginților;
- sprijină activitatea organizațiilor de tineret din școală;
- poartă discuții cu părinții elevilor slabi la învățătură
sau îndisciplinați;

- organizează ședințe cu părinți în calitate de diriginte.

2. În afară de școală, profesorul de muzică efectuează următoarele activități metodice:

- participă la consfătuirile organizate de Inspectoratul școlar unde se discută probleme de interes general și de specialitate;
- participă la cursurile de perfecționare organizate de inspectorat, minister sau de Institutul de perfecționare a personalului didactic;
- participă la cursurile de reciclare;
- își consolidează pregătirea de specialitate și metodică prin audierea de concerte, opere și spectacole muzicale;
- participă la sesiuni științifice susținând referate de specialitate;
- analizează planurile de învățământ, programele școlare, manualele de muzică sau unele colecții de cîntece pentru școlari la indicația forurilor superioare.

C. Activitatea culturală

La nici o altă disciplină nu se poate realiza o activitate culturală mai bogată ca la muzică. Activitatea culturală se desfășoară atât în școală cât și în afară de școală. Obiectivele mai importante ale activității culturale sînt următoarele:

- pregătirea și realizarea manifestărilor artistice din școală, prin ansamblul coral, orchestra școlii, audiții muzicale și conferințe;
- sprijinirea corurilor de amatori prin îndrumări sau chiar prin activitate efectivă ca dirijor;
- organizează și conduce grupuri vocale, orchestre populare;
- instruieste soliști de muzică vocală și instrumentală;
- participă la ședințele de lucru ale unor instituții culturale, în calitate de specialist, ajutînd în mod efectiv aceste instituții;
- cercetarea și valorificarea folclorului prin culegeri, studii și întocmiri de monografii.

ETAPELE INVATAMINTULUI MUZICAL =====

A. ETAPA PRESCOLARA

METODICA EDUCATIEI MUZICALE IN GRADINITA DE COPII

Introducere.

Particularitățile creșterii și dezvoltării copilului
prescolar.

Particularitățile dezvoltării fizice.

Particularitățile dezvoltării psihice.

Deprinderile necesare educației muzicale

Scopul și sarcinile educației muzicale în grădinițe
de copii.

Mijloacele specifice educației muzicale.

Activitățile din cadrul unei lecții de muzică

Exerciții muzicale pregătitoare

Plan de activitate obligatorie pentru grupa mică

Plan de activitate obligatorie pentru grupa mijlocie

Plan de activitate obligatorie pentru grupa mare.

Educația muzicală în grădinița de copii.

Introducere.

În societatea noastră socialistă, scopul educației constă în dezvoltarea armonioasă a copilului din punct de vedere fizic și psihic. Unul dintre factorii care asigură această dezvoltare este educația muzicală. Având în vedere acest scop, educației muzicale, i s-a rezervat un rol important în grădinița de copii. Muzica impresionează pe copii de la cea mai fragedă vîrstă. Ea le trezește în suflet stări emoționale plăcute și puternice, le dezvoltă treptat sensibilitatea și receptivitatea artistică contribuind la crearea premizelor necesare dezvoltării reprezentărilor muzicale, a memoriei și a gândirii muzicale, a sentimentelor estetice și a simțului și gustului artistic.

În grădinița de copii, în plăcuta ambianță a educației muzicale trebuie să primeze aspectul formativ, urmărindu-se dezvoltarea și coordonarea analizatorului auditiv, cultivarea emoțiilor artistice, formarea deprinderilor de cîntare și ascultare, asigurînd prin aceasta întregirea procesului de cunoaștere prin imagini sonore la nivelul vîrstei copilului preșcolar. Imaginea sonoră conexată la imaginea textului, contribuie la dezvoltarea gustului pentru frumos, la înțelegerea și aprecierea frumosului din muzică. Crearea imaginii artistice sonore printr-o interpretare emoțională și convingătoare asigură mobilizarea afectivității copiilor condiție de bază în influențarea pozitivă a trăsăturilor de caracter și voință, în formare.

Desfășurarea amplului complex al educației muzicale în grădinița de copii este în funcție de cunoașterea particularităților creșterii și dezvoltării copilului preșcolar.

Particularitățile creșterii și dezvoltării copilului preșcolar.

Particularitățile dezvoltării fizice.

Din punct de vedere fizic, organismul copilului preșcolar se caracterizează printr-o intensă activitate de creștere și dezvoltare. În această perioadă, organismul este maleabil, fapt pentru care efectul influențelor exercitate de mediu este mai puternic.

Intrucît organismul este maleabil, printr-o sistematică educație muzicală și prin efectele influențelor exercitate de acesta, se asigură o rapidă și normală creștere și dezvoltare a sistemului osos, a sistemului muscular, respirator și fonator.

Sistemul osos. Procesul de osificare a scheletului se desfășoară energic, totuși oasele au o mare elasticitate. Coloana vertebrală este maleabilă și ușor deformabilă. De aceea în cadrul orelor de educație muzicală trebuie să se imprime o poziție corectă a corpului în timpul cântării și audierii și o mișcare justă, suplă în timpul jocurilor muzicale și cântecelor cu joc.

Sistemul muscular. Mușchii organismului și mai ales mușchii scurți ai membrelor, răspunzători de mișcările de precizie și de finețe nu sînt suficient de dezvoltăți. În scopul dezvoltării sistemului muscular în general și al mușchilor scurți în special, este necesar antrenarea gradată în acțiune a diferitelor grupe de mușchi și exersarea lor în mod sistematic. Coordonarea, echilibrul, precizia și independența tuturor mișcărilor și acțiunilor copilului preșcolar se realizează prin jocuri muzicale, recitative și prin cântece însoțite de diferite mișcări ale brațelor, mâinilor și degetelor. Balansarea brațelor, ciocănitul în măsută sau cîntatul la pian cu fiecare deget în parte, de la ambele mâini, separat și combinat formează gama exercițiilor pregătitoare în vederea învățării unui instrument muzical.

La grupa mare, se va continua cu exercițiile care dezvoltă mușchii scurți ai membrelor, răspunzători de mișcările de precizie și de finețe, prin aplicarea sistemului organizat al ciocănitului în măsută. Pentru executarea mișcărilor în mod corect este necesar să se procedeze astfel: se așază pe bancă ambele antebrate, se va atrage atenția ca palma împreună cu degetele să aibă o formă ușor boltită ca și cum copilul ar ține un măr. Din această poziție pentru ciocănit sau cîntatul la pian, se utilizează numai cîte un deget, celelalte stau rotunjite cu vîrfurile lipite pe bancă. Degetul antrenat în exercițiu, păstrîndu-și forma ușor rotunjită, se ridică în sus și apoi conform metrului sau ritmului pe care se brodează recitativul sau cîntecul, se ciocănește ușor în bancă, urmărindu-se corectitudinea și uniformizarea. Într-un alt exercițiu se va utiliza degetul următor. Avînd în vedere că mușchii de la degetul mic și cel inelar sînt mai slab dezvoltăți, aceste degete vor fi antrenate în joc cît mai mult. Mișcările vor fi executate cît mai relaxat evitîndu-se orice crispare a mușchilor.

Pentru realizarea acestui sistem de jocuri muzicale, este necesar să ținem cont de faptul că preșcolarii obosesc repede, ceea ce ne obligă la o dozare rațională a eforturilor. Alte grupe de mușchi se dezvoltă prin jocurile cu cîntece care solicită mersul, balansarea brațelor, întoarcerea capului și alte mișcări solicitate de conținutul textului.

Aparatul respirator are o conformație caracteristică. Căile respiratorii superioare, cele trei cornete nazale, traheea, bronhiile sînt îngustate, ceea ce face ca preșcolarul să respire pe gură. Deoarece plămîinii sînt insuficient dezvoltăți, respirația copilului preșcolar este superficială. Sarcina care rezultă din aceste caracteristici se referă la aerisirea sălii, asigurarea unei temperaturi moderate și formarea deprinderii de a respira corect. Cele două faze ale respirației inspirația și expirația se vor corecta pe bază de exerciții muzicale corespunzătoare. Pentru a deprinde pe copii cu o respirație corectă, este necesar ca în timpul exercițiilor să se acorde atenție deosebită ținutei juste și normale a corpului, capului și mîinilor copilului preșcolar.

Aparatul fonator prezintă unele particularități care trebuie cunoscute în vederea înțelegerii și realizării sarcinilor referitoare la creșterea și dezvoltarea acestui aparat. Mișcările buzelor și limbii sînt slabe și imprecise, corzile vocale sînt scurte și subțiri, laringele este în curs de creștere și dezvoltare. Pentru perfecționarea laturii fonetice a limbajului, pentru o justă educare a vocii și a vorbirii copilului preșcolar, se va aplica un complex de exerciții metrico-muzicale. Exercițiile vor cuprinde recitative cu durate uniforme și combinate, impletite cu diverse și variate mișcări. Ele vor fi executate într-o mișcare corespunzătoare cu pronunțarea corectă, clară și neîncetată a silabelor și cuvintelor cu deschiderea normală a gurii. Astfel de exerciții favorizează dezvoltarea supleței mișcărilor aparatului fonator ca primă condiție pentru o vorbire corectă și expresivă.

Particularitățile dezvoltării psihice

Sensibilitatea muzicală. Capacitatea analizatorului auditiv de a simți cît mai viu sonoritățile muzicale din mediul înconjurător se numește sensibilitate muzicală. Copilul preșcolar fiind înzestrat cu sensibilitate muzicală manifestă o deosebită plăcere de a asculta și interpreta cîntece, trăind astfel adevărate emoții artistice. Mai mult, copiii simt necesitatea ca jocurile lor să fie însoțite de cîntece. Aceasta, îi determină de multe ori și în împrejurări favorabile să improvizeze scurte melodii ce le adaptează acestor manifestări atît de plăcute copilului preșcolar.

Datorită activităților practice care solicită auzul, datorită educației muzicale sistematice bazată pe cântece, audiții, jocuri muzicale, cântece cu mișcări ce se desfășoară într-o atmosferă plăcută și atrăgătoare, sensibilitatea analizatorului auditiv, receptivitatea lui se dezvoltă corespunzător cerințelor programei analitice, copiii preșcolari fiind bine pregătiți pentru a începe educația muzicală în clasa întâi a școlii primare.

Percepția muzicală. Cu toate că este greu de diferențiat percepția de sensibilitate, totuși la copiii preșcolari din grupa mică-3 ani - mai ales, în perioada antepreșcolară, primele percepții muzicale se formează atunci când pe baza sensibilității, aceștia tresar la sunetul unui clopoțel sau când aud un cântec. În primele lecții de educație muzicală de la grădiniță, în momentul desfășurării jocurilor muzicale - exerciții, copiii își formează percepții în legătură cu calitățile sunetului: durata, înălțimea, intensitatea, timbrul. Astfel, în prima lecție copiii imită cum cad picăturile de ploaie: "pic, pic, pic," sau cântecul păsărelelor "cip cirip". Aceste semnale sonore, la prima repetare, prin imitație, formează percepții. În momentul recunoașterii și reproducerii lor, semnalele sonore devin reprezentări.

Reprezentarea muzicală. Spre deosebire de percepție care se formează în momentul înfăptuirii activității muzicale, reprezentarea sonoră, reflectă imagini muzicale create în trecut. După mai multe repetiții a jocurilor muzicale - exerciții, prin care se studiază calitățile sunetului muzical, pe cele trei releuri ale aparatului auditiv, care determină receptarea sonoră, releul bulbar, diencefal și cortical, se imprimă urme, se formează legături condiționate, care reprezintă baza fiziologică a reprezentărilor. Astfel, pe baza experienței și a memoriei muzicale, copiii își formează reprezentări de sunete înalte, joase, sunete scurte, lungi, sunete cântate tare și încet, sunete cântate cu vocea sau cu instrumentul. În momentul culturii vocale, în cadrul exercițiilor de acordare și omogenizare, copiii își formează reprezentări de sunete frumoase cântate corect. Reproducerea corectă a sunetelor este rezultatul reflexelor condiționate care au la bază corespondența dintre kinestezia laringiană și înălțimea sunetului. La auzul unui sunet care urmează să fie reprodus, în momentul reproducerii lui, între înălțimea sunetului și vibrația specifică a corzilor vocale se stabilește o corespondență deplină. Aceste acte sînt primele reflexe condiționate care stau la baza educației muzicale.

Organizarea și desfășurarea lecțiilor de educație muzicală într-o ambianță plăcută și atrăgătoare cu jocuri și cîntece frumoase creează posibilitatea formării de reprezentări trăinice și durabile condiție fundamentală în dezvoltarea memoriei muzicale.

Memoria muzicală. Activitatea de întipărire, păstrare, reproducere și de recunoaștere a reprezentărilor muzicale formează memoria muzicală. Datorită memoriei muzicale copilul poate păstra reprezentări de sunete de aceeași durată sau de durate diferite, sunete de aceeași înălțime sau de înălțimi diferite, sunete de diferite intensități, formule ritmice, formule melodice și cîntece, pe care le poate recunoaște și reproduce fidel, cu ușurință. Memoria muzicală se dezvoltă prin cîntece, atunci cînd se urmărește formarea deprinderilor de a reproduce corect exemplele muzicale învățate. Calitatea și trăinicia păstrării reprezentărilor muzicale în memorie este în strînsă legătură cu afectivitatea, plăcerea, interesul și atenția care o au copiii în momentul formării lor. Pe lângă reproducerea corectă a exemplilor muzicale, memoria se dezvoltă mai ales prin activități ce formează deprinderi de a cînta în gînd. Prin urmare, dezvoltînd memoria muzicală, simultan dezvoltăm gîndirea sonoră a copilului preșcolar.

Gîndirea muzicală. Gîndirea muzicală a copilului preșcolar se dezvoltă prin formarea deprinderii de a recunoaște cîntecule învățate în orele de educație muzicală. Pentru dezvoltarea gîndirii muzicale, se poate utiliza, pentru început, cîntecul: "Mămăruța". Cînd mămăruța zboară prin apropiere, ea se aude și copiii cîntă în colectiv, la un moment dat mămăruța s-a îndepărtat, zborul ei nu se mai aude și copiii cîntă în gînd, interiorizat. La un moment dat, zborul ei se aude și copiii continuă cîntarea în colectiv. Gîndirea muzicală se dezvoltă și prin jocul muzical: "Mergi mai departe" sau "Cîntă mai departe" preșcolarii cîntă primul fragment melodic, următorul fragment îl cîntă în gînd și apoi continuă iarăși cîntarea colectivă. Memoria și gîndirea muzicală au rol hotărîtor în formarea imaginației muzicale.

Imaginația muzicală. La copiii preșcolari, se manifestă mai întîi imaginația muzicală de reproducere a cîntecelor și jocurilor muzicale învățate. După această fază, pe baza reprezentărilor muzicale, a memoriei și a gîndirii sonore, se trece la faza a doua, la imaginația muzicală creatoare. Astfel, copiii improvizează jocuri cu cîntece sau chiar cîntece de copii propriu-zise.

Atenția auditivă. Atenția auditivă se referă la orientarea și concentrarea activității asupra muzicii, izvor de plăcute și frecvente emoții. Atenția auditivă a preșcolarului este spontană și redusă. Prin mijlocirea jocului muzical cu pronunțarea corectă și ordonată a silabelor din recitativ prin uniformizarea mișcărilor ce însoțesc jocul cu cîntec, se depășește atenția auditivă spontană, ajungîndu-se la dezvoltarea atenției auditive voluntare. Mobilizarea atenției auditive și menținerea ei se realizează prin activități muzicale atrăgătoare, exerciții combinate cu jocuri, varietate în procedee și modalități de lucru, cîntece frumoase și audiții plăcute.

Limbaajul. Prin educație, copilul preșcolar își însușește toate sunetele fundamentale ale limbii materne. Această acțiune se desfășoară odată cu creșterea și dezvoltarea aparatului fonator. Pentru perfecționarea laturii fonetice a limbajului, pentru o justă educare a vocii cîntate și a celei vorbite se va aplica un complex de exerciții motrico-muzicale. Exercițiile vor cuprinde jocuri muzicale bazate pe recitative cu durate uniforme și combinate, împletite cu diverse și variate mișcări. Atît la jocurile muzicale cît și la celelalte mijloace specifice prin care se realizează educația muzicală: cîntecul propriu-zis, jocul cu cîntec, la toate se va urmări pronunțarea corectă, clară și neforțată a silabelor și cuvintelor prin deschiderea normală a gurii. O educație muzicală sistematică, asigură dezvoltarea supleței aparatului fonator, ca primă condiție pentru o vorbire corectă și expresivă, necesară elevului clasei întîi o școlii primare.

Viața afectivă. Viața copilului preșcolar este bogată în emoții. Emoțiile sînt trăiri afective simple care au rol de mobilizare a energiei în desfășurarea unei activități. Muzica, artă prin excelență emoțională, se adresează direct vieții afective a copilului. De aceea, în momentul predării cîntecului sau în momentul prezentării audiției, gîndirea copilului trebuie orientată spre conținutul emoțional al imaginilor artistice, pentru a trezi în psihicul lui, stări și trăiri emoționale intense și plăcute. Sub influența educației, în cadrul activităților desfășurate de copiii preșcolari, se formează și se dezvoltă sentimente morale, intelectuale și estetice. Astfel, cînd copilul preșcolar este lăudat pentru săvîrșirea unei acțiuni pozitive, apare sentimentul de mulțumire iar cînd este dojenit de educatoare pentru anumite fapte ce contravin normelor de conduită în societate, se manifestă sentimentul de rușine. Sentimentele intelectuale se formează prin satisfacerea curiozităților de cunoaștere, iar cele estetice se dezvoltă în strînsă relație cu plăcerea pe care o simte copilul preșcolar cînd ascultă muzică, cînd execută mișcări ritmice sau execută un cîntec cu joc, sau interpretează un cîntec frumos.

Interesul. Aşa după cum copilul preşcolar se interesează de toate problemele ce-l preocupă prin întrebarea "de ce?", la fel procedează şi cu muzica. În această perioadă când viaţa copilului preşcolar este predominată de sensibilitate şi afectivitate, interesul pentru muzică se manifestă prin ataşarea lui la toate activităţile muzicale, întrucât acestea corespund necesităţilor lui înăscute, de a trăi emoţii plăcute, emoţii care produc bucurii, satisfacţii. Interesul pentru muzică se cultivă atât prin mijloacele specifice prin care se realizează educaţia muzicală cât şi prin utilizarea celor mai valoroase procedee şi modalităţi de înfăptuire a acestora. Interesul are importanţă deosebită în menţinerea atenţiei auditive şi în dezvoltarea tuturor facultăţilor psihice.

Voinţa. Preocupările cu privire la disciplină şi stăpânire de sine duc către apariţia trăsăturilor de voinţă mai ales către afirmatul perioadei preşcolare. Este necesar ca această preocupare să fie în atenţia educatoarelor, întrucât, din acest punct de vedere, copiii preşcolari trebuie să fie pregătiţi corespunzător, pentru a se încadra în colectivul de elevi al clasei I, a şcolii primare. Stăpânirea de sine şi disciplina se consolidează atât prin aplicarea tuturor mijloacelor specifice educaţiei muzicale cât şi prin participarea activă a copiilor preşcolari la interpretarea cântecelor, jocurilor muzicale, cântecelor cu joc, exerciţiilor - joc şi exerciţiilor pregătitoare.

Aptitudini muzicale. La naştere, copilul este înzestrat cu predispoziţii pentru muzică. În cadrul activităţilor practice de la grădiniţă, predispoziţiile devin aptitudini. Astfel, copiii preşcolari percep, recunosc, şi reproduc înălţimea, intensitatea, durata şi timbrul sunetului, reproduc cântece şi jocuri muzicale, cântece cu joc şi diferite formule ritmico-melodice. Copiii preşcolari care se disting prin aptitudini muzicale deosebite, vor fi îndrumaţi către o şcoală de specialitate, pentru a studia un instrument muzical.

Deprinderi necesare educaţiei muzicale. Pe lângă deprinderile de autoservire ce vizează îmbrăcarea, servirea mesei şi obişnuinţele igienice privitoare la curăţenia corpului, în perioada preşcolară se formează şi se consolidează următoarele deprinderi necesare educaţiei muzicale:

- deprinderea de a asculta cântece;
- deprinderea de a cînta corect şi expresiv în colectiv şi individual;
- deprinderea de a respira corect; de a pronunţa cuvintele clar şi expresiv;
- deprinderea de a avea o poziţie corectă în timpul cîntului;
- deprinderea de a percepe, recunoaşte şi reproduce timbrul,

tăria, durata și înălțimea sunetului;

- deprinderea de a executa corect mișcările sugerate de textul cântecelor de joc;

- deprinderea de a reproduce, prin diverse mișcări, ritmul cântecelor învățate;

- deprinderea de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul unor cântece cu pauze de un timp. Unele dintre aceste deprinderi se formează la grupa mică - 3 ani, altele se formează la grupa mijlocie - 4 ani sau la grupa mare - 5 ani. Deprinderile formate la grupa mică, se consolidează în anul următor, la grupa mijlocie, sau în al treilea an, la grupa mare. Deprinderile se formează prin cântece, jocuri muzicale, cântece cu joc, exerciții - joc, exerciții pregătitoare și audii. Ele se consolidează prin reluarea unor cântece, jocuri muzicale, cântece cu joc, exerciții - joc, exerciții pregătitoare, audii sau prin studierea unor exemple noi prevăzute în programa analitică. Cunoașterea particularităților fizice și psihice a copiilor preșcolari și luarea lor în considerare în vederea îndeplinirii educației muzicale ușurează munca educatoarelor de a urmări realizarea tuturor sarcinilor corespunzătoare în activitatea de zi cu zi din grădiniță.

Scopul și sarcinile educației muzicale în grădinița de copii.

Luând în considerare particularitățile creșterii și dezvoltării copilului preșcolar, scopul și sarcinile educației muzicale sunt următoarele:

- cultivarea emoției artistice;
- dezvoltarea sentimentelor morale, intelectuale și estetice;
- formarea deprinderii de a aculta cântece vocale și piese instrumentale;
- formarea deprinderii de a cânta corect și expresiv în colectiv și individual;
- formarea deprinderii de a respira corect, de a pronunța cuvintele clar și expresiv;
- formarea deprinderii de a avea o poziție corectă în timpul cântului;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce timbrul, tăria, durata și înălțimea sunetului;
- formarea deprinderii de a executa corect mișcările sugerate de textul cântecelor de joc;
- formarea deprinderii de a reproduce prin diverse mișcări ritmul cântecelor învățate;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul unor cântece cu pauze de un timp;
- stimularea interesului pentru muzică.

MIJLOACELE SPECIFICE EDUCAȚIEI MUZICALE

Scopul și sarcinile educației muzicale la fiecare grupă de copii preșcolari se realizează prin următoarele mijloace specifice:

1.- Cîntecul.

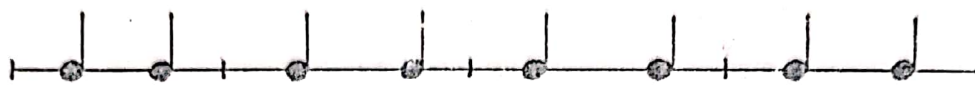
Datorită accesibilității și conținutului variat al cîntecului, copiii își cultivă emoțiile, își dezvoltă sentimentul de dragoste pentru muzică, familie, natură și patrie, își dezvoltă vocea și auzul muzical, își formează deprinderi de a cînta în colectiv și individual. Pentru a fi frumos interpretate de către copiii preșcolari, cîntecele trebuie selecționate după principiul accesibilității, rînduri melodice scurte, (versuri de 4-6 silabe) cu ambitus mic, țesute pe intervale alăturate, (terță mică în coborîre și secunde mari) cu un ritm simplu curgător (pătrimi și optimi) cuvinte ușor de pronunțat și cu un conținut lesne de asimilat. Menționăm, că la grupa mică - 3 ani, educația muzicală se începe cu un repertoriu de cîntece ce se bazează pe ambitusul terței mici în coborîre și spre sfîrșitul anului se ajunge la ambitusul de cvintă. Din punct de vedere al ritmului, acesta este format din pătrimi, optimi și combinația acestora. Spre sfîrșitul anului în ritmul cîntecelor apar și alte durate. Fiecare cîntec va fi interpretat cu participarea afectivă a tuturor copiilor pentru a trezi în sufletul lor stări emoționale, pentru a le dezvolta sensibilitatea și receptivitatea artistică. Cunoșcînd plăcerea, și necesitatea de mișcare a copiilor, este bine ca repetarea unor cîntece învățate să fie însoțite de mișcări corespunzătoare conținutului din text iar alte cîntece să fie ritmizate prin ușoare bătăi din palme, prin ciocniri cu degetul în măsută, după sistemul formării deprinderilor fizice necesare studiului viorii sau pianului. Alte cîntece vor fi însoțite de balansarea brațelor sau ritmate prin utilizarea jucăriilor muzicale de percuție.

2.- Jocul muzical.

Jocul muzical este un mijloc specific prin care se cultivă imaginile de mișcare, legate de acțiune, de activitatea practică și este fructificat în formarea actelor de voință. Jocul muzical dezvoltă auzul ritmic, contribuie la formarea deprinderii de a percepe recunoaște și reproduce recitative cu durate de pătrimi, optimi și combinația acestora, de asemenea contribuie la uniformizarea mișcărilor. Prin pronunțarea textului, jocul muzical contribuie la formarea unui limbaj corect și expresiv. Primele jocuri muzicale constau din recitarea unor versuri de opt silabe brodate pe valori de pătrimi.

Recitarea este însoțită de ugoare bătăi din palme, sau cîntatul la pian - ciocănitul în măsută, cîte o bătăie pentru fiecare silabă.

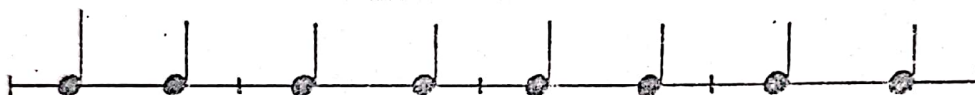
Leagănul

Toa- tă zi - ua , hu - Ța ; hu - Ța ,
Stă în lea - găn Mă - ri - u - Ța .

După însușirea și consolidarea acestei deprinderi se formează obișnuința de mers metric. Copiii sînt învățați să facă cîte un pas pentru fiecare silabă recitată.

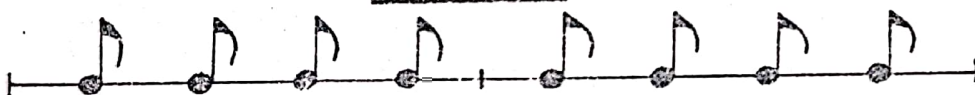
Ceasul

Lea - sul ma - re ba - Țe Ța - re ,
Tic - Țac , tic - Țac , tic - Țac , tic - Țac .

Următoarea deprindere se referă la mersul grăbit, mers ritmic sau bătăi din palme pe versuri cu durate de optimi.

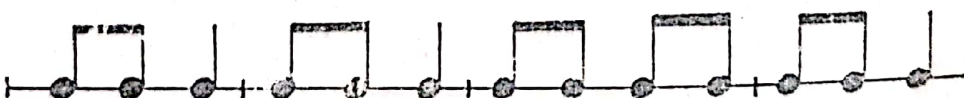
Iepurașul

Țe - pu - ra - șul fu - ge , fu - ge ,
Și co - po - iul nu-l a - jun - ge .

În continuare se folosesc jocuri muzicale formate din combinarea duratelor de pătrimi și optimi. Versurile se recită la înălțimea sunetului "sol" iar mișcările utilizate sînt asociate cu silabele din text.

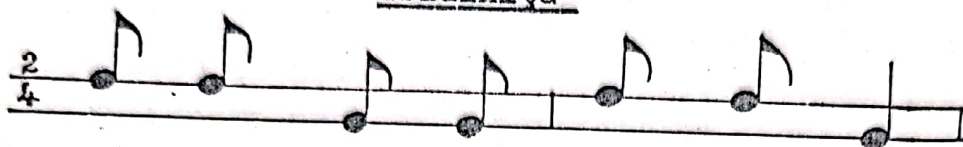
Joc

Tot pe loc , tot pe loc , Să ră - sa - ră bu-su-ioc .

Prin mijlocirea jocului muzical, alături de auzul ritmic se dezvoltă și auzul melodic, deoarece educatoarea urmărește ca recitarea să se execute la aceeași înălțime, omogen și acordat. Auzul melodic se dezvoltă mai ales prin jocuri muzicale care se desfășoară pe două sunete. În acest caz, intonarea sunetelor înalte sunt marcate prin ridicarea brațelor în sus, iar sunetele joase prin balansarea brațelor în jos.

Grădinița

Flo - ri - ci - că flo - ri - cea,
 As - ta-i gră - di - ni - ța mea,
 Ce fru - mos mă joc în ea.
 Vi - no-n gră - di - ni - ța mea!

3.-Jocul cu cântec.

Pe lângă cântece propriu-zise și jocuri muzicale, în grădiniță se folosește și jocul cu cântec. La această formă specifică mișcarea copiilor este subordonată direct conținutului textului din cântec. Imaginile poetice ale cântecului sunt transpuse în joc prin diferite mișcări. Astfel, imaginile cântecului de leagăn: "Nan nani" sunt redată de copii prin imitarea mișcării leagănului. Imaginile cântecului "Iepurașii" sunt redată de copii prin imitarea unor mișcări corespunzătoare, de exemplu: mersul iepurașilor, sosirea vânătorului, ascunderea iepurașilor etc.

4.-Auditia muzicală

Audierea unor cântece frumoase și bine interpretate, dezvoltă sentimentul de dragoste pentru muzică, gustul estetic muzical, capacitatea de concentrare, pentru a înțelege și a simți frumosul din muzică. Pentru ca audiția să-și atingă scopul, este necesar să se țină seama de anumite condiții:

- cântecele să fie simple, accesibile și plăcute;
- să fie interpretate vocal, cât mai expresiv pentru a-i emoționa, a le produce emoții și a le forma sentimente și atitudini.

La grupa mare, pentru audiții se pot prezenta și piese instrumentale, accesibile potrivit particularităților de vârstă.

În prezentarea cântecelor care urmează a fi audiate, educatoarea trebuie să evoce imagini sugestive sau să utilizeze tablouri ilustrate corespunzător conținutului literar.

In organizarea audițiilor, educatoarea se poate folosi de mijloace tehnice audio-vizuale. Preșcolarii audiază cu interes cîntece din repertoriul lor interpretate de coruri de copii. Cu aceeași atenție ei audiază cîntece interpretate de educatoare.

5.-Jocul muzical-exercițiu

Prin joc muzical-exercițiu, înțelegem activitatea muzicală care are ca scop formarea și consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce calitățile sunetului muzical: timbrul, intensitatea, durata și înălțimea. Jocul muzical-exercițiu este o activitate pregătitoare care se realizează la începutul lecției de educație muzicală, înlocuind celelalte exerciții care au ca scop pregătirea copiilor pentru oră.

6.-Exercițiul muzical-pregătitor

Prin exercițiu muzical-pregătitor, înțelegem activitatea muzicală care are ca scop formarea copiilor preșcolari din punct de vedere tehnic-vocal și pregătirea lor în vederea însușirii cîntecului care formează subiectul activității obligatorii.

Printre exercițiile al cărui scop este formarea copiilor preșcolari din punct de vedere tehnic-vocal, se numără exercițiile de respirație, acordare, omogenizare, emisie, pronunțarea corectă a textului.

Exercițiile al căror scop este pregătirea copiilor preșcolari pentru învățarea cîntecului, se bazează pe unele fragmente mai dificile din punct de vedere al intonației, ritmului sau al textului.

Aceste activități se realizează la începutul lecției de educație muzicală.

ACTIVITĂȚILE DIN CADRUL UNEI LECȚII

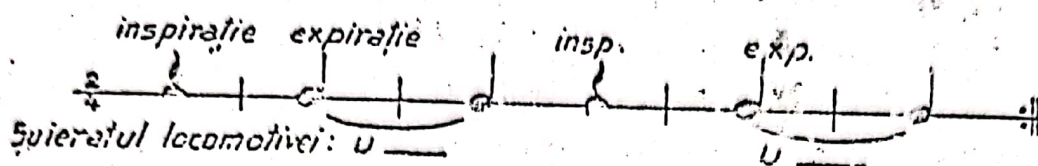
Învățarea cîntecului

Moment organizatoric. Pentru asigurarea unor condiții optime de lucru, la începutul unei lecții de educație muzicală, în momentul organizatoric, educatoarea se va îngriji de următoarele:

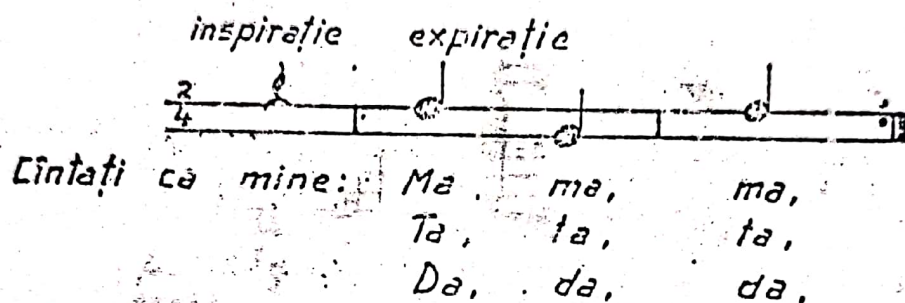
- aerisirea sălii, fixarea scăunelilor în două semicercuri pentru activitățile statice, lăsîndu-se loc liber pentru activitățile de mers în cerc, aranjarea copiilor după aptitudini, cei cu voce și auz mai dezvoltat vor fi așezați în semicercul din spate iar cei mai puțin dezvoltati din punct de vedere muzical, vor fi așezați în semicercul din față, poziție corectă pe scăunele.

Activitate muzicală pregătitoare. În cadrul acestui moment se poate desfășura la alegere o activitate asemănătoare cu exemplele ce urmează:

a.-Exerciții de respirație

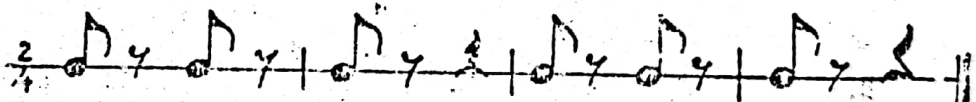
Concomitent cu formarea deprinderii de a respira corect, se va urmări acordarea și omogenizarea vocilor, deschiderea corectă a gurii, emisia și pronunțarea clară a silabelor.

b.-Joc muzical exercițiu.

Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce prin imitație, timbru, sunetelor după sursa sonoră care le produce
Cîripitul păsărelor

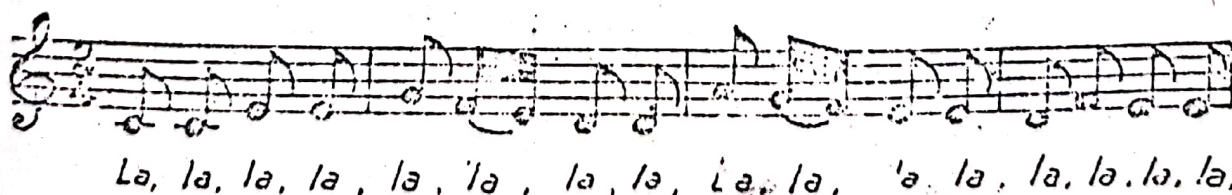
Line cîntă ?

Cînteli și voi: Cip, cip cip, cip, cip, cip,

c.-Exercițiu pregătitor pentru învățarea cîntecului.

Exercițiile care pregătesc învățarea cîntecului se vor face cu unele fragmente mai dificile extrase din cîntecul ce urmează a fi învățat. De exemplu pentru cîntecul "Copilul politicos" prevăzut la grupa mare - 5 ani, exercițiile pregătitoare se pot face pe următoarea formulă ritmico-melodică:

La, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la,

Menționăm că la începutul unei lecții de educație muzicală la care în partea întâi se învață un cântec, se pot realiza la alegere, după necesități, una sau cel mult două activități muzicale după modelul celor menționate mai sus.

Anunțarea. După epuizarea activității muzicale pregătitoare urmează anunțarea cântecului ce va fi predat. Titlul cântecului poate fi anunțat prin intermediul unei jucării, printr-o ghicitoare sau direct. De exemplu, când urmează a se preda cântecul "Ipargul" educatoarea se folosește de jucăria respectivă pe care o prezintă copiilor și după o scurtă conversație cu ei, se procedează la anunțarea titlului cântecului. În predarea cântecului "Cucul" anunțarea titlului se poate face prin folosirea ghicitorii.

Familiarizarea copiilor cu conținutul cântecului. Pentru învățarea corectă a textului, educatoarea prezintă conținutul sub formă de povestire, explicând totodată și cuvintele mai greu de înțeles. În explicarea ideilor ce stau la baza textului se recomandă utilizarea jucăriilor sau a tablourilor.

Interpretarea cântecului de către educatoare. Momentul principal în învățarea cântecului de către copii îl constituie demonstrarea lui de către educatoare. Pentru a fi demonstrat clar, corect și expresiv educatoarea trebuie să cunoască cântecul din memorie. Demonstrarea se va repeta de două sau trei ori putându-se utiliza gesturi dacă acestea rezultă din text.

Executarea cântecului de către copii. Educatoarea împreună cu copiii execută cântecul de trei, patru ori, apoi trece la repetarea lui pe grupe mai mici. Împărțind colectivul în două sau trei grupe, copiii dintr-o grupă cântă, iar ceilalți, ascultă în liniște, cu atenție, după care rolurile se schimbă. Pentru a nu obosi, copii nu vor fi obligați la multe repetiții. În timpul cântării, educatoarea urmărește respirația elevilor care trebuie să fie naturală, corectă, este atentă la omogenizarea vocilor și la pronunțarea clară a textului.

Încheiere. În încheiere se fac aprecieri asupra disciplinei asupra felului cum copiii au participat la învățarea cântecului și trece la a doua activitate.

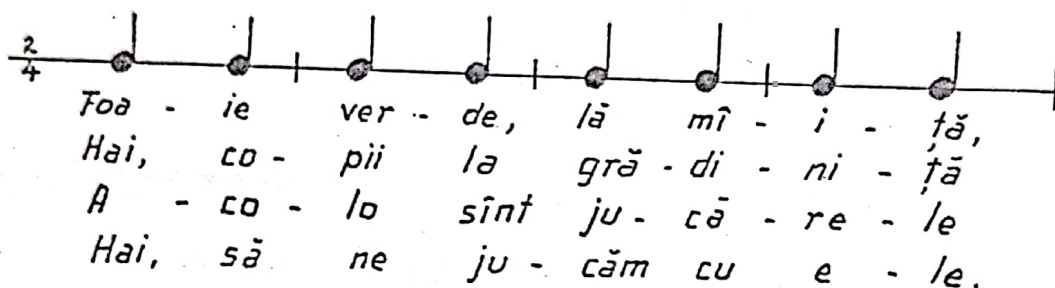
Predarea jocului muzical.

Menționăm că în structura unei lecții de educație muzicală de la grădiniță, jocul muzical se realizează în partea a doua a lecției.

100

Demonstrarea jocului muzical. In partea a doua a lecției, activitatea începe cu anunțarea jocului: "Astăzi vom învăța cum se spune o poezie și cum se bate din palme".

După anunțare, urmează demonstrarea jocului muzical de către educatoare. Prima demonstrare se realizează model după care urmează a doua demonstrare însoțită de explicații privitoare la felul cum trebuie rostite cuvintele. Dacă jocul muzical trebuie măsurat sau ritmat prin ușoare bătăi din palme, este necesar ca acestea să fie demonstrate în mod corespunzător de către educatoare, după care urmează executarea lui de către copii. La fel se procedează când copiii trebuie să meargă și să bată din palme sau să balanseze brațele.

Educatoarea va urmări uniformizarea mișcărilor și sincronizarea acestora cu pronunțarea silabelor. Pentru a obține o eficiență maximă, în cadrul jocului muzical se pot utiliza jucării muzicale al căror efect dublează vocea și mișcarea corporală.

Predarea jocului cu cîntec.

Jocul cu cîntec cuprinde trei elemente: melodie, text și mișcare. Pentru realizarea legăturii dintre aceste trei elemente, în cadrul activității, copiii vor învăța întâi cîntecul și apoi mișcările respective. În predarea jocului cu cîntec deosebim trei momente:

1.- Familiarizarea copiilor cu cîntecul și conținutul jocului

Copiii iau cunoștință de conținutul cîntecului și jocului din povestirea educatoarei însoțită de mișcări. Povestirea se referă la ideile principale și la versurile dificil de înțeles sau de pronunțat.

2.- Demonstrarea jocului cu cîntec de către educatoare.

După activitatea de familiarizare a copiilor cu textul și melodia jocului, educatoarea demonstrează cîntecul în întregime, după care urmează învățarea lui prin repetare de două, trei sau patru ori. După însușirea melodiei și a textului, în partea a doua a momentului, urmează însușirea mișcărilor ce însoțesc cîntecul.

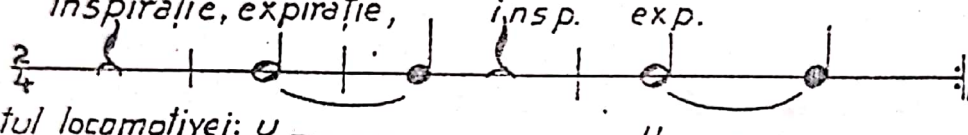
3.-Executarea jocului de către copii. După învățarea cîntecului, copiii sînt așezați în formație de cerc sau semicerc. Ajutați de către educatoare, ei învață mișcările corespunzătoare conținutului. Jocul se repetă de două, trei ori. Înaintea fiecărei reluări se va interveni cu explicații suplimentare asupra executării mișcărilor, corectînd unele greșeli observate în timpul execuției.

4.-Încheierea activității. În încheierea activității se fac aprecieri privitoare la comportarea copiilor în timpul întregii ore de educație muzicală.

A.-EXERCITII MUZICALE PREGATITOARE.

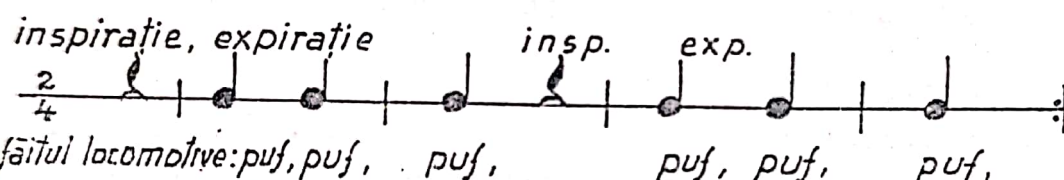
1.-Formarea deprinderii de a respira corect.

inspirație, expirație, insp. exp.

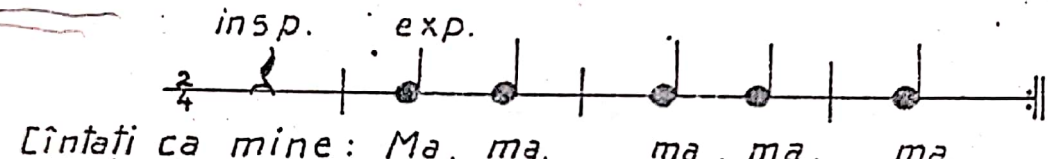
Suieratul locomotivei: u

inspirație, expirație insp. exp.

Pufăitul locomotivei: puf, puf, puf, puf, puf, puf,

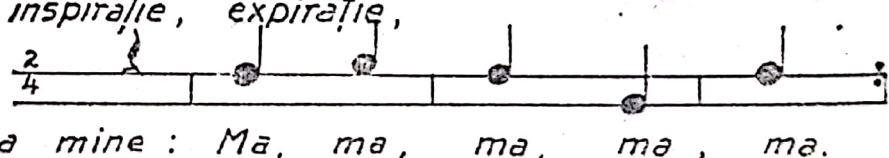
insp. exp.

Cîntați ca mine: Ma, ma, ma, ma, ma.

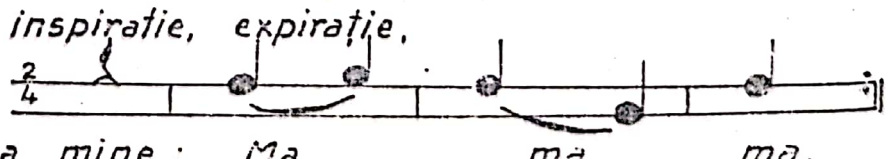
2.-Formarea deprinderii de acordare, omogenizare și emisie corectă.

inspirație, expirație,

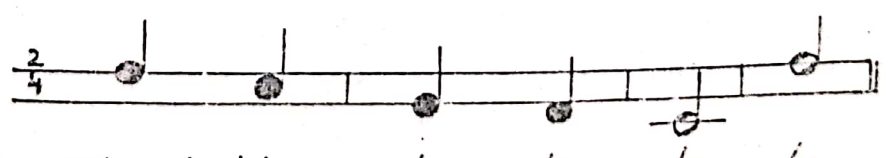

Cîntați ca mine: Ma, ma, ma, ma, ma.

inspirație, expirație,

Cîntați ca mine: Ma, ma, ma.

Cîntați ca mine: la, la, la, la, la.

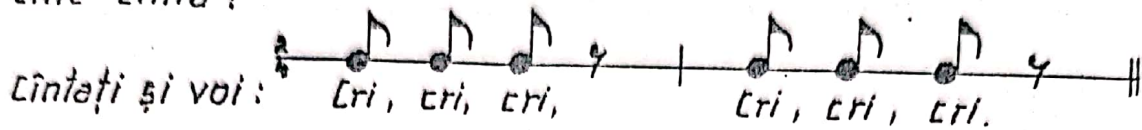
102
1021

B.- JOCURI MUZICALE EXERCITII.

1.- Formarea deprinderii de a percepe, recunoaste si reproduce, prin imitatie, timbrul sunetelor dupa sursa sonoră care le produce:

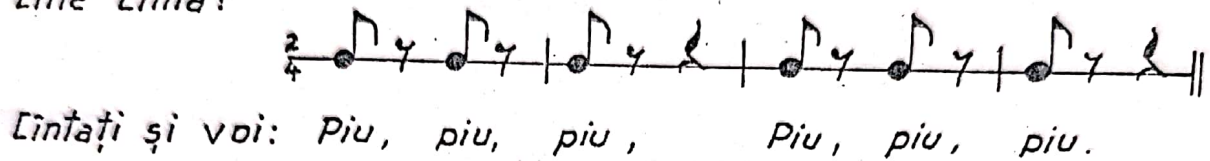
Cîntecul greierasului.

Line cîntă?

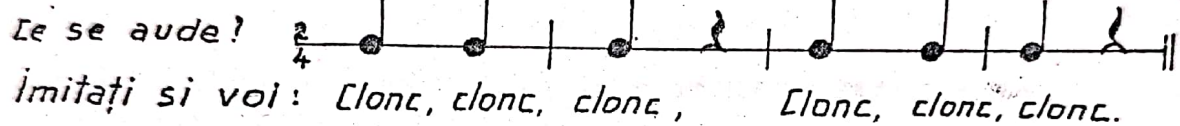
Puisorii

Line cîntă?

Cloșca

Line cîntă?

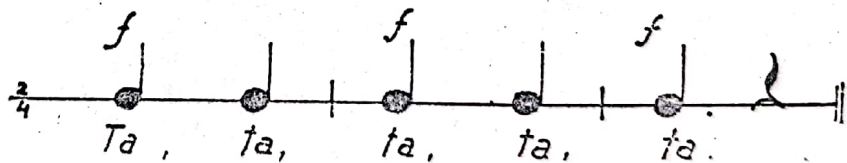

2.-Formarea deprinderii de a percepe, recunoaste și reproduce diferența relativă de tărie dintre sunete contrastante, tare-încet, cu ajutorul unor onomatopee:

Sunete cîntate tare.

Cum cîntă trompeta, tare sau încet?

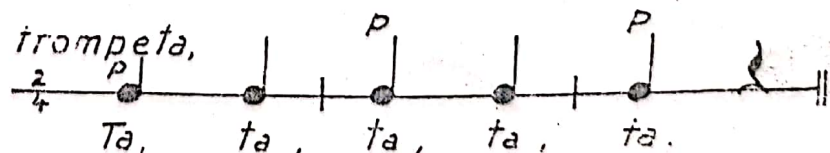
Cîntați și voi, tare:

Sunete cîntate încet

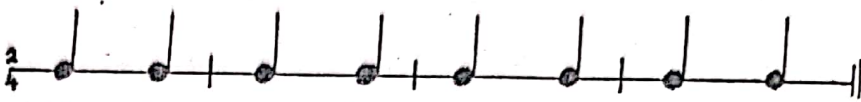
Dar acum, cum cîntă trompeta, tare sau încet?

Cîntați și voi, încet:

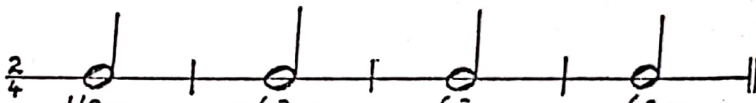

3.-Formarea deprinderii de a percepe diferențiat, de a recu-
noaște și reproduce durata relativă a sunetelor pe bază de con-
trast, prin intermediul unor onomatopee corespunzătoare.

Ciocanul

Recitarea silabelor
și ciotănit pe măsura: Cloc - boc, cloc - boc, cloc - boc, ciot - boc.

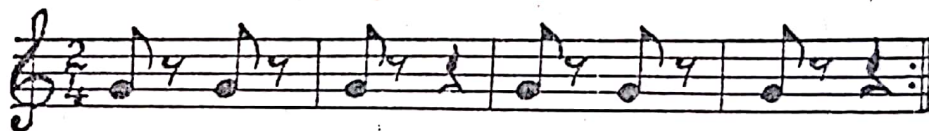
Gelăul

Imitarea gelăului prin voce
și mișcarea brațelor: Hîrș, hîrș, hîrș, hîrș.

4.-Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și de a re-
produce prin imitație, înălțimea relativă a sunetelor înalte-joase
(subțiri-groase) pe bază de contrast, prin intermediul onomatopeelor

Sunete înalte-subțiri. Cîntatul din trompetă.

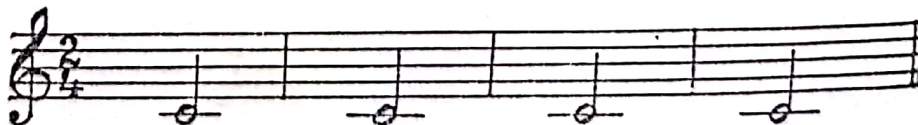
Recunoașteți sunetele,
înt înalte sau joase?

întați și voi sunete înalte: Ta, ta, ta, Ta, ta, ta.

Sunete joase-groase. Bubuitul tobei.

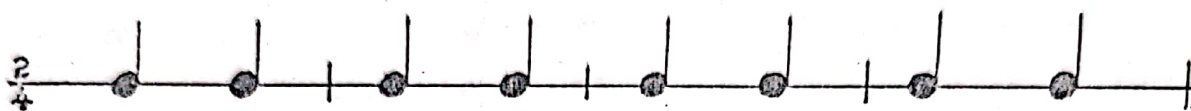
Recunoașteți sunetele,
înt înalte sau joase?

întați și voi sunete joase: Bum, bum, bum, bum.

1.-Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul recitativelor formate din pătrimi. Mers, bătut din palme, balansarea brațelor, ciocănit pe măsută cu un deget. Textul se pronunță clar și corect.

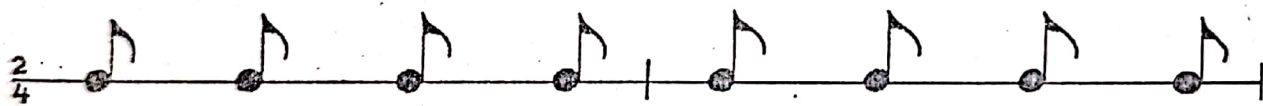
PUIȘORII ȘI-O BĂINĂ

Ui - te co - lo în gră - di - nă
 Pu - i - șo - rii și-o gă - i - nă,
 Lum se plim - bă pe că - ra - re
 Tu - le - gând tot gră - un - cioa - re.

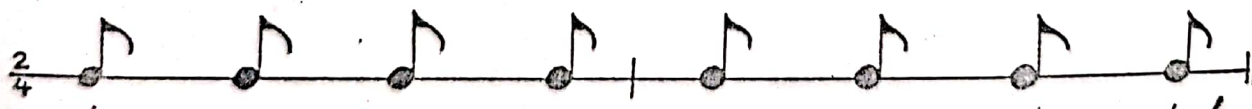
2.-Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul recitativelor format din optimi. Mers, bătut din palme, ciocănit pe măsută cu alt deget, Textul se pronunță clar și corect.

FURNICUȚE

Ui - te ce mai fur - ni - cu - țe,
 Lum mai duc în de - să - gu - țe,
 Gră - un - cioa - re a - u - ri - te,
 Pen - tru pu - i - șori gă - ti - te.

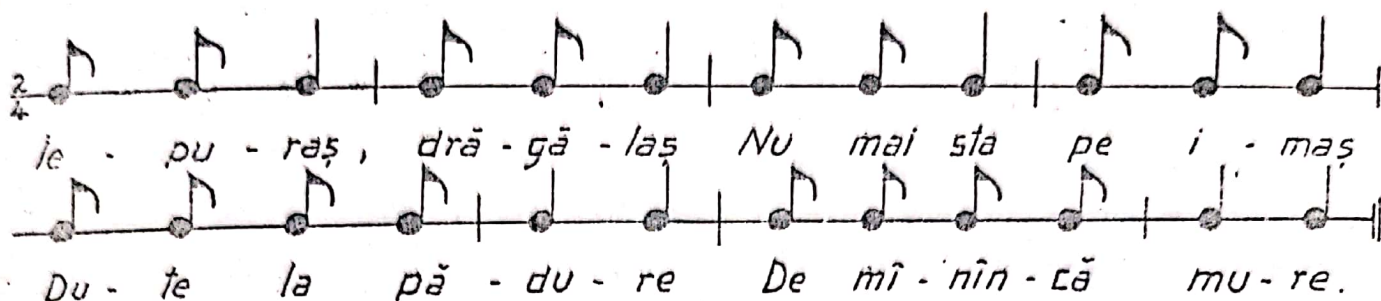
IEPURAȘUL

Ie - pu - re - le, ie - pu - re - le!
 Vi - no pe bra - țe - le me - le
 Ai lă - bu - țe mi - ti - te - le
 O - chi - șori, do - uă măr - ge - le
 Mus - tă - cioa - ră la gu - ri - ță
 Și un pe - tec de co - di - ță.

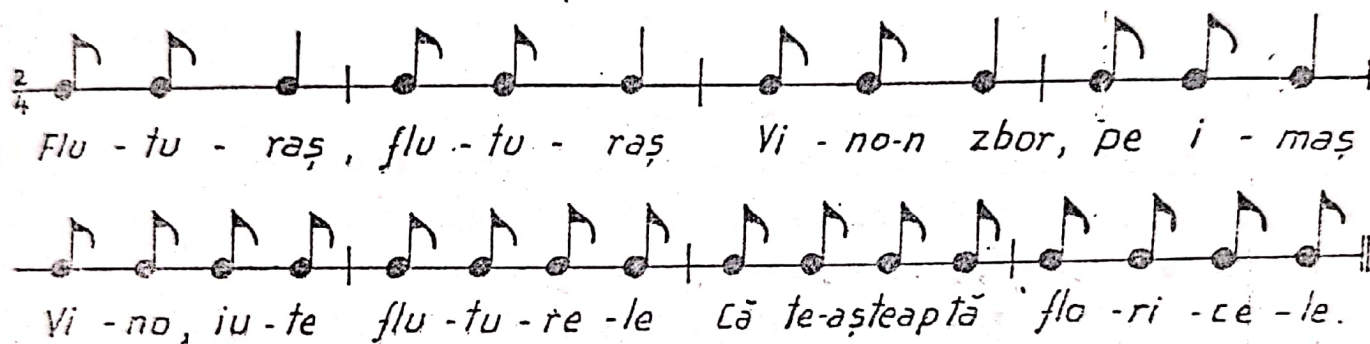
105
3.-Recitativ ritmic construit din combinații de pătrimi și optimi. Mers ritmic, ciocănit ritmic, bătut ritmic din palme. Utilizarea instrumentelor de percuție.

IEPURAȘ

Ie - pu - raș , dră - gă - laș Nu mai sta pe i - maș
Du - te la pă - du - re De mî - nî - n - că mu - re.

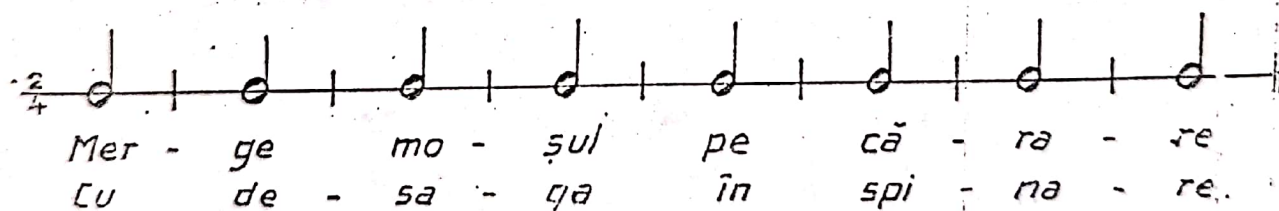
FLUTURAȘ

Flu - tu - raș , flu - tu - raș Vi - no - n zbor , pe i - maș
Vi - no , iu - te flu - tu - re - le Că te - așteaptă flo - ri - ce - le.

4.-Recitativ ritmic format din doimi:

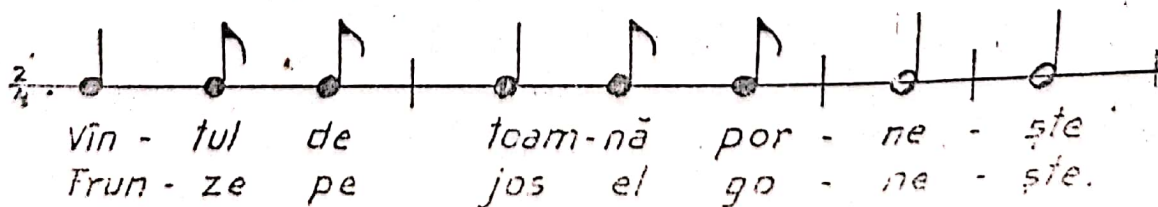
MOȘUL

Mer - ge mo - șul pe că - ra - re
Cu de - sa - ga în spi - na - re.

5.-Recitativ ritmic construit din combinații de pătrimi, optimi și doimi.

VÎNTUL DE TOAMNĂ

Vîn - tul de toam - nă por - ne - ste
Frun - ze pe jos el go - ne - ste.

106
PLAN DE ACTIVITATE OBLIGATORIE

Grupa mică - 3 ani.

Data Educatoare

Denumirea activității: Educație muzicală.

Subiectul: a. - Cîntecul "La porțiță" de învățat;

b. - Jocul muzical: "In mărș" de repetat.

Scopul: Învățarea cîntecului "La porțiță". Educarea interesului și a sentimentului de dragoste pentru muzică. Formarea deprinderii de a cînta corect în colectiv. Formarea deprinderii de a pronunța cuvintele cu gura deschisă. Formarea deprinderii de a bate din palme și a păstra ritmul uniform.

Metode folosite: demonstrarea, exercițiul și explicarea.

Durata : 30 minute.

Organizarea activității.

Aerisirea sălii, aranjarea scăunelilor în formă de semicerc pregătirea materialului didactic, introducerea copiilor în sală, așezarea lor pe scăunele, asigurarea disciplinei și ordinii, asigurarea ținutei corecte a copiilor, spatele drept rezemat de spătarul scăunelului, mâinile pe genunchi.

Desfășurarea activității.

Anunțarea activității: Copii, acum vom face o lecție de educație muzicală.

Exerciții de respirație: Copii, cînd pădurea este înfrunzită cine ciripește prin copaci ?

inspirație, expirație, insp. exp.

imitați și voi: cip, cip, cip, cip, cip, cip.

Le pasăre își strigă numele ?

insp. exp.

Cîntați și voi: cu - cu, cu - cu.

Anunțarea cîntecului: Copii, astăzi vom învăța un cîntec care se numește "La portiță".

Familiarizarea copiilor cu conținutul cîntecului. Se va arăta tabloul în care este conținutul cîntecului, după care va urma o convorbire pentru a reliefa acest conținut.

- Copii, ce vedeți în acest tablou ?
- Ce se află în fața fetei ?
- Ce clădire este după portiță ?
- Unde se duce fetița ?
- Cum este legat părul ei ?

Demonstrarea cîntecului. Cîntecul se execută model de către educatoare de două sau de trei ori.

La portiță.

Ați vă-zut pe la por-ti-ță,
O fe-ti-ță cu co-di-ță, O fe-ti-ță cu co-di-ță Se du-cea la gră-di-ni-ță.

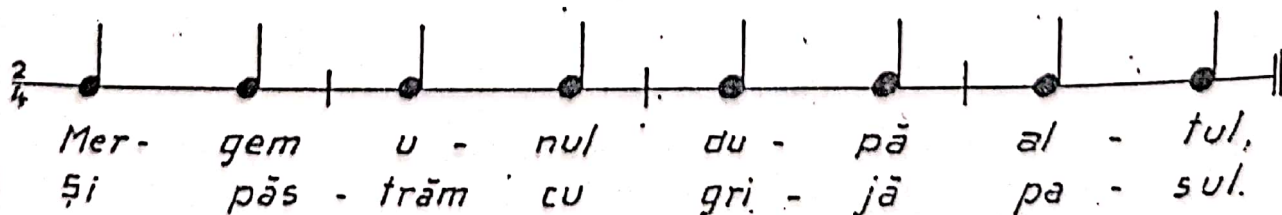
Executarea cîntecului împreună cu copiii.

Copiii vor fi anunțați că vom cînta împreună, se dă tonul, se indică începutul și se cîntă cîntecul "La portiță" în colectiv de două ori. În continuare cîntecul se execută pe grupe și apoi individual. La sfîrșit, cîntecul se execută în colectiv.

Incheierea primei părți. Se fac aprecieri cu privire la interpretarea cîntecului și la comportarea copiilor.

Jocul muzical "In marș".

Anunțarea: Copii, în continuare vom repeta jocul muzical "In marș".

708

Executarea jocului muzical împreună cu copiii.

Copii, cîntăm și batem din palme. Se dă tonul, se indică începutul și se execută jocul muzical de două ori. În continuare, copiii din primul rînd sînt așezați în formă de cerc, unul după altul, gata de mers. Se anunță că, silabele vor fi marcate cu pasul și prin batere din palme. Se dă tonul, se indică începutul și se execută jocul muzical de două ori. Copiii de pe scăunele cîntă și bat din palme sau ciocănesc cu degetul pe măsută. În continuare rolurile se schimbă. Educatoarea urmărește executarea recitativului la aceeași înălțime, pronunțarea corectă a silabelor și sincronizarea corespunzătoare a tuturor mișcărilor.

Executarea jocului muzical de către copii.

Copiii vor executa singuri jocul muzical de două ori sau de trei ori, urmărindu-se executarea corectă a mișcărilor solicitate.

Incheierea activității.

Se fac aprecieri în legătură cu desfășurarea activității, evidențiind copiii care au executat mișcărilor corect și pe cei ascultători și disciplinați.

PLAN DE ACTIVITATE OBLIGATORIE
=====

Grupa mijlocie - 4 ani.

Data Educatoarea

Denumirea activității: "Educație muzicală"

Subiectul: a.-Cîntecul: "Cocoșelul" de învățat.

b.-Jocul cu cîntec: "La pădure" de învățat.

Scopul: a.-Repetarea cîntecului: "Cocoșelul". Consolidarea deprinderii de a cînta corect și expresiv, în colectiv, pe grupe și individual.

b.-Formarea deprinderii de a executa corect mișcărilor sugerate de text, urmărind sincronizarea lor cu melodia și cuvintele cîntecului.

Metode folosite: Demonstrarea, explicarea, exercițiul.

Durata : 30 minute.

a.-Repetarea cîntecului.

Organizarea activității: aerisirea sălii, aranjarea scăunelilor, pregătirea materialului didactic, așezarea copiilor pe scăunele ținute corect, spatele drept rezemat de spătarul scăunelului, mâinile pe genunchi.

Desfășurarea activității.

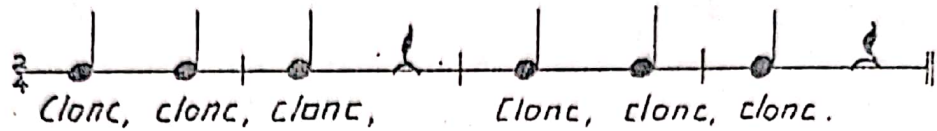
Anunțarea: Copii, astăzi vom face o lecție de educație muzicală.
Exercițiu-joc: Consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce prin imitație, timbrul sunetului, după sursa sonoră care îl produce.

Convorbire în legătură cu cloșca și pușorii.

Cloșca

Ce se aude ?

Imitați și voi :

Pușorii

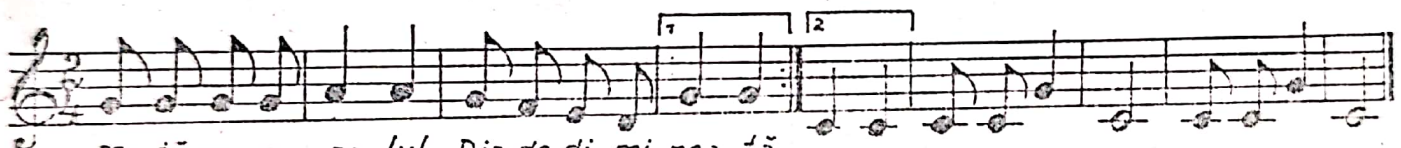
Ce se aude ?

Imitați și voi :

Anunțarea cântecului. Copii, după ce am recunoscut cum cântă cloșca și pușorii, în continuare vom repeta cântecul "Cocoșelul".

Cocoșelul

Cîn-tă co-co-șe-lul Dis-de di-mi-nea-ță

Scoală-te co-pi-le Spa-lă-te pe

fa-ță Lu-cu-ri-gu! Lu-cu-ri-gu!

Executarea cântecului de către educatoare. Copii, eu voi cânta cântecul pentru ca să vi-l reamintesc. Interpretarea cântecului se va face corect, solicitând copiilor o interpretare asemănătoare.

Executarea cântecului împreună cu copiii. Se dă tonul, se cântă două măsuri, se dă comanda de începere și se execută cântecul de două ori în colectiv, apoi se execută pe grupe, individual, momentul încheindu-se cu cântarea în colectiv.

Incheierea primei părți a activității. Se fac aprecieri în legătură cu executarea cântecului și comportarea copiilor în timpul activității.

b.-Invățarea jocului cu cântec "La pădure".

Familiarizarea copiilor cu conținutul jocului. Familiarizarea copiilor cu conținutul jocului se realizează prin povestire a cărei cuprins se referă la formarea coroanei și a mișcărilor ce o însoțesc.

Anunțarea jocului cu cîntec. Copii, astăzi vom învăța jocul cu cîntec care se numește "La pădure". Acest joc-cîntec trebuie să-l învățați bine, ca să-l puteți cînta la serbarea de sfîrșit de an.

LA PĂDURE

Versurile: Eliza Nicolaide

G. Breazu N. Saxu

1. Cînd am fost noi la pă-du-re, lai, la, la, la, la.

Am cu-les la frați și mu-re, Lai, la, la, la, la.

Refren

Ui-te-a-șă, ui-te-a-șă, Lai, la, la, la, la.

2.-Si-am văzut un iepuraș, lai, la, la . . .

Sărea sprijten, drăgălaș, lai, la, la. . . Refren.

3.-Erau multe păsărele, lai, la, la. . .

Ne-ntreceam în zbor cu ele, lai, la, la. . . Refren.

4.-Tot felul de fluturei, lai, la, la. . .

Ne țineam tot după ei, lai, la, la. . . Refren.

5.- Melci ascunși în iarba mare lai, la, la. . .

Cu căsuța în spinare, lai, la, la. . . Refren.

6.-Si-am văzut o broască mică, lai, la, la. . .

Tot așa sărea de frică, lai, la, la. . . Refren.

7.-Pomi cu vîrful pînă-n nor, lai, la, la. . .

Ii sufla vîntul ușor, lai, la, la. . . Refren

8.-Ce-a mai fost, vom spune mîine, lai, la, la. . .

Acum rămîneți cu bine, lai, la, la. . . Refren.

Demonstrarea modului de executarea cîntecului. După anunțare, urmează cîntarea model a cîntecului de două ori; prima dată se demonstrează numai cîntecul iar a doua oară se demonstrează cîntecul și mișcările corespunzătoare textului.

Demonstrarea jocului cu cîntec. Jocul se desfășoară în formație de cerc. Copiii sînt așezați în formație de cerc, iar educatoarea demonstrează cîntecul cu mișcările respective.

La strofa întîi, copiii cîntă, merg în cerc și la refren imită culesul fragilor și al murelor, prin aplecarea corpului.

La strofa a doua, la refren, cu degetul arătător se mimează mișcările urechii iepurașului iar prin săritură, mersul lui.

La strofa a treia, prin mișcarea brațelor lateral, se imită zborul păsărelor.

La strofa a patra, prin mișcarea brațelor înainte, se imită mișcarea flutureilor.

La strofa a cinea, cu capul aplecat, mâinile strânse la piept, prin mersul liniștit, copiii imită mișcarea meloului.

La strofa a șasea, aplecați pe genunchi, prin săritură, se imită mersul broaștei.

La strofa a șaptea, cu brațele în sus, cu mișcarea lor la dreapta și la stânga, se imită legănatul pomilor.

La strofa a opta, pentru relaxare, copiii merg normal.

Executarea jocului cu cîntec împreună cu copiii. La semnalul de începere, educatoarea împreună cu copiii execută jocul cu cîntec. Educatoarea urmărește corectitudinea mișcărilor și sincronizarea lor cu ritmul melodiei. Jocul se va repeta de două ori. Înaintea reluării unor strofe se vor da explicații suplimentare asupra executării corecte a mișcărilor.

Încheierea activității. Prin convorbire se va fixa titlul jocului cu cîntec, apoi se vor face aprecieri în legătură cu comportarea copiilor în timpul întregii activități.

PLAN DE ACTIVITATE OBLIGATORIE

Grupa mare - 5 ani.

Data Educatoare

Denumirea activității: "Educație muzicală".

Tema: a. - Cîntecul: "Greieraș" de D.D. Stancu, audiție.

b. - Jocul muzical "Goarna" mergi cum cînți.

Scopul: a. - Formarea și consolidarea capacității de concentrare pentru a asculta cu interes și atenție un cîntec. Formarea sentimentului de dragoste pentru muzică.

b. - Consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce recitative, formule ritmice și cîntece formate din pătrimi optimi și doimi.

Material didactic: Un tablou care ilustrează conținutul cîntecului.

Durata : 25-30 minute.

Organizarea activității.

Aerisirea sălii, aranjarea scăunelilor, aranjarea copiilor pe scăunele, verificarea ținutei, asigurarea ordinii și disciplinei.

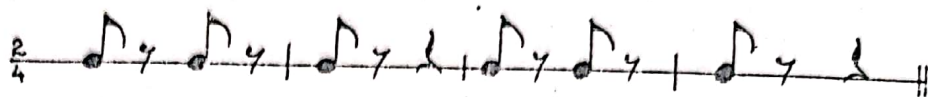

112

Desfășurarea activității.

A.-Auditiție muzicală.

Anunțarea temei. Mergînd la plimbare, deodată, am auzit cîntînd prin iarbă, în felul următor:

Cîntați și voi: Cri, cri, cri, Cri, cri, cri.

Astăzi vom asculta cîntecul "Greieraș". Conținutul cîntecului va fi explicat cu ajutorul tabloului colorat, care oglindește scene de concert cu greierași și o întreagă populație a ierbii care audiază concertul lor.

Familiarizarea copiilor cu conținutul cîntecului. Familiarizarea copiilor cu conținutul cîntecului se realizează prin conversație, pornind de la cuprinsul tabloului ce reprezintă conținutul textului. Ce se vede în acest tablou în partea din stînga ?

Cum se numește partea din fața casei ?

Cine stă în pridvor ?

Ce se vede în partea dreaptă ?

Cum se numesc floricelele din poiana păduricii ?

Ce se vede deasupra păduricii ?

În afară de rîndunele, ce oaspeți mai vin din depărtări în anotimpul primăverii ?

Despre toate cele discutate vom afla în cîntecul "Greieraș" ce urmează să-l ascultați.

Ascultarea cîntecului. Se va solicita liniște și atenție. Educatoarea va interpreta cîntecul "Greieraș" cît mai clar, corect și artistic. Cîntecul "Greieraș" poate fi audiat și de pe bandă magnetică sau disc, dacă acestea se găsesc în dotarea grădinitei.

GREIERAȘ

Allegretto

D. D. Stancu

1. Gre - ie - raș, gre - ie - raș, dră - gă - laș, Zi-i de zor, zi-i de zor, în prid-vor

2. Ghi - o - cei, ghi - n - cei, mi - ti - tei, Ră - să - riți, ră - să - riți și-n flo - riți !

Ne vin din zări Din de-păr-tări, Oas-pe- fii dra-gii pri-mă-veri.
În ca-lea lor, Ze-fir u - șor, Plu-tes-că-n vra-ja flo-ri-lor

113

Cîntecul va fi interpretat de două sau de trei ori.

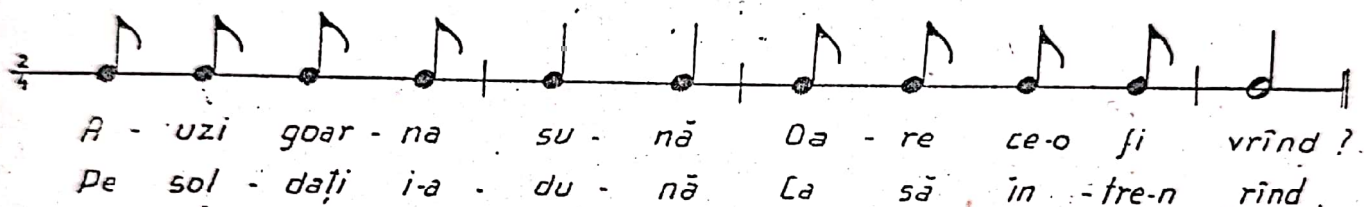
Incheierea primei activități. Se vor face aprecieri asupra felului cum copiii au urmărit cîntecul și asupra felului cum au răspuns în timpul conversației cu privire la conținutul tabloului.

B. - Jocul muzical "Goarna". Mergi cum cînt.

Anunțarea temei. Copii, pentru că ați fost cuminți și ați ascultat cu atenție cîntecul "Greierag" în continuare vom învăța un joc muzical care se numește: "Mergi cum cîntă goarna".

Demonstrarea și explicarea jocului muzical. Educatoarea cîntă recitativul la înălțimea aceluiași sunet. Prima dată se execută fără mișcări iar a doua oară, se utilizează ciocănitul ritmic cu vârful unui deget, pe măsută. (Se aplică sistemul cîntatului la pian).

GOARNA

Executarea jocului muzical cu copiii. Se dă comanda de începere și educatoarea, împreună cu copiii, cîntă și ciocănesc ritmic pe măsută. La reluare, pentru ciocănit se utilizează alt deget. În continuare, copiii sînt așezați în cerc, unul după altul și merg ritmic. Dacă copii au fost divizați în două grupe la reluare se schimbă rolurile, copiii din cerc trec pe scăunele iar copiii, de pe scăunele trec în cerc.

Executarea jocului muzical de către copii. Pentru folosirea unor mișcări, copiii vor executa jocul muzical fără ajutorul educatoarei. Se va urmări uniformizarea și sincronizarea mișcărilor cu pronunțarea corectă și clară a silabelor din text.

Incheierea activității. Se fac aprecieri în legătură cu desfășurarea activității, evidențiind copiii care au executat mișcărilor corect.

B.- ETAPA PRENOTATIEI

Metodica educației muzicale în clasa întâi, ^{trimestrul I} și a doua ^{etapa pregătitoare sau etapa primară} a școlii primare.

Introducere

Particularitățile creșterii și dezvoltării copilului la vârsta de 6-7 ani, cl. I-II. ^{clasa I}

Particularitățile dezvoltării fizice

Particularitățile dezvoltării psihice

Scopul și sarcinile educației muzicale în clasele I-II.

Mijloacele specifice educației muzicale ^{etapa pregătitoare}

Tipuri de lecții și structura lor

Activitățile didactice din cadrul unei lecții de muzică.

Planuri de lecții pentru clasa întâi ^{acum etapa}

~~Planuri de lecții pentru clasa a doua .~~

Educația muzicală în clasa I și a II-a a școlii primare

a. etapa preșcolară sau a pregătirii preșcolare

Introducere

b. etapa școlară

Din punct de vedere al pregătirii muzicale, elevii din clasa I, se prezintă destul de eterogen. Acest lucru se explică prin faptul că numai o parte din copii au fost integrați în sistemul de educație al grădinițelor iar mulți din cei ce au fost preșcolari, nu s-au bucurat de o ambianță muzicală corespunzătoare ceea ce face să considerăm că adevărata educație muzicală se începe în clasa I, a școlii primare.

Experiența a dovedit că toți copiii sănătoși sînt educabili din punct de vedere muzical, în afară de cei cu defecțiuni patologice. Fiind convinși de acest adevăr, aplicînd sistematic și consecvent principiile didactice, procedeele și modalitățile specifice muzicii, învățătorul sau profesorul care începe educația muzicală cu copiii din clasa I, pe parcursul celor patru clase ale școlii primare, va obține rezultate din cele mai bune, prilej de satisfacție morală pentru copii, educator, conducerea școlii, părinți și întreaga societate.

Dacă în unele din aceste clase acest obiect se predă numai în scopul îndeplinirii sarcinilor în vederea realizării programelor pentru serbările școlare și nu există preocupare pentru o educație muzicală sistematică în vederea dezvoltării auzului și vocii, dacă toate deprinderile muzicale rămîn în voia acțiunilor spontane, muzica va fi văduvită de nobila misiune de a contribui la formarea multilaterală a personalității elevului.

Majoritatea elevilor care în clasele I-IV, nu au avut posibilitatea de a fi fost educați organizat și sistematic conform principiilor educației muzicale, au fost privați de emoția plăcerii și bucuriei de a cînta și asculta cîntece și de a se juca cîntînd. Acești copii, cînd ajung în clasa a V-a, se declară afoni, fără voce, fără auz și atunci cînd sînt solicitați să cînte individual, devin bufoni clasei.

Ceea ce nu s-a realizat în clasele I-IV, din punct de vedere al educației muzicale, nu se mai poate recupera în clasa a V-a, întrucît la această vîrstă, preocupările și interesele elevilor se îndreaptă către alte obiecte de învățămînt.

16
Muzica face parte din grupa disciplinelor al căror scop principal este realizarea educației estetice. Ea contribuie substanțial la dezvoltarea multilaterală a personalității elevului. În primele patru clase ale școlii primare acestui obiect i s-a acordat câte două ore pe săptămână, preconizându-se a fi predată de cadre bine pregătite din punct de vedere al specialității cât și din punct de vedere metodic.

Desfășurarea activității de educație muzicală a elevilor din clasele I-II, se află în directă relație cu particularitățile creșterii și dezvoltării lor psihofizice.

Particularitățile creșterii și dezvoltării copilului la vârsta de 6-7 ani - cls. I-II

Cunoașterea particularităților creșterii și dezvoltării fizice și psihice a copilului de 6-7 ani, ușurează formularea scopului și a sarcinilor educației muzicale și posibilitatea de a le realiza.

Particularitățile dezvoltării fizice

Din punct de vedere fizic, ritmul creșterii copiilor se intensifică față de ritmul creșterii lor din perioada preșcolară.

Sistemul osos. Procesul de osificare a scheletului se desfășoară intens, fapt ce ne obligă la o atenție sporită față de ținuta corectă a corpului și a brațelor în timpul activităților de cântare și audiere precum și față de o mișcare justă, suplă în timpul jocurilor muzicale și a cântecelor cu joc.

Sistemul muscular devine mai rezistent la eforturi. Datorită jocurilor, organizate sistematic în cadrul grădinițelor, mișcările copiilor din clasa I, au îndemnare, rapiditate, elasticitate și suplete. Având în vedere că nu toți copiii au urmat sistemul organizat de educație în grădinițe și că una din particularitățile lor fizice la această vârstă este mobilitatea, se impune ca sarcină obligatorie organizarea tuturor mișcărilor copiilor și a mobilităților, într-un sistem armonios încheiat de jocuri muzicale, cântece cu jocuri, cântece propriu-zise, audiții și exerciții corespunzătoare, îmbrăcând forme variate cu conținut cât mai diferit.

În sistemul organizat al jocurilor muzicale se vor utiliza logio și gradat, mai ales la clasa I, exemple prin care se dezvoltă mușchii scurți ai membrilor, răspunzători de mișcările de precizie și finețe. Unul dintre aceste jocuri muzicale, este cel care dezvoltă mușchii scurți de la toate degetele ambelor mâini.

117

Pentru a evita probabilele greșeli se va proceda astfel: se așează pe bancă ambele antebrațe, se va atrage atenția că palma împreună cu degetele să aibă o formă ușor boltită, ca și cum elevul ar ține o minge. Din această poziție, pentru ciocănit, (sau cîntatul la pian) se utilizează numai cîte un deget iar celelalte stau rotunjite cu vîrful lipit de bancă. Degetul antrenat în exercițiu, păstrîndu-și forma ușor rotunjită, se ridică în sus și apoi, conform metrului sau ritmului, care stă la baza jocului muzical sau al cîntecului, se lasă cu vîrful în jos, ciocănind ușor în bancă. În acest timp, profesorul urmărește ca mișcările să fie ocrete și uniforme, realizînd sincronizare între mișcările degetului și silabele jocului muzical. La repetare sau în alt exercițiu se va utiliza alt deget. Intrucît mușchii de la degetul mic și cel inelar sînt mai slab dezvoltăți, aceste degete vor fi antrenate în joc cît mai des. Mișcările degetelor se vor executa cît mai relaxat, evitîndu-se orice crispare sau încordare a mușchilor de la degete, antebrațe sau brațe.

Pentru realizarea acestui sistem de jocuri, cît și pentru realizarea tuturor activităților practice, este necesar să luăm în considerare faptul că elevii din aceste clase și mai ales cei din clasa I, obosesc repede, ceea ce ne obligă la o dozare rațională a eforturilor. Alte grupe de mușchi se dezvoltă atît prin jocurile muzicale care îmbracă alte forme ale mișcării, cît și prin cîntecele cu joc care solicită mersul, balansarea brațelor, întoarcerea capului, aplecarea corpului, săritura și alte mișcări solicitate de conținutul textului.

Aparatul respirator. Avînd în vedere că unii copii au frecventat grădinița iar alții au fost lipsiți de binefacerile acesteia, aparatul respirator al elevilor din clasa I, se prezintă diferențiat. Pentru a urgenta dezvoltarea organelor ce aparțin de aparatul respirator al copiilor care n-au frecventat grădinița și pentru a consolida dezvoltarea acestor organe, la copiii care au urmat cei trei ani de grădiniță, se vor face exerciții de respirație în mod organizat și sistematic la începutul fiecărei ore de educație muzicală. Munca pentru formarea deprinderii de a respira corect cuprinde două laturi: o latură se referă la frînarea respirației claviculare iar cealaltă se referă la dezvoltarea respirației costodiaragmatice care asigură plămînilor o mai mare cantitate de aer.

118

Cele două faze ale respirației, inspirația și expirația se vor dezvolta pe bază de exerciții corespunzătoare. Pentru a deprinde pe copii cu o respirație corectă, este necesar ca în timpul exercițiilor și în timpul învățării și interpretării cântecelor, să se acorde o atenție deosebită ținutei juste și normale a corpului, capului și mâinilor. Respirația realizată în cadrul exercițiilor pregătitoare dar neaplicată în cântece, o considerăm formală și fără folos. Actul respirației trebuie cultivat și corect aplicat la toate cântecurile ce se învață în orele de educație muzicală.

Aparatul fonator se prezintă mai evoluat față de perioada preșcolară, totuși nu este complet dezvoltat. Pentru asigurarea unei dezvoltări corecte a organelor componente ale aparatului fonator: buzele, limba, corzile vocale, laringele și pentru perfecționarea laturii fonetice a limbajului, vocea vorbită și cântată, este necesar să se aplice un complex de exerciții motricoo-muzicale. Exercițiile vor cuprinde jocuri muzicale, pe bază de recitative, executate într-o mișcare corespunzătoare particularităților de vîrstă, cu pronunțarea corectă și neforțată a silabelor și cuvintelor, cu deschiderea normală a gurii. Astfel de exerciții favorizează dezvoltarea supleței mișcărilor aparatului fonator ca primă condiție pentru o vorbire corectă și expresivă.

Particularitățile dezvoltării psihice

Sensibilitatea muzicală. Capacitatea analizatorului ^{auditiv} de a percepe sonoritățile muzicale, sensibilitatea muzicală, face parte din categoria predispozițiilor native. Datorită activităților practice, care solicită auzul pentru formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce proprietățile sunetului muzical și datorită unei organizate și sistematizate educații muzicale bazată pe cântece, audii, jocuri muzicale, cântece cu jocuri din cadrul grădinițelor - sensibilitatea analizatorului auditiv s-a dezvoltat corespunzător.

Avînd în vedere că nu toți copiii au urmat grădinița elevii din clasa I, se prezintă eterogen din punct de vedere al educației muzicale. Pentru educarea copiilor nedezvoltați și ridicarea lor la nivelul copiilor care au urmat cursurile grădiniței, profesorul trebuie să aibă răbdare și să lucreze deopotrivă cu toți elevii. Elevii buni cu sensibilitate dezvoltată vor forma punctul de sprijin și de ajutor pentru învățător sau profesor în vederea educării elevilor care, din cauze obiective, nu au urmat grădinița.

118
In clasa întâi și a doua, activitățile muzicale din cadrul lecției trebuie să se desfășoare într-un mod plăcut și atrăgător, pentru ca sensibilitatea și receptivitatea elevilor să se dezvolte la nivelul solicitat de cerințele programei analitice.

Percepția muzicală

La elevii din clasa întâi, în momentul desfășurării exercițiilor muzicale - jocuri, din cadrul lecțiilor de educație muzicală, se formează primele percepții sonore. Astfel se formează percepții în legătură cu durata, înălțimea, timbrul și intensitatea sunetului. Menționăm că percepția sonoră se formează în momentul înfăptuirii primei activități muzicale. La reluare sau după mai multe repetiții a jocurilor muzicale - exerciții, care au la bază calitățile sunetului muzical, în momentul recunoașterii și reproducerii acestora, percepția, devine reprezentare sonoră.

Reprezentarea sonoră

Spre deosebire de percepția care se formează în momentul audiției sau înfăptuirii activității muzicale, reprezentarea sonoră reflectă imagini muzicale create în trecut. Prin realizarea exercițiilor muzicale - jocuri se formează deprinderi de a percepe, recunoaște și reproduce calitățile sunetului muzical. Recunoașterea și reproducerea înălțimii, intensității a timbrului și duratei sunetului, dovedesc că elevii și-au format temeinice reprezentări muzicale.

În clasa a II-a aceste reprezentări vor căpăta un aspect concret. Înălțimea sunetului se va asocia cu denumirea lui. Pentru aceasta, se vor face exerciții în vederea formării deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetele ce stau la baza cântecului de copii: sol-mi; sol-la-sol-mi; sol-mi-do. Pentru consolidarea acestor reprezentări și a relației dintre ele, un rol deosebit îl are fononimia.

Semnele de mână se utilizează numai de învățător sau profesor, elevii stau cu mâinile la spate și intonează conform semnelor indicate. Fononimia este un procedeu util și plăcut în consolidarea imaginilor sonore ale sunetelor și a relațiilor dintre ele.

În legătură cu valoarea sunetului se vor forma și consolida deprinderi de a percepe, recunoaște și reproduce durata de un timp, jumătate de timp și durata de doi timpi, iar în clasa a doua, durata de trei timpi.

În clasa întâi și a doua, scara reprezentărilor care trebuie formată este diversă și variată. Astfel, se formează reprezentări atât în legătură cu mersul ascendent sau descendent al melodiei, reprezentări legate de nuanțele și mișcarea cântecului; de tactarea măsurii de doi timpi și trei timpi cât și cele legate de caracterul muzicii ce rezultă din îmbinarea textului și melodiei cântecului.

Formarea unor reprezentări trainice și durabile este condiționată de felul cum se desfășoară lecțiile de educație muzicală. O atmosferă plăcută și atrăgătoare, cu jocuri și cântece frumoase, prilejuiește puternice trăiri emoționale, ceea ce asigură reprezentărilor muzicale trăinicie și durabilitate.

Consolidarea asocierii dintre înălțimea sunetului și numele lui și legarea reprezentărilor sonore între ele pe bază de relații, constituie baza însușirii alfabetului muzical.

Memoria muzicală

Activitatea de întipărire, păstrare, reproducere și recunoaștere a reprezentărilor sonore, formează memoria muzicală. Ea se bazează deci pe reprezentări. Astfel, datorită memoriei, datorită reprezentărilor sonore, imprimate prin rețelurile aparatului de receptare și reținute de analizatorul auditiv, elevii sînt capabili să recunoască și să reproducă sunete de aceeași durată și de durate diferite, sunete de aceeași înălțime "sol" sau de înălțimi diferite "sol-mi", sunete de intensități diferite "forte-piano", formule ritmice sau formule melodice, pe care se brodează unele cântece sau chiar cântece integrale.

Avînd în vedere faptul că memoria muzicală asigură treptat perceperea muzicii, că reprezintă singura cale firească de a ajunge la trăirea frumosului sonor, la receptarea mesajului artistic, la integrarea muzicii în viața de toate zilele, pentru profesor, rezultă ca o sarcină fundamentală cu caracter permanent dezvoltarea acestei facultăți psihice. Memoria muzicală se dezvoltă prin formarea deprinderii de a învăța, recunoaște și reproduce cântece, jocuri muzicale, cântece cu mișcări și diverse și variate exemple de cultură vocală și auditivă.

Calitatea și trăinicia păstrării imaginilor sonore sau a reprezentărilor muzicale în memorie, este în directă relație cu plăcerea, interesul și atenția pe care o au elevii în momentul formării lor, în momentul repetării și recapitulării acestora.

Pe lângă activitatea de reproducere cu voce a exemplelor muzicale, memoria se dezvoltă în special prin activități ce formează deprinderi de a percepe, recunoaște și a reproduce în gând exemplele muzicale ce se studiază.

Prin urmare, dezvoltând memoria muzicală, simultan dezvoltăm gândirea sonoră a elevului.

Gândirea muzicală

Prin gândire muzicală se înțelege audierea interioară a ritmului, a melodiei, a sunetelor, a relației dintre ele, a cântecelor, jocurilor muzicale, a cântecelor cu joc și a exemplelor de cultură vocală și auditivă. Pentru dezvoltarea gândirii muzicale, se utilizează procedeul cântării în gând a unui cântec cunoscut și marcarea ritmului respectiv prin ciocănit, batere din palme sau alte mișcări potrivite.

Gândirea muzicală se bazează pe reprezentări și memorie. Toate acestea: reprezentarea, memoria și gândirea muzicală au rol hotărâtor în formarea imaginației.

Imaginația muzicală

Crearea unei reprezentări noi pe baza memoriei și a gândirii sonore, formează imaginația muzicală. La elevii din clasa întâi și a doua, se manifestă imaginația de reproducere a cântecelor, jocurilor muzicale, a cântecelor cu joc. Unii elevi au capacitatea de a depăși această primă fază, trecând la faza a doua, când, pe baza reprezentărilor muzicale în sușite a memoriei și a gândirii sonore, procedează la improvizații de formule ritmice și melodice, care reprezintă primele indicații de apariție a imaginației creatoare. Unii elevi improvizează jocuri cu cântec sau chiar cântece de copii propriu-zise.

În acțiunea de dezvoltare a memoriei muzicale, a audierii interioare și a imaginației creatoare este necesar să ținem seama de plăcerea, interesul și atenția elevilor.

Atenția auditivă

Orientarea și concentrarea activității centrului cortical auditiv către momentele lecției de educație muzicală, creează condiții corespunzătoare pentru realizarea acțiunii de educație a atenției. Atenția, formează o condiție psihologică de bază, care asigură însușirea și consolidarea deprinderilor practice muzicale. Având în vedere că menținerea

atenției la elevi clasei întâi se realizează în condiții dificile, se impune ca învățătorul sau profesorul să utilizeze cu pricepere îmbinarea conversației cu demonstrația. În ora de muzică, în cadrul jocului, succesiunea mișcărilor corporale trebuie să fie cât mai variată, să utilizeze jocuri ghicitoare de asemeni, succesiunea tempourilor și a nuanțelor ce însoțesc activitatea de interpretare a cântecului atât colectiv cât și solistic, trebuie să fie cât mai variată. Să folosească procedee și modalități ce mențin și antrenează atenția elevilor. Dacă la unii elevi din clasa întâi, atenția este spontană și redusă, în timpul anului și mai ales în clasa a doua, sub îndrumare calificată, la elevi se dezvoltă atenția voluntară. Mobilizarea atenției auditive și menținerea ei se realizează prin activități muzicale atrăgătoare, exerciții muzicale combinate cu jocuri plăcute, cântece frumoase interpretate artistic, varietate în procedee și modalități de lucru.

Limbajul

Dezvoltarea aparatului fonetic și perfecționarea laturii fonetice a limbajului se realizează în cadrul disciplinelor de bază, scris-cititul limbii materne și scris-cititul la aritmetică. Totuși, această disciplină, educația muzicală, prin aplicarea unui complex de exerciții metrice -muzicale, sprijină și accelerează perfecționarea laturii fonetice a limbajului. De altfel, aceasta este o sarcină a educației muzicale, care se realizează prin aplicarea în mod organizat și sistematic a complexului de exerciții muzicale, jocuri muzicale, cântece propriu-zise, cântece cu jocuri, urmărindu-se pronunțarea corectă, clară și neforțată a silabelor și cuvintelor prin deschiderea normală a gurii. Aplicarea întregului sistem de mijloace specifice, prin care se realizează educația muzicală și grija permanentă pe care trebuie s-o avem pentru perfecționarea laturii fonetice a limbajului, asigură dezvoltarea supleței mișcărilor aparatului fonator, ca premiză fundamentală pentru o vorbire corectă și expresivă.

Viața efectivă

Viața elevului din clasele I-II, este bogată în trăiri afective, emoții, plăceri, bucurii, satisfacții, care au un rol hotărâtor în mobilizarea energiei în desfășurarea unei activități. Emoția plăcerii, a bucuriei, reprezintă atitudinea psihică subiectivă manifestată față de activitatea de cântare sau ascultare. Prezentarea conținutului de idei, acordul acestuia cu melodia, interpretarea

cîntecului; au ca scop amplificarea și intensificarea emoției. Forța ideologică a textului unită cu forța emoțională a melodiei creează o expresivitate directă și mobilizatoare. De aceea, în momentul predării cîntecului, acesta trebuie interpretat model expresiv și convingător. Totodată se va canaliza atenția asupra conținutului emoțional al imaginilor artistice pentru a trezi în psihicul elevului stări și trăiri emoționale cît mai intense și cît mai plăcute.

Dacă emoțiile sînt de scurtă durată, fiind provocate de interpretarea sau audierea unei piese muzicale, sentimentele sînt mai stabile, mai durabile. Sub influența educației se formează și se dezvoltă sentimente morale, intelectuale și estetice. Astfel la elevii din clasele I-II, se dezvoltă sentimentul de mulțumire, sentimentul de dragoste pentru muzică, familie, patrie, sentimentul de dragoste pentru frumosul din viață, natură și artă.

Interesul

Trezirea și cultivarea interesului pentru muzică a început la grădiniță și continuă în cadrul școlii primare. Datorită activităților practice muzicale, care corespund necesităților native ale copiilor, de a trăi emoții artistice, la elevii din aceste clase interesul pentru muzică crește. Cîntecul frumos interpretat, întrecerea organizată pe rînduri de bănci, utilizarea celor mai valoroase procedee sub formă de joc sau ghicitoare, în care elevul este solicitat să participe la interpretare, să audă și să simtă frumusețea momentului muzical, sînt forme prîncare se dezvoltă interesul și se menține atenția voluntară în toate activitățile muzicale.

Voința

Dezvoltarea stăpînirii de sine și a disciplinei ca deprindere voită și conștientă, se formează și se consolidează prin acțiuni practice, colective. Educația stăpînirii de sine și disciplina conștientă se realizează în cadrul tuturor activităților muzicale practice, în momentul cînd se urmărește uniformizarea și sincronizarea tuturor mișcărilor colectivului de elevi. Avînd în vedere ^{că} toate mijloacele specifice prin care se realizează educația muzicală, sînt activități practice, profesorii au posibilitate să asigure educația disciplinei conștiente a întregului colectiv de elevi. Mai mult, disciplina conștientă

se cultivă în perioada de pregătire a unei serbări școlare și în special, în timpul manifestărilor artistice ale colectivului de elevi. Manifestările școlare cu participarea activă a tuturor elevilor la interpretarea mijloacelor specifice și la asimilarea conținutului, formează atitudini unice de voință, însuflețește și socializează simțuri de tipuri și temperamente diferite. Preocupările care privesc disciplina și stăpânirea de sine, duc la apariția trăsăturilor de voință. Educarea voinței elevului în colectiv și individual are ca rezultat formarea capacității lui de a-și planifica, de a-și organiza, de a efectua și de a-și controla activitatea în vederea realizării scopului propus, care privește îndeplinirea aspectului formativ al actului educațional, procesul de auto-educare. Odată cu formarea și educarea voinței, apar primele trăsături de caracter ale elevului din aceste clase.

Intrucât în cadrul procesului educației muzicale se angajează întreaga personalitate a elevului, cu caracterul său în formare, particularitățile creșterii și dezvoltării fizice și psihice trebuie luate în considerare în ansamblu. În legătură cu această problemă trebuie menționată necesitatea de a studia și de a cunoaște particularitățile individuale pentru a satisface înclinațiile și preferințele tuturor elevilor. Această preocupare are un rol deosebit în creșterea și dezvoltarea lor.

Aptitudini

În general, copiii sînt înzestrați de la naștere cu predispoziții pentru muzică. În cadrul activităților practice de cîntare, predispozițiile se transformă în aptitudini. Prin aptitudini muzicale, se înțelege atât capacitatea analizatorului auditiv de a percepe, recunoaște și reproduce înălțimea, intensitatea, durata și timbrul sunetului cît și îndemînarea și ușurința de a reproduce după auz diferite formule ritmico-melodice. De asemenea, prin aptitudini trebuie să înțelegem și o memorie muzicală datorită căreia elevii reproduc fidel cîntecele și jocurile învățate în orele de educație muzicală. Elevii care se disting prin aptitudini muzicale deosebite, vor fi îndrumați către o școală de specialitate pentru a studia un instrument muzical.

Deprinderile necesare educației muzicale

În clasele I-II, se urmărește formarea și consolidarea următoarelor deprinderi:

- de a asculta cîntece vocale și piese instrumentale;
- de a cînta corect și expresiv în colectiv și individual;
- de a păstra o poziție corectă în timpul cîntării;
- de a deschide gura corect, de a respira normal, corespunzător frazei muzicale;
- de a intona cîntecul just, acordat și omogen;
- de a percepe recunoaște și reproduce durata, înălțimea, timbrul și tăria sunetului;
- de a pronunța clar, corect și expresiv textul cîntecelor;
- de a executa corect mișcările sugerate de textul cîntecelor;
- de a recunoaște și reproduce prin diverse mișcări ritmul cîntecelor învățate;
- de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul cîntecelor cu pauze de un timp;
- de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul ternar;
- de a percepe, recunoaște și reproduce înălțimea sunetelor sol-la-sol-mi-do, extrase din cîntec;
- de a înțelege conținutul cîntecelor învățate și audiate.

Deprinderile se formează prin cîntece, jocuri muzicale, cîntece cu joc, exerciții pregătitoare și audii. ~~În clasa I, se vor relua unele exemple învățate în grădiniță iar în clasa II-a se vor relua unele exemple învățate în clasa I.~~ Pe lângă cîntecul specific prin care se realizează educația muzicală, prevăzute în programa analitică, învățătorul sau profesorul poate utiliza și alte exemple respectînd accesibilitatea și corespondența dintre forma și conținutul cîntecului cu particularitățile creșterii și dezvoltării elevului la această vîrstă.

Tratarea particularităților creșterii și dezvoltării fizice și psihice în mod separat, a fost impusă din considerente didactice. Cunoașterea acestor particularități și luarea lor în considerare în vederea înfăptuirii educației estetice, ușurează munca învățătorilor și profesorilor de a urmări realizarea scopului și sarcinilor corespunzătoare, în activitatea de zi cu zi din școală.

2. Exerciții de cultură auditivă.

Prin studierea cîntecelor, utilizînd ca metoda exercițiilor de cultură auditivă, în clasa a III-a, s-au format și consolidat imaginile sonore ale sunetelor din scara Do natural, s-a realizat asocierea dintre înălțimea sunetului, numele lui, locul pe portativ, intonarea, citirea și citirea notelor.

În clasa a IV-a, exercițiile de intonație consolidează relațiile dintre sunete și le transformă în reflexe condiționate de solfegiere. Alături de acest obiectiv în clasa a IV-a, exercițiile de cultură auditivă vizează sarcini noi:

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce do_1 și do_2 ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mici ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mari ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervale de terțe mari ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervale de terțe mici;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce cele trei intervale ce caracterizează modul: terța, sexta și septima.

În clasa a IV-a, aceste exerciții de cultură auditivă sînt de bază întrucît vizează formarea unor deprinderi legate de structura gamei Do Major, gamă ce se studiază și se însușește în această clasă.

În legătură cu aceste obiective este necesar să precizăm următoarele :

Pentru a forma și consolida deprinderi legate de structura gamei Do Major, nu trebuie să așteptăm pînă ce ajungem cu materia de învățămînt la problemele muzicale vizate. De exemplu, pentru a forma și consolida deprinderea de a percepe, recunoaște și reproduce semitonurile, nu trebuie să așteptăm pînă la lecția cu acest subiect. Formarea acestei deprinderi trebuie să înceapă mult mai devreme, în așa fel

227-
încît, atunci cînd ajungem la acest subiect, deprinderile trebuie să fie bine consolidate și elevii pregătiți pentru a recepta cunoștințe legate de semitonuri.

Cunoștințele asociate de obișnuința de a percepe, recunoaște și reproduce semitonurile, consolidează în mod nemăsurat deprinderea respectivă. Cunoștințele pot fi comunicate chiar înainte de a ajunge la planificarea subiectului însă, acest lucru depinde de nivelul de receptare, de nivelul general de pregătire al elevilor.

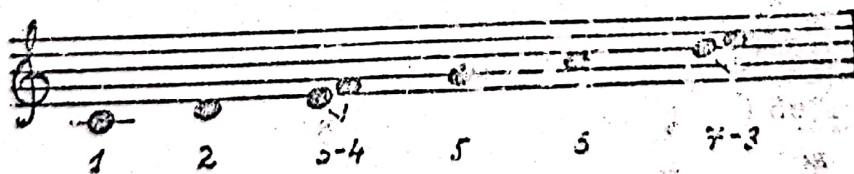
Prin urmare, exercițiile de cultură auditivă, pregătesc și rezolvă în mod practic, însușirea cu anticipație a tuturor problemelor muzicale legate de structura gamei. La momentul oportun sau atunci cînd ajungem la subiectul planificat, cunoștințele se transmit simplu, clar și precis:

- semitonurile se găsesc pe treptele 3-4 și 7-8;
- pe aceste trepte sînt sunetele mi-fa și si-do.

De altfel, cu privire la aceste cunoștințe putem afirma că ele se însușesc de către elevi în mod instinctiv. Pentru a asigura acest lucru este necesar ca intuiția auditivă să fie întărită de cea vizuală.

Astfel, în vederea exercițiilor de intonație, permanent, oră de oră, scara gamei Do Major, va fi desenată pe tablă în așa fel, încît, intuiția auditivă să fie întărită de cea vizuală.

Notele sunetelor care formează semitonurile vor fi desenate foarte aproape, iar cifrele de sub ele vor fi unite cu liniuțe, în modul următor :

Observînd repetarea intonației de mai multe ori, în urcare a sunetelor mi-fa și si-do, iar în coborîre a sunetelor do-si și fa-mi, elevii rețin aceste sunete alăturate și cifrele de sub ele, 3-4 și 7-8, legate cu liniuță. Semitonurile pot fi intonate și cu cifre.

Toate aceste activități fac parte din cadrul exercițiilor pregătitoare și se utilizează la alegere unul sau cel mult două exerciții care se efectuează la începutul orei de educație muzicală.

Cîntecul

Principalul mijloc specific prin care se realizează educația muzicală este cîntecul propriu-zis. Audiat și interpretat de elevi, el reprezintă specificul lecției de educație muzicală. Datorită accesibilității și conținutului său variat prin mijlocirea cîntecului, elevii își cultivă emoțiile, își dezvoltă sentimentul de dragoste pentru muzică, familie, natură, patrie, ~~partid~~, își dezvoltă simțul și gustul estetic muzical, își dezvoltă vocea, auzul și își formează deprinderi de a cînta în colectiv și solist. Latura formativ-educativă se realizează prin cîntecul propriu-zis de o ireproșabilă realizare artistică și o logică în desfășurarea structurală potrivit particularităților psihofiziologice ale elevilor. Pentru a fi ușor și frumos interpretate de către elevi, cîntecele vor fi selectate după principiul accesibilității: material-sonor cu sunete naturale, rînduri melodice scurte cu ambitus mic, țesute pe intervale alăturate, ritm simplu, curgător, cuvinte ușor de pronunțat și cu un conținut lesne de înțeles. Fiecare cîntec va fi interpretat cu participarea activă a tuturor elevilor pentru a trezi în psihicul lor stări emoționale, de a dezvolta sensibilitatea muzicală și receptivitatea artistică. Cunoșcînd plăcerea și necesitatea de mișcare a elevilor din aceste două clase și în special a celor din clasa I, este necesar ca repetarea unor cîntece învățate să fie însoțită de mișcări corespunzătoare conținutului din text, iar alte cîntece să fie ritmizate sau metrate prin diverse și variate mișcări corporale.

Jocul muzical

Jocul muzical este un mijloc specific prin care se cultivă imaginile de mișcare legate de acțiune, de activitatea practică și fructificate în formarea actelor de voință. Imaginile de mișcare denumite și imagini kinestetice sau kinetice se datoresc reacțiilor motorii, dinamogene produse pe rețeaua bulbar ca efect al semnalului sonor. Prin semnal sonor înțelegem în cazul de față jocul muzical. Prin urmare, jocul muzical

contribuie la formarea voinței. El influențează pozitiv și caracterul elevului care este în curs de formare. Deoarece jocul muzical vizează în primul rând auzul ritmic, este necesar să precizăm noțiunea de ritm. Ca element al muzicii, prin ritm înțelegem succesiunea organizată a sunetelor. Primul factor al ritmului îl constituie periodicitatea accentelor sau metrul, iar al doi lea factor îl constituie corelația dintre diferite durate. Ritmul exprimă mișcarea, dinamismul și viața unui cîntec. El este prezent în toate elementele naturii, în organismul omului, puls, respirație, în jocurile de copii, bătăi din palme, bătăi în tobițe, mersul cadențat al soldaților, jocul ritmic imitînd jocul popular. În jocurile de copii, sunetele care durează cîte un pas din mersul normal sunetele egale cu o bătaie din palme sau cu un ciocănit în bancă, au durată de un timp. Prin urmare, unitatea de apreciere a duratei sunetului muzical, se numește timp, care are rol similar diapazonului în ceea ce privește înălțimea sunetului. În sens mai larg, prin noțiunea de ritm înțelegem mișcare în timp. Astfel jocurile muzicale îmbracă diferite forme de mișcare: mers în coloană, în cerc, ușoare bătăi din palme, ciocănit în bancă cu degetul, palma, pumnul, balansarea brațelor, lovirea tobițelor sau utilizarea altor instrumente de percuție. În privința utilizării mișcărilor este necesar să ținem seama de evoluția lor. În etapa preșcolară sau etapa prenotației la început vom folosi mișcări corporale care au ca scop provocarea senzațiilor de mișcare. Printre aceste mișcări menționăm mersul și balansarea brațelor. În continuare în cadrul jocurilor muzicale, vom urmări dublarea senzației de mișcare cu cea auditivă. Astfel mișcarea de balansare a brațelor se va combina cu ciocănitul în bancă sau mersul se va combina cu bătăi din palme sau lovirea tobițelor. După uniformizarea mișcărilor, se va utiliza mișcarea brațelor pentru indicarea măsurii, fără atingerea băncilor, fără ciocănit, pentru a elibera muzica de zgomot. Ultimul stadiu ce se realizează în etapele următoare se referă la mișcarea ca senzație interioară. În aceste etape cîntecul se interpretează fără a se indica măsura cu brațul. Măsura trebuie să se simtă, trebuie să pulseze interiorizat.

Dacă unitatea de apreciere a duratei sunetului este timpul, înainte de a începe un joc muzical, timpul se indică

130
printr-o măsură sau două măsuri pregătitoare. În clasa I, se formează deprinderi de a percepe, recunoaște și reproduce jocuri muzicale bazate pe durate de pătrime, optime și combinația acestora. În continuare se utilizează jocuri cu durate de doimi și combinarea celor trei valori.

În clasa a II-a, aceste deprinderi se vor consolida prin jocuri muzicale cu conținut nou. Consolidarea se realizează prin utilizarea procedurii conform căreia folosim două grupe de elevi dispuse în cercuri concentrice. O grupă de elevi utilizează mișcarea mersului uniform, marcând pătrimea-metrul care se poate întări sau dubla prin batere din palme, iar cealaltă grupă merge invers în ritm de optime întărind sau dublând jumătatea de timp cu silaba "ta". După uniformizarea mișcărilor și sincronizarea lor, rolurile grupelor se inversează. Jocul muzical se poate desfășura pe fondul unui recitativ cu două, trei sunete sau chiar pe fondul unui cântec ce are la bază aceste două durate. În acest caz, o grupă marchează metrul iar altă grupă marchează ritmul propriu-zis al cântecului. După uniformizarea mișcărilor, rolurile grupelor se inversează. Elevii trebuie să simtă, să sesizeze că, în fiecare timp-pătrime, pulsează două jumătăți de timp - două optime și invers două optime, două jumătăți de timp durează cât o pătrime sau un timp.

ante clasa
În ~~clasa a II-a~~, sau chiar în clasa I, elevii pot face cunoștință cu semnul grafic de pătrime și optime desenându-le și confecționându-le din plastelină. Tot în aceste clase, elevilor li se comunică faptul că timpul se numește pătrime iar jumătatea de timp, optime.

Deprinderea de a percepe, recunoaște și reproduce aceste durate, se consolidează prin exerciții de recunoaștere când învățătorul sau profesorul tacează o formulă ritmică și după ce elevii o repetă răspund verbal utilizând termenul de timp sau pătrime și jumătate de timp sau optime. În continuare utilizăm durata de doime. Pentru consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce această durată, utilizăm procedeul combinării celor trei durate cu ajutorul a trei grupe de elevi. Astfel, o grupă de elevi, prin mers, marchează durata de doime, a doua grupă marchează durata de pătrime și a treia grupă marchează durata de optime. După uniformizarea mișcărilor, rolurile se inversează până când fiecare grupă marchează cele trei durate diferite. Aceste trei durate pot

fi marcate de elevii din bănci astfel: elevii dintr-un rând de bănci, prin silaba "ce" marchează doimea pe care o măsoară prin "dirijat" deci balansarea brațelor în jos și în sus; elevii din rândul de bănci de la mijloc, bat din palme marcând durata de pătrime, iar elevii din al treilea rând de bănci, prin ciocănit, marchează durata de optime.

Considerăm încheiată această activitate, care are la bază jocul muzical, în momentul când spre sfârșitul ^{permanenței} clasei I, cei mai buni elevi vor putea marca individual simultan cele trei durate prin mișcări diferite astfel: prin mers se va marca pătrimea, prin bătăi din palme se va marca optimea, iar cu vocea se va marca doimea.

Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce ritmul de trei timpi, se realizează prin mers ternar. Elevii pășesc astfel: timpul întâi accentuat pe talpă, timpul doi și trei ușor pe vîrf, după melodia unui cântec coreșpunzător. Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce măsura de 3 timpi - dirijat ternar - se realizează astfel: timpul întâi se bate din palme iar timpii doi și trei, se ciocănesc ușor cu un deget de bancă. Un ritm ternar plăcut și atrăgător poate fi realizat când elevii sînt așezați față în față așa cum stau în bănci și marchează timpul întâi prin baterea palmelor proprii, iar timpul doi și trei se marchează prin atingerea-lovirea ușoară a palmelor colegului din față. Consolidarea acestei deprinderi se înfăptuiește prin activitatea de cîntare avînd un repertoriu de cîntece ce se desfășoară pe ritm ternar.

Cîntecul cu joc

Cîntecul cu joc sau jocul cu cîntec, este același mijloc specific care alături de celelalte mijloace specifice participă la realizarea educației artistico-muzicale a elevilor din aceste clase. Avînd o mare valoare educativă și estetică, cîntecul cu joc satisface necesitatea psiholo-fiziologică a elevului întrucît acest mijloc specific îmbină într-o structură unitară atât melodia, textul cînt și mișcarea. Cîntecul cu joc alături de jocul muzical, cultivă imaginile de mișcare kinestetice fructificarea în formarea actelor de voință.

Unele cîntece cu joc interpretate artistic produc elevilor cele mai mari bucurii, plăceri și satisfacții artistice.

Audiția

Audierea unor cîntece frumoase care sînt artistic interpretate dezvoltă atît sentimentul de dragoste pentru muzică, simțul și gustul estetic muzical, cît și capacitatea de concentrare a elevilor pentru a înțelege și simți frumosul din muzică. Pentru ca audiția să-și atingă scopul, elevii trebuie pregătiți prin familiarizarea lor cu conținutul piesei muzicale ce urmează a fi audiată. Familiarizarea elevilor cu conținutul piesei ce urmează a fi audiată, se realizează prin mai multe căi:

- povestirea pe scurt a conținutului cu reliefarea celor mai semnificative momente redade cu expresivitate și accentuate prin recitarea unor versuri, eventual, dacă este cazul repetarea lor prin intonarea melodiei respective;
- intuitrea unui tablou cu scene și imagini referitoare la conținutul cîntecului ce urmează a fi audiat. Menționăm că în comparație cu povestirea, procedeul intuitrii unui tablou are o importanță educativă mult mai mare în redarea sugestivă a conținutului literar al cîntecului;
- conversația ca metodă de lucru se aplică la cîntecele cu un conținut care se pretează pentru această metodă.

După familiarizarea elevilor cu conținutul cîntecului prin utilizarea unei modalități din cele menționate mai sus, urmează audiția propriu-zisă care constituie etapa cea mai importantă a acestei activități. În timpul audiției învățătorul sau profesorul trebuie să cre-eze o atmosferă de ascultare și concentrare în perfectă liniste pentru ca elevii să urmărească cu atenție piesa muzicală respectivă.

După audiție, urmează o scurtă conversație în legătură cu lucrarea muzicală audiată.

În încheiere, se fac aprecieri legate de modul cum elevii au ascultat și au înțeles conținutul cîntecului audiat.

Tipurile de lecții și structura lor

Lecția de muzică constituie forma de bază prin care se realizează educația muzicală a elevilor. În cadrul lecției de educație muzicală, cunoștințele, regulile și noțiunile de bază ce aparțin de teoria muzicii se conturează și se însușesc de către elevi treptat în mod inductiv datorită activităților practice de intonare.

Pentru a obține maximum de concentrare și pentru a elimina oboseala în vederea menținerii în permanență a atenției și interesului elevilor la clasele I-II, lecția de educație muzicală va cuprinde două părți: astfel, în funcție de scopul didactic și de nivelul de dezvoltare și pregătire al elevilor deosebim următoarele tipuri de lecții:

- 1- lecția de predare a unui cântec;
- 2- lecția de consolidare a unui cântec după care urmează predarea unui joc muzical sau a unui cântec cu joc;
- 3- lecția de predare a unui cântec după care urmează consolidarea unui joc muzical sau a unui joc cu cântec;
- 4- lecția de predare a unui cântec după care urmează audiție;
- 5- lecția de consolidare a unui cântec după care urmează audiție;
- 6- lecția de audiție muzicală după care urmează predarea unui joc muzical sau a unui cântec cu joc;
- 7- lecția de audiție muzicală după care urmează consolidarea unui joc muzical sau a unui cântec cu joc;
- 8- lecția de predare a unui cântec cu joc. În partea întâi a lecției se învață cântecul, iar în partea a doua, se învață mișcările corespunzătoare textului;
- 9- lecția de recapitulare și consolidare a unor cântece în vederea organizării unei serbări în legătură cu " Pomul de iarnă "Ziua mamei", "Ziua copilului", sfârșitul anului școlar, etc.

În cadrul acestor tipuri de lecții pentru activitatea de studiere, indiferent dacă aceasta este repartizată în parte întâi sau a doua, se atribuie un timp cu o durată mai mare decât timpul afectat activității de consolidare sau audiției.

Structura metodică a mijloacelor prin care se realizează educația muzicală

1. Lecția de predare a unui cântec:

- exerciții muzicale pregătitoare;
- verificarea cântecului învățat în ora precedentă;
- pregătirea elevilor pentru învățarea altui cântec;
- anunțarea cântecului;
- cântarea model a cântecului;
- citirea textului, explicarea cuvintelor, reliefarea conținutului literar;
- executarea cântecului împreună cu elevii;
- concluzii și aprecieri generale;
- temă pentru acasă.

2. Lecția de consolidare a unui cântec după care urmează predarea unui joc muzical sau a unui cântec cu joc:

P.I - exerciții muzicale pregătitoare;

- reamintirea cântecului de către învățător sau de către elevi
- executarea cântecului și remedierea eventualelor greșeli;
- interpretarea cântecului cu participarea activă a tuturor elevilor;

P.II- anunțarea jocului muzical:

- demonstrarea lui de către profesor;
- învățarea jocului muzical de către elevi;
- încheierea lecției.

3. Lecția de predare a unui cântec după care urmează consolidarea unui joc muzical sau a unui cântec cu joc:

P.I - învățarea cântecului (a se vedea tipul 1).

P.II- Consolidarea unui joc muzical:

- reamintirea jocului muzical;
- executarea lui de către elevi;
- încheierea lecției.

4. Lecția de predare a unui cântec după care urmează audiție:

P.I- Invățarea cântecului(a se vedea tipul 1)

P.II-Anunțarea subiectului audiției;

- familiarizarea elevilor cu conținutul piesei;
- audiția piesei;
- încheierea lecției.

5. Lecția de consolidare a unui cântec după care urmează audiție:

P.I.- Consolidarea cântecului(a se vedea tipul 2)

P.II- Audiție(a se vedea tipul 4)

6. Lecția de audiție urmată de predarea unui cântec cu joc sau a unui joc muzical.

P.I- Audiție(a se vedea tipul 4)

P.II Predarea unui cântec cu joc sau a unui joc muzical.

- familiarizarea copiilor cu cântecul cu joc;
- anunțarea cântecului cu joc;
- demonstrarea modului de executare a cântecului;
- demonstrarea cântecului cu joc;
- executarea cântecului cu joc împreună cu copiii;
- demonstrarea jocului de către profesor;
- executarea cântecului cu joc de către elevi;

135

- încheierea lecției.

7. Lecția de audiție muzicală după care urmează consolidarea unui joc muzical sau a unui cântec cu joc.

P.I.- Audiție muzicală(a se vedea tipul 4)

P.II.- Consolidarea jocului muzical sau a cântecului cu joc;

- anunțarea temei;
- demonstrarea cântecului cu joc de către profesor;
- executarea cântecului cu joc de către copii;
- încheierea lecției.

8. Lecția de predare a unui cântec cu joc. În partea întâi a lecției se învață cântecul iar în partea a doua se învață mișcările corespunzătoare textului:

P.I.- Exerciții muzicale pregătitoare.

- pregătirea elevilor pentru învățarea cântecului cu joc;
- familiarizarea copiilor cu cântecul și conținutul jocului;
- demonstrarea cântecului de către profesor;
- învățarea cântecului de către elevi.

P.II.- Demonstrarea jocului de către profesor;

- executarea cântecului cu joc de către elevi;
- încheierea lecției.

9.- Lecția de recapitulare și consolidare a unor cântece în vederea organizării unei serbări școlare:

- anunțarea și interpretarea cântecelor selecționate pentru programul manifestării școlare;
- interpretarea cântecelor în ordinea stabilită pentru serbare

Activitățile didactice din cadrul unei lecții de muzică

Activități organizatorice. Înainte de a începe lecția de educație muzicală, profesorul trebuie să asigure condiții optime de lucru: aerisirea și curățenia sălii de clasă, ordine, disciplină, eliminarea tuturor preocupărilor străine de lecția ce urmează a se desfășura, aranjarea materialului muzical.

Activități muzicale. După asigurarea condițiilor optime de lucru și pentru eficiența momentelor ce urmează, în continuare, elevii trebuie pregătiți din punct de vedere muzical. Această pregătire se realizează prin următoarele activități muzicale:

- exerciții de respirație, acordare, omogenizare, emisie și dicție;

- exerciții muzicale - joc pentru formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce calitățile sunetului muzical. Exercițiul muzical-joc se utilizează în primul trimestru al clasei întâi. Aceste exerciții fac parte din activitățile muzicale pregătitoare și se realizează la începutul orei de educație muzicală. Menționăm că la lecția de educație muzicală se vor efectua unul sau două exerciții la alegere după necesități.

Verificarea cîntecului învățat în ora precedentă

Această activitate începe cu intonarea cîntecului de către toți elevii după care urmează cîntarea individuală. În cadrul acestui moment se urmărește corectarea eventualelor greseli de intonație, ritm, respirație, emisie și dicție. Momentul se încheie cu aprecieri în legătură cu modul de interpretare al cîntecului de către elevi.

Pregătirea elevilor pentru învățarea cîntecului nou

Pregătirea elevilor pentru învățarea cîntecului nou se realizează pe două căi: intonarea unor rînduri melodice dificile din cîntecul ce formează subiectul lecției sau în cazul cînd melodia nu are formule dificile, prin conversație se discută conținutul literar al textului.

Învățarea cîntecului

Învățarea cîntecului începe cu anunțarea lui. Apoi urmează cîntarea model de către profesor. Pentru a avea influență asupra elevilor, pentru a provoca emoții estetice, pentru a le forma sentimente, cîntarea model trebuie să se realizeze corect și artistic. Pentru aceasta este necesar ca profesorul să prezinte cîntecul din memorie. După cîntarea model, urmează o sumară analiză a conținutului literar. Se citește sau se recită versurile, se explică cuvintele neînțelese de elevi, iar prin conversație se extrag învățăminte, reguli de conduită, etc. Apoi urmează învățarea practică a cîntecului. Învățarea cîntecului se poate face pe fragmente sau global. În cazul cînd cîntecul se învață pe fragmente, acestea se repetă în colectiv, pe grupe de elevi sau individual. Învățarea cîntecului se încheie cu unirea tuturor fragmentelor. În timpul cîntării se urmărește ca elevii să respire normal și corect după încheierea frazei muzicale, să cînte omogen și să pronunțe cuvintele clar.

Invățarea jocului muzical

În structura unei lecții de educație muzicală, jocul muzical se realizează în partea a doua a lecției. Invățarea începe cu anunțarea jocului muzical și demonstrarea lui de către profesor. Prima demonstrare este realizată model iar în continuare demonstrarea a doua este însoțită de explicare ce se referă la pronunțarea textului și la executarea mișcărilor care însoțesc jocul muzical: batere din palme, ciocănit în bancă, balansarea bratelor, atingerea băncilor cu palma, pumnul, mers în cerc, linie, utilizarea instrumentelor de percuție. Executarea jocului muzical se face pe grupe iar mișcările utilizate de către elevi trebuie să fie variate și contrastante ca timbru. Atât în clasa I, și mai ales în clasa II-a se vor evita mișcările care produc zgomot. În timpul executării jocului muzical se va urmări uniformizarea mișcărilor, acordarea și omogenizarea vocilor și pronunțarea corectă a textului.

Invățarea cîntecului cu joc.

În partea a doua a lecției, jocul muzical poate fi înlocuit cu alt mijloc specific - cîntecul cu joc. În cazul în care cîntecul cu joc are o melodie dezvoltată, formată din mai multe părți, melodia și textul cîntecului cu joc se învață în parte a întâi a lecției, iar în partea a doua se învață mișcările corespunzătoare conținutului. În cazul în care cîntecul cu joc este simplu și ușor, acesta poate forma subiectul părții a doua din lecție.

În predarea cîntecului cu joc, deosebim următoarele momente:

- exerciții muzicale pregătitoare;
- pregătirea elevilor pentru învățarea cîntecului cu joc;
- familiarizarea elevilor cu cîntecul și conținutul jocului.

Elevii iau cunoștință de conținutul cîntecului și jocului prin utilizarea povestirii sau a conversației care are ca scop reliefa ideilor principale.

- demonstrarea cîntecului cu joc de către profesor. După activitatea de familiarizare a elevilor cu textul și melodia jocului și demonstrarea cîntecului cu joc de către profesor, urmează învățarea lui.

- învățarea cîntecului cu joc se realizează în două etape. În prima etapă se învață melodia cu textul respectiv, iar în etapa a doua urmează însușirea mișcărilor ce însoțesc cîntecul cu joc.

- Executarea cînteculzi cu joc de către elevi. După însușirea cîntecului, elevii sînt așezați în formație de cerc sau semicerc și ajutați de învățător sau profesor, ei învață mișcările corespunzătoare textului. Jocul se repetă cu alte grupuri de elevi.
- Încheierea lecției de educație muzicală. În încheiere, se fac observații și aprecieri în legătură cu realizarea lecției.

139
PLAN DE LECTIE
=====

Clasa I

Invățător, Profesor

Data

Subiectul: Cîntecul "Mămăruța".

Scopul: a.-Invățarea cîntecului "Mămăruța"

b.-Formarea deprinderii de a cînta în colectiv și individual.

Tipul lecției: Predarea unui cîntec.

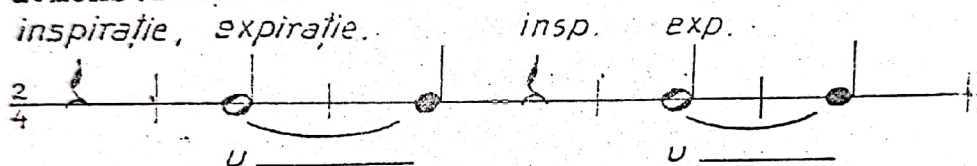
Metode folosite: demonstrația, conversația, exercițiul.

Material didactic: planșă cu conținutul cîntecului.

Pregătirea clasei pentru lucru.

a.-Momentul organizatoric: asigurarea curățeniei, aerisirea sălii, asigurarea condițiilor pentru buna desfășurare a lecției: ordine, disciplină.

b.-Moment muzical: exerciții de respirație, acordare și omogenizare. Copii, să imităm suieratul locomotivei. Invățătorul sau profesorul demonstrează cele două faze ale respirației:

Invățătorul sau profesorul explică cum trebuie executat momentul de inspirație și cel de expirație, cum trebuie eliberat aerul din piept cu economie. Elevii ascultă, apoi împreună cu educatorul repetă exercițiul.

Verificarea cîntecului învățat în ora precedentă.

Copii, ce cîntec ați avut de învățat pentru astăzi? Se dă tonul, una sau două măsuri pregătitoare, după care urmează intonarea cîntecului în colectiv și apoi individual. Momentul se încheie cu interpretarea cîntecului în mod colectiv.

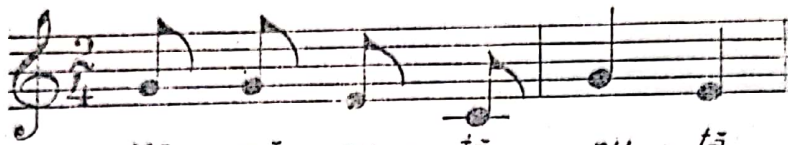
Pregătirea elevilor pentru învățarea cîntecului.

După verificarea cîntecului învățat în ora precedentă, educatorul arată elevilor tabloul cu conținutul cîntecului "Mămăruța" inițiind o convorbire asemănătoare celei ce urmează:

- ce insectă se vede în acest tablou?
- unde s-a suit "Mămăruța"?
- cine trage căruța?
- cine s-a suit călare pe pisică?

Anunțarea: Copii, astăzi vom învăța cîntecul "Mămăruța".

MĂMĂRUȚA

Mă - mă - ru - ță , ru - ță
 Su - ie mă-n că - ru - ță
 Și mă du la va - le
 Pe mi - ță că - la - re.

Recitarea versurilor.

Invățarea cîntecului de către elevi. Invățarea cîntecului de către elevi se realizează prin cîntarea lui împreună cu educatorul. La început se cîntă în colectiv apoi pe grupe de elevi și individual. Înainte de încheiere, cîntecul este acompaniat de diferite mișcări cu reliefarea metrului și a ritmului. Momentul se încheie cu interpretarea cîntecului în mod colectiv.

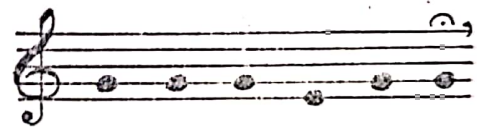
Incheierea lecției: Se fac aprecieri generale.

Temă pentru acasă: Se recomandă desen din imaginație.

În clasa a II-a, în lecție în care cîntecul "Mămăruța" se repetă, momentul muzical cuprinde exerciții de cultură auditivă pe scăriță.

Exercițiu orientativ:

Recapitularea cîntecului "Mămăruța". Melodia cîntecului se reamintește de profesor sau de un elev. După reamintirea melodiei, urmează interpretarea cîntecului de toată clasa. La reluare, în timpul interpretării, profesorul indică noile melodii pe scărița de pe tablă.

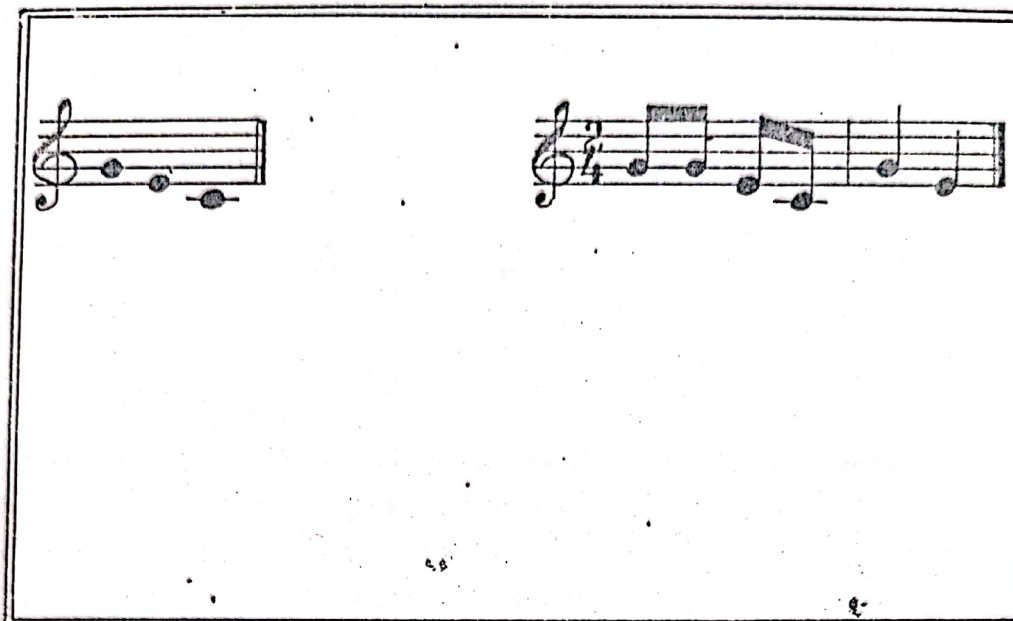
I.-Pe câte sunete se desfășoară cîntecul "Mămăruța"?

Să mai cîntăm odată "Mămăruța" pe cuvinte cu urmărirea notelor pe scăriță.

Intonăm cîntecul "Mămăruța" pe note. În acest timp profesorul arată notele de pe scărița de pe tablă. În continuare, cîntecul "Mămăruța" se intonează pe note din memorie. Momentul se încheie cu interpretarea cîntecului pe cuvinte.

În partea a doua a lecției se studiază un cântec propriu-zis, cîntec cu joc sau urmează audăgie.

141
SCHIȚA TABLEI

PLAN DE LECȚIE
=====

Clasa I

Invățător, Profesor

Data

Subiectul: a.-Cîntecul "Școlărei și școlărițe" - consolidare.

b.-Jocul muzical "În marș". - de învățat.

Scopul: a.-Consolidarea cîntecului "Școlărei și școlărițe".

Consolidarea deprinderii de a cînta în colectiv cu dirijare (balansarea brațelor)

b.-Învățarea recitativului "În marș". Formarea deprinderii de a cînta și de a măsura cîntecul prin mers, batere din palme, ciocănit în bancă, balansarea brațelor sau prin utilizarea instrumentelor de percuție.

Tipul lecției: lecție de consolidarea cîntecului urmată de învățarea jocului muzical.

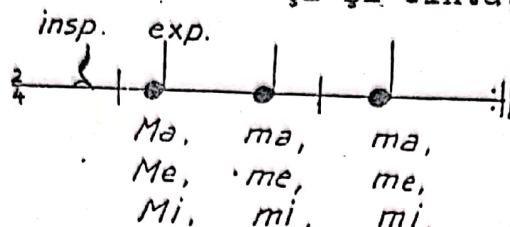
Metode folosite: demonstrarea, convorbirea, exercițiul.

Material didactic: instrumente de percuție.

Pregătirea clasei pentru lucru.

a.-Moment organizatoric:aranjarea elevilor în bănci,asigurarea ordinii și disciplinei,verificarea temelor.

b.-Moment muzical:exerciții de respirație și acordare.Copii, pentru a putea cînta frumos la lecție este necesar să pregătim vocile,Pentru aceasta ascultați și cîntați cu mine :

A.-Reamintirea cîntecului de către educator sau de un elev.

Cîntecul se reamintește prin intonarea primei strofe.

Executarea cîntecului de către elevi.După reamintirea cîntecului, urmează intonarea lui de către toți elevii.La reluare,se corectează eventualele greșeli de intonare,de pronunțarea textului sau de respirație.

Intonarea cîntecului de către elevi.Cîntecul "Școlărei și școlărițe" se interpretează cu participarea activă a tuturor elevilor atât colectiv cît și individual.

Incheierea primei părți.Se fac aprecieri asupra interpretării cîntecului și se trece la momentul al doilea,învățarea jocului muzical "In marș".

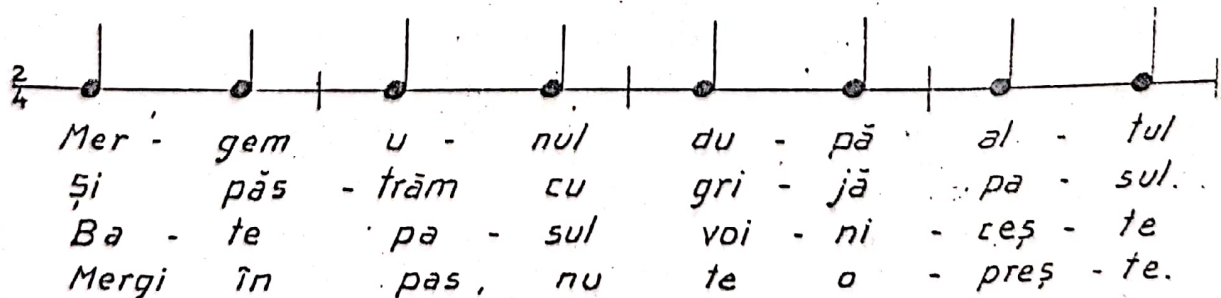
B.-Jocul muzical "In marș".

Pregătirea clasei pentru lucru.Elevii dintr-un rînd de bănci sînt scoși în fața clasei,așezați în formă de cerc cu fața spre mijloc.

Anunțarea jocului muzical.Copii,în continuare vom învăța cum se merge deodată cu recitarea unui vers.

Demonstrarea jocului muzical:

În marș

143

Învățarea jocului muzical de către elevi. Învățarea jocului muzical începe cu recitarea textului și învățarea lui după indicațiile educatorului. Învățătorul sau profesorul explică elevilor pronunțarea corectă a textului cu deschiderea normală a gurii ^{după care} demonstrează cum se bate din palme. Elevii repetă astfel: cei din cerc, recită, bat din palme stînd pe loc iar elevii din bănci recită și bat din palme deodată cu cei din cerc. După uniformizarea și sincronizarea mișcărilor, stînd pe loc, urmează învățarea mersului. Învățătorul sau profesorul demonstrează mersul, cîntarea și baterea din palme. Elevii din cerc se întorc unul după altul și la comanda educatorului încep jocul muzical iar cei din bănci continuă să cînte și să dubleze cîntarea cu ușoare mișcări de ciocănit sau atingerea - baterea ușoară a palmelor. Un elev poate utiliza tobița sau triunghiul muzical. Educatorul urmărește uniformizarea și sincronizarea mișcărilor corporale cu ritmul și silabele recitativului. La repetare, elevii din cerc se întorc și merg invers. Jocul continuă cu alt rînd de elevi. Cei din cerc trec în bănci, iar în cerc, trec elevii din alt rînd de bănci. După consolidare, elevii sînt anunțați că o bătaie din palmă, un pas, se numește timp. Tema pentru acasă. Învățarea jocului muzical "In marș" și desen din imaginație cu subiect asemănător. Încheiere. Aprecieri generale asupra orei de educație muzicală.

PLAN DE LECȚIE =====

Clasă I

Profesor.

Subiectul lecției: a.-Cîntecul "Doarme moșul" de învățat.

b.-Cîntecul cu joc "In pădure" consolidare.

Scopul lecției: a.-Realizarea acestui cîntec în mod corect și expresiv îmbogățind repertoriul de cîntece al elevilor. Realizarea trăirii emoționale de către elevi și folosirea ei pentru a trezi în sufletul lor dragoste pentru cîntece, dorința de a asculta și învăța și alte cîntece, de a crea optimism și bună dispoziție pentru lecție. Consolidarea deprinderilor de intonare, formarea auzului și vocii elevilor, consolidarea deprinderilor de respirație și dicțiune corectă, ținuta corpului în bănci, cîntarea în mers, uniformizarea pașilor. Transmiterea primelor cunoștințe despre ~~tipul~~ muzical, sunete grave, medii și acute.

b.-Consolidarea cîntecului cu joc "In pădure".

Tipul lecției: învățarea unui cîntec și consolidarea unui cîntec cu joc.

I.-Pregătirea clasei pentru lucru:

- aspect organizatoric: curățenie, așezarea elevilor la locurile lor, liniște, ordine.
- aspect muzical: intonarea unor sunete lungi pentru acordare și omogenizare:

Exerciții de respirație:

Da, da, da, da. Da, da, da, da.

II.-Verificarea cîntecului învățat în ora precedentă.

- Ce cîntec ați învățat în ora trecută ?
- Cîntăm cu toată clasa "Cîntecul cucului". Precizarea tonului și începutul cîntecului. Cîntare în colectiv:

Cin - tă cu - cu în pă - du - re

Noi cu - le - gem fragi și mu - re.

- Un elev să cînte singur cu dirijat.
- Un elev să cînte singur și să bată din palme pe fiecare silabă.
- Alt elev să cînte și să meargă în cerc pășind pe fiecare silabă.
- Alt elev să cînte și să bată din palme cu brațele în sus, deasupra capului, sunetele înalte iar la sunetele joase, să bată din palme cu brațele în jos.
- Cîntăm cu toată clasa în felul acesta.
- Cîntăm cu toată clasa și dirijăm cu ambele mîini.

III.- Pregătirea bazelor pentru lecția nouă.

- Pregătire din punct de vedere muzical: Vă cînt o melodie cu silaba "ta, ta, ta", voi ascultați cu atenție pentru că o veți repeta.

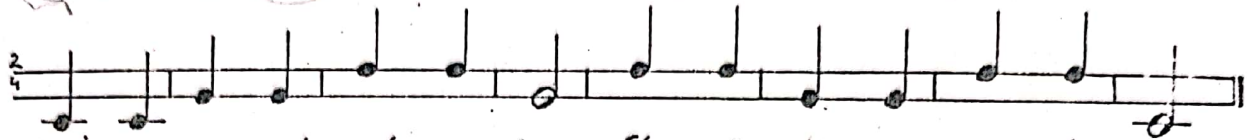
Profesorul intonează:

Ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta.

Elevii ascultă și repetă fragmentul melodic sub supravegherea profesorului pînă cînd fragmentul se reproduce corect.

Pregătire asupra conținutului literar: Copii, în timpul verii, cînd este cald și în grădină sînt pomi cu umbră, unde stăm ca să nu ne ardă soarele ?

-In unele grădini s-au amenajat umbrare speciale din viță de vie sau alte plante agățătoare unde, în timpul verii, oamenii se odihnesc sau chiar dorm acolo. In cântecul pe care-l învățăm astăzi, este vorba de un moș care doarme în grădină sub umbră și sfîrșește ca un bondar. Cîntecul se numește "Doarme moșul"

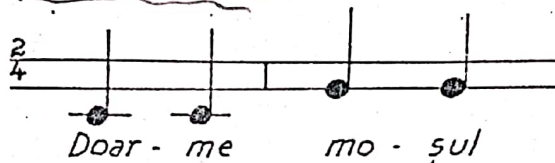
Doar - me mo - șul sub um - brar Sfo - ră - ie ca un bon - dar.
Mus - cu - li - ța lă - n - țe - pat Mo - șul sa - re spe - ri - at.

IV.-Învățarea cîntecului "Doarme moșul".

Cîntare model a cîntecului de către profesor.

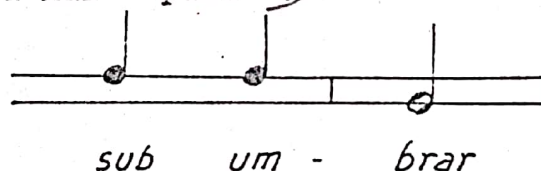
Scurtă analiză a timpilor muzicali, a silabelor din cîntec, sunetele joase, mijlocii și înalte.

Profesorul cîntă ^{persoană bătrână} două măsuri cu indicarea timpilor prin batere din palme:

Elevii repetă ^{ceea ce a cîntat profesorul} cele două măsuri cu batere din palme.

- (Cît durează fiecare silabă?) Cîte silabe sînt într-un timp?
- (Fiecare silabă durează cît un timp muzical.) Dacă într-un timp sînt două silabe, cît durează o silabă?
- (Profesorul cîntă mai departe:)

Elevii cîntă indicînd timpii muzicali.

-Cîți timpi durează silaba "brar"?

Silaba "brar" durează cît doi timpi.

- 1. Copii, să fiți atenți, eu voi cînta ^{într-o notă accent} primul vers cu arătarea sunetelor joase, mijlocii și înalte, voi să-mi spuneți, care silabe se cîntă cu sunete joase, mijlocii și înalte.

Profesorul cîntă indicînd sunetele joase prin batere din palme cu brațele în jos, sunetele mijlocii, prin batere din palme cu brațele în față, iar sunetele înalte, prin batere din palme cu brațele în sus.

Elevii cîntă imitînd mișcarea brațelor.

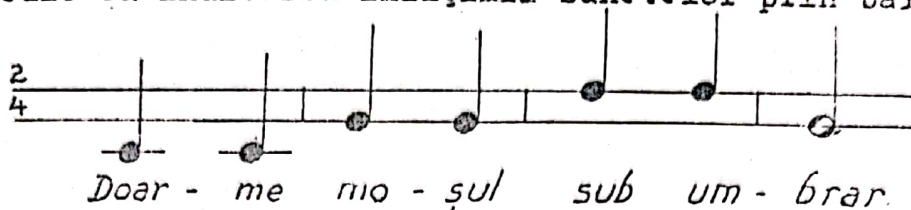
Care silabă se cîntă cu sunete joase?

Care silabă se cîntă cu sunete înalte?

Dar silabele "mo-șul" cu ce fel de sunete se cîntă?

Sunetele dintre cele mai înalte și joase se numesc sunete mijlocii

Învățarea cântecului ("Doarme moșul"). Profesorul cântă model primul rând melodic cu indicarea înălțimii sunetelor prin balansarea brațelor:

Elevii repetă primul rând melodic în mod colectiv.

-Atenție, repetă numai elevii din rândul de bănci din mijloc, ceilalți elevi ascultă;

-Acum repetă numai elevii din rândul de bănci de la geam, ceilalți elevi ascultă;

-În continuare repetă elevii din rândul de bănci de la perete, ceilalți elevi ascultă;

-Repetăm cu toții prin batere din palme. În același mod se procedează în continuare la învățarea celui de al doilea rând melodic. Pentru repetarea cântecului se procedează în felul următor: elevii dintr-un rând de bănci ies în față și se așează în formă de cerc. Elevii din cerc cântă și dirijează prin balansarea brațelor mergînd, elevii dintr-un rând de bănci cântă și ciocănesc cu un deget în bancă, iar elevii din celălalt rând de bănci cântă și bat din palme. În continuare rolurile se inversează, însă înainte de a începe activitatea de repetare profesorul face observații cu privire la mers, ritm și intonație. Când melodia se intonează corect de către elevi, cântecul se execută fără mișcări urmărindu-se precizie în ritm și intonație din partea tuturor elevilor. *Unușor ex. de int. pe scară*
În partea a doua a lecției se consolidează cântecul cu joc "În pădure".

PLAN DE LECȚIE

Clasa I

Subiectul: a.-Cântecul "Șuieră sirenele" consolidare.

b.-Cântecul cu joc "În pădure" învățare.

Scopul lecției: a.-Consolidarea cântecului "Șuieră sirenele" consolidarea deprinderii de a cânta acordat, omogen cu pronunțarea corectă a textului și de a respira normal respectînd frazele melodice.

b.-Învățarea cântecului cu joc "În pădure". Formarea deprinderii de a merge unul după altul cu mișcarea brațelor în jos și în sus.

Tipul lecției: Consolidarea unui cântec și studierea unui cântec cu joc.

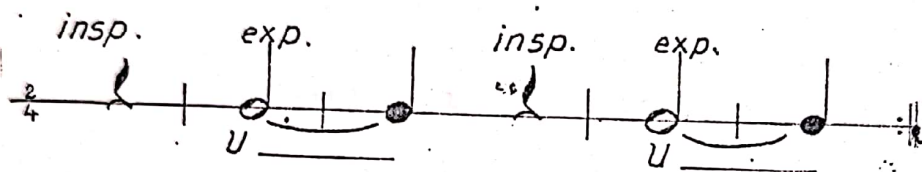
Metode folosite: demonstrarea, conversația, exercițiul.

Material didactic: Plangă ilustrativă.

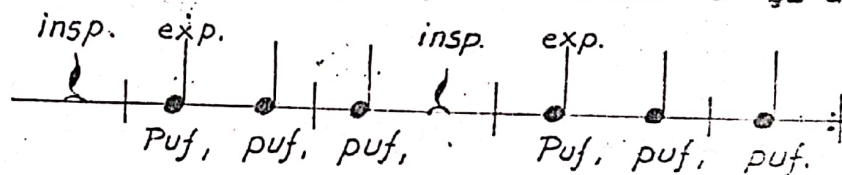
A. - Pregătirea clasei pentru lucru.

a. - Momentul organizatoric: Asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea activităților muzicale. Verificarea temelor scrise.

b. - Moment muzical: Exerciții de respirație și omogenizare. Pe fondul suieratului locomotivei, educatorul demonstrează cele două faze ale respirației: inspirație profundă prin cavitatea nazală și expirație prelungită prin cavitatea bucală.

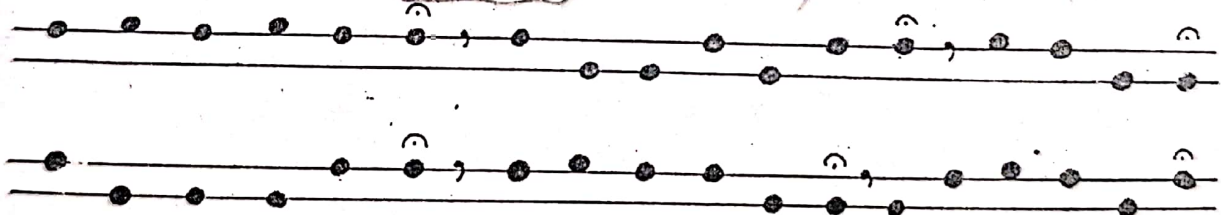

Elevii îndrumați de învățător sau profesor efectuează de câteva ori exercițiul de respirație cu vocala "u" și apoi cu silaba "puf".

Exerciții de cultură auditivă, Scărița:

Exercițiu de intonație, (pe scăriță) - orientativ -

După efectuarea exercițiilor de respirație și a celor de cultură auditivă urmează consolidarea cântecului "Suieră sirenele" care începe cu reamintirea lui de către educator. Consolidarea cântecului "Suieră sirenele" se realizează prin interpretarea lui în colectiv, pe grupe de elevi și individual. Se urmărește o intonație corectă, omogenă, pronunțarea corectă a cuvintelor și o respirație normală, respectând frazele muzicale.

Executarea cântecului și remedierea eventualelor greșeli.

În timpul executării cântecului se fac remedieri de intonație, ritm, pronunțare de text, respirație.

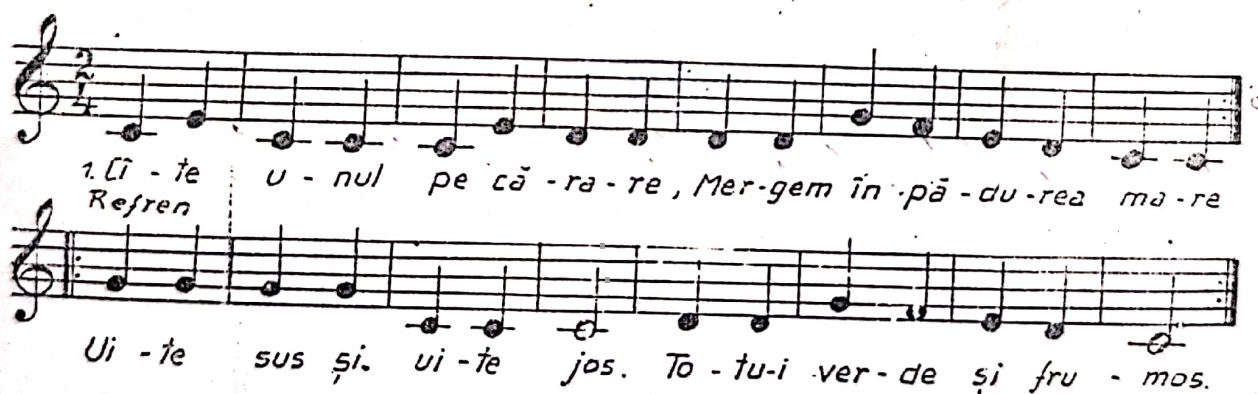
individual.

B.-Învățarea cântecului cu joc "În pădurea mare"

Familiarizarea copiilor cu conținutul jocului. Familiarizarea elevilor cu conținutul jocului se realizează prin conversație pe baza plăcii ilustrative.

- Ce vedeți pe pomii din acest tablou ?
- Unele păsărele stau pe ramurile, dar acele pe care le vedeți deasupra ramurilor lor ce fac ?
- Cum zboară păsărelele ? Se demonstrează mișcările de brat
- Ce culeg copiii prin iarbă ? Se imită culeșul ciupercuțelor.
- Ce fel de ciupercuțe culeg copiii ?
- Dar în cealaltă parte a pădurii ce se vede ?
- Ce caută ursul prin câmp ?
- În afară de mare ce mai caută el de mâncare ? Se imită mersul ursului.

Anunțarea cântecului cu joc. Copii, astăzi vom învăța cântecul cu joc "În pădurea mare"

2. În pădure păsărele
Zboară sus pe ramurile refren.
3. Ciupercuțe să alegem
Repede să le culegem refren
4. Umblă ursul prin pădure
După miere după mare refren.

ul demonstrarea cântecului și mișcările respec-

La strofa I, copiii cântă, merg în cerc, la refren fac mișcări de brațe în sus și în jos.

La strofa a II-a, copiii cântă, merg în sens invers și la refren imită zborul păsărilor brațelor lateral.

La strofa a III-a, copiii merg în cerc la prima strofă și la refren imită culesul ciupercii corpului în jos cu mișcarea brațelor.

La strofa a IV-a, copiii merg în cerc, la strofa a II-a și la refren imită mersul legănatului.

Executarea cântecului cu joc împreună se desfășoară pe două tacteaze una sau două măsuri pregătitoare, catorul împreună cu elevii execută cântecul urmărirea corectitudinii mișcărilor și sincronismul melodiei. Jocul se va repeta de două ori. Înaintea se vor da explicații suplimentare asupra execuției corecte a mișcărilor.

Tema pentru acasă. Invățarea cântecului cu joc "În pădure" și desen din imaginație după cântecul cu joc ce s-a învățat.

Incheierea lecției. Se fac aprecieri în legătură cu comportarea elevilor în timpul întregii activități.

PLAN DE LECȚIE

=====

Clasa a II-a.

Subiectul: a. Cântecul "Țara noastră o iubim" de învățat.

b. - Jocul muzical "Bătuta" consolidare.

Scopul lecției: a. - Invățarea cântecului "Țara noastră o iubim".

Realizarea trăirii emoționale prin cântarea expresivă a cântecului.

Folosirea trăirii emoționale pentru a trezi și cultiva în sufletul elevilor sentimentul de dragoste pentru "Țara noastră".

b. - Consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce duratele de jumătate de timp.

Tipul lecției: învățarea unui cântec și consolidarea unui joc muzical.

Metode folosite: demonstrarea, conversația, exercițiul.

Material didactic: cântecul "Țara noastră" și jocul "Bătuta".

Verificarea temelor scrise.

nizare.

T_a _____
 T_e _____
 T_i _____
 T_o _____
 T_u _____

scărîta

Anunțarea cîntecului "Țara noastră o iubim".

-Astăzi vom învăța cântecul "Țara noastră o iubim".

-Cântare model a cântecului.

Țara noastră o iubim

Tă - ra noastră o iu - bim, Pen - tru ea, vo - ieși mun - cim.

Din - tre cî - te sînt su o soa - re Ea e cea mai mîn - dră floa - re.

-Scurtă analiză a conținutului acestui cîntec. Analiza conținutului literar se realizează prin conversație, reliefîndu-se dragostea de învățătură al elevilor, dragostea pentru țara care: "dintre cîte sînt sub soare" Ea e cea mai mîndră floare".

Învățarea cîntecului. Învățarea cîntecului începe cu recitarea versurilor iar în continuare, cîntecul se învață prin intonare lui de către elevi ajutați de profesor. La început se cîntă în colectiv, apoi pe grupe de elevi și individual. În tot timpul învățării cîntecului, se va urmări intonarea justă a motivelor melodice, respirație corectă după fiecare linie melodică, pronunțarea clară a textului, ținută corespunzătoare. Momentul se încheie cu interpretarea cîntecului de către întregul colectiv de elevi.

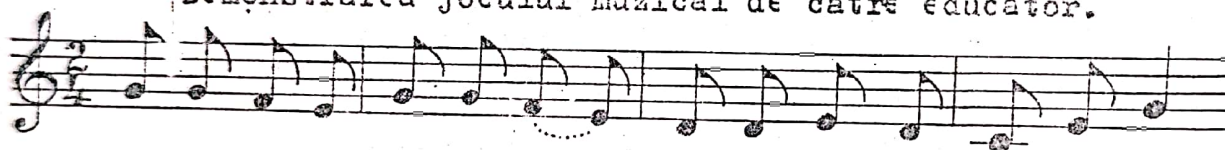
Incheierea primei părți. Se fac aprecieri referitoare la participarea elevilor la învățarea cîntecului.

P.II. Jocul muzical "Bătuta"-consolidare.

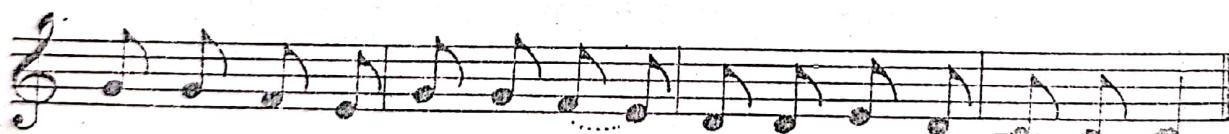
Anunțarea activității. În continuare repetăm jocul muzical "Bătuta".

Pregătirea clasei pentru lucru. O parte din elevii clasei sînt scoși în spațiul din fața băncilor și se așează în formă de cerc unul după altul sau cu fața spre centru.

Demonstrarea jocului muzical de către educator.

Foa - ie ver - de ia - so - mi - e Tra, la, la, la, la, la,
Să o joa - ce tot cu foc Tra, la, la, la, la, la, la,
Să tot cîn - te și să joa - ce Tra, la, la, la, la, la, la,

Bă - tu - ta ci - ne o ști - e Tra, la, la, la, la, la, la,
Prinși de mî - nă la mij - loc Tra, la, la, la, la, la, la,
Că-i în ță - ră spor și pa - ce Tra, la, la, la, la, la, la,

Pentru consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce faptul că în fiecare timp - pătrime, pulsează două jumătăți de timp - două optimi, elevii din cerc merg și bat din palme ritmul de optimi iar elevii din bănci marchează metrul - pătrimea, prin ciocănit, lovirea ușoară a băncii cu palma sau cu pumnul. După uniformizarea și sincronizarea mișcărilor, rolurile se inversează.

Acest joc muzical poate fi executat de doi elevi. Un elev marchează metrul - pătrimea, iar al doilea, marchează ritmul - optimea și apoi rolurile se inversează.

In timpul jocului se poate utiliza tobița - triunghiul sau un alt instrument de percuție. Melodia poate fi cântată cu numele notelor.

Temă pentru acasă. Învățarea cântecului "Țara noastră o iubim" și repetarea jocului muzical "Bătuta".

Incheiere, Se fac aprecieri generale asupra orei de muzică.

PLAN DE LECȚIE

=====

Clasa a II-a.

Subiectul: a.-Cântec de leagăn" de Fr.Schubert, audiție.

b.-"Dacă vesel se trăiește".Cântec cu joc, consolidare.

Scopul lecției: a.-Formarea capacității de concentrare și ascultare cu interes și atenție, un cântec de leagăn; educarea sentimentului de gingășie, admirație și respect pentru copilul din leagăn.

b.-Consolidarea cântecului cu joc "Dacă vesel se trăiește". Consolidarea deprinderii de a percepe și executa cântecul însoțit de gesturi și mișcări.

Tipul lecției: audiție, urmată de consolidarea unui cântec cu joc.

Metode: demonstrarea, conversația, exercitiul.

Material didactic: magnetofon, bandă magnetică, planșă ilustrativă.

P.I. Pregătirea clasei pentru audiție.

Asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea audiției: liniște, ordine, așezarea elevilor la locurile lor, aranjarea magnetofonului și pregătirea planșei ilustrative.

Desfășurarea audiției.

Anunțarea temei. Astăzi vom asculta un "Cântec de leagăn"

Se prezintă tabloul care înfățișează o scenă familială unde o mamă își adoarme copilul.

Familiarizarea elevilor cu conținutul cântecului. Familiarizarea elevilor cu conținutul cântecului se realizează prin înțelegerea vizuală a scenei din tablou. Ca metodă de lucru se folosește conversația combinată cu recitarea versurilor.

Ascultarea cântecului. Pentru ca audiția să-și atingă scopul se va asigura o liniște completă și se va crea o atmosferă de ascultare și concentrare.

CÎNTEC DE LEAGĂN

Versurile : I. D. Vicol

Franz Schubert

Andantino
pp

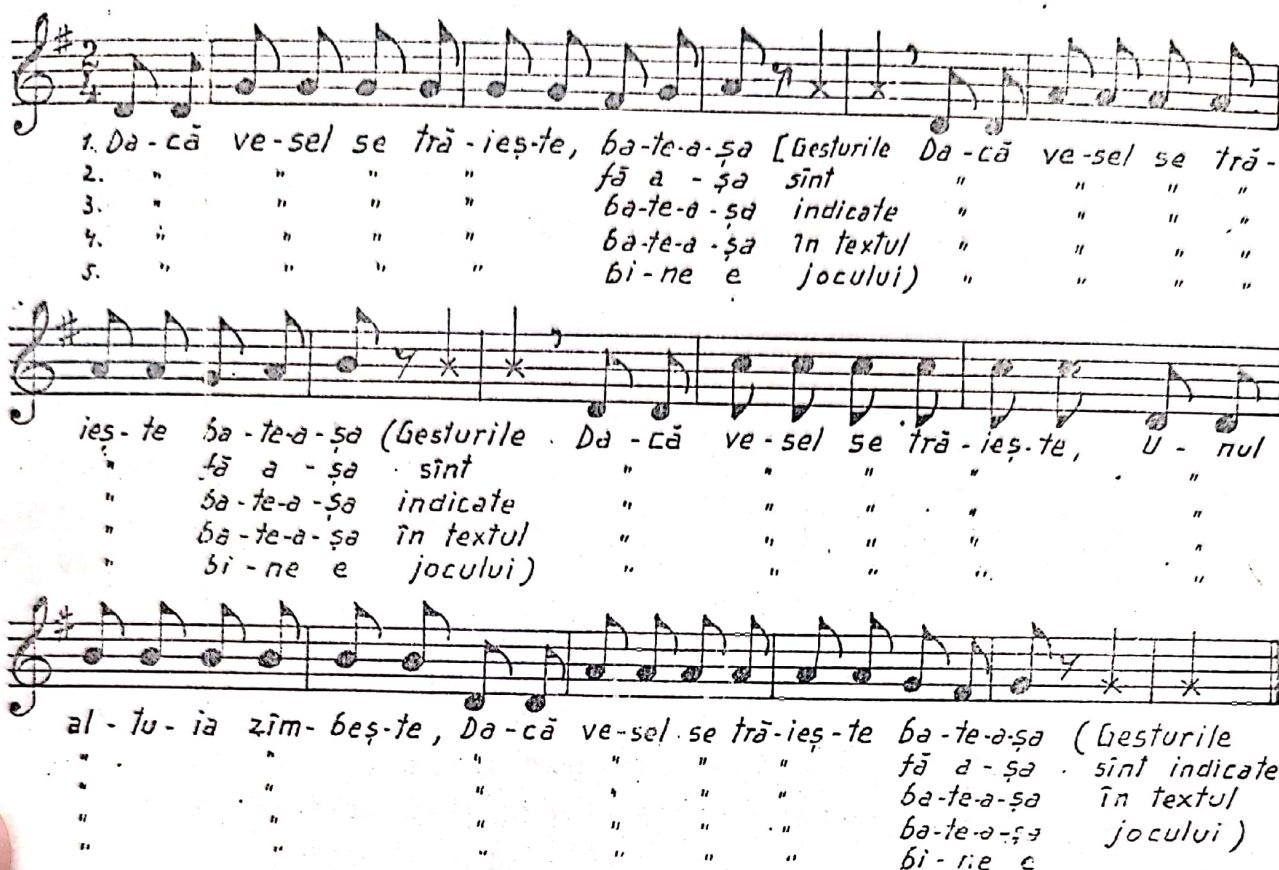
1. Dormi co - pi - le drag, Ma - ma îți tri - mi - te,
Pes - te-al se - rii prag, Vi - suri li - niș - ti - te
Dormi u - șor , u - șor [li - pe - le tă - cu - te
Se o - presc din zbor , Frun - tea să - ți să - ru - te.

2. Părul auriu,
La holda de grînă,
Pînă-ntr-un tîrziu
Aur va rămîne.

Zîmbetul senin
Și cu Moș Luminte
De departe vin,
Ca să te alinte.

După audierea cîntecului de leagăn, se încheie prima parte a lecției, cu aprecieri legate de modul cum elevii au ascultat și înțeles conținutul cîntecului audiat.

P.II. Cîntecul cu joc "Dacă vesel se trăiește".
 Anunțarea activității. În continuare repetăm cîntecul cu joc
 "Dacă vesel se trăiește".

1. Da - că ve - sel se tră - ieș - te, ba - te - a - șa (Gesturile Da - că ve - sel se tră -
 2. " " " " fă a - șa sînt " " " "
 3. " " " " ba - te - a - șa indicate " " " "
 4. " " " " ba - te - a - șa în textul " " " "
 5. " " " " bi - ne e jocului) " " " "

ieș - te ba - te - a - șa (Gesturile Da - că ve - sel se tră - ieș - te, U - nul
 " fă a - șa sînt " " " "
 " ba - te - a - șa indicate " " " "
 " ba - te - a - șa în textul " " " "
 " bi - ne e jocului) " " " "

al - lu - ia zîm - beș - te, Da - că ve - sel se tră - ieș - te ba - te - a - șa (Gesturile
 " " " " " " fă a - șa sînt indicate
 " " " " " " ba - te - a - șa în textul
 " " " " " " ba - te - a - șa jocului)
 " " " " " " bi - ne e

Reamintirea cîntecului cu joc se realizează prin demonstra-
 rea lui de către un elev.

Executarea cîntecului cu joc de către elevi. Elevii așezați
 în formă de cerc, cîntă viața veselă, însoțind cîntarea cu gesturi
 care ilustrează această viață. Melodia se interpretează de cinci
 ori fiecare interpretare fiind însoțită de anumite gesturi. În
 prima interpretare după cuvintele "bate-așa" se bate de două ori
 din palme cîte o bătaie de un timp; la a doua interpretare, după
 cuvintele "fă așa", se pocnește de două ori din degete (degetul
 mare și degetul mijlociu), la a treia interpretare, după cuvintele
 "bate-așa", se lovesc de două ori cu palmele, pulpele picioarelor;
 la a patra interpretare după cuvintele "bate-așa", se calcă de
 două ori pămîntul cu piciorul drept și cu putere; la a cincea in-
 terpretare, după cuvintele "bine e" se execută pe rînd toate cele
 patru gesturi, după care se strigă cuvintele "bine e" cuvîntul
 "bine" pe două optimi și vocala "e" pe o pătrime.

Temă pentru acasă. De repetat cîntecul cu joc "Dacă vesel
 se trăiește".

Încheierea activității. Se fac aprecieri referitoare la
 întreaga activitate din cadrul lecției de educație muzicală.

PLAN DE LECȚIE

=====

Clasa a II-a

Subiectul lecției : a.-Cîntecul "Țesătoarele" de învățat.

b.-Canonul "Țesătoarele".

Scopul lecției: a.-Învățarea cîntecului "Țesătoarele". Dezvoltarea sentimentului de dragoste și admirație pentru munca de țesătoare.

b.-Formarea deprinderii de a percepe și cînta în canon.

Tipul lecției: învățarea unui cîntec canon și executarea lui în formă de canon.

Metode folosite: conversația, demonstrația, exercițiul.

Material didactic: Cîntecul "Țesătoarele" și planșă ilustrativă cu aspecte dintr-o țesătorie modernă și un război de țesut de tip țărănesc.

Desfășurarea lecției.

I.-Moment organizatoric: pregătirea clasei pentru activitate: ordine, disciplină, poziție corectă în bănci.

II.-Exerciții de cultură vocală.

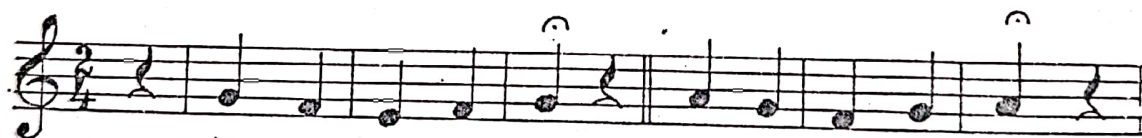
a.-Exerciții de respirație și omogenizare a vocilor.

insp. exp.

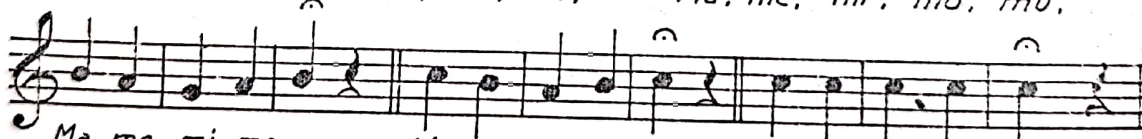

Ma, me, mi, mo, mu,
Ta, te, ti, to, tu.

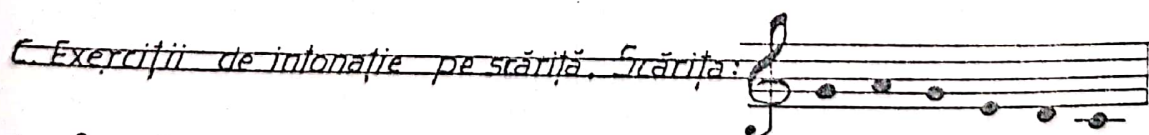
b.-Exerciții pentru dezvoltarea ambitusului.

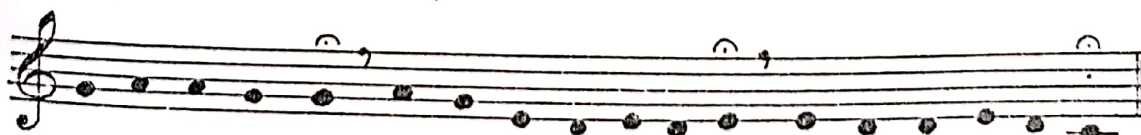
Ma, me, mi, mo, mu, Ma, me, mi, mo, mu,

Ma, me, mi, mo, mu, Ma, me, mi, mo, mu, Ma, me, me, mo, mu.

Exercițiu orientativ:

III.-Verificarea cântecului învățat în ora precedentă.

IV.-Moment pregătitor. După verificarea cântecului învățat în ora precedentă, urmează momentul pregătitor, care se realizează prin întuirea vizuală a tabloului ce ilustrează aspecte dintr-o țesătorie. Ca metodă de lucru se utilizează conversația.

V.-Anunțarea. Astăzi vom învăța cântecul "Țesătoarele".

VI.-Cântarea model. Demonstrarea model a cântecului se va face în mod corect și expresiv. După cântarea model se va învăța textul. În același timp se vor explica cuvintele și sensul lor.

VII.-Învățarea cântecului "Țesătoarele". Cântecul fiind scurt, învățarea lui se realizează global. La început, educatorul va cânta cu întregul colectiv, apoi pe rânduri de bănci și individual. După consolidarea cântecului se va trece la partea a doua a lecției.

B.-Cântarea în canon. Pentru cântarea în canon se va împărți clasa în două grupe relativ omogene. Se va cânta pe rând cu fiecare grupă "Țesătoarele" apoi în canon. Înainte de a trece la interpretare, grupelor de elevi li se va explica clar cum trebuie să cânte, când trebuie să înceapă, care grupă începe, când începe grupa a doua și care grupă termină mai târziu.

ȚESĂTOARELE

Pe tot parcursul interpretării canonului, la fiecare grupă de elevi se va urmări corectitudine și precizie în executarea melodiei și a ritmului. La reluare se va interveni cu explicații suplimentare care privesc corectarea eventualelor greșeli. La o nouă reluare canonul se începe de către grupa a II-a.

Temă pentru acasă. Se învățat cântecul "Țesătoarele".

Încheierea lecției. La încheierea lecției se face aprecieri asupra modului cum elevii au cântat și s-au comportat în timpul lecției de educație muzicală.

Plan de lecție

clasa a II-a

Subiectul: a.-Cântecul "La moară" - repetare

b.-Acompanierea cântecului cu sunetul de basă.

Scopul: a.-Consolidarea cântecului "La moară"

-Consolidarea reprezentărilor sunetelor ce stau la baza acestui cântec.

b.-Consolidarea deprinderii ținerii isonului.

Tipul lecției: Consolidarea unui cântec; conștientizarea reprezentărilor sunetelor ce stau la baza cântecului cu ținerea isonului.

Metode folosite: Conversația, demonstrația, exercițiul.

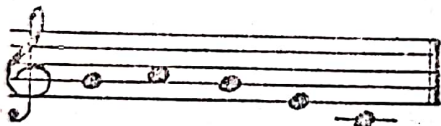
Material didactic: planșă, scărița cu sunete.

Pregătirea clasei pentru lucru.

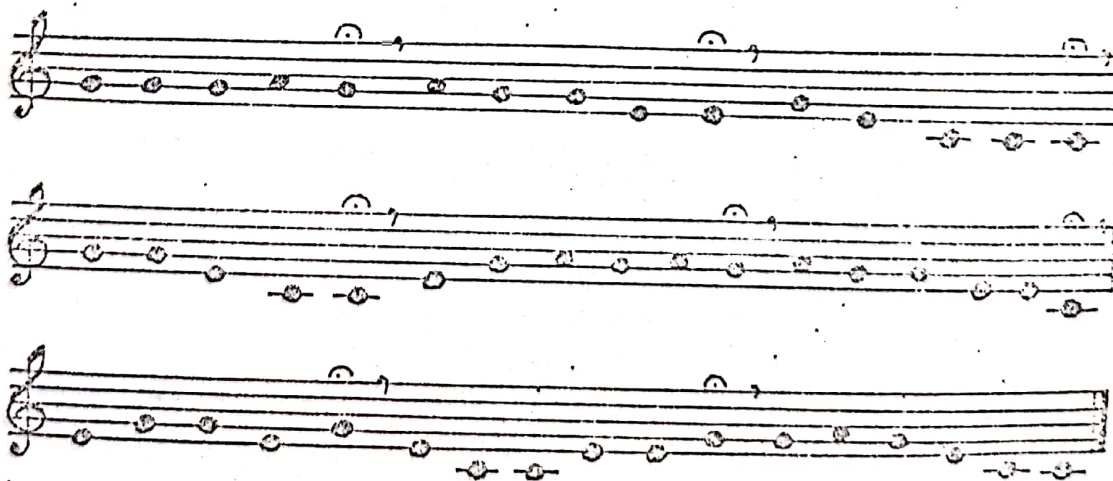
a.Moment organizatoric: curățenie, ordine, disciplină, desenarea scăriței pe tablă.

b.Moment muzical: exerciții de cultură auditivă.

Scărița

Exercițiu orientativ:

Reamintirea cîntecului învățat în clasă I.

Cîntecul "La moară" se reamintește de către un elev sau profesor. Interpretarea cîntecului de către elevi. La prima interpretare se urmărește corectitudinea înălțimii sunetelor, respectarea duratelor și dicția textului. La a doua interpretare, se ciocănește ritmul. În timpul pauzei se bate din palme sau se pronunță cuvîntul "bun". La a treia interpretare se marchează metrul cu batere din palme sau cu tactarea măsurii. La timpul doi, copiii ating ușor banca cu palma sau pumnul. La a patra interpretare, clasa se desparte în două grupe: o grupă de elevi marchează ritmul iar altă grupă marchează metrul. Cînd realizăm acest moment trebuie să avem în vedere utilizarea unor timbre diferite. La următoarea interpretare, un grup de elevi marchează isonul ritmic sau metric.

Vi-ne-o cioa-ră jos la moa-ră Ti-ca, ta-ca, ta,
Ti-ca, ta-ca, ti-ca, ta-ca, Ti-ca, ta-ca, ta,

Constientizarea sunetelor ce stau la baza cîntecului.

Elevii interpretează cîntecul la unison în piano, iar profesorul indică sunetele pe scăriță. "Mai interpretăm odată, după care voi o să-mi spuneți, cîte sunete stau la baza acestui cîntec?"

Intonarea cîntecului cu numele notelor.

Copii, în continuare intonăm cîntecul cu numele notelor. Cîntecul se intonează pe note, colectiv, apoi individual.

Intonarea cîntecului cu numele notelor și cu acompaniament.

O grupă de elevi intonează cîntecul pe note iar altă grupă intonează isonul cu numele sunetului "Do". Această activitate se încheie cu exerciții de intonație pe scăriță - colectiv și individual.

În încheierea lecției, cîntecul se interpretează pe cuvinte cu acompaniament. Pentru acompaniament se utilizează o silabă sau un cuvînt la alegere.

14

C.1. ETAPA NOTATIEI
METODICA EDUCATIEI MUZICALE
IN PERIOADA DE INSUSIRE A
ALFABETULUI MUZICAL

73

clase I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII

cl. III-a, Scoala primară

- I. Scopul educației muzicale în etapa studierii alfabetului muzical.
- II. Sarcinile educației muzicale în etapa studierii alfabetului muzical.
- III. Mijloacele specifice educației muzicale în aceeași perioadă.
 - A. Exerciții de cultură vocală;
 - B. Exerciții de cultură auditivă;
 - C. Cântecul;
 - D. Canonul;
 - E. Cântecul pe două voci;
 - F. Audiția muzicală
- IV. Tipurile de lecții și structura lor;
- V. Activitățile didactice din cadrul unei lecții de muzică;
- VI. Planuri de lecție.

I. Scopul educației muzicale în etapa studierii alfabetului muzical.

În primul an de educație muzicală, elevii si-au însușit un bogat și variat repertoriu de cântece, jocuri muzicale, cântece cu mișcări, au auziat un însemnat număr de melodii, piese muzicale vocale și instrumentale. Prin interpretarea sau audierea acestor mijloace specifice, elevii au trăit puternice emoții artistice, și-au dezvoltat sensibilitatea muzicală, auzul, vocea, și-au format sentimente, convingeri și atitudini. Dar, pe lângă toate acestea, pe bază de cântece, elevii și-au însușit în mod senzorial, o seamă de deprinderi legate atât de ritm cât și de melodie.

Astfel, elevii și-au însușit deprinderi legate de durata sunetului, dar ceea ce este esențial, este faptul că ei și-au însușit deprinderi legate de înălțimea sunetului. La sfârșitul acestei etape, elevii recunosc și reproduc durata de pătrime, doime și optima, ei recunosc și reproduc înălțimea sunetelor sol, la, sol, mi, re, do. Cu o astfel de pregătire apercceptivă elevii sînt capabili să abordeze studierea alfabetului muzical.

Scopul educației muzicale în etapa de însușire a alfabetului muzical, se stabilește în funcție de progresele elevilor obținute în prima etapă. În etapa de însușire a scriscititului muzical, se consolidează deprinderile elevilor formate în etapa anterioară și se urmărește formarea unor noi și importante deprinderi în legătură cu studierea alfabetului muzical.

Menționăm preocupările cu caracter permanent:

- cultivarea emoțiilor artistice ;
- educarea sentimentului de dreptate, cinste, dragoste de muncă, școală, familie, sat, oraș, patrie, partid, dragoste de muzică.
- educarea simțului și gustului estetic muzical;
- consolidarea deprinderii de a cînta corect și expresiv în colectiv și solistic;
- consolidarea deprinderii de a păstra poziție corectă în timpul cîntării, de a deschide gura normal, de a respira corespunzător frazei muzicale, de a pronunța expresiv textul cîntecelor, de a emite sunete frumoase;
- formarea capacității de a înțelege conținutul cîntecelor audiate și învățate;
- formarea vocii și a auzului elevilor;

Noile deprinderi sînt în legătură cu studierea alfabetului muzical:

- a. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce imaginea sonoră concret senzorială a sunetului "sol" asociată cu durata de pătrime, optime și doime;
- b. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce imaginea sonoră concret senzorială a sunetelor asociate cu numele lor, locul lor pe portativ și semnele grafice respective;
- consolidarea acestor asocieri și transformarea lor în reflexe condiționate - kinestezie laringiană automatizată;
- c. formarea deprinderii de a scrie semnele grafice ale sunetelor;

d. formarea deprinderii de solfegiere.

e. formarea deprinderii de a scrie dictări ritmice și ritmice-melodice;

- învățarea cântecelor și audierea pieselor muzicale prevăzute în programa analitică.

Obiectivele prin care se realizează scopul educației muzicale în această etapă, devin sarcini cu caracter obligator și permanent pe tot parcursul acestei perioade.

II. Sarcinile educației muzicale în etapa studierii alfabetului muzical.

a. Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce imaginea sonoră concret senzorială a sunetului "sol" asociată cu durata de pătrime, optime și doime.

Conștientizarea sunetului cu durata de un timp se realizează prin repetarea unor recitative construite din sunete cu durate de pătrimi, învățate în etapa anterioară.

În cadrul lecțiilor de educație muzicală, din prima etapă elevii și-au format deprinderi practice de a recunoaște și reproduce sunete cu durate de un timp și și-au însușit cunoștințe în legătură cu această durată.

Astfel, ei știu că valoarea de un timp este egală cu un pas din mersul normal, moderat, cu o bătaie din palme sau cu un ciocănit în bancă, în tempo moderat.

În primele lecții de educație muzicală, din etapa de însușire a alfabetului muzical, elevii își însușesc scrierea și citirea sunetelor cu valori de un timp. Pentru conștientizarea sunetelor cu valori de un timp, se repetă recitativele construite din acest material, care, apoi se scriu și se intonează.

cu numele aceluiași sunet.

Consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunete cu durata de pătrimi și optimi, se realizează prin recitative, cîntece și exerciții de recunoaștere oral sau în scris.

Profesorul exemplifică o formulă ritmică, elevii o ascultă, o repetă colectiv și apoi formulează răspunsul oral sau în scris.

La fel se procedează și în cazul conștientizării sunetelor cu valori de doimi sau în cazul sunetelor din recitativele construite din combinația celor trei durate.

b. Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce imaginea sonoră concret senzorială a sunetelor asociată cu numele lor, locul lor pe portativ și semnele grafice respective.

Datorită faptului că recitativele construite cu durate de pătrimi, optimi și doimi se intonează la înălțimea sunetului "sol", concomitent cu conștientizarea acestor durate se realizează și imaginea sonoră, reprezentarea sunetului "sol".

Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce imaginea sonoră a sunetului "sol" se realizează prin mijlocirea recitativelor melodizate construite pe sunetele sol-mi.

După asocierea acestor două reprezentări "sol-mi", ce se realizează prin cîntece corespunzătoare și exerciții de intonație, urmează însușirea semnelor grafice, forma și locul lor pe portativ. Consolidarea acestor asocieri, transformarea lor în reflexe condiționate, urmează să se desfășoare în lecțiile următoare prin cîntece intonate pe note și text, exerciții de intonare, exerciții de recunoaștere orală și exerciții de dictare. Conexiunea intimă între imaginea sonoră a acestor două sunete, numele lor, forma și locul notelor pe portativ

citirea și intonarea sunetelor, favorizează transformarea reflexelor condiționate în automatisme de solfegiere. Pentru însușirea temeinică a acestor două sunete, profesorul trebuie să le acorde mai multe ore de educație muzicală. De altfel, pentru însușirea fiecărui sunet sînt necesare mai multe lecții de muzică. Trecerea la însușirea altui sunet, este în funcție de realizarea unei depline reciprocități funcționale între reprezentările și numele sunetelor predate. Adică, denumirea sunetelor sol-mi, trebuie să trezească în auzul elevului, înălțimea lor și invers, la receptarea înălțimii sunetelor, sol-mi, reprezentările acestora, trebuie să trezască în mintea elevului, denumirile respective. Deplină reciprocitate funcțională trebuie să existe, nu numai între imaginea sonoră și numele ei, ci și între acestea și locul notei pe portativ.

După realizarea consolidării deprinderii de solfegiere și dictare cu aceste două sunete se trece la însușirea sunetului "la".

Nu se va trece la studierea altui sunet decît în momentul cînd sunetul predat a fost însușit temeinic și elevii pot descifra cu ușurință cîntece, pot realiza solfegii și dictări ritmico-melodice, în care se află sunetul respectiv.

Fixarea relațiilor dintre sunete se realizează prin cîntece, solfegii, exerciții de dictare și exerciții de cultură auditivă. Pe lîngă exercițiile de cultură auditivă cu ajutorul scărițelor și a baghetei, cînd profesorul indică nota de pe tablă și elevii intonează sunetul respectiv, în această etapă, fixarea relațiilor dintre sunete este mult ușurată de utilizarea semnelor de mînă. Demonstrarea diferențelor de înălțime a sunetelor în spațiu, cu ajutorul semnelor de mînă, aduce variație și prospețime în maniera de lucru.

Sistemul este distractiv și reprezintă o modalitate rapidă de însușire a solfegiului și a dictării melodice.

c. Formarea deprinderii de a scrie semnele grafice ale sunetelor.

După formarea reprezentării sonore a sunetului, în gândirea muzicală a elevilor, profesorul demonstrează la tablă, locul și forma notei pe portativ. Supravegheați de profesor, elevii își însușesc cunoștințe cu privire la locul și forma notei pe portativ, pe care o scriu în caietele de muzică.

Fixarea cunoștințelor cu privire la semnele grafice ale sunetelor, se realizează cu ajutorul procedurii învățării cântecului prin scriere. Acest procedeu constă din următoarele momente :

Învățarea din memorie, pe cuvinte a primului rând melodic. În timpul repetării de către elevi a rîndului melodic, profesorul indică succesiunea notelor pe scărița de pe tablă, după care se adresează clasei astfel: „un elev să intoneze pe note acest fragment”. După ce un elev intonează pe note fragmentul melodic, acesta se repetă de întreaga clasă. Elevul care l-a intonat pe note, îl scrie la tablă, iar ceilalți elevi îl scriu pe caiete. Elevul care scrie la tablă, pronunță cu voce tare, ceea ce scrie.

De exemplu : timpul întâi sol pătrime, timpul doi mi pătrime, bază de măsură, etc. Elevii din bănci corectează eventualele greșeli. După ce a terminat de scris, elevul de la tablă, solfegiază rîndul melodic. În continuare rîndul melodic de pe tablă și de pe caiete se solfegiază colectiv. În felul acesta se continuă și cu celelalte rînduri melodice.

Învățarea cântecului prin scrierea lui pe caiete și pe tablă, fixează în mod temeinic, deprinderea scrierii, citirii

notelor și intonării sunetelor respective.

Acest procedeu rezolvă problema scrierii și citirii semnelor muzicale pentru toată perioada școlarizării elevului.

Utilizând acest procedeu oră de oră, nu vor mai exista elevi, care, în clasele V, VI, VII, VIII, să nu știe a scrie, citi sau intona cînteculele din manualele școlare.

Cunoștințele legate de celelalte semne muzicale: portativ, linii, spații, cheia sol, măsura de doi timpi, pauze, nuanțe, mișcare, toate acestea, se însușesc pe bază de practică fără teoretizare și intelectualizare.

Plecînd de la elementele vii ale muzicii, conștientizînd intonația justă și frumoasă, fără analize și transmitere de reguli și definiții, noțiunile și cunoștințele elementare ale gîndirii muzicale, se conturează și se însușesc de către elevi treptat, în mod inductiv, datorită activității de cîntare.

De aceea, manualul din etapa însușirii alfabetului muzical, nu conține definiții sau reguli, atenția principală este îndreptată asupra materialului muzical care trebuie să capete viață prin activitatea de cîntare și intonare a întregului colectiv de elevi.

d. Formarea deprinderii de solfegiere

Formarea deprinderii de solfegiere începe odată cu intonarea recitativelor formate din sunete cu aceleași durate sau din durate diferite, încadrate în măsura de doi timpi, utilizînd denumirea sunetului "sol".

Consolidarea acestei deprinderi se realizează prin dictări ritmice. Ritmizarea recitativelor formate din sunete de "sol" cu valori de pătrimi și optimi, favorizează formarea deprinderii de cîntare pe note.

Intonarea recitativelor melodizate construite pe sunetele sol-mi, prilejuiește formarea deprinderii de solfegiere.

Datorită intonării cîntecelor, solmizării lor, și realizării dictărilor ce au la bază aceste două sunete, elevii își consolidează deprinderea de solmizare, capătă încredere în forțele proprii și îndrăgesc această nouă îndeltnicire. După consolidarea acestei deprinderi, pe bază de cîntece de copii, se va trece la studierea sunetului "la" și a celorlalte sunete prevăzute în programa analitică.

Formarea deprinderii de solfegiere durează întreaga perioadă de însușire a alfabetului muzical, perioadă în care se însușesc toate sunetele naturale ale solfegii de.

e. Formarea deprinderii de a scrie dictări ritmice, melodice și ritmico-melodice.

Formarea deprinderii de a scrie dictări muzicale, începe cu formarea deprinderii de a scrie dictări ritmice. Această deprindere se formează cu ajutorul recitativelor. După însușirea din memorie a unui recitativ, elevii sînt învățați cum se notează semnele grafice ce reprezintă sunetele cu duratele respective ce stau la baza recitativului. Elevii scriu pe caiete, scriu la tablă, intonează ceea ce au scris, individual și colectiv.

Odată însușită această deprindere, se trece la notarea melodiilor cu două sunete. După activitatea de memorizare a unui cîntec de copii, ce are la bază intervalul de terță minoră în coborîre, se precedează la scrierea lui din memorie. Profesorul intonează cele două sunete de control, elevii le repetă și apoi scriu pe caiete, din memorie, primul rînd melodic din cîntec.

168

În timp ce elevii scriu, profesorul îi ajută prin intona-
rea sunetelor soi-mi și a fragmentului melodic ce se scrie.
Elevul care a scris corect pe caiet, trece și scrie la tablă,
pronunțând cu voce tare ceea ce scrie, iar elevii din bănci
verifică și corectează eventualele greșeli. Elevul care a
scris la tablă, intonează pe note ceea ce a scris, urmărind
semnele cu mîna stîngă iar cu mîna dreaptă, taceaza măsura.
Rîndul melodic se repetă de întreaga clasă, după care se con-
tinuă cu scrierea fragmentului următor. Pentru fragmentul
următor, profesorul intonează pe note rîndul melodic de pe
tablă, cu sublinierea ultimului sunet, iar rîndul melodic ur-
mător, îl intonează pe cuvinte. Elevii intuiesc auditiv, repe-
tă fragmentul pe cuvinte și trec la scrierea lui, procedînd -
du-se în continuare ca la primul rînd melodic. La terminarea
cîntecului, el se intonează pe note și pe cuvinte atît de pe
tablă, caiete cît și de pe manuale.

f. Conştientizarea măsurii de două pătrimi

Cea dintîi măsură ce se însușește de către elev
este măsura de două pătrimi. Elementul esențial care determi-
nă măsura, este timpul accentuat. În structura acestei mă-
suri, găsim cea mai simplă formă de îmbinare a sunetelor ac-
centuate și neaccentuate.

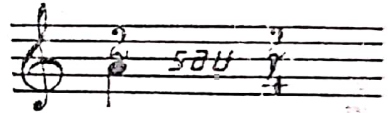
Demonstrarea accentului care cade din doi în
doi timpi, se realizează printr-un cîntec cu versuri cores-
punzătoare.

Cîntînd și dirijînd, ducînd brațele cu putere
în jos, pe silabele accentuate și ușor în sus, pe silabele
neaccentuate, întocmai cum face leagănul, observăm că sila-
bele se grupează cîte două : prima silabă este accentuată iar
cea de a doua silabă este neaccentuată.

Atragem atenția elevilor că și timpii se orînduiesc la fel, în grupuri egale de cîte doi: timpul întîi, în jos, accentuat și timpul al doilea, în sus, neaccentuat. Datorită căderii accentelor din doi în doi timpi, cîntecul se împarte în grupuri egale de cîte doi timpi.

Definiția măsurii de doi timpi, va fi formulată simplu: grupul de doi timpi, dintre care primul este accentuat, iar al doilea este neaccentuat, se numește măsura de doi timpi.

Profesorul explică, că măsura de doi timpi, se indică prin cifra 2, care se scrie la începutul cîntecului, imediat după cheia sol, astfel :

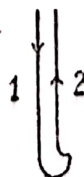

Cifra 2, ne arată numărul timpilor în care se dirijează cîntecul iar cifra 4, ne arată valoarea unui timp din măsură.

Denumirea măsurii se va formula după conținutul ei, adică: două pătrimi, nu, două a patra, așa cum în mod curent se obișnuiește a se numi .

Măsurile se despart prin cîte o liniuță, care se numește bară de măsură. La sfîrșitul cîntecului se desenează bară dublă de măsură.

Măsura de doi timpi se dirijează, se tactează astfel: timpul întîi, accentuat, de sus în jos, iar timpul al doilea, neaccentuat, de jos în sus. Gesturile cu mîna vor fi simple, evitîndu-se reculul exagerat.

III. Mijloacele specifice educației muzicale în perioada de însușire a alfabetului muzical.

S scopul și sarcinile educației muzicale în etapa de însușire a scris-căsitului muzical, se realizează prin următoarele mijloace specifice: exerciții de cultură vocală, exerciții de cultură auditivă, cântece propriu-zise, canoane, cântece pe două voci și audiții.

A. Exerciții de cultură vocală

Pe lângă faptul că ele contribuie la cultivarea vocii și a auzului muzical, exercițiile de cultură vocală au ca scop formarea și consolidarea deprinderilor de a respira corect, de a cânta acordat și omogen, de a emite sunete frumuse și de a pronunța cuvintele clar și expresiv.

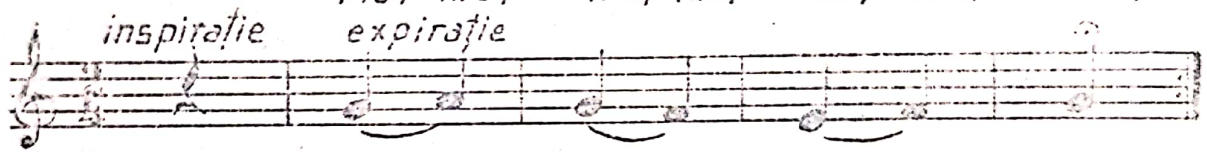
Pentru ca exercițiile să aibă eficacitate și să-și atingă scopul, profesorul trebuie să asigure aerisirea sălii de clasă și să urmărească ca elevii să aibă o poziție corespunzătoare în bănci.

Primele exerciții care trebuie realizate cu elevii clasei, sunt cele de respirație. Pentru formarea deprinderii de a respira corect, profesorul va favoriza respirația costală, combinată cu cea diafragmatică. Această respirație este avantajată de faptul că plămânii au posibilitatea să acumuleze o mare cantitate de aer care poate fi expirată cu economie, creind posibilitatea de a susține neîntrerupt și prelungit intonarea sunetelor și a rîndurilor melo-dice din cântece.

a. EXERCİTII DE RESPIRAȚIE, ACORDARE ȘI OMOGENIZARE

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma,
 Me, me, me, me, me, me, me,
 Mi, mi, mi, mi, mi, mi, mi,
 Mo, mo, mo, mo, mo, mo, mo,
 Mu, mu, mu, mu, mu, mu, mu,

Ma, ma, ma, ma,
 Me, me, me, me,
 Mi, mi, mi, mi,
 Mo, mo, mo, mo,
 Mu, mu, mu, mu,

Ma, ma,
 Me, me,
 Mi, mi,
 Mo, mo,
 Mu, mu,

Da, da, da, da,
 De, de, de, de,
 Di, di, di, di,
 Do, do, do, do,
 Du, du, du, du,

Ra, ra, ra, ra, ra, ra, ra,
 Re, re, re, re, re, re, re,
 Ri, ri, ri, ri, ri, ri, ri,
 Ro, ro, ro, ro, ro, ro, ro,
 Ru, ru, ru, ru, ru, ru, ru,

b. EXERCITII DE ÎNTINDEREA AMBITUSULUI,
OMOGENIZARE ȘI EMISIE CORECTĂ

Sol, la, sol, fa, mi, fa, sol,
Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma,
Mo, mo, mo, mo, mo, mo, mo,

La, si, la, sol, fa, sol, la,
Ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta,
Tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu,

Si, do, si, la, sol, la, si,
Ra, ra, ra, ra, ra, ra, ra,
Re, re, re, re, re, re, re,

Do, re, do, si, la, si, do,
No, no, no, no, no, no, no,
Ni, ni, ni, ni, ni, ni, ni,

Re, mi, re, do, si, do, re,
Mi, mi, mi, mi, mi, mi, mi,
Mu, mu, mu, mu, mu, mu, mu,

Na, na, na, na,
Ne, ne, ne, ne,
Ni, ni, ni, ni,

Na, na,
Ne, ne,
Ni, ni,

EXERCITIILE SE VOR REPETA DE CÎTEVA ORI,
LA FIECARE REPETIȚIE SE VA CÎNTA MAI SUS
CU UN SEMITON

C. EXERCITII DE AGILITATE SI MALEABILITATE

Du, du, du, du, du, du, du, du, du.
Di, di, di, di, di, di, di, di, di.
Do, do, do, do, do, do, do, do, do.

Du, du, du, du, du, du, du, du, du.
Na, na, na, na, na, na, na, na, na.
Ne, ne, ne, ne, ne, ne, ne, ne, ne.

Ta, ta, ta, ta, ta.
To, to, to, to, to.

La, la, la, la, la, la, la, la, la.
Ru, ru, ru, ru, ru, ru, ru, ru, ru.
Mi, mi, mi, mi, mi, mi, mi, mi, mi.

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma.
Ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti.
Ro, ro, ro, ro, ro, ro, ro, ro, ro.

Ma, Ma, Ma, Ma, Ma.
Mi, mi, mi, mi, mi.
Mo, mo, mo, mo, mo.

Ta, ta, ta, ta, ta.
Ti, ti, ti, ti, ti.

B. Exerciții de cultură auditivă

Exercițiile de cultură auditivă se vor efectua în mod obligatoriu atât la începutul fiecărei ore de educație muzicală cât și în cadrul studierii sunetelor în vederea formării și consolidării deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce înălțimea lor.

Pentru însușirea intonației juste și frumoase a fiecărui sunet, în asociere cu celelalte sunete, exercițiile de cultură auditivă se vor realiza după diapazon. Intonația justă are o mare influență asupra dezvoltării auzului și vecii elevilor.

Înainte de a începe orice exercițiu de cultură auditivă, este necesar să se stabilească, după diapazon, înălțimea sunetului cu care începe exercițiul de intonare. După stabilirea înălțimii exacte a sunetului de început, profesorul indică cu bagheta diferite note pe scăriță, iar elevii le intonează, la început ajutați de educator, iar mai târziu ei intonează singuri. Profesorul va fi atent asupra acordajului ce trebuie realizat la fiecare sunet. Pentru aceasta, fiecare sunet va fi intonat de mai multe ori până la omogenizare și acordare perfectă și apoi, cu răbdare, se va trece la intonarea altui sunet.

Intonarea sunetelor se va face colectiv și individual.

Prin aplicarea întregului sistem al exercițiilor de cultură auditivă, profesorul are posibilitate să observe și să cunoască pe fiecare elev în parte de felul cum se dezvoltă din punct de vedere al auzului muzical.

La începutul fiecărei ore de educație muzicală în cadrul momentului organizatoric, profesorul va desena pe tablă, în colțul din stînga, scărița cu sunetele pe care se va desfășura exercițiul de cultură auditivă.

Pentru menținerea atenției și interesului, pentru a satisface plăcerea elevilor în timpul exercițiului de cultură auditivă, modalitatea de indicare a notelor de pe scăriță, va fi îmbinată cu semnele de mână, după care se revine iarăși la scăriță.

În cazul când la subiectul respectiv, manualul prevede exerciții de cultură auditivă, profesorul precizează exercițiul ce va fi intonat, indică începerea și durata aproximativă a sunetelor ce se intonează și procedează la efectuarea lui atât colectiv cât și individual. De altfel, exerciții de cultură auditivă se pot realiza utilizând materialul muzical al fiecărui cântec. În acest caz exercițiul de cultură auditivă este sinonim cu citirea melodică a cântecului.

EXERCITII DE INTONAȚIE

EXERCITIUL CU SCOP ORIENTATIV

SCĂRIȚĂ

EXERCITIUL DE ORIENTARE

SCĂRIȚĂ

Pentru menținerea atenției și interesului, pentru a satisface plăcerea elevilor în timpul exercițiului de cultură auditivă, modalitatea de indicare a notelor de pe scăriță, va fi îmbinată cu semnele de mână, după care se revine iarăși la scăriță.

În cazul când la subiectul respectiv, manualul prevede exerciții de cultură auditivă, profesorul precizează exercițiul ce va fi intonat, indică începerea și durata aproximativă a sunetelor ce se intonează și precedează la efectuarea lui atât colectiv cât și individual. De altfel, exerciții de cultură auditivă se pot realiza utilizând materialul muzical al fiecărui cântec. În acest caz exercițiul de cultură auditivă este sinonim cu citirea melodică a cântecului.

EXERCITII DE INTONAȚIE

EXERCITIU CU SCOP ORIENTATIV

SCĂRIȚĂ

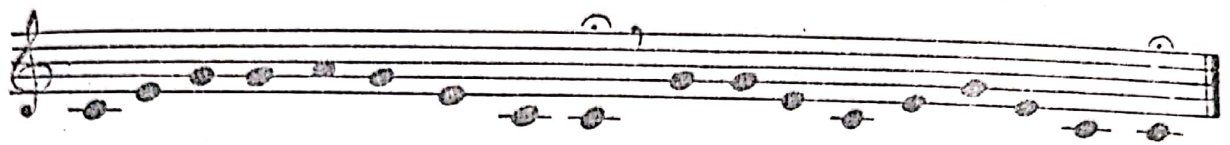
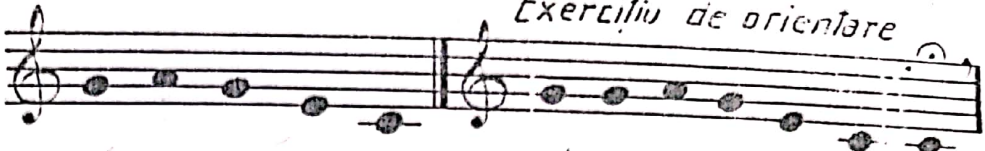
EXERCITIU DE ORIENTARE

SCĂRIȚĂ

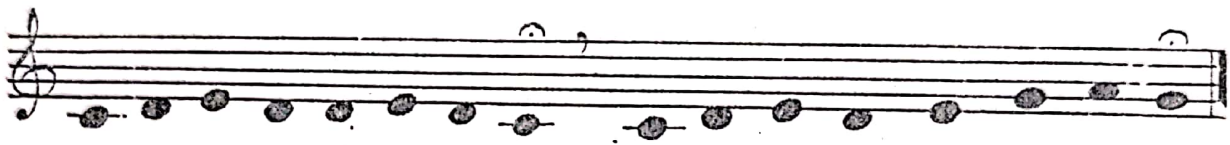
SCĂRIȚĂ

Exercițiu de orientare

SCĂRIȚĂ

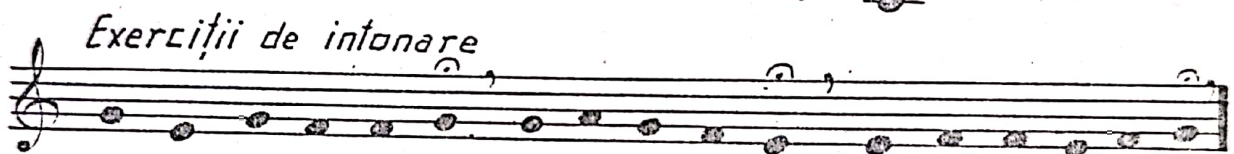
Exerciții de intonare

SCĂRIȚĂ

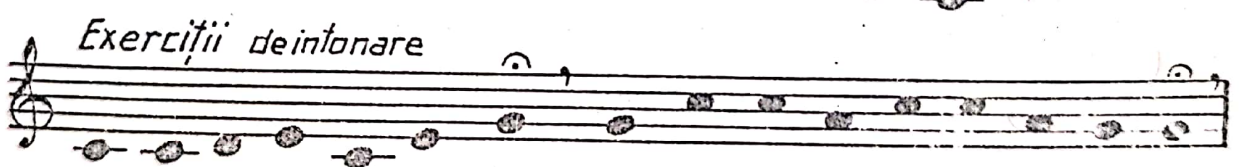
Exerciții de intonare

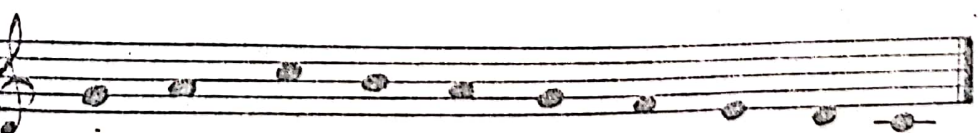
SCĂRIȚĂ

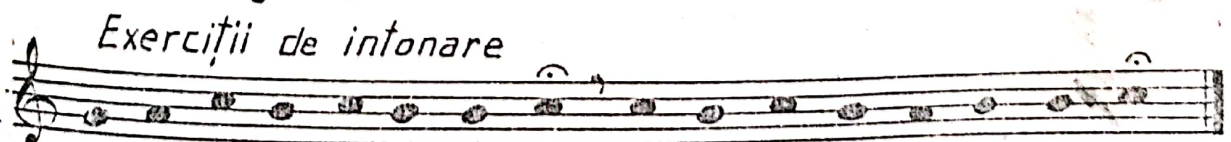
Exerciții de intonare

SCĂRIȚĂ

Exerciții de intonare

C. Cîntecul

Cîntecul propriu-zis, de o realizare artistică ireproșabilă, este mijlocul cel mai de seamă prin care se înfaptuiește educația muzicală a elevilor. În etapa studierii alfabetului muzical, în vederea conștientizării unor elemente ale melodiei și în special pentru însușirea temeinică a reprezentărilor sonore, a sunetelor, se reiau cele mai potrivite cîntece studiate în prima etapă.

Pentru conștientizarea reprezentării sonore a sunetelor, se vor studia, solfegia și cînta pe cuvinte, toate cîntecele din manual prevăzute pentru fiecare sunet în parte. Pentru început, repertoriul din manual se bazează pe cîntecul de copii. Acesta se caracterizează prin intervalul de terță minoră coborîtoare, secunde mari, brodate pe melodii scurte cu durate de pătrimi și optimi.

Pentru a satisface cerințele particularităților dezvoltării psihice ale elevilor și îmbinarea acestora cu necesitățile de ordin didactic -corespondența exemplurilor cu problemele muzicale - în manual, au fost introduse cele mai reușite cîntece de copii, creații populare și creații culte. Cîntecele cele mai plăcute și solicitate de către elevi, se vor înscrie în repertoriul permanent al clasei.

În afară de materialul muzical care se studiază pe bază de solfegii, manualul cuprinde un capitol de cîntece pionerești, patriotice etc. ce se învață după auz.

Subie exemplele prezentate în
continuare, pentru interpretare, se
vor relectura cele care corespund
particularităților acestor și dezvoltării elevilor
prezent și în legătură cu dezvoltarea numărului
unghiurilor a unghiurilor

VIII

D. Canonul

modalitate specifică
Alături de cîntecul propriu-zis, un mijloc specific pentru dezvoltarea auzului melodic, armonic și polifonic, este canonul.

Avînd în vedere importanța pe care o are auzul armonic și polifonic în dezvoltarea muzicală a elevilor, educația acestui simț, trebuie începută de timpuriu.

Incepînd din clasa întâi și continuînd în clasa a doua, simultan cu dezvoltarea auzului ritmic, prin acompanierea cîntecelor cu ciocănit, bătut din palme, prin utilizarea unor instrumente de percuție, se dezvoltă și auzul armonic. Acompanierea unor melodii prin metrul sau ritmul lor, nu poate servi ca exemplu de polifonie, însă prin asemenea exerciții se reliefează elementul ritmic ce se află la baza cîntecelor, *în artele* se începe dezvoltarea auzului polifonic.)

Forma de acompaniere a melodiei cu sunetul cîmpeiului, isonul sau punctul de orgă și cîntarea în dialog, începută în clasa a doua, cu scop de a contribui la dezvoltarea auzului armonic și polifonic, se va continua și în clasa ~~III-a~~ *III-a. unicele.*

Însă, adevărata activitate, care dezvoltă auzul armonic și polifonic al elevilor, este cîntarea în canon.

La executarea unui canon, vom fi atenți ca vocele să fie de aceeași intensitate, pentru a nu se acoperi una pe alta. Se recomandă cîntarea în piano, în așa fel, încît, toți elevii, pe lângă vocea lor, să audă și vocea cealaltă.

E. Cîntecul pe două voci

Pentru formarea deprinderii de a cînta pe două voci, este necesar să se procedeze la o pregătire în acest sens. Pregătirea elevilor în vederea cîntării pe două voci, începe chiar din clasa întâi, atunci cînd cîntecurile sînt acompaniate ritmic prin mișcări corporale sau cu instrumente de percuție. În cadrul acestei pregătiri, elevii clasei a doua și a treia se deprind să cînte în dialog.

Dialogul muzical se bazează pe alternarea unor rînduri melodice ale aceluiași cîntec, executate de către două grupe de elevi. Dialogul muzical este asemănător cu alternarea dintre întrebare și răspuns, propoziția și riposta sau antecedent și precedent.

Un cîntec ce servește ca exemplu de cîntare în dialog este : *Cînta Baciul*

CÎNTĂ BACIUL

Trun-ză ver-de de tri-foi Tri, li, li, li, li.

Cîn-tă ba-ciul din cim-poi Tri, li, li, li, li.

00 Aceasta prima de interpretare
aflam, mai ales, in cultura
psaltica practicata de cate
rugatori biserici ortodoxe.

După ce cîntecul se învață corect cu toată clasa, el poate fi cîntat în formă de dialog astfel: grupa întâi, cîntă linia melodică cu versurile: „^{Noi umblăm în colindare} Frunză verde de trifoi,” iar grupa a doua, răspunde prin refren, în continuare grupa întâi, cîntă linia melodică cu versurile: „^{pe sunetele purtării} Cîntă baciul din cimpoi,” iar grupa a doua, răspunde prin al doilea refren.

Pregătirea elevilor în vederea cîntării pe două voci continuă cu ținerea isonului, hangul cimpoiului sau pedala. Un grup de elevi execută cîntecul propriu zis, iar alt grup de elevi, cîntă un sunet prelungit sau imită acompaniamentul pe tonică.

Dialogul muzical se poate aplica la toate cîntecurile în refren.

Alături de cîntecul muzical, pentru pregătirea elevilor în vederea interpretării cîntecului pe două voci, este importantă și cîntarea isonului, hangul cimpoiului sau pedala. Urmează altele exemple:

LA MORRĂ

The musical score is written for two voices on two systems. Each system consists of a vocal line and a continuous accompaniment line. The lyrics are in Romanian.

System 1:

- Vocal line: Vi-ne-o cioa-ră jos la moa-ră Ti-ca, ti-ca, ta.
- Accompaniment line: Ti-ca, ti-ca, Ti-ca, ti-ca, Ti-ca, ti-ca, ti-ca, ti-ca.

System 2:

- Vocal line: Să ma-ci-ne grîu, se-ca-ră, Ti-ca, ti-ca, ta.
- Accompaniment line: Ti-ca, ti-ca, ti-ca, ti-ca, Ti-ca, ti-ca, ti-ca, ti-ca.

Pregătirea elevilor în vederea cîntării pe două voci continuă cu interpretarea repertoriului de canoa-
ne incluse în manual.

DOARME MOȘUL

F. Audiția muzicală

Audiția muzicală este un mijloc specific pen-
tru a forma, dezvolta și consolida deprinderea elevilor de
a asculta o piesă muzicală și de a recepta și înțelege con-
ținutul muzicii.

Pentru ca repertoriul de cîntece să capteze
atenția și interesul elevilor în timpul audiției, este nece-
sar ca acesta să îndeplinească următoarele condiții:

- să corespundă intereselor afective ale elevilor;
- să fie adecvat particularităților creșterii și dezvoltării
copiilor din punct de vedere fizic și psihic;
- să fie accesibil atât din punct de vedere al conținutului
cît și din punct de vedere al formei de transmitere a con-
ținutului;
- să fie valoros din punct de vedere al realizării artistice;

- să fie interpretat cât mai expresiv fie cu vocea, sau cu instrumentul, fie înregistrat pe bandă magnetică, sau pe disc ;

-să se facă o pregătire pentru înțelegerea conținutului de idei exprimat prin versuri și muzică. Înțelegerea conținutului de idei și sentimente se realizează printr-o pregătire, moment în care se discută ideile principale ale cântecului. În cadrul acestui moment, se citesc unele versuri sau se exemplifică anumite fragmente muzicale prin care sînt redată mai plastic imaginile artistice.

Momentul pregătitor are o importanță deosebită, deoarece, pe lîngă faptul că stîrnește curiozitatea și interesul elevilor, mai îndeplinește și un rol important în ceea ce privește înțelegerea conținutului de idei și sentimente exprimate prin sinteza dintre versuri și muzică. Îi obișnuiește pe elevi să se concentreze în urmărirea imaginilor muzicale, fapt ce le dezvoltă capacitatea de a audia lucrări mai dezvoltate.

În etapa de studiere a alfabetei muzical, audiția nu trebuie să depășească circa 15 minute.

După audiție, este necesar să se discute conținutul piesei ascultate, cînd elevii își exprimă satisfacția lor pentru frumosul din muzică.

IV. Tipurile de lectii si structura lor

1. Structura melodică a lecției în care se învață unul sau mai multe cîntece și un sunet :

- organizarea clasei pentru lucru ;
- pregătirea bazelor pentru lecția nouă;
- învățarea sunetului ;
- învățarea cîntecelor ;
- stabilirea temelor pentru acasă

2. Structura metodică a lecției în care se consolidează cîntecele și sunetul învățat în ora precedentă, realizîndu-se și învățarea altor cîntece pe baza aceluiași sunet;

- organizarea clasei pentru lucru ;
- verificarea și consolidarea cîntecelor ;
- verificarea și consolidarea sunetului ;
- pregătirea bazelor pentru lecția nouă;
- învățarea cîntecelor noi;
- stabilirea temelor pentru acasă.

3. Structura metodică a lecției în care se consolidează cîntecele și sunetul învățat în orele precedente, realizîndu-se învățarea unor noi cîntece și a unui nou sunet;

- organizarea clasei pentru lucru;
- verificarea și consolidarea cîntecelor;
- verificarea și consolidarea sunetului;
- pregătirea bazelor pentru lecția nouă;
- învățarea sunetului nou;
- învățarea cîntecelor noi ;
- stabilirea temelor pentru acasă.

4. Structura metodică a lecției în care se consolidează cîntecul și sunetul învățat în orele precedente după care urmează audiție :- organizarea clasei pentru lucru;

- verificarea și consolidarea cîntecelor;
- verificarea și consolidarea sunetului ;
- anunțarea subiectului audiției;
- familiarizarea elevilor cu conținutul piesei;
- audiția piesei;
- stabilirea temelor pentru acasă.

5. Structura metodică a lecției în care se învață un canon; - organizarea clasei pentru lucru;

- verificarea și consolidarea cîntecelor acompaniate de ison, învățate în orele precedente;
- pregătirea bazelor pentru a învăța un canon ;
- învățarea cîntecului canon ;
- cîntarea cîntecului în formă de canon ;
- stabilirea temelor pentru acasă.

6. Structura metodică a lecției în care se învață un cîntec pe două voci:

- organizarea clasei pentru lucru;
- verificarea și consolidarea unui canon învățat în una din orele precedente;
- pregătirea bazelor pentru învățarea unui cîntec pe două voci;
- învățarea melodiei la vocea a doua; (fraza I)
- învățarea melodiei la vocea întâi; (fraza I)
- cîntarea pe două voci; (fraza I) în felul acesta se continuă studierea celorlalte fraze și apoi se execută cîntecul pe două voci în întregime;
- stabilirea temelor pentru acasă.

V. Activitățile didactice din cadrul unei lecții de muzică

Pentru realizarea unei lecții de muzică la clasa a III-a, sînt necesare următoarele activități:

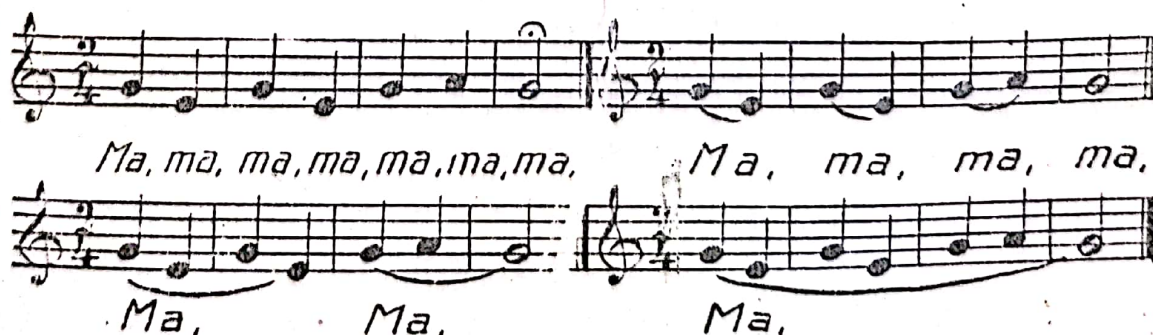
1. Organizarea clasei pentru lucru

Pentru a crea o atmosferă de lucru, la începutul lecției de educație muzicală, se vor efectua activități introductive cuprinzînd două aspecte: primul aspect se referă la partea organizatorică, iar al doilea aspect se referă la partea muzicală.

Aspectul organizatoric cuprinde următoarele: așezarea elevilor în bănci după aptitudini, asigurarea liniștii și disciplinei necesare activităților muzicale, pregătirea materialului didactic - cărți, caiete, portative pe tablă, aranjarea aparatelor tehnice; asigurarea igienei sălii de clasă - aerisirea, curățenia, notarea absențelor.

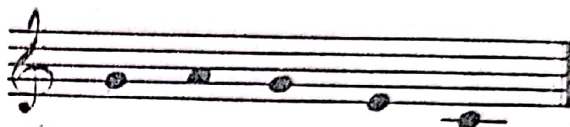
Aspectul muzical se referă la pregătirea elevilor din punct de vedere vocal și auditiv. Conținutul acestui aspect cuprinde exerciții de cultură vocală și exerciții de cultură auditivă.

Exercițiile de cultură vocală au ca scop dezvoltarea vocii elevilor, dezvoltarea auzului muzical, formarea deprinderii de a respira corect, de a emite sunete frumoase, de a pronunța textul clar și expresiv.

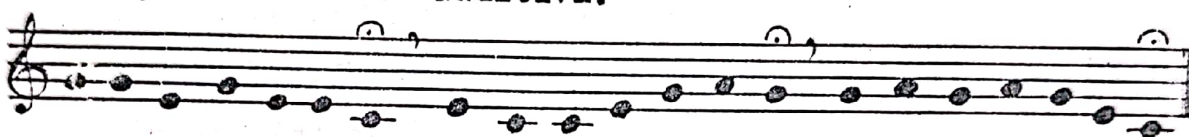

Exercițiile de cultură auditivă au ca scop consolidarea asocierii dintre imaginea sonoră a sunetului, numele lui, semnul grafic - nota, citirea notelor și intonarea sunetelor. Exercițiile de intonație se realizează pe scăriță, când profesorul indică notele iar elevii intonează sunetele asociate de notele respective.

Scărița ce se scrie pe tablă:

Exerciții de cultură auditivă:

II. Verificarea cîntecelor învățate în ora precedentă

Verificarea cîntecelor învățate în ora precedentă, este un prilej de a cunoaște elevii clasei, iar pe de altă parte, momentul este important prin faptul că, interpretarea cîntecelor, colectiv și individual, pe note și text, le asigură o temeinică consolidare.

Acest moment începe cu verificarea temelor scrise. După verificarea temelor scrise, urmează verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor legate de cîntecul și sunetul studiat ultima oră.

Verificarea cunoștințelor se referă la forma și locul notelor pe portativ.

Verificarea și consolidarea deprinderilor de intonare pe note a cîntecelor, are o importanță fundamentală în formarea deprinderilor de solfegiere. În cadrul acestui moment se exclude întrebarea clasică: "cine vrea să cînte pe note ?"

188

Fiecare elev este antrenat să cînte pe note. În această perioadă toți elevii trebuie să se obișnuiască a cînta pe note, de aceea nici un elev, nu va fi absolvit de această activitate. Amintim de procedeul utilizat cu succes de unele cadre didactice.

Într-o oră sînt antrenați să cînte pe note, individual, toți elevii din rîndul de bănci de la geam iar ora viitoare, vor cînta toți elevii din rîndul de bănci din mijloc ș.a.m.d.

Se pot utiliza și alte procedee cu condiția de a convinge pe elevi că trebuie să se pregătească pentru fiecare lecție.

Procedeele utilizate de profesor trebuie să dezvolte și să formeze simțul răspunderii față de studiul individual. Elevii care intonează individual, vor fi riguroși controlați dacă, cu mîna stîngă urmăresc notele iar cu mîna dreaptă tacează măsura.

Verificarea deprinderilor de cîntare a sunetelor se realizează prin intonarea lor în mod colectiv și individual, după scăriță.

Așa după cum, intonarea pe note a cîntecelor, în mod individual, are o importanță fundamentală în procesul de formare a deprinderilor de solfegiere, de asemenea și exercițiile de cultură auditivă realizate în mod individual au aceeași importanță în consolidarea reflexelor condiționate de solfegiere.

Dacă, intonarea cîntecului pe note, în mod individual a fost realizat de către elevii din rîndul de bănci de la geam, exercițiile de intonație se vor realiza

individual de către elevii din alt rând de bănci.

Si în cadrul acestei activități se exclude întrebarea : "Cine vrea să cînte singur sunetele notelor pe care le voi arăta de pe tablă ?"

Nici un elev nu va fi absolvit de activitatea de intonare a sunetelor. Exercițiile de cultură auditivă asigură însușirea și consolidarea alfabetului muzical.

III. Pregătirea bazelor apercceptive pentru lecția nouă.

Pregătirea bazelor apercceptive pentru lecția nouă se realizează prin intonarea sunetelor învățate. În cazul cînd momentul de verificare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor de cîntare se încheie cu intonarea sunetelor învățate, această activitate îndeplinește funcția de pregătire a bazelor apercceptive pentru lecția nouă și, în acest caz, profesorul trece direct la momentul următor. În alte cazuri: cînd verificarea se încheie cu interpretarea unui cîntec, momentul apercceptiv, trebuie pregătit și realizat de către profesor.

IV. Descoperirea sunetului nou de către elevi

Pentru descoperirea sunetului nou, profesorul se folosește de un exemplu muzical în care se găsește sunetul ce urmează a fi predat. Exemplul muzical poate fi extras dintr-un cîntec care conține noul sunet și care formează subiectul lecției, sau poate fi selecționat din alt exemplu muzical, cu condiția de a satisface cerințele didactice.

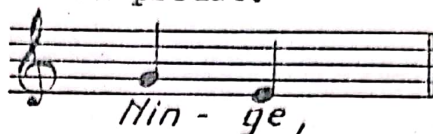
Pentru ca sunetul nou să fie descoperit de către elevi, profesorul intonează fragmentul de cîteva ori, folosindu-se și de demonstrarea prin gesturi. Elevii intuiesc auditiv, fac comparații, repetă și apoi formulează răspunsul

solicitat.

190

a. Prezentarea exemplului muzical în care se găsește sunetul ce urmează a fi predat:

Profesorul intonează:

- Pe ce sunete se intonează silabele "ninge" ?
- Intonăm cu toți aceste două sunete

- Ascultați în continuare :

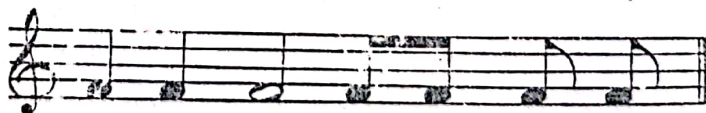
- Pe ce sunet se cântă silaba "niș" în comparație cu sunetul "sol" și sunetul "mi" ?
- Silaba "niș" se cântă pe un sunet mai jos decât sunetul "sol" și mai sus decât sunetul "mi". La sfârșitul demonstrării din partea profesorului, prin intonare și gesturi și în baza intuiției auditive și vizuale din partea elevilor, ei sesizează locul noului sunet ce urmează a fi studiat.

b. Anunțarea problemei muzicale.

- Sunetul mai jos decât "sol" și mai sus decât "mi" se numește sunetul "fa".

Astăzi învățăm sunetul și nota "fa". Subiectul se scrie pe tablă.

Nota sunetului "fa" se scrie pe primul spațiu al portativului astfel:

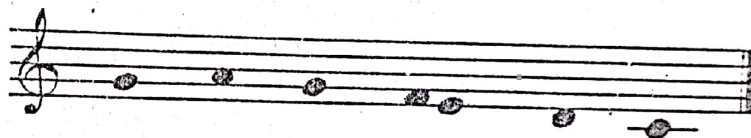

Profesorul scrie pe tablă iar elevii scriu pe caiete. După ce elevii au scris pe caiete valorile sunetului "fa", profesorul arată semnul de mână pentru acest sunet.

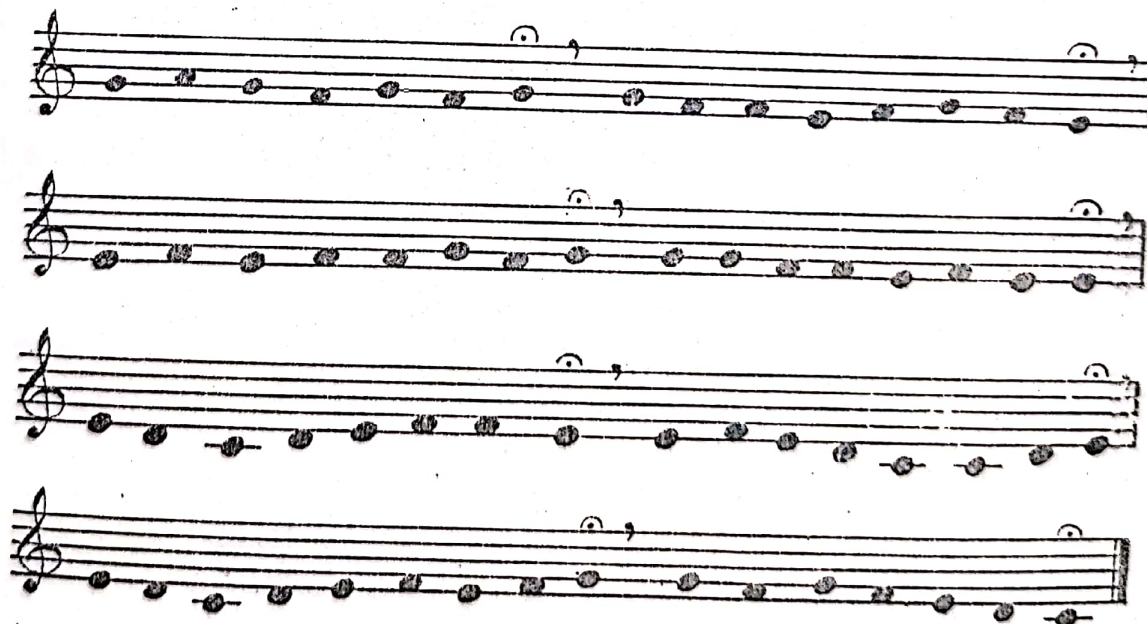
c. Exerciții de intonație cu noul sunet. În continuare, după ce elevii au scris semnul noului sunet, profesorul face exerciții de intonare pentru formarea deprinderilor de a percepe, recunoaște și reproduce sunetul "fa" în asocierea cu celelalte sunete însușite în orele precedente.

Exercițiile de intonație se realizează pe scăriță în alternanță cu semnele de mână. Nu vor fi trecute cu vederea nici exercițiile de intonație din manual.

Scărița ce se scrie pe tablă :

Exerciții de intonație:

V. Învățarea cîntecului

După formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetul "fa" în relație cu celelalte sunete, urmează învățarea cîntecului ce formează subiectul lecției. Învățarea cîntecului se realizează concomitent cu scrierea lui pe caiete și pe tablă.

Momentul începe cu prezentarea cîntecului prin intonare. Intonarea model a cîntecului în fața elevilor, creează posibilitatea ca succesiunea de sunete și cuvinte, să reflecte și să dezvăluie în psihicul elevilor imaginile artistice purtătoare de idei și sentimente.

După realizarea imaginilor sonore concret senzoriale, urmează, pe rînduri melodice, scrierea cîntecului pe caiete și pe tablă.

Momentul constă din următoarele activități:

- intonarea model de mai multe ori a primului rînd melodic, pe cuvinte cu tactarea măsurii;
- repetarea lui de către colectivul de elevi pînă ce deosebit îl învață, pe cuvinte, cu tactarea măsurii; (cînd profesorul apreciază că elevii și-au însușit primul rînd melodic, îi face atenție că fragmentul mai trebuie repetat, dar, de data aceasta în timpul repetării se arată, pe scărița de pe tablă, notele pe care se desfășoară fragmentul respectiv).

Copii! mai întonăm pe cuvinte cu tactarea măsurii, iar eu voi arăta pe scărița de pe tablă, notele acestei melodii, voi, urmăriți cu atenție notele pe care le arăt eu pe scăriță în așa fel, încît voi să puteți cînta numai pe note. (Acest moment se repetă de cîteva ori, pînă cînd profesorul apreciază că mulți elevi îl pot cînta pe note);

- un elev să cînte pe note;
- cîntarea fragmentului pe note se repetă de toată clasa;
- un elev scrie la tablă iar ceilalți scriu pe caiete (manualele sînt închise).

- elevul care scrie la tablă pronunță cu voce tare ceea ce scrie, ca să se obișnuiască a vorbi în termeni muzicali.

De exemplu: timpul întâi, sol pătrime, timpul doi, două note de mi optime, bară de măsură, etc. Elevii din bănci corectează eventualele greșeli. Elevul, care a scris la tablă, cântă pe note ceea ce a scris, urmărind notele cu mâna stângă, iar cu mâna dreaptă tactînd măsura. Fragmentul se repetă de întregul colectiv, după care, activitatea se continuă cu scrierea mai departe a cîntecului.

Pentru fragmentul următor, profesorul intonează pe note rîndul melodic scris pe tablă, cu sublinierea ultimului sunet, iar rîndul melodic următor, îl cântă pe cuvinte. Elevii intuiesc auditiv, repetă fragmentul, îl scriu, procedîndu-se în continuare ca la primul rînd melodic. În momentul cînd cîntecul s-a învățat și scris în întregime sau parțial, el se cântă pe note și pe cuvinte de pe tablă, ca-iete și apoi din manual.

În mod obișnuit, prin scriere, se studiază un singur fragment iar fragmentul al doilea se cântă, din manual, individual, la prima vedere. După ce fragmentul se intonează la prima vedere de mai mulți elevi, se repetă colectiv, se unesc cele două fragmente și se trece la fragmentul următor, procedîndu-se ca la fragmentul al doilea (utilizînd acest procedeu în fiecare oră de educație muzicală, dezvoltăm și consolidăm deprinderea de a cînta pe note).

Obișnuiți cu această manieră de lucru, după mai multe ore de educație muzicală, elevii își însușesc cîntarea pe note a cîntecului într-un timp record, iar la cîntarea pe cuvinte (fără măsură) reușim să obținem o interpretare de calitate care cucerește atenția și interesul tuturor elevilor.

Cu ajutorul acestui procedeu, realizînd economie de timp, avem posibilitate să studiem, la prima vedere, și alt cîntec ce aparține de aceeași problemă muzicală: un canon, un cîntec din repertoriul obligatoriu sau un cîntec pe două voci.

Utilizarea acestui procedeu favorizează însușirea fixarea și consolidarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor de intonare, recunoașterea, scrierea și citirea lor, deprinderi ce se dovedesc a fi tot atât de trainice ca și deprinderile de scriere și citire a alfabetului limbii materne.

Procedeul tradițional după care elevii studiază cîntecele pe fragmente atât pe note cît și pe text, favorizează memorizarea numelor de note fără a-și însuși în mod temeinic locul lor pe portativ, citirea notelor și intonarea sunetelor.

Pentru solfegiere, elevii își scriu numele notelor pe manuale. Procedeul tradițional de învățare a cîntecelor în mod fragmentar pe note și pe cuvinte, prilejuiește învățarea cîntecelor și a solfegiilor după auz. În afară de însușirea cîntecelor din memorie, elevii mai învață și diferite reguli și definiții pe care le exprimă verbal. În felul acesta, asistăm la o predare senzorială și la una teoretică, cele mai comode cu putință dar și cele mai păgubitoare educației muzicale.

VI. Fixarea cunoștințelor, consolidarea problemei muzicale și a cîntecului.

a. Fixarea cunoștințelor se realizează prin conversație. Conversația va fi scurtă și va cuprinde două sau trei întrebări. De exemplu, pentru fixarea cunoștințelor în legătură cu sunetul și nota "fa" se formulează următoarele întrebări:

- Unde se scrie pe portativ nota sunetului "fa"
- Care este forma notei "fa" doime?
- Care este forma notei "fa" optime?

b. Consolidarea problemei muzicale se realizează prin exerciții de intonare și exerciții de recunoaștere. Cea mai frecventă recunoaștere este cea orală, însă nu trebuie neglijată nici recunoașterea în scris, deoarece această recunoaștere asigură formarea deprinderii de a scrie dic-tări melodice.

În manual nu s-au introdus exerciții de recunoaș-tere orală sau în scris, deoarece aceste exerciții aparțin profesorului și am căutat să evit astfel aglomerarea manua-lului cu asemenea exerciții.

Iată câteva exerciții de recunoaștere după auz a sunetului, Fa, în asociere cu celelalte sunete însușite pînă la sunetul Fa.

În una din orele următoare, aceste motive sau altele asemănătoare pot fi recunoscute de către elevi, în scris.

c. Consolidarea cîntecelor învățate se poate realiza prin mai multe activități:

- intonarea cîntecelor în tempo-uri diferite și nuanțe contrastante;

- intonarea unor fragmente cu vocea, iar alte frag-mente se urmăresc cu gîndirea interioară;

- recunoașterea unor fragmente intonate de profe-ser cu o silabă convențională.

În încheiere, cîntecele se intonează în întregi-

me atît pe note cît și pe cuvinte.

VII. Stabilirea temelor pentru acasă

După fixarea cunoștințelor și consolidarea deprinderilor practice de intonare, urmează stabilirea temelor pentru acasă.

În cadrul temelor pentru acasă, elevii trebuie să învețe cîntecul pe note și pe cuvinte și să scrie pe caietul curat, cîntecul ce s-a scris în clasă.

VI. Plan de lecție

Scoala.....

Clasa a III-a

Obiectul Muzica

Data.....

Profesor.....

Subiectul lecției : Cîntecul "Ceasul"

Sunetul și nota "la"

Scopul lecției: Învățarea cîntecului "Ceasul" îmbogățind repertoriul de cîntece al elevilor.

Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetul și nota "la".

Tipul lecției: Consolidarea cîntecului "Cotcodac" consolidarea deprinderii de intonare a sunetelor sol-mi, învățarea cîntecului "Ceasul" formarea deprinderii de a percepe recunoaște și reproduce sunetul și nota "la".

Desfășurarea lecției

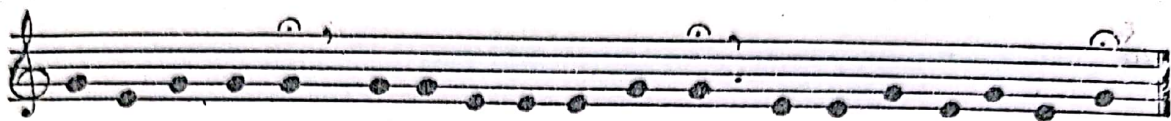
I. Pregătirea clasei pentru lucru.

1. Aspect organizatoric: aerisirea sălii, curățenie, ordine, disciplină.

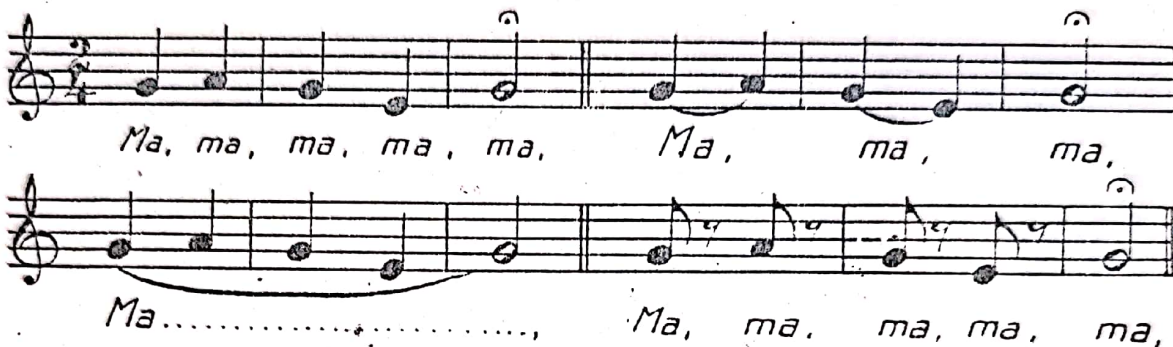
2. Aspect muzical:

a. Cultură auditivă : exerciții de intonație pe

scărița: sol-mi în combinație cu semnele de mână.

b. Cultură vocală : exerciții de acordaj și omogenizare:

II. Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor muzicale însușite în lecția precedentă.

a. Verificarea temelor scrise acasă. Odată cu verificarea temelor scrise, unii elevi sînt puși să intoneze de pe ciete, cîte un fragment din tema scrisă și să urmărească semnele notelor pentru a se constata dacă ei și-au format deprinderi de a urmări notele sunetelor pe care le intonează și a evita memorarea mecanică a melodiei și a notelor respective.

b. Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor de intonare a sunetelor sol-mi;

-Cum se numește grupul de cinci linii ?

-În ce direcție se numără liniile portativului ?

-Ce sunet se scrie pe linia a doua ?

-Un elev să scrie la tablă nota sunetului sol, pătrime;

-Ce sunet se scrie pe linia întâi ?

-Un elev să scrie la tablă nota sunetului mi pătrime.

Un elev să intoneze sunetele după cum vor fi indicate. În continuare se verifică deprinderile de intonare a sunetelor sol-mi, pe scărița desenată de copii, atât individual cât și colectiv.

c. Verificarea cîntecului "Cotcodac".

Cot-co-dac, Cot-co-dac,	O	gă-i-nă	în	cer-dac
"	"	Se	cer-ta	cu un gîn-sac
"	"	Tu	te plimbi	ca un hoi-nar
"	"	Eu	fac o-uă	în cui-bar

Solmizare în mod colectiv, intonare cu text,

Solmizare în mod individual. Elevii solmizează, câte un rînd sau două rînduri melodice în formă de lanț.

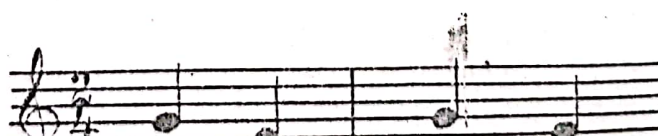
În felul acesta^{se} continuă verificarea celorlalte cîntece. La încheierea verificării, elevii intonează pe cuvinte cel mai frumos cîntec ce a fost de învățat pentru ora respectivă.

-Închideți cărțile și le așezați cu fața în jos.

-Închideți caietele cu temele pentru acasă și deschideți caietele maculatoare pentru muzică.

III. Pregătirea bazelor apercceptive pentru lecția nouă.

Copii, atenție, intonez un fragment melodic pe cuvinte, voi să-l cîntați pe note.

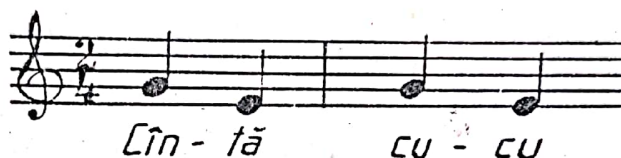
Cu - cu , Cu - cu,

În timpul demonstrării cu vocea, profesorul folosește și demonstrarea prin gesturi cu ajutorul brațelor. Elevii ascultă, apoi intonează cele patru sunete cu denumirea lor.

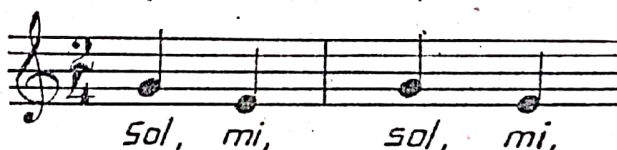
IV. Studiarea problemei muzicale.

a. Prezentarea exemplului muzical în care se găsește sunetul "la" și descoperirea lui de către elevi.

-Copii, intonez alt exemplu pe cuvinte, voi să-l intonați pe note.

Elevii ascultă, intuiesc auditiv și apoi intonează pe note.

În continuare, intonez, cântă cucu, pe note, așa cum ați intonat și voi, iar mai departe voi continua pe cuvinte:

-Elevii ascultă, intuiesc auditiv, apoi repetă.

-Ce sunete am cântat la silabele "jos în" ?

-Sunetele de la silabele "lun-că" sînt cîntate mai sus decît sunetul "sol" sau mai jos ?

-Ascultați încă odată ! Repetați și voi.

-Elevii repetă, intuiesc auditiv și constată că silabele "lun-că" se cîntă cu sunete ce se intonează mai sus decît sunetul sol.

b. Anunțarea problemei muzicale.

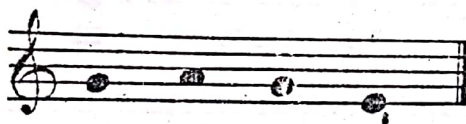
-Sunetul ce se intonează mai sus decât sunetul "sol" se numește "la" și se scrie pe spațiul al doilea al portativului.

Profesorul scrie pe tablă nota sunetului, la, cu valorile învățate iar elevii scriu pe caiete.

Profesorul arată semnul de mână pentru sunetul "la".

c. Exerciții de intonație pentru însușirea practică a sunetului "la", formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetul "la".

Scărița

EXERCITII DE INTONAȚIE

V. Invățarea cîntecului "Ceasul"

a. Prezentarea cîntecului prin intonare model.

CEASUL

Tic, tac, tic, tac, Lea - sul ba - te

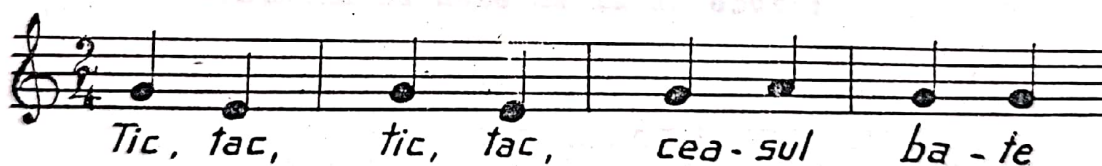
Ca să pu - nă rost la toa - te

Și la mun - că și la joc

Vre - mea să n-o pierzi de - loc.

b. Invățarea cîntecului prin scriere.

-Intonarea model a primului rînd melodic.

Tic, tac, tic, tac, cea - sul ba - te

Profesorul cîntă utilizînd gesturile de mînă pentru a sugera elevilor, sunetele cîntecului. Elevii repetă melodia pe cuvinte.

c. Analizarea valorilor din rîndul melodic în funcție de durata de un timp.

-Ce durate au sunetele fragmentului întîi.

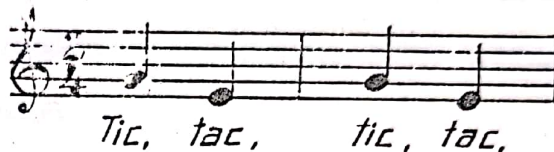
Tic, tac, tic, tac, cea - sul ba - te

Intonăm cu toți acest motiv melodic cu tactarea măsurii.

d. Analizarea sunetelor din punct de vedere al înălțimii lor. În funcție de sunetul, sol, cu care începe fragmentul melodic, considerat sunet de control, se analizează înălțimea celorlalte sunete.

Copii, ascultați, acesta este sunetul "sol". Profesorul intonează sunetul "sol" elevii, îl repetă.

Profesorul intonează:

-Pe ce sunete se intonează silabele: "Tic-tac"?

-Intonăm cu toții pe note:

-Profesorul intonează:

-Pe ce sunete se intonează cuvintele: "Ceasul bate?"

-Intonăm pe note de la început :

2. Scrierea fragmentului analizat.

Profesorul intonează primul rând melodic pe note, așa cum a fost analizat iar elevii îl scriu pe caiete.

În timp ce elevii scriu, profesorul intonează cu vocea fragmentul melodic, ajutându-i să scrie cât mai repede și cât mai corect.

Cine termină de scris, se anunță prin ridicarea de mână, pentru a scrie la tablă.

Elevul care scrie la tablă, în timp ce scrie, vorbește cu voce tare și spune ceea ce scrie.

De exemplu: "timpul întâi, sol, pătrime, timpul doi, mi, pătrime, bară de măsură, timpul întâi sol, pătrime, timpul doi, mi, pătrime, bară de măsură, etc.

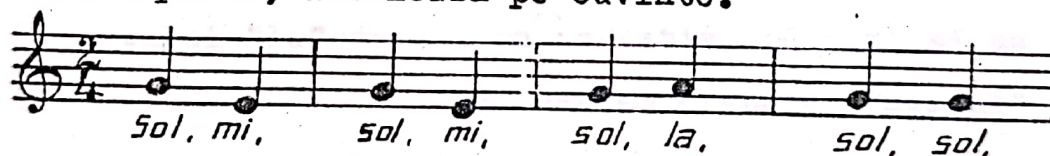
Elevul care a scris la tablă, cântă pe note și pe cuvinte ceea ce a scris, urmărind notele cu mâna stângă, iar cu mâna dreaptă tactînd măsura.

-Cîntăm cu toții pe note.

-Cîntăm cu toții pe cuvinte.

Copii, ascultați rîndul melodice următor, pentru ca să-l scriem pe caiete.

Profesorul intonează pe note, ceea ce s-a scris, iar mai departe, intonează pe cuvinte.

În continuare, se procedează așa cum s-a acționat la fragmentul întâi.

După ce s-a scris un rînd melodic sau două rînduri melodice, acestea se intonează pe note, din caiete iar rîndul melodic următor se intonează individual, la prima vedere, din manual. Se repetă de alt elev și apoi se repetă de întreaga clasă. În final urmează solfegierea integrală urmată de intonarea pe cuvinte.

În ora respectivă se pot citi la prima vedere și alte cîntece cu același material sonor.

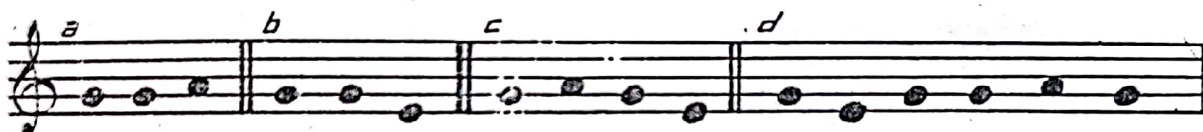
VI. Fixarea cunoștințelor, consolidarea problemei muzicale și a cântecelor studiate.

a. Fixarea cunoștințelor.

-Ce sunet am învățat astăzi?

-Unde se scrie nota sunetului "la" ?

b. Consolidarea deprinderii de intonare a sunetului "la". Exerciții de intonare , pe scăriță, exerciții de intonare cu semnele de mână, exerciții de recunoaștere orală:

c. Consolidarea cântecelor studiate.

-solfegiere, -cântare pe cuvinte.

VII. Temă pentru acasă.

-De scris pe curat un portativ cu nota sunetului "la" doime, un portativ, pătrimi și un portativ optimi.

-De învățat cântecul "Ceasul" și celelalte cântece, pe note și pe cuvinte.

C.2. ETAPA NOTATIEI

METODICA EDUCATIEI MUZICALE

IN PERIOADA DE INSUSIRE A ALFABETULUI MUZICAL.

Clasa a IV-a, Scoala primară

111-2 n IV-a

I.Scopul educației muzicale în clasa a IV-a.

II.Sarcinile educației muzicale în clasa a IV-a.

III.Mijloacele specifice educației muzicale în clasa a IV-a

1.Exerciții de cultură vocală;

2.Exerciții de cultură auditivă;

3.Cîntecul

4.Canonul

5.Cîntecul pe două voci;

6.Audiția muzicală

IV.Tipuri de lecții

V.Activitățile didactice din cadrul unei lecții de muzică.

VI.Planuri de lecție.

I. SCOPUL EDUCATIEI MUZICALE IN CLASA A IV-a.

În clasa a III-a, etapa însușirii alfabetului muzical, pe baza de cîntece și exerciții de cultură auditivă, elevii și-au format și consolidat reprezentările sonore legate de sunetele scării do natural. Astfel, într-o ordine logică, în mod gradat și sistematizat, s-a realizat o deplină reciprocitate funcțională între reprezentările sonore, numele sunetelor și locul notelor pe portativ.

După cum în clasa a III-a, permanent, cu insistență și exigență, ne-am preocupat de formarea și consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce înălțimea sunetelor, considerînd că această activitate descifrează secretul însușirii alfabetului muzical și în clasa următoare, vom avea aceeași fundamentală preocupare pentru această importantă problemă muzicală.

În clasele următoare, partea a doua a alfabetului muzical, adică, etapa însușirii alfabetului muzical,

În clasa a IV-a, se consolidează asocierile dintre reprezentările sonore cu numele sunetelor și locul notelor pe portativ, realizându-se o conexiune intimă între acestea, condiție fundamentală pentru formarea reflexelor condiționate și transformarea lor în automatisme de solfegiere.

Alături de această problemă de bază, menționăm și celelalte obiective pe care trebuie să le urmărim și în clasa a IV-a, cu aceeași insistență cu care le-am urmărit în clasa a III-a.:

- formarea și consolidarea deprinderii de a percepe conștient limbajul muzical ;
- cultivarea emoțiilor artistice ;
- educarea sentimentului de dreptate, cinste, dragoste de muncă, școală, familie, sat, oraș, patrie, dragoste pentru muzică ;
- educarea simțului și gustului estetic muzical ;
- consolidarea deprinderii de a cînta corect și expresiv în colectiv și solistic ;
- consolidarea deprinderii de a păstra poziție corectă în timpul cîntării, de a deschide gura normal, de a respira corepunzător liniei melodice, de a pronunța clar și expresiv textul cîntecelor, de a emite sunete frumoase ;
- formarea capacității de a înțelege conținutul cîntecelor audiate și învățate ;
- formarea vocii și a auzului elevilor ;

În afară de aceste obiective, pentru care trebuie să avem grijă în mod permanent, în clasa a IV-a, se formează o serie de alte noi deprinderi.

Acestea sînt următoarele :

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mici, secunde mari, terțe mari, terțe mici, terța, sexta și septima tonice, octava, intervale ce aparțin de structura gamei Do Major ;
- conștientizarea măsurii de doi timpi ;
- conștientizarea intonării cîntecelor ce au la bază formule ritmico-melodice în care se găsesc pătrimi cu punct ;

- conștientizarea intonării cîntecelor care încep cu anacruză de un timp ;
- conștientizarea măsurii de trei timpuri ;
- conștientizarea măsurii de patru timpuri ;
- învățarea cîntecelor și audierea pieselor muzicale prevăzute în programa analitică.

Obiectivele prin care se realizează scopul educației muzicale în clasa a IV-a, devin sarcini cu caracter obligator și permanent pe tot parcursul acestei clase.

II. SARCINILE EDUCAȚIEI MUZICALE ÎN CLASA A IV-A.

Sarcinile educației muzicale în clasa a IV-a, se împart în două categorii :

A. Sarcini cu privire la formarea unor deprinderi legate de melodie ;

B. Sarcini cu privire la formarea unor deprinderi legate de ritm.

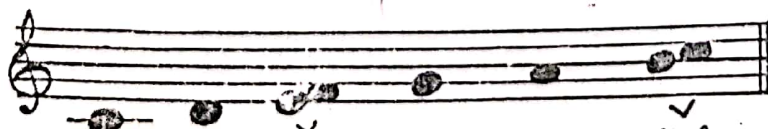
A. Sarcini cu privire la formarea unor deprinderi legate de melodie.

Deprinderile legate de melodie, respectiv de înălțimea sunetelor, în comparație cu deprinderile legate de ritm, sînt mult mai importante dar, totodată și mult mai dificile de format. Din această cauză, activitatea de formare și consolidare a deprinderilor legate de melodie, este considerată o activitate de bază fapt pentru care, ea va fi în preocuparea profesorului, în mod permanent, oră de oră, de la începutul anului școlar pînă la încheierea lui.

Deprinderile legate de melodie, se formează și se consolidează prin cîntece și exerciții de cultură auditivă.

În orele de educație muzicală de la începutul anului școlar, prin cîntece și exerciții de cultură auditivă, se va urmări consolidarea deprinderilor de a percepe, recunoaște și reproduce sunetele însușite în clasa a III-a.

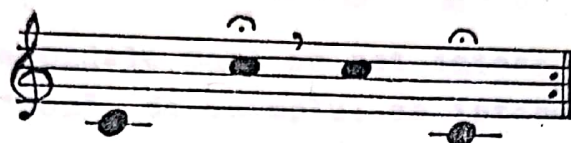
După ce, pe bază de repetare și recapitulare, sunetele din cadrul gamei Do natural, vor fi însușite în mod temeinic, ele vor fi sintetizate în formă de scară astfel :

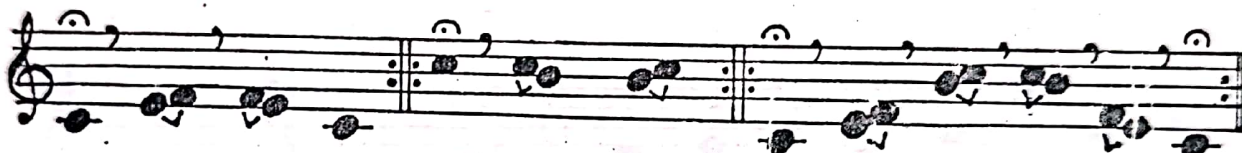

Pe scara gamei Do natural, se fac exerciții de cultură auditivă în vederea formării și consolidării următoarelor deprinderi :

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetele do_1 și do_2 :

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mici - semitonuri :

După formarea acestei deprinderi se transmit cunoștințe legate de treptele între care se află semitonurile și sunetele ce se găsesc pe aceste trepte. Cunoștințele se verifică prin conversație :

- între ce trepte sînt semitonurile ?
- ce sunete se află pe aceste trepte ?

După verificarea cunoștințelor urmează intonarea semitonurilor.

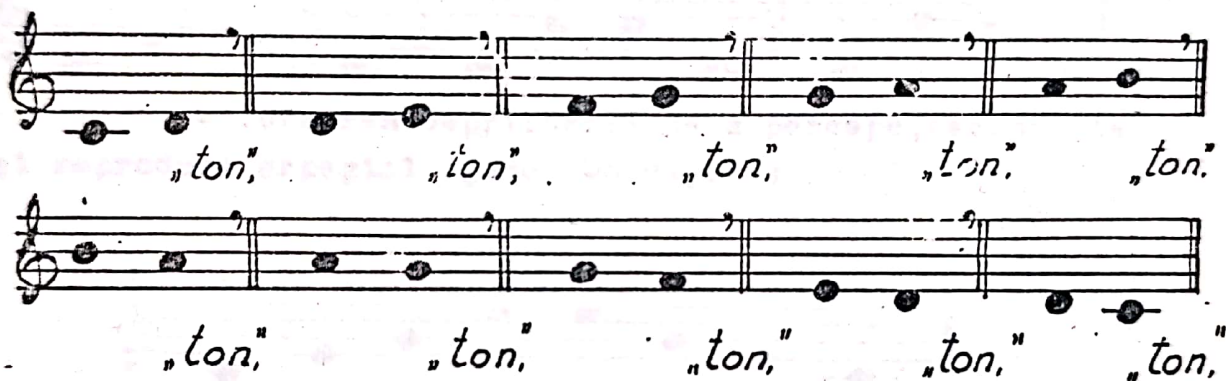
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mari - tonuri :

Intonarea secundelor mari în dialog, ascendent sau descendent. Un elev sau o grupă de elevi intonează primul sunet iar, alt elev sau altă grupă de elevi răspund prin intonarea sunetului al doilea.

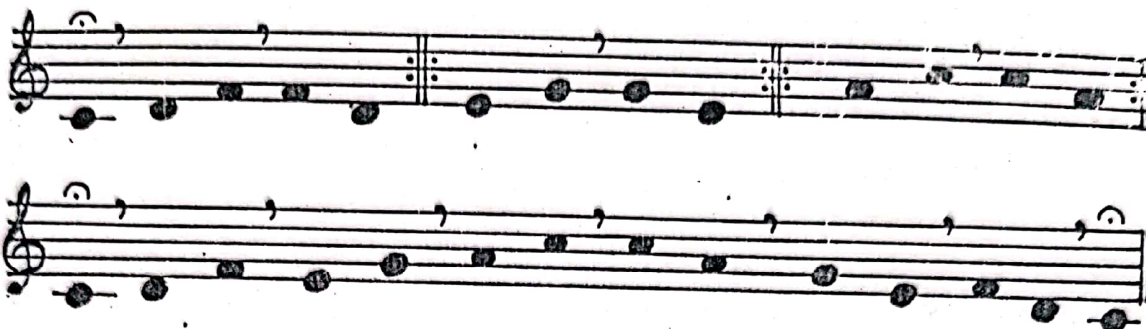
Secundele mari se pot intona și cu pronunțarea noțiunii de "ton", de exemplu: se intonează do-re și se pronunță "ton" :

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de țerte Mari :

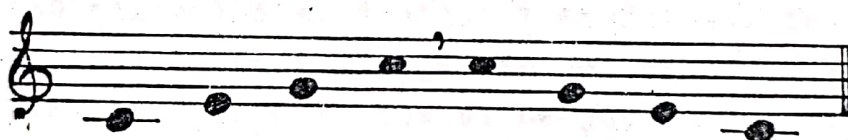
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de terțe mici ;

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele ce caracterizează gama Do Major: terța, sexta și septima tonice ;

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce arpegiul gamei Do Major ;

După însușirea temeinică a intervalelor de semi-tonuri, tonuri, terțe Mari și terțe mici, cele trei intervale ce caracterizează modul, după consolidarea deprinderilor practice de intonare a acestor intervale, profesorul transmite cunoștințele corespunzătoare legate de aceste probleme muzicale.

Evoluția însușirii problemelor ce aparțin de înălțimea și durata sunetului pornește de la practică, de la formarea deprinderilor de intonare și numai după acest stadiu, urmează transmiterea noțiunilor, regulilor și a definițiilor.

B. SARCINI CU PRIVIRE LA FORMAREA UNOR DEPRINDERI LEGATE DE RITM.

Constientizând intonația justă, frumoasă a cîntecelor și a diverselor formule ritmico-melodice, plecînd de la elementele vii ale muzicii, pe bază de practică, fără analize nefolositoare și transmitere de cunoștințe inutile, fără teoretizare și intelectualizare a predării, regulile, noțiunile, definițiile și cunoștințele de bază ale gîndirii muzicale se conturează și se însușesc de către elevi, treptat, în mod inductiv, datorită activității de cîntare.

Această concepție nu trebuie înțeleasă în mod simplist, ca muzica să se predea după auz, în mod empiric. Cîntarea senzorială, după auz, constituie o formă de activitate muzicală ce se utilizează în grădinițe și în primele lecții ale clasei I. Odată cu încheierea colectivului de elevi, atenția copilului este orientată către descoperirea unor elemente ritmice și melodice ce stau la baza cîntecului. Astfel, prin utilizarea diferitelor mișcări ce însoțesc cîntecul, elevii din clasele mici își însușesc, recunosc și reproduc duratele sunetului, înălțimea lui și dirijatul în doi sau trei timpi. Formarea deprinderii de a dirija în doi timpi începe cu balanșarea mîinilor de sus în jos și de jos în sus. Dirijînd cîntecul cu ambele mîini sau cu o mîină, elevii folosesc practic măsura de doi timpi începînd de la grădiniță și continuînd pe tot parcursul claselor școlii primare.

Constientizarea măsurii de doi timpi se înfăptuiește în etapa cînd elevii au deprinderi practice de a tacta și recunoaște această măsură, cînd colectivul de elevi este capabil să-și asocieze cunoștințele teoretice legate de măsura de doi timpi, de deprinderile practice de tactare a acesteia.

Constientizarea măsurii de doi timpi.

Cea dintîi măsură ce se însușește de către elevi, este măsura de două pătrimi. În structura acestei măsuri găsim cea mai simplă formă de înbinare a sunetelor accentuate și neaccentuate. Demonstrarea accentului care cade din doi în doi timpi, se realizează printr-un cîntec cu versuri corespunzătoare

B. SARCINI CU PRIVIRE LA FORMAREA UNOR DEPRINDERI LEGATE DE RITM.

Conștientizând intonația justă, frumoasă a cîntecelor și a diverselor formule ritmico-melodice, plecînd de la elementele vii ale muzicii, pe bază de practică, fără analize nefolositoare și transmitere de cunoștințe inutile, fără teoretizare și intelectualizare a predării, regulile, noțiunile, definițiile și cunoștințele de bază ale gîndirii muzicale se conturează și se însușesc de către elevi, treptat, în mod inductiv, datorită activității de cîntare.

Această concepție nu trebuie înțeleasă în mod simplist, ca muzica să se predea după auz, în mod empiric. Cîntarea senzorială, după auz, constituie o formă de activitate muzicală ce se utilizează în grădinițe și în primele lecții ale clasei I. Odată cu închegarea colectivului de elevi, atenția copilului este orientată către descoperirea unor elemente ritmice și melodice ce stau la baza cîntecului. Astfel, prin utilizarea diferitelor mișcări ce însoțesc cîntecul, elevii din clasele mici își însușesc, recunosc și reproduc duratele sunetului, înălțimea lui și dirijatul în doi sau trei timpi. Formarea deprinderii de a dirija în doi timpi începe cu balanșarea mîinilor de sus în jos și de jos în sus. Dirijînd cîntecul cu ambele mîini sau cu o mîină, elevii folosesc practic măsura de doi timpi începînd de la grădiniță și continuînd pe tot parcursul claselor școlii primare.

Conștientizarea măsurii de doi timpi se înfăptuiește în etapa cînd elevii au deprinderi practice de a tacta și recunoaște această măsură, cînd colectivul de elevi este capabil să-și asocieze cunoștințele teoretice legate de măsura de doi timpi, de deprinderile practice de tactare a acesteia.

Conștientizarea măsurii de doi timpi.

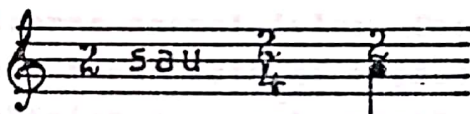
Cea dintîi măsură ce se însușește de către elevi, este măsura de două părți. În structura acestei măsuri găsim cea mai simplă formă de înbinare a sunetelor accentuate și neaccentuate. Demonstrarea accentului care cade din doi în doi timpi, se realizează printr-un cîntec cu versuri corespunzătoare

Cîntînd și dirijînd, ducînd brațele cu putere în jos, pe silabele accentuate și ușor în sus, pe silabele neaccentuate, observăm că silabele se grupează două câte două: prima silabă este accentuată, iar cea de a doua silabă este neaccentuată.

Atragem atenția elevilor că și timpii se orînduiesc la fel, în grupuri egale de câte doi: timpul întîi în jos, accentuat și timpul al doilea în sus, neaccentuat. Datorită căderii accentelor din doi în doi timpî, aceste grupuri egale se numesc măsuri de doi timpî.

Definiția măsurii de doi timpî, va fi formulată simplu: Grupul de doi timpî, din care primul este accentuat, iar al doilea este neaccentuat, se numește măsură de doi timpî.

Se explică că, măsura de doi timpî, se indică prin cifra 2, care se scrie la începutul cîntecului, imediat după cheia sol, astfel :

Cifra doi, arată numărul timpilor în care se dirijează cîntecul.

Denumirea măsurii se formulează după conținutul ei: două pătrimi, nu, două a patra.

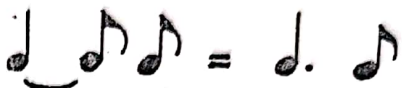
Măsurile se despart prin câte o liniuță, care se numește bară de măsură. La sfîrșitul cîntecului se desenează bara dublă de măsură.

Măsura de doi timpî se dirijează, se tactează sau se bate astfel: timpul întîi, accentuat, de sus în jos, iar timpul al doilea, neaccentuat, de jos în sus. Gesturile cu mina vor fi simple, evitîndu-se reculul exagerat.

Conștientizarea intonării cîntecelor ce au la bază formule ritmico-melodice în care se găsesc pătrimi cu punct urmate de optime.

Conștientizarea intonării cîntecelor ce au la bază formule ritmico-melodice în care se găsesc pătrimi cu punct urmate de optime, se realizează prin studierea unor cîntece adecvate și efectuarea unor exerciții cu formule ritmico-melodice corespunzătoare.

Explicarea formulei :

Cu ajutorul semnului legato de prelungire, timpul întâi se contopește cu prima optime din timpul doi, luînd naștere astfel: formula ritmică formată dintr-o pătrime cu punct urmată de o optime.

Pentru formarea și consolidarea deprinderii de a ritma această formulă sînt necesare următoarele activități:

- Precizarea exercițiului. Pentru însușirea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce formula ritmică formată dintr-o pătrime cu punct urmată de optime, vom face exerciții de ritmare pe gamă.

- Precizarea scopului și utilității acestei deprinderi. Pătrimea cu punct urmată de optime se găsește în cîntece. Insușirea acestei formule este necesară pentru a putea descifra cîntece care au la bază asemenea formule.

- Demonstrarea exercițiului de către profesor :

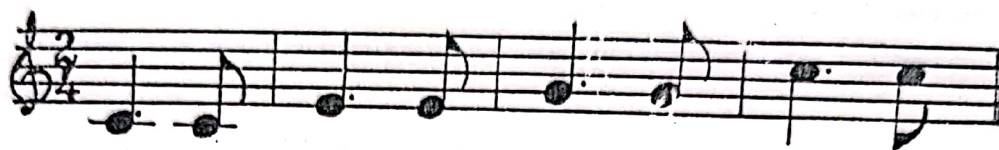
Elevii ascultă, intuiesc și apoi repetă. La început elevii repetă cu ajutorul profesorului iar în continuare elevii ritmează singuri.

Exercițiul se repetă pînă ce elevii își formează deprinderi de ritmare.

- Consolidarea deprinderii. Consolidarea deprinderii se realizează spre sfîrșitul lecției în cadrul momentului de fixare a cunoștințelor și consolidare a deprinderilor formate în ora respectivă.

Consolidarea acestei deprinderi se realizează prin următoarele activități :

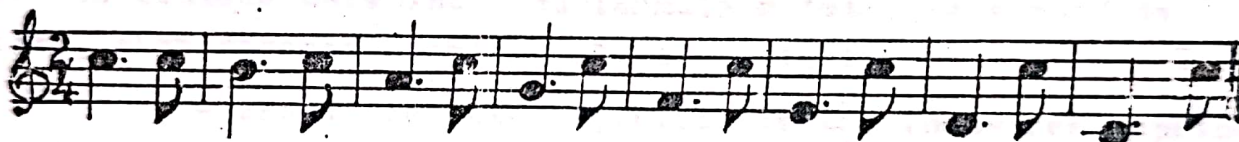
- repetarea exercițiului pe arpegii :

- repetarea exercițiului utilizând alte formule melodice :

sau :

- recunoașterea formulei ritmice, oral :

- recunoașterea formulei ritmice, în scris :

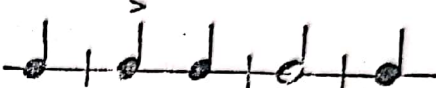

- aplicarea formulei în cîntec.

Conştientizarea intonării cîntecelor care încep cu anacruză de un timp.

Pînă la această vîrstă elevii au intonat cîntece care încep cu anacruză de un timp., însă, în clasa a IV-a, se conştientizează intonarea cîntecelor de felul acesta, continuîndu-se în mod sistematic dezvoltarea în continuare a auzului ritmic.

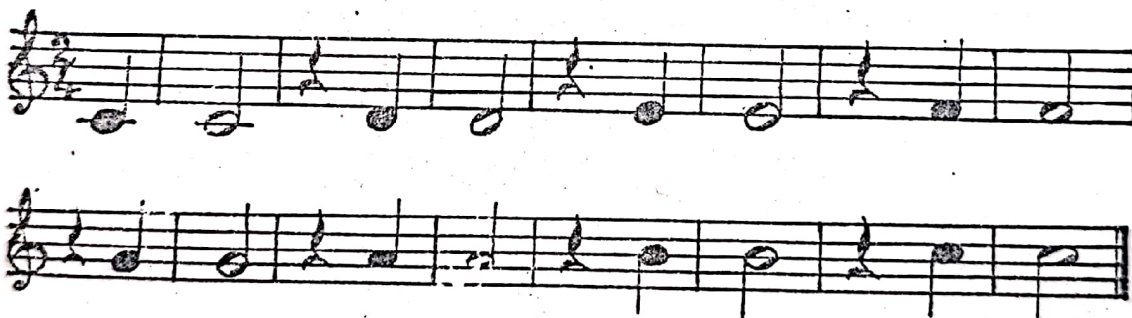
Conştientizarea formulei ritmice, anacruza de un timp, se realizează prin cîntece adecvate şi formule ritmice corespunzătoare.

Explicarea formulei :

Inceputul unui cîntec cu un sunet de un timp neaccentuat se numeşte anacruză de un timp.

Pentru formarea şi consolidarea deprinderii de a intona cîntece care încep cu formula ritmică, anacruză de un timp, sînt necesare următoarele activităţi:

- Precizarea exerciţiului. Pentru însuşirea deprinderii de a percepe, recunoaşte şi reproduce anacruza de un timp sînt necesare exerciţii de ritmare pe gamă.

sau :

Conștientizarea măsurii de trei timpi.

După conștientizarea măsurii de doi timpi, urmează conștientizarea măsurii de trei timpi.

În mod senzorial, din repertoriul obligator al claselor anterioare, elevii au interpretat și dirijat, diferite cîntece în această măsură.

Conștientizarea măsurii de trei timpi se realizează prin cîntece și exerciții corespunzătoare.

În structura acestei măsuri, accentul cade din trei în trei timpi.

VALSUL

P. D.

Un, doi, trei, un, doi, trei Hai, co-pii, să cîn-tăm

Un, doi, trei, un, doi, trei, Val-sul noi să-l ju-căm

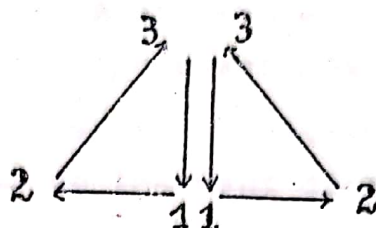
Un, doi, trei, un, doi, trei, Val-sul în ritm de trei,

Un, doi, trei, un, doi, trei, Îl joa-că toți co-pii.

Datorită căderii accentelor, din trei în trei silabe, duratele de un timp se grupează câte trei, prima durată dintr-un grup fiind totdeauna accentuată.

Cîntăm și executăm următoarele mișcări: cînd pronunțăm silabele accentuate, atingem ușor banca cu ambele palme, cînd pronunțăm silabele neaccentuate, batem ușor din palme.

Repetăm cîntecul cu dirijare și tactăm măsura cu ambele mîini în trei timpi, astfel :

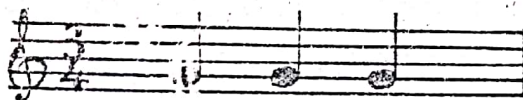

Timpul întâi, accentuat, de sus în jos;
timpul doi, neaccentuat, lateral ;
timpul trei, neaccentuat, în sus.

Definiția măsurii de trei pătrimi :

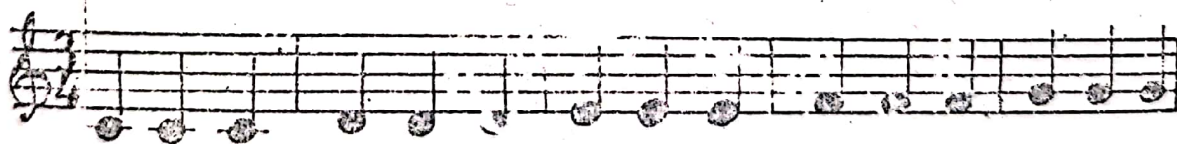
Grupul de trei sunete, de câte un timp, din care primul este accentuat, iar celelalte două sînt neaccentuate, se numește măsură de trei timpi.

Măsura de trei timpi se indică prin cifra 3, care se scrie o singură dată, la începutul cîntecului, imediat după cheia sol.

Conștientizarea tactării măsurii de trei timpi, consolidarea acestei deprinderi se realizează prin cîntece și exerciții de tactare.

Exerciții de tactare în măsură de trei pătrimi:

Conştientizarea măsurii de patru timpi.

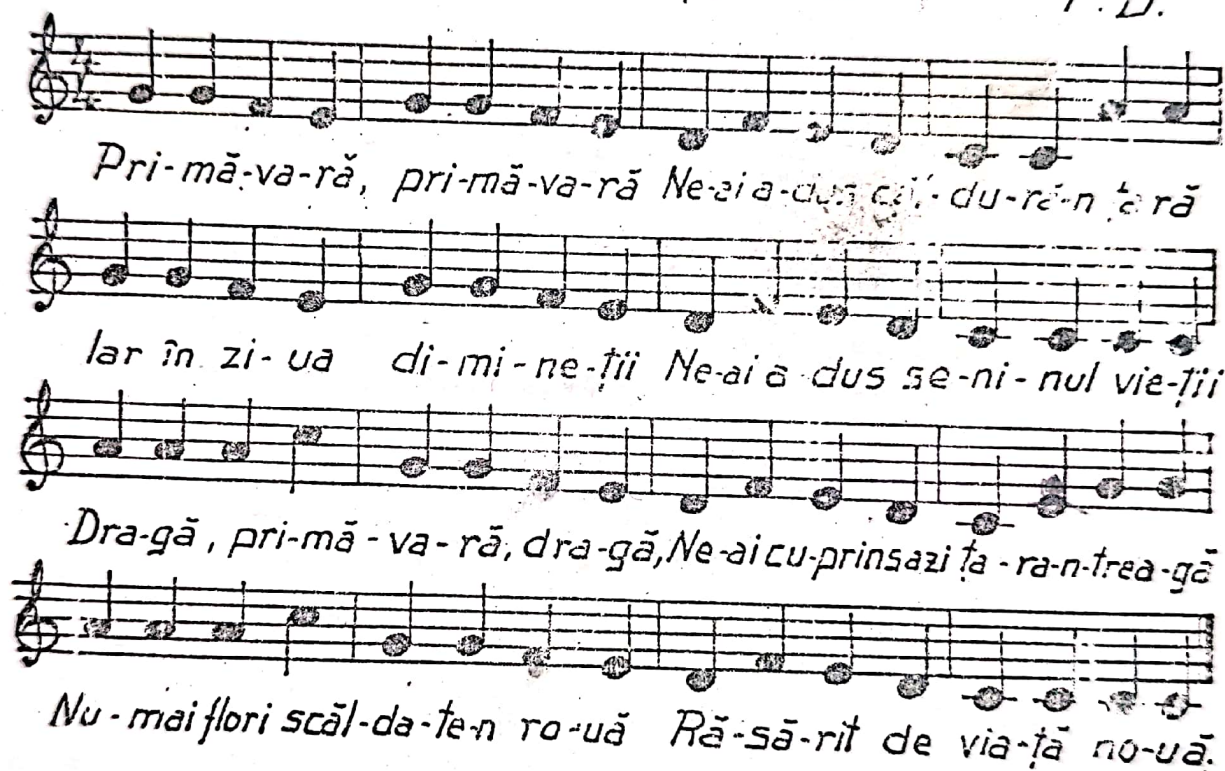
Înainte de conştientizarea măsurii de patru timpi, este indicat ca elevii să-şi însuşească această măsură, în mod senzorial, pe bază de cîntece adecvate.

Conştientizarea se realizează pe baza deprinderilor formate utilizînd un fragment dintr-un cîntec sau chiar un cîntec întreg.

"PRIMAVARA"

=====

P.D.

Pri-mă-va-ră, pri-mă-va-ră Ne-ai a-dus căi-du-ră-n țară
Iar în zi-ua di-mi-ne-ții Ne-ai a-dus se-ni-nul vie-ții
Dra-gă, pri-mă-va-ră, dra-gă, Ne-ai cu-prins a-zi-ța-ra-n-trea-gă
Nu-mai flori scâl-da-te-n ro-uă Ră-să-rit de via-ță no-uă.

TARĂ SCUMPĂ

D.G. Kiriac

Ța-ră scum-pă, te iu-bim, Pen-tru ti-ne
Ța-ră scum-pă, să tră-iești, Tot mai mîn-dră
noi mun-cim, Tot mai muli să con-stru-im.
să-n-flo-rești, Ca o zî-nă din po-vesti.

Cîntînd acest cîntec, constatăm că accentul cade din patru în patru silabe, din patru în patru timpi. Datorită căderii accentelor din patru în patru silabe, duratele de un timp se grupează câte patru, prima durată, primul timp dintr-un grup fiind totdeauna accentuată.

Definiția măsurii de patru timpi.

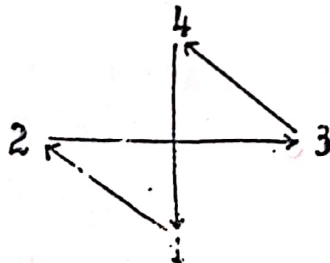
Grupul de patru sunete de câte un timp din care primul este accentuat, iar celelalte trei sînt neaccentuate, se numește măsură de patru timpi.

Măsura de patru pătrimi se indică prin cifra 4 pusă la începutul cîntecului după cheia sol.

Măsura de patru pătrimi se tacează astfel:

Timpul întâi, de sus în jos, timpul doi, spre piept-înimă, timpul trei, lateral-dreapta și timpul patru, în sus.

În măsura de patru pătrimi, pe lină duratele de note învățate pînă acum, înțeleg durata de patru timpi care se numește notă întreagă.

Nota întreagă, de patru timpi are forma unui oval gol.

"PRIMAVARA CIND SOSEȘTE"

=====

Allegretto

p

P. D.

Pri-mă-va-ra cînd so-seș-te, măi, măi, măi,
 Și ză-pa-da se to-peș-te, măi, măi, măi,
 Colț de iar-bă se i-veș-te, măi, măi, măi,
 Mur-gu-ngrajd în-ne-bu-neș-te măi, măi, măi.

CÎNTEC DE PRIMĂVARĂ

vioi

Liviu Comes

1. Iar-nă să te duci cu bi-ne (bătăi din palme)
 Pri-mă-va-ra vi-ne, vi-ne (bătăi din palme)
 Ves-ti-to-rii au so-sit
 În ză-voiu-n-ti-ne-rit. (bătăi din palme)

2. Mult dorită primăvară ||: Sub caisul înflorit
 Ne jucăm din nou pe-afară, Bine, bine ai venit! ||

Alte sarcini.

Problemele muzicale legate de: pauza de pătrime, pauza de optime în măsurile de doi, trei și patru timp, semnul de repetiție, voltele, legato de durată, legato de expresie, coroana, pauza de doime, pauza de notă întreagă, termenii de mișcare, termenii de nuanțe, se însușesc de către elevi treptat, în mod inductiv, datorită activității de cîntare.

În legătură cu respectarea pauzelor, profesorul trebuie să sesizeze că, la unele cîntece, a căror frază se încheie pe timpul întîi, cu un sunet ce durează o pătrime, această durată este forțată, întrucît, în timpul interpretării, elevii în loc de pătrime, intonează pătrime cu punct. Acest fenomen aparține de natura muzicală a subiectului, de auzul echilibrat al individualității elevului, fapt pentru care vom admite încheierea frazei muzicale cu prelungirea ultimei pătrimi cu jumătatea din durată ei, nu vom forța terminarea liniei melodice exact pe pătrime.

Semnele de repetiție, voltele și semnele de legată, se vor învăța pe baza interpretării unor cîntece corespunzătoare.

În locul analizelor prelungite și a teoretizărilor inutile, privitor la o problemă muzicală legată de un singur cîntec, pentru educația muzicală a elevilor este mult mai folositor ca ei să învețe două sau trei cîntece în care se găsește problema muzicală vizată și după interpretarea cîntecelor, pe bază de conversație, elevii descoperă și explică problema muzicală. Astfel elevii explică semnele de repetiție, voltele, semnul legato de prelungire, semnul legato de expresie sau alte probleme muzicale.

De asemeni, pentru însușirea de către elevi a termenilor de mișcare sau a termenilor de nuanțe, profesorul nu va repartiza lecții special pentru asimilarea acestor probleme muzicale.

Se știe că, începînd cu elevii din clasa I, sau chiar copii de la grădiniță, aceștia interpretează cîntecul în diferite nuanțe și în diferite mișcări.

Conștientizarea termenilor respectivi nu este legată de vreo clasă oarecare ci de nivelul de receptare al colectivului de elevi.

Problema fundamentală ce trebuie să fie în preocuparea permanentă, cu mult simț de răspundere și cu o exigență din ce în ce mai sporită, din partea educatorului, este tema - obținerea unei intonații juste și frumoase.

Conștientizînd o intonație justă și frumoasă a cîntecelor, conștientizînd reprezentările sonore ale sunetelor, intelectualizînd asocierile-relațiile dintre înălțimea sunetelor și a intervalelor legate de gama do, eliminînd teoretizarea - noțiunile, definițiile și cunoștințele de bază ale gîndirii muzicale se însușesc de către elevi, treptat, pe baza inducției datorită activității practice de cîntare și interpretare.

CÎNTECUL MĂSURII DE DOI TIMPI

Ana Macarie

2. Un, doi, un, doi,
 Hora mare am format.
 Un, doi, un, doi,
 Și măsura-m învățat.

III. MIJLOACELE SPECIFICE EDUCATIEI MUZICALE IN CLASA A IV-a-

Scopul și sarcinile educației muzicale în clasa a IV-a, se realizează prin aceleași mijloace specifice pe care le-am utilizat în clasa a III-a.

1. Exerciții de cultură vocală.
2. Exerciții de cultură auditivă.
3. Cîntece propriu-zise.
4. Canoane.
5. Cîntece pe două voci.
6. Audiții.

CÎREȘE

Allegro
mf *Elise Popovici*

I-am prop-tit de trunchi o sca-ră Mai u-șoa-ră, să nu-l doa-ră,
Du - pă șa-p-tă și răs-pla-tă, Ne-a-mpi-at co-roa-na toa-tă

Că ci - re-șul, de-și-i pom, Su-fe - ră ca ori-ce om
Cu ci - re-șe dulci și tari. Vreți un fruct? Nu fiți tîl - hari.

De-l lo-vești, de-l je - fu - iești.
Cui aș-teap-tă, stă-ru - ie, Fructul i se dă-ru - ie.

1. Exerciții de cultură vocală.

În clasa a IV-a, exercițiile de cultură vocală se vor realiza la un nivel superior față de nivelul la care au fost executate în clasa a III-a. În cadrul lecției de educație muzicală, la începutul orei, se va urmări realizarea unui singur obiectiv din cele ce urmează : acordaj, omogenizare, emisia sunetelor frumoase, pronunțarea clară și expresivă a cuvintelor, agilitate, maleabilitate, respirație, nuanțe, întinderea vocii. Se pot urmări mai multe obiective cu condiția de a satisface exigența educatorului. Se va evita orice exerciții de cultură vocală realizată în mod formal. În clasa a IV-a, se poate utiliza materialul exemplificat la capitolul "Exerciții de cultură vocală pentru clasa a III-a", sau alt material asemănător, cu condiția de a satisface plăcerea elevilor și exigența profesorului.

Exerciții de agilitate și maleabilitate
Exercițiile se vor repeta de câteva ori, la fiecare repetiție se va cânta mai sus cu un semiton

Ma, ma, ma, ma, ma, Ma, ma, ma, ma, ma, ma,

Mo, mo, mo, mo, mo, Mo, mo, mo, mo, mo, mo,

Mi, mi, mi, mi, mi, Mi, Mi, mi, mi, mi, mi,

Do, do, do, do, do, mi, do, mi, do,

Do, mi, do, mi, do, mi, sol, mi, do.

2. Exerciții de cultură auditivă.

Prin studierea cîntecelor, utilizînd și metoda exercițiilor de cultură auditivă, în clasa a III-a, s-au format și consolidat imaginile sonore ale sunetelor din scara Do natural, s-a realizat asocierea dintre înălțimea sunetului, numele lui, locul pe portativ, intonarea, scrierea și citirea notelor.

În clasa a IV-a, exercițiile de intonație consolidează relațiile dintre sunete și le transformă în reflexe condiționate de solfegiere. Alături de acest obiectiv în clasa a IV-a, exercițiile de cultură auditivă vizează sarcini noi:

- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce do_1 și do_2 ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mici ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mari ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervale de terțe mari ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervale de terțe mici ;
- formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce cele trei intervale ce caracterizează modul: terța, sexta și septima.

În clasa a IV-a, aceste exerciții de cultură auditivă sînt de bază întrucît vizează formarea unor deprinderi legate de structura gamei Do Major, gamă ce se studiază și se însușește în această clasă.

În legătură cu aceste obiective este necesar să precizăm următoarele :

Pentru a forma și consolida deprinderi legate de structura gamei Do Major, nu trebuie să așteptăm pînă ce ajungem cu materia de învățămînt la problemele muzicale vizate. De exemplu, pentru a forma și consolida deprinderea de a percepe, recunoaște și reproduce semitonurile, nu trebuie să așteptăm pînă la lecția cu acest subiect. Formarea acestei deprinderi trebuie să înceapă mult mai devreme, în așa fel

încît, atunci cînd ajungem la acest subiect, deprinderile trebuie să fie bine consolidate și elevii pregătiți pentru a recepta cunoștințe legate de semitonuri.)

Cunoștințele asociate de obișnuința de a percepe, recunoaște și reproduce semitonurile, consolidează în mod temeinic deprinderea respectivă. Cunoștințele pot fi comunicate chiar înainte de a ajunge la planificarea subiectului însă, acest lucru depinde de nivelul de receptare, de nivelul general de pregătire al elevilor.

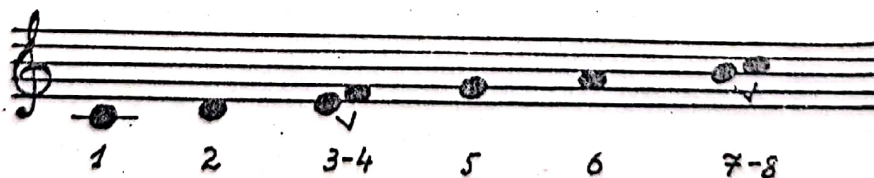
Prin urmare, exercițiile de cultură auditivă, pregătesc și rezolvă în mod practic, însușirea cu anticipație a tuturor problemelor muzicale legate de structura gamei. La momentul oportun sau atunci cînd ajungem la subiectul planificat, cunoștințele se transmit simplu, clar și precis:

- semitonurile se găsesc pe treptele 3-4 și 7-8;
- pe aceste trepte sînt sunetele mi-fa și si-do.

De altfel, cu privire la aceste cunoștințe putem afirma că ele se însușesc de către elevi în mod inductiv. Pentru a asigura acest lucru este necesar ca intuiția auditivă să fie întărită de cea vizuală.

Astfel, în vederea exercițiilor de intonație, permanent, oră de oră, scara gamei Do Major, va fi desenată pe tablă în așa fel, încît, intuiția auditivă să fie întărită de cea vizuală.

Notele sunetelor care formează semitonurile vor fi desenate foarte aproape, iar cifrele de sub ele vor fi unite cu liniuțe, în modul următor :

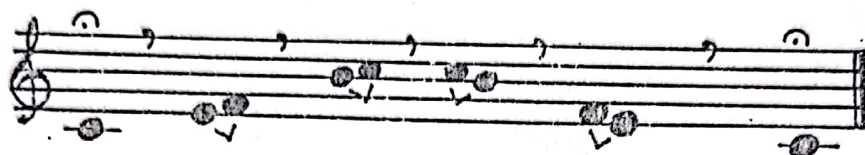

Observînd repetarea intonării de mai multe ori, în urcare a sunetelor mi-fa și si-do, iar în coborîre a sunetelor do-si și fa-mi, elevii rețin aceste sunete alăturate și cifrele de sub ele, 3-4 și 7-8, legate cu liniuță. Semitonurile pot fi intonate și cu cifre.

În momentul când deprinderile de intonare a semitonurilor, sînt consolidate, educatorul inițiază o scurtă conversație:

- Pe ce trepte se găsesc semitonurile ?
- Ce sunete sînt pe aceste trepte ?

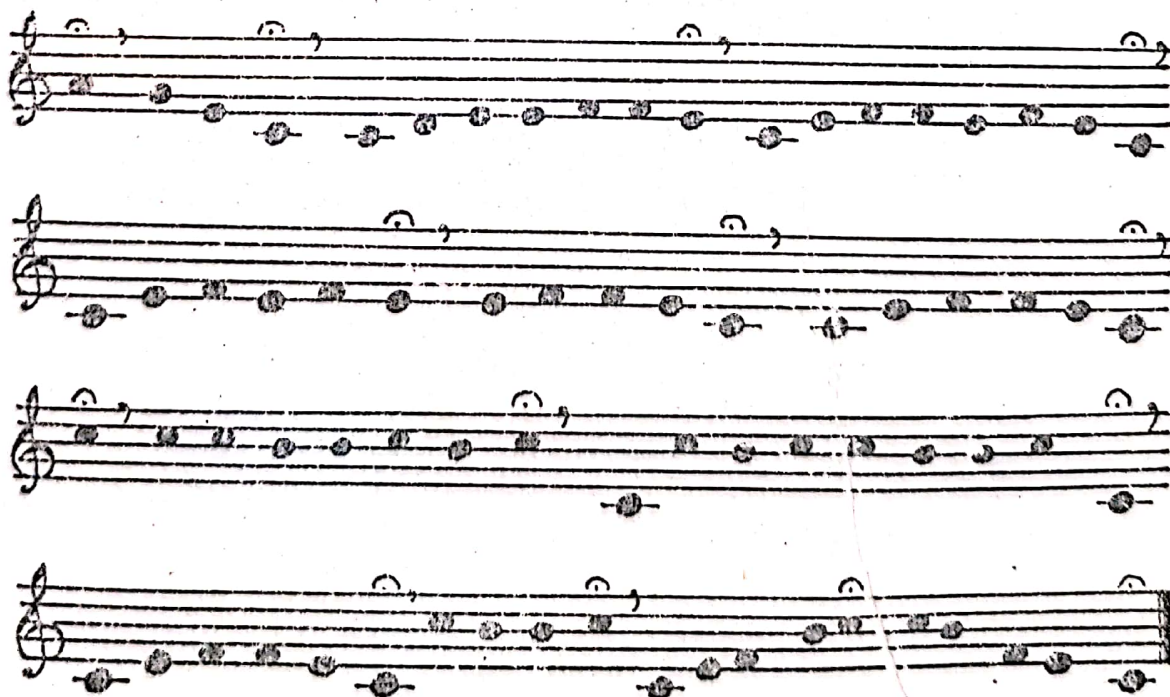
Momentul se încheie cu intonarea semitonurilor.

Dacă în clasa a III-a, lecțiile de educație muzicală se leagă între ele, în mod organic, prin exerciții de intonație ce vizează formarea reprezentărilor sonore și asocierea lor cu numele sunetului și locul lor pe portativ, în ~~clasa a IV-a, în mod obligator~~^{sau această lecție}, legătura dintre lecțiile de educație muzicală se realizează prin exerciții de cultură auditivă ce vizează formarea deprinderii de intonare a intervalelor cuprinse în structura gamei Do Major.

Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce semitonurile.

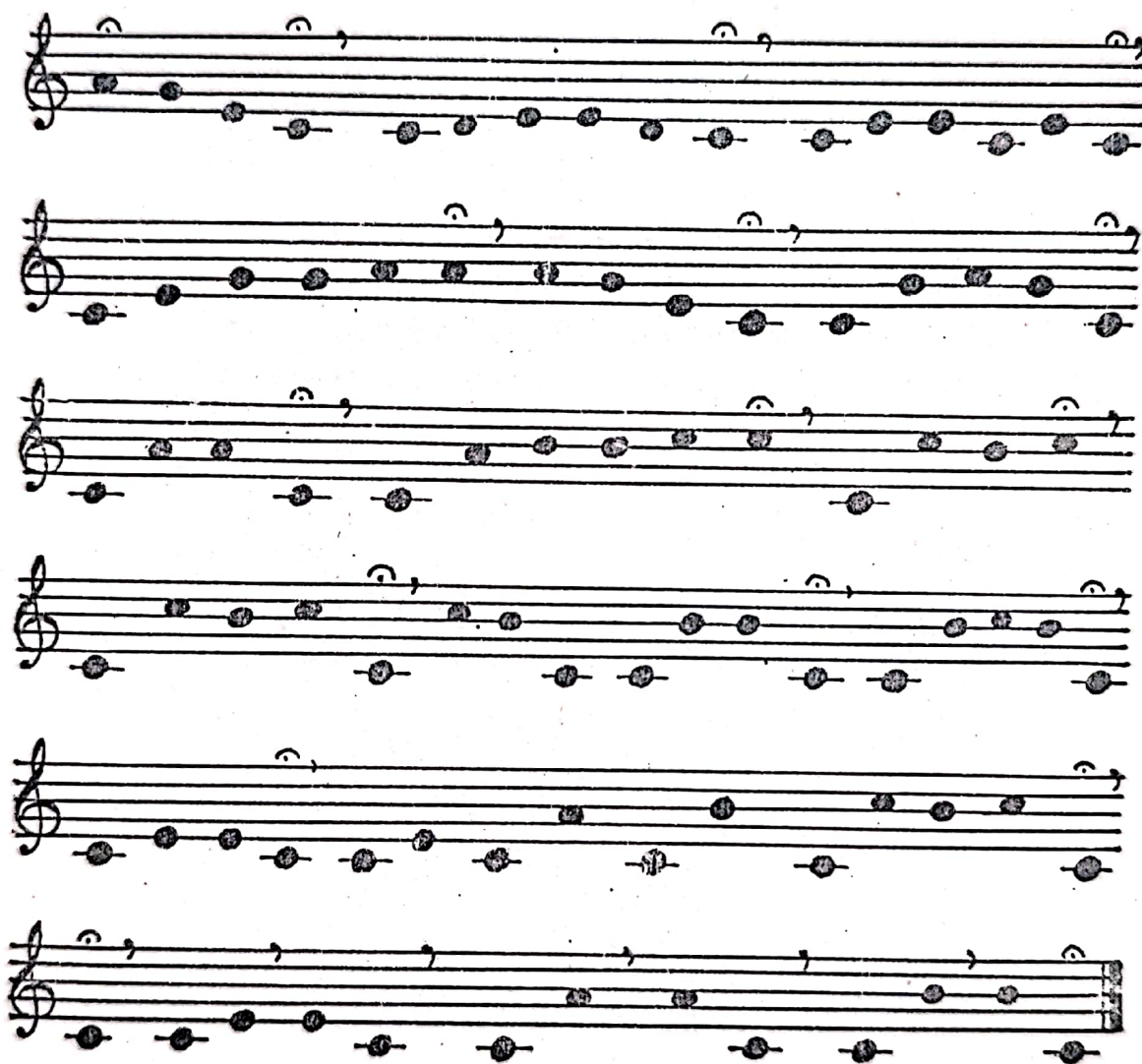
Exercițiu orientativ :

După precizarea și însușirea concluziei, în orele următoare se renunță la exerciții, se repetă doar concluzia.

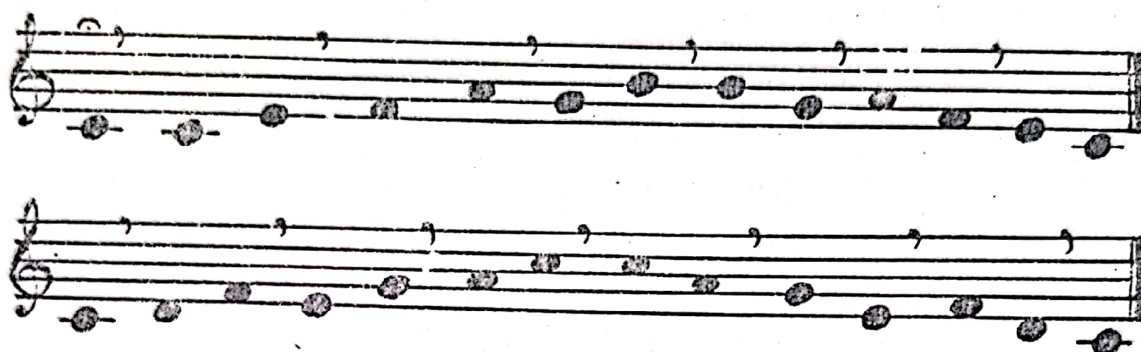
Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce terța, sexta și septima tonice.

Exercițiu orientativ :

După precizarea concluziei, în orele următoare nu se mai fac exerciții, se repetă doar concluzia.

După ce elevii și-au însușit și consolidat deprinderea de intonare a semitonurilor, în urcare și coborîre, a terței, sextei și septimei, se continuă cu formarea deprinderii de a intona terța mare și terța mică.

3. Cîntecul

În mod permanent și în orice moment al lecției, nu trebuie să uităm că, mijlocul cel mai de seamă prin care se înfăptuiește educația muzicală a elevilor, este cîntecul.

Pentru a fi ușor însușite de către elevi, cîntecele trebuie să fie interpretate model de către educator, cu multă sensibilitate, ca să-i emoționeze pe copii și să constituie un prilej de a le forma puternice și durabile sentimente estetice.

După însușirea cîntecului de către elevi, acesta va fi interpretat cu participarea tuturor copiilor, pentru a le trezi și a le dezvolta în sufletul lor stări emoționale, a le dezvolta sensibilitatea muzicală și receptivitatea artistică.

Toste cîntecele prevăzute în manual se vor repartiza pe ore, iar în cadrul lecției, ele se vor intona atît pe note cît și pe cuvinte. Cele mai frumoase cîntece se vor înscrie în repertoriul permanent al clasei, și, la alegere, ele se vor interpreta cu ocazia încheierii lecției de educație muzicală.

4. Canonul

Alături de cîntecul propriu-zis, în vederea formării și dezvoltării auzului melodic, armonic și polifonic, o însemnătate deosebită o are canonul. Dezvoltarea auzului melodic, armonic și polifonic începe în clasa întâi, continuă în clasa a doua și a treia prin activitatea de acompaniere a cîntecelor cu ciocănitul în bancă, bătut din palme, marsul metric ritmic și chiar utilizarea unor instrumente de percuție.

Nu susținem că acompanierea unor melodii prin metrul sau ritmul lor, pot servi ca exemple de armonie sau polifonie, însă, prin asemenea activități ce scot în evidență elementele metrice și ritmice pe care se brodează melodia se începe adevărata dezvoltare a auzului armonic și polifonic.

În clasa a III-a, acompanierea melodiilor continuă cu sunetul cîmpeiului, isonul sau punctul de orgă și cîntarea în dialog.

Însă, activitatea de seamă prin care se dezvoltă auzul armonic și polifonic al elevilor este cîntarea în canon.

La interpretarea unui canon, vom fi atenți ca vocile celor două grupe de elevi să aibă aceeași intensitate pentru a nu se acoperi una pe alta. Vom folosi cîntarea în piano în așa fel, încît, toți elevii, pe lîngă vocea lor, să audă și vocea de la grupul al doilea.

Pe lîngă canoanele aranjate pentru două grupe de elevi, în clasa a IV-a, se vor aborda și interpreta canoane aranjate pentru trei grupe de elevi.

5. Cîntecul pe două voci

Elevii din clasa a IV-a, se pot organiza în colective de cor pe două voci egale. Gruparea elevilor pe două voci egale se va realiza în funcție de timbrul și întinderea vocilor. În privința timbrului, vocile de copii pot fi divizate în două categorii: voci cu timbru deschis, cristalin, plin de gingășie, clare, luminoase și voci cu timbru mai închis, rotunjit și mai bogate în vibrații. Se înțelege că, la vocea întâi, vor fi repartizați elevii din prima categorie, iar la vocea a doua cei din categoria a doua.

În privința ambitusului, vocile de copii au în general o întindere ce nu depășește decima do 1 - mi 2. Ambitusul fiecărei voci are trei registre: registrul grav, registrul mediu și registrul acut. Sunetele din registrul mediu se cîntă natural și fără efort.

Diapazonul vocii I :

Diapazonul vocii a II-a :

Elevii care intonează corect și fără efort sunete acute vor fi repartizați la vocea întâi, iar cei care intonează corect și natural sunete grave vor fi repartizați la vocea a doua.

Menționăm, că la repartizarea elevilor pentru vocea a doua vom ține cont și de muzicalitatea lor, întrucât melodia acestei voci, uneori, prezintă dificultăți ce nu pot fi rezolvate decât de elevi cu auz muzical foarte bun.

Repertoriul corului poate fi studiat la toate clasele paralele și din cei mai muzicali elevi se poate forma corul reprezentativ al școlii.

6. Auditia muzicală

Prin audierea pieselor muzicale, prevăzute în programa analitică elevii își dezvoltă interesul pentru muzică, sentimentul de dragoste pentru această artă, simțul și gustul estetic muzical, își formează și își consolidează deprinderile de a asculta, recepta și înțelege conținutul muzicii, își formează și își dezvoltă capacitatea de concentrare și receptare a mesajului muzical.

Pentru înțelegerea conținutului literar și muzical al pieselor audiate, este necesar să se facă o pregătire în care să se analizeze ideile literare principale și frazele muzicale specifice prin care sînt redată mai plastic imaginile artistice. Momentul pregătitor are o mare importanță în ceea ce privește provocarea curiozității și interesului elevilor pe de o parte, iar pe de altă parte, prilejuiește înțelegerea conținutului de idei și sentimente exprimate prin sinteza din text și melodie.

Poate că, este bine, ca în timpul audierii, să nu intervenim cu nimic, să-i lăsăm pe copii să savureze frumosul muzicii.

După audiere este necesar să se provoace o conversație asupra conținutului piesei ascultate, cînd elevii au posibilitatea să-și exprime satisfacția lor pentru frumosul din muzică.

La cerere, piesa poate fi audiată de mai multe ori. Piesa poate fi recunoscută sau chiar fredonată.

IV. TIPURI DE LECTII

=====

Combinarea diversificată a mijloacelor specifice prin care se realizează educația muzicală - cîntecul, cano-nul, cîntecul pe două voci, audierea a dat naștere la diferi-te tipuri de lecții :

1. Lecția în care se învață unul sau mai multe cîntece și o problemă muzicală.

2. Lecția în care se învață un canon (un cîntec pe două voci) sau mai multe cîntece la unison, și o proble-mă muzicală.

3. Lecția în care se învață un canon (un cîntec pe două voci) sau mai multe cîntece la unison, pe baza pro-blemei muzicale însușită în ora precedentă.

4. Lecția în care se verifică un canon (un cînte pe două voci) sau mai multe cîntece la unison și problema muzicală învățată în ora precedentă, învățîndu-se alt canon, (alt cîntec pe două voci) sau alte cîntece propriu zise și altă problemă muzicală.

5. Lecția în care se verifică cîntecele propriu-zise (canonul, cîntecul pe două voci) învățate în ora pre-cedentă, se învață alte cîntece (alt canon, alt cîntec pe două voci) și altă problemă muzicală, realizîndu-se și conso-lidarea acestora în aceeași oră.

6. Lecția în care se verifică cîntecele propriu zise (canonul, cîntecul pe două voci) și problema muzicală învățată în ora precedentă, se învață alte cîntece propriu zise și altă problemă muzicală după care urmează audiere.

7. Lecția în care se recapitulează unele cîntece propriu zise, canoane, cîntece pe două voci și unele probleme muzicale, pentru consolidarea lor și aprecierea elevilor.

V. ACTIVITĂȚILE DIDACTICE DIN CADRUL UNEI
=====

LECTII DE EDUCATIE MUZICALA.
=====

Activitățile didactice din cadrul unei lecții de educație muzicală, în general sînt aceleași ca și cele utilizate în clasa a III-a.

1. Organizarea clasei pentru lucru.
2. Verificarea cîntecelor propriu zise (canonului sau a cîntecului pe două voci) învățate în ora precedentă.
3. Pregătirea bazelor apercceptive pentru lecția nouă.
4. Descoperirea problemei muzicale ce urmează a s studia. .
5. Invățarea cîntecului propriu zis (canonului sa a cîntecului pe două voci).
6. Fixarea cunoștințelor, consolidarea cîntecului propriu zis (canonului sau a cîntecului pe două voci) și a problemei muzicale.
7. Stabilirea temelor pentru acasă.

SCOALA
CLASA A IV-A
DATA

OBIECTUL : MUZICA
PROFESOR :

PLAN DE LECTIE
=====

Subiectul lecției : Cîntecul
"Tara noastră o iubim"
Semitonurile
Terța, sexta, septima

Scopul lecției : Invățarea cîntecului "Tara
noastră o iubim".
Consolidarea intonării semi-
tonurilor.
Consolidarea intonării inter-
valelor de terță, sextă și sep-
timă formate pe tonică.

Tipul lecției : Consolidarea cîntecului
"Avionul" de Petre Tipordei.
Consolidarea deprinderii de
intonare a intervalelor de
semitonuri și a celor trei
intervale ce caracterizează
modul major.

Desfășurarea lecției

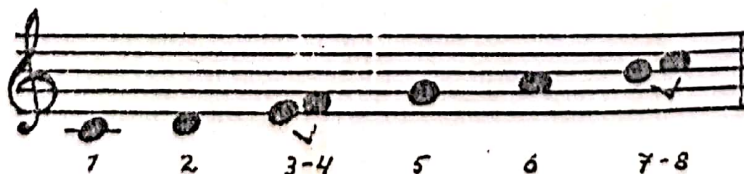
I. Pregătirea clasei pentru lucru.

1. Aspect organizatoric : curățenie, ordine, dis-
ciplină, notarea absențelor, aerisirea sălii de clasă.

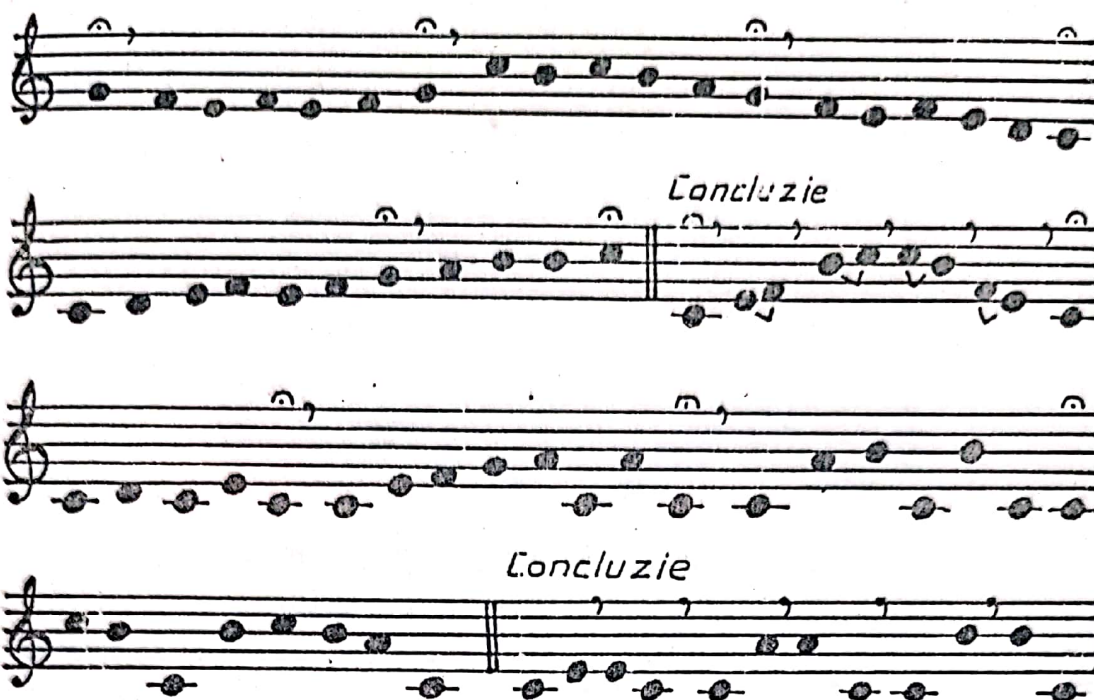
2. Aspect muzical :

a) Cultură muzicală: exerciții de intonație
pe scărița gamei Do Major.

Scărița este desenată pe tablă.

Exercițiu orientativ

II. Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor muzicale însușite în lecția precedentă.

- a) Verificarea temelor scrise acasă.
- b) Verificarea cîntecului "Avionul" de Petre

Tipordei.

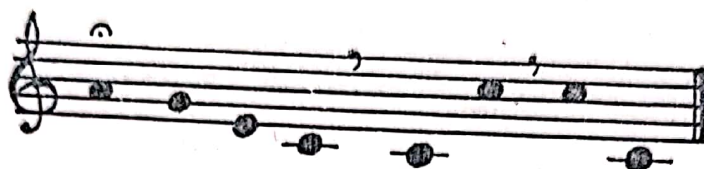
Solfegierea în mod colectiv.

Solfegierea în mod individual. Fiecare elev trebuie să solfegieze cîte un rînd melodic. Profesorul se deplasează pe rînd la fiecare elev și supraveghează dacă, cu degetul de la mîna stîngă se urmăresc notele, iar cu mîna dreaptă se tactează măsura. Toți ceilalți elevi tactează măsura și intonează în gînd sau fredonează ușor de tot ceea ce se solfegiază. În momentul verificării deprinderilor de solfegiere, activitatea din clasă se aseamănă cu activitatea dintr-un laborator unde fiecare elev este interesat să-și însușească, cît mai corect, alfabetul scris-cititului muzical.

După ce fiecare elev a solfegiat cîte un rînd melodic, fiind supravegheat de profesor, momentul se încheie cu solfegierea colectivă și intonarea cîntecului pe cuvinte. Interpretarea cîntecului pe cuvinte trebuie să satisfacă exigența profesorului.

c) Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor legate de intervalele ce aparțin de structura gamei Do Major.

- În ce gamă este cântecul "Avionul" ?
- De ce gama se numește Do ?
- Intonarea tonicelor.

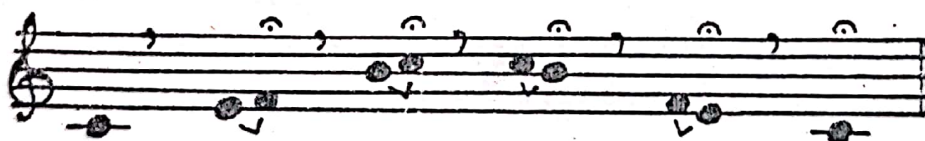
- De ce gama se numește majoră ?
- Gama este majoră din două motive : terța, sexta și septima tonicei sînt majore și semitonurile sînt între treptele 3-4 și 7-8.

- Intonarea terței, sextei și a septimei :

- Ce sunete sînt pe treptele 3-4 și 7-8 ?
- Intonarea semitonurilor.

164

- Intonarea gamei.
- Intonarea arpegiului.

Copii, închideți cărțile și scoateți caietele de muzică - mașlatoare.

III. Studierea cântecului "Tara noastră o iubim".

Astăzi învățăm cântecul "Tara noastră o iubim".

(titlul cântecului se scrie pe tablă).

- Intonare model a cântecului pe cuvinte, o singură strofă.

- Intonare model a primului rînd melodic.

- Elevii repetă pe cuvinte primul rînd melodic.

După ce elevii au învățat primul rînd melodic pe cuvinte, profesorul atenționează colectivul de elevi astfel: Repetăm fragmentul pe cuvinte, eu voi indica notele acestei melodii pe scărița de pe tablă, iar voi să fiți atenți, ca în loc de cuvinte, să puteți cînta melodia pe note.

Fragmentul se repetă, elevii intonează pe cuvinte iar profesorul, indică notele pe scăriță.

- Un elev să intoneze melodia pe note.

- Intonarea melodiei pe note se repetă de întregul colectiv.

- Un elev scrie la tablă notele melodiei, iar ceilalți elevi scriu pe caiete. Elevul care scrie la tablă vorbește și pronunță numele sunetului și valoarea lui, astfel: timpul întâi, do, pătrime, timpul doi, si la, optimi, timpul trei, sol pătrime și timpul patru tot sol pătrime, bara de măsură.

Elevul care scrie la tablă trebuie să pronunțe tare aceste noțiuni ca să fie auzite de toți elevii din clasă și să scrie deodată cu el.

Elevul care a scris la tablă, intonează ceea ce a scris, indicînd notele cu degetul de la mîna stîngă, iar cu dreapta tacează măsura. Fragmentul se repetă de toată clasa.

Scrierea fragmentului următor.

Copii, intonăm pe note fragmentul întâi, iar mai departe, fragmentul al doilea îl cîntăm pe cuvinte :

do si la sol/sol do si la sol Pen-tru ea vo- i-oși mun-cim

Cîntăm numai fragmentul al doilea.

După ce elevii și-au însușit corect și fragmentul al doilea, în continuare se procedează ca la fragmentul întâi: elevii intonează pe cuvinte, profesorul arată notele, un elev intonează pe note, fragmentul se repetă de toată clasa, se scrie la tablă ș.a.m.d.

În continuare cîntecul se studiază de pe manual.

Copii, deschideți cărțile să intonăm acest cîntec din manual.

- Individual, intonare pe note, la prima vedere.
- Intonare pe cuvinte în mod colectiv.

IV. Consolidarea deprinderii de a intona semitonurile, terța, sexta și septima tonice.

- În ce gamă este cîntecul "Țara noastră o iubim"?
- De ce gamă se numește do ?
- Intonarea tonicelor ;
- De ce gama este majoră ?
- Intonarea terței, sextei și a septimei.
- Intonarea semitonurilor.
- Intonarea gamei.
- Intonarea arpeggiului.

V. Consolidarea deprinderii de a intona cîntecul atît pe note cît și pe cuvinte.

- Intonarea cîntecului pe note.
- Intonarea cîntecului pe cuvinte.

VI. De învățat cîntecul pe note și pe cuvinte.

De scris cîntecul pe curat - numai notele, fără text.

. /// .

D.ETAPA STUDIERII CINTECULUI PE BAZA SOLFEGIULUI.

Clasele V-VIII, gimnaziu.

EDUCATIA MUZICALA IN ETAPA STUDIERII CINTECULUI
PE BAZA CINTARII PE NOTE

I.-SCOPUL EDUCATIEI MUZICALE IN ETAPA CIND ELEVII
STUDIAZA CINTECHELE PE BAZA CINTARII PE NOTE.

II.-SARCINILE EDUCATIEI MUZICALE IN ACEASTA ETAPA

III.-MIJLOACELE PRIN CARE SE REALIZEAZA EDUCATIA MUZICA
LA CLASELE V - VIII:

A.-EXERCITIUL DE CULTURA VOCALA;

B.-EXERCITIUL DE CULTURA AUDITIVA;

C.-CINTAREA PE NOTE ;

D.-CINTECUL PROPRIU-ZIS;

E.-CANONUL ;

F.-CINTECUL PE DOUA SI TREI VOCI ;

G.-AUDITIA MUZICALA ;

H.-CORUL SCOLII ;

I.-ORCHESTRA SCOLII.

IV.-TIPURI DE LECTII

V.-STRUCTURA METODICA A LECTIILOR DE EDUCATIE MUZICALA

VI.-ACTIVITATILE DIDACTICE DIN CADRUL UNEI LECTII DE
EDUCATIE MUZICALA .

VII.-PLAN DE LECTIE.

Etapa educației muzicale când elevii studiază cîntecele pe baza cîntării pe note

I. Scopul educației muzicale în etapa când elevii studiază cîntecele pe baza cîntării pe note.

Scopul fundamental al educației în școală este de a dezvolta multilateral personalitatea elevului pentru a se încadra activ și conștient în amplul proces de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Muzica, alături de celelalte obiecte de învățămînt, contribuie la educația multilaterală și la cea estetică a elevilor.

Educația muzicală-estetică a elevilor se realizează prin următoarele obiective specifice:

- cultivarea emoțiilor artistice (vezi pag.¹⁹..)
- dezvoltarea dragostei și interesului pentru muzică (vezi pag.¹⁹..)
- educarea simțului și gustului estetic muzical (vezi pag.²⁰..)
- dezvoltarea auzului muzical (vezi pag.²¹..)
- dezvoltarea vocii elevilor (vezi pag.²²..)
- consolidarea deprinderilor de a cînta pe note;
- conștientizarea problemelor teoretice necesare înțelegerii muzicii;
- studierea și audierea tuturor cîntecelor și pieselor muzicale prevăzute în programa analitică a acestor clase.

II. Sarcinile educației muzicale în această etapă:

Obiectivele prevăzute la capit." Scopul educației muzicale devin sarcini cu caracter obligator. Deoarece o parte din aceste sarcini sînt comune și altor etape de educație muzicală, în continuare ne vom referi la sarcinile specifice acestei etape.

În această etapă deosebim sarcini specifice legate de melodie, ritm și cele legate de consolidarea deprinderii de a cînta pe note.

Menționăm și cu această ocazie că, sarcinile legate de melodie, în comparație cu cele de ritm sînt mult mai importante pentru educația muzicală. În cazul cînd o parte din aceste sarcini s-au realizat în clasa a IV-a, în clasele următoare activitatea va decurge normal. Însă, cînd în cls. a IV-a, elevii nu au urmat cursurile unei educații muzicale sistematice și nu și-au însușit deprinderi cu privire la intonarea sunetelor și a

intervalelor ce stau la baza structurii gamei Do, în clasa a V-a, mai întâi vom forma și consolida aceste deprinderi. După formarea și consolidarea deprinderilor cu privire la structura gamei Do, se va trece la formarea altor deprinderi. Și în aceste clase, deprinderile se formează și se consolidează prin cîntece și exerciții de cultură auditivă.

Pentru clasa a V-a, deprinderile noi sînt legate de structura gamei la minor. (vezi pag.²⁵⁴.) Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce gama la minor natural, armonic și melodic, intervalele de terță, sextă, septimă și semitonurile din toate formele gamei minore.

În clasele următoare, deprinderile legate de structura gamei Do major și la minor, temeinic consolidate, se transpun la înălțimea gamelor Sol major-mi minor; Fa major-re minor și la înălțimea altor game prevăzute în programa analitică. Intervalele prevăzute pentru a fi studiate în aceste clase se însușesc așa după cum au fost însușite intervalele din gama Do major prevăzute pentru clasa a IV-a.

După consolidarea deprinderilor practice de intonare urmează conștientizarea intervalelor și recunoașterea lor din cîntece. Sunetele din ocatava a doua și cele din octava mică se însușesc pe bază de cîntece. Deprinderile ritmice privitoare la : măsuri, semnul legato, valori, note cu punct, formule ritmice cu șaisprezecimi, acestea se însușesc de către elevi în mod inductiv datorită activității de intonare și cîntare. Pentru însușirea sincopelor și contratimpului se fac exerciții speciale de ritmare pe gamă sau arpeggiu.

III. Mijloacele prin care se realizează educația muzicală la clasele V-VIII.

- A. Exercițiul de cultură vocală;
- B. Exercițiul de cultură auditivă;
- C. Cîntarea pe note;
- D. Cîntecul propriu-zis;
- E. Canonul;
- F. Cîntecul pe două și trei voci;
- G. Audiția;
- H. Corul școlii;
- I. Orchestra școlii.

A. Exercițiul de cultură vocală

Exercițiul de cultură vocală are ca scop general dezvoltarea vocii elevilor. Dar, pe lângă acest scop general, care se realizează într-o perioadă mai îndelungată, fiecare exercițiu de cultură vocală, are și un scop special care se realizează în momentul efectuării exercițiului respectiv. Astfel, prin exerciții speciale de cultură vocală se realizează următoarele obiective: respirație, acordare, omogenizare, întindere, emisie, dicție, suplete, agilitate, maleabilitate.

Exercițiile de cultură vocală exemplificate în continuare, le considerăm orientative deoarece profesorul are posibilitate să elaboreze și să experimenteze și alte exerciții cu condiția de a corespunde nivelului de realizare al clasei la care se desfășoară exercițiul.

A. EXERCITII DE CULTURĂ VOCALĂ

a. Exerciții de respirație, acordare și omogenizare

inspirație expirație

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma,

Ma —, ma —, ma —, ma,

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma,

Ma —, Ma —, Ma —, Ma.

A. EXERCIȚII DE CULTURĂ VOCALĂ

a. Exerciții de respirație, acordare și omogenizare
inspirație expirație

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma.
Mo, mo, mo, mo, mo, mo, mo.

Da, da, da, da, da, da, da.
De, de, de, de, de, de, de.
Di, di, di, di, di, di, di.
Do, do, do, do, do, do, do.
Du, du, du, du, du, du, du.

Ma, ma, ma, ma, me, me, me, me, mi, mi, mi, mi, mo, mo, mo, mo, mu, mu, mu, mu.

Ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta.
Te, te, te, te, te, te, te.
Ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti.
To, to, to, to, to, to, to.
Tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu.

Na, Na, Na, Na, ne, ne, ne, ne, ni, ni, ni, ni, no, no, no, no, nu, nu, nu, nu.

Ra, ra, ra, ra, ra, ra, ra.
Re, re, re, re, re, re, re.
Ri, ri, ri, ri, ri, ri, ri.
Ro, ro, ro, ro, ro, ro, ro.
Ru, ru, ru, ru, ru, ru, ru.

6. Exerciții de întindere, emisie și dicție

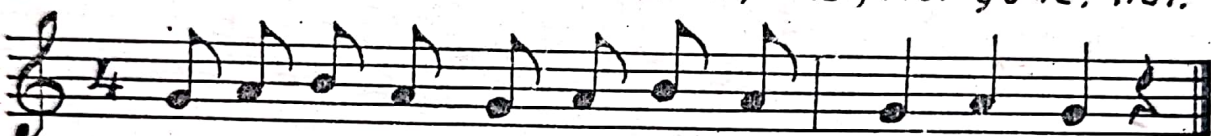
Fiecare exercițiu se va intona de mai multe ori, de fiecare dată mai sus cu un semiton

Ma, me, mi, mo, ma, ma, ma,	Ma . . .	ma . . .
Ta, te, ti, to, ta, ta, ta,	Ta . . .	ta . . .
Da, de, di, do, da, da, da,	Da . . .	da . . .
Ra, re, ri, ro, ra, ra, ra,	Ra . . .	ra . . .
Na, ne, ni, no, na, na, na,	Na . . .	na . . .

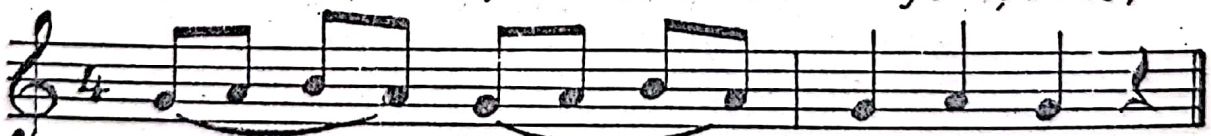
Pri - mă - va - ră , pri - mă - va - ră ,	vi - no - n ca - sa mea ,
Mă - ră - ci - ne, mă - ră - ci - ne,	nu mă în - fe - pa ,
Cu - cu - le cu pa - nă su - ră ,	cu - cu, cu - cu - le ,
Foa - ie ver - de pă - pă - di - e ,	hai, mur - gu - le, hai,
Hai, cu nei - ca - n hai - du - ci - e ,	hai, mur - gu - le, hai.

Tran - da - fir în cor - nu me - sii ,	o , of , of ,
Cum mai plîng o - chii mi - re - sii ,	of , of , of ,
Cîn - tă cu - cu sus pe vi - e ,	măi, măi, măi,
Cîn - te, cî - nă mi - e ,	măi, măi, măi,
Crești pă - du - re și te - n - dea - să ,	na, na, na,

Ma, me, ma, me,	ma, me, ma,
La, le, la, le,	la, le, la,
Na, ne, na, ne,	na, ne, na,
Co - dru - le, co -	dru - țu - le,
Le mai faci dră -	gu - țu - le,

Na . . .	ni . . .	na - ni, na,
Ra . . .	ri . . .	ra, ri, ra,
Ma . . .	mi . . .	ma, mi, ma,
Di . . .	di . . .	di, di, di,
Hai . . .	hai . . .	co - lo sus

Ma . . .	Ma . . .
Da . . .	Da . . .

Ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta,
Te, te, te, te, te, te, te, te, te, te, te, te, te, te, te, te,
Ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti,
To, to, to, to, to, to, to, to, to, to, to, to, to, to, to, to,
Tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu,

[illegible]

Na,	na,	na,	na,	na,
Ne,	ne,	ne,	ne,	ne,
Ni,	ni,	ni,	ni,	ni,
No,	no,	no,	no,	no,
Nu	nu,	nu,	nu,	nu,

Ma	Ma	Ma
Me	Me	Me
Mi	Mi	Mi
Mo	Mo	Mo
MU	MU	MU

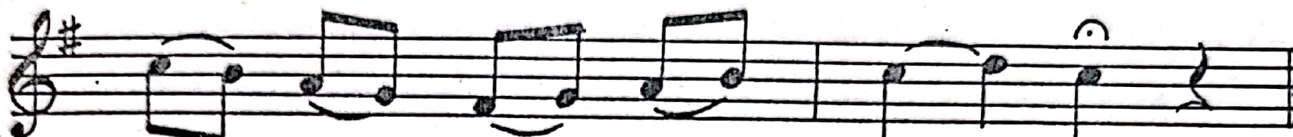
[illegible]

Ma
Me

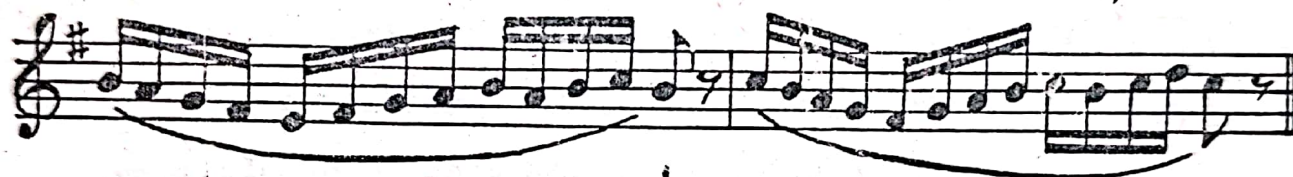
e. Exerciții de întindere, acordaj, omogenizare, suplețe, agilitate și mobilitate

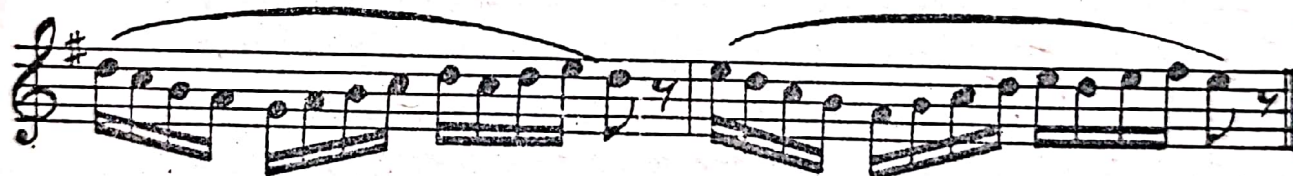
Na , na, na, na, na , na,
Ne - ghi - ni - ță , nea - gră ,
Mai în sus la mun - te,

Na , na , na , na , na , na,
Ne - ghi - ni - ță , nea - gră ,
Mai în sus la mun - te,

Ma Ma
Mi Mi
Du Du

Ma Ma
Mi Mi
Du Du

Da , l'a, da, da, da, da, Da, da, da, da, da, da,
Mo, llo, mo, mo, mo, mo, Mo. mo, mo, mo, mo, mo,
Du, du, du, du, du, du, DU, du, du, du, du, du,

Ma, ma, ma ma.
Du : du : du du.
Ti : ti : ti ti.

B. Exerciții de cultură auditivă

Prin exerciții de cultură auditivă, înțelegem activitatea de intonare a sunetelor și intervalelor ce formează structura unei game sau a unui mod. Exercițiile de intonație au ca scop principal dezvoltarea auzului muzical. Dezvoltarea acestui simț începe odată cu formarea imaginilor sonore ale sunetelor naturale din gama Do major și la minor. Prin exerciții de intonație imaginile concret senzoriale ale sunetelor, sau reprezentărilor sonore, ce stau la baza gândirii muzicale, se asociază cu numele și locul lor pe portativ. Asocierea dintre înălțimea sunetului, numele lui și locul pe portativ, se sudează prin exerciții de cultură auditivă- exerciții de intonație.

Efectuarea în mod succesiv și sistematic a unui program de exerciții cu sunete și intervale ce formează structura unei game, are rol hotărâtor în formarea deprinderii de a cânta pe note.

Deprinderea de intonare a sunetelor și intervalelor ce formează structura gamei, trebuie formată din timp, chiar de la începutul anului școlar, iar intelectualizarea cunoștințelor legate de sunetele și intervalele respective se realizează în momentul când obișnuințele sînt temeinic consolidate. Unii profesori întonează pentru prima dată semitonurile în ora cînd au fost planificate după planul calendaristic. În ora viitoare le repetă și trece la altă problemă muzicală. În felul acesta elevii n-au beneficiat de timp pentru formarea deprinderii practice de intonare iar cunoștințele fără deprinderi nici nu pot fi fixate și chiar dacă se fixează ele nu au nici o valoare fără deprinderea respectivă. Aplicarea programei analitice în felul acesta, mecanic, funcționărește, duce la lipsa de rezultate. Prevederile programei analitice nu trebuie înțelese rigid, mărginindu-ne la probleme teoretice. Educatorul trebuie să mediteze permanent la formarea deprinderilor practice de intonare întrucît acestea formează bază aprehensivă în însușirea scris-cititului muzical, prin deprinderi se realizează scopul fundamental al educației muzicale în școală. Pentru aceasta, lecțiile de educație muzicală vor fi legate între ele cu

exerciții, eșalonate pe obiective, care se vor efectua, cu exigență și mult simț de răspundere, la începutul fiecărei ore, atât colectiv cât și individual. După ce se consolidează obiectivele legate de gama Do major și la minor, în continuare, acestea se transpun cu cea mai mare ușurință în toate gamele și modurile prevăzute în programa analitică.

Obiectivele legate de gama Do major se realizează în clasa a IV-a, și se recapitulează în clasa a V-a. În cazul când elevii din clasa a IV-a, nu au urmat cursurile unei educații muzicale sistematice, obiectivele ce urmează, se vor realiza în clasa a V-a:

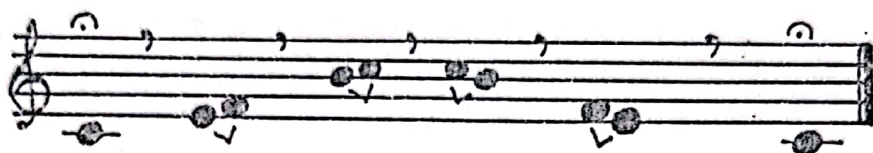
- a. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mari - tonuri;
- b. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mici - semitonuri ;
- c. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de terțe mari - majore;
- d. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de terțe mici - minore;
- e. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele ce caracterizează modul: terța, sexta și septima tonicii;
- f. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalul de octavă-tonicele scării.

Menționăm că ordinea acestor exerciții nu este fixă, rigidă, educatorul poate stabili și altă ordine cu condiția de a nu trece la formarea altei deprinderi pînă nu s-a consolidat și însușit temeinic, deprinderea respectivă cu care a început.

În momentul cînd deprinderile de intonare a semitonurilor, sînt consolidate, educatorul inițiază o scurtă conversație:

- Pe ce trepte se găsesc semitonurile ?
- Ce sunete sînt pe aceste trepte ?

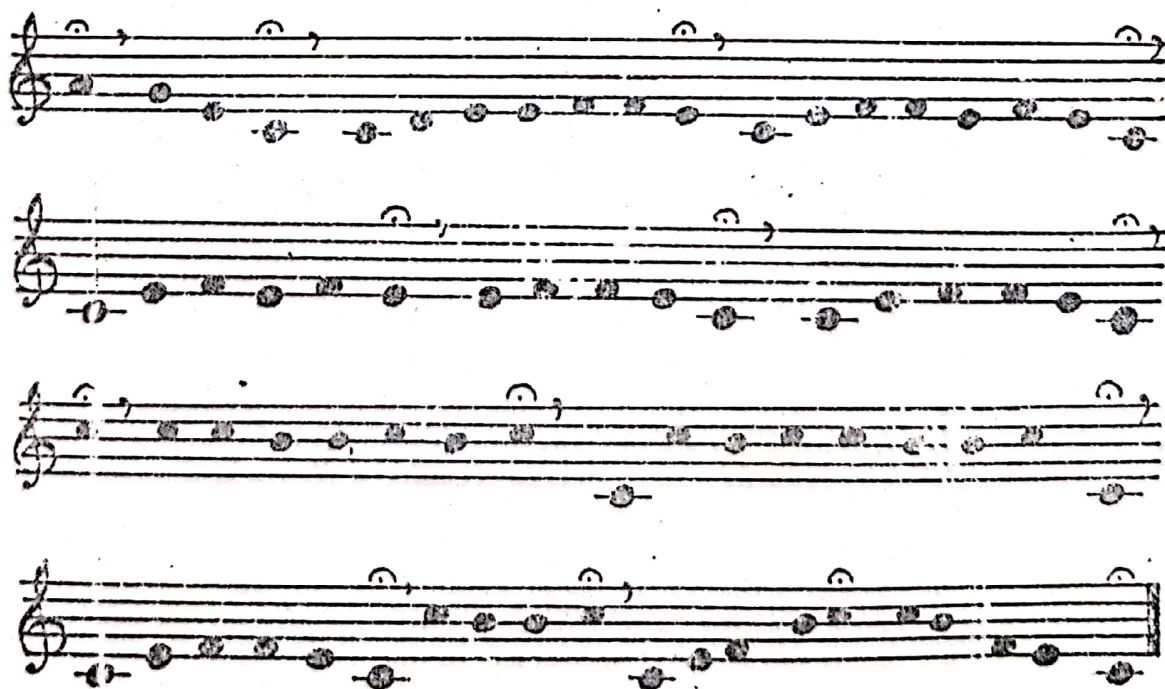
Momentul se încheie cu intonarea semitonurilor.

Dacă în clasă a III-a, lecțiile de educație muzicală se leagă între ele, în mod organic, prin exerciții de intonație ce vizează formarea reprezentărilor sonore și asocierea lor cu numele sunetului și locul lor pe portativ, în clasă a IV-a, în mod obligator, legătura dintre lecțiile de educație muzicală se realizează prin exerciții de cultură auditivă ce vizează formarea deprinderii de intonare a intervalelor cuprinse în structura gamei Do Major.

Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce semitonurile.

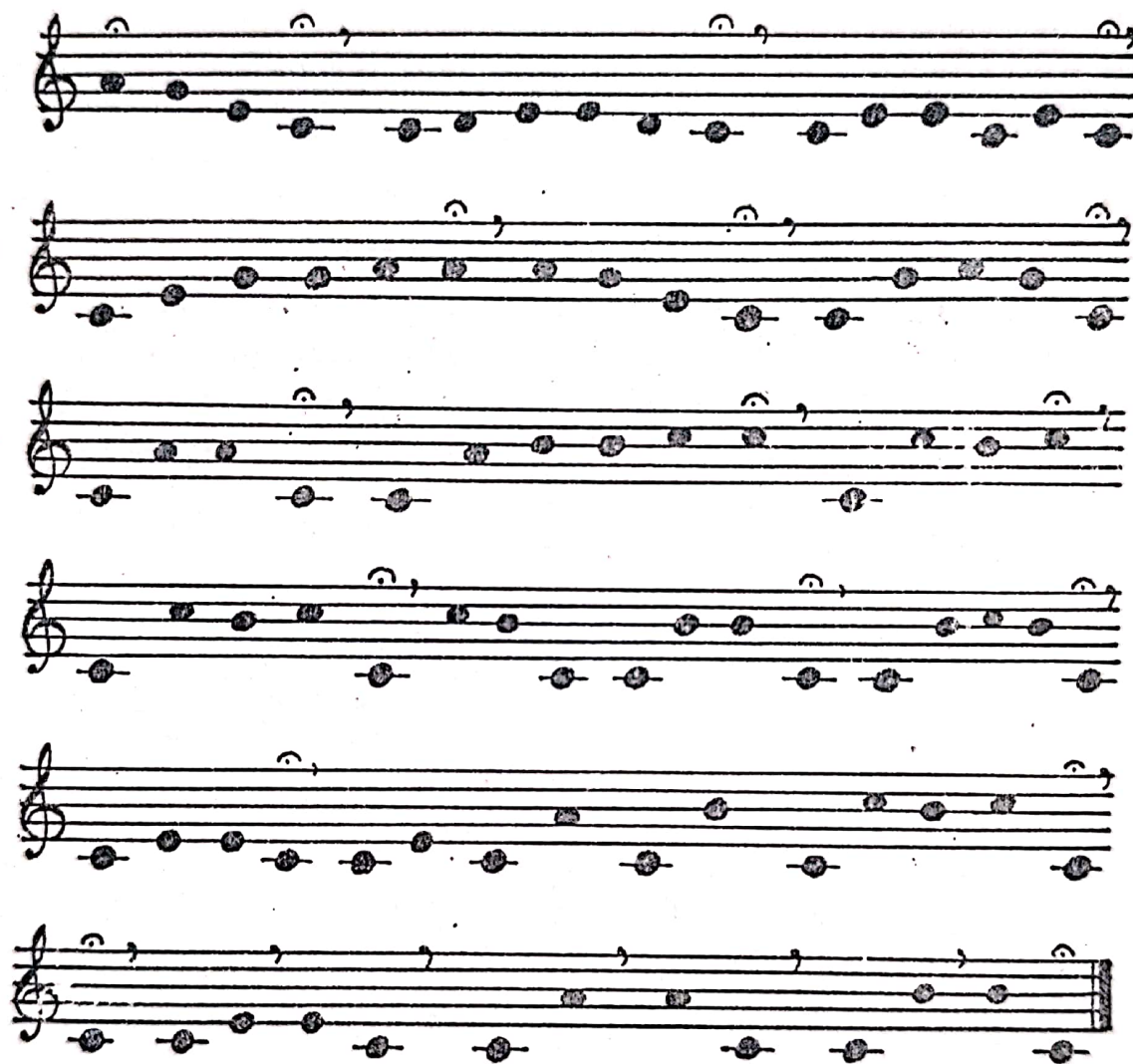
Exercițiu orientativ :

După precizarea și însușirea concluziei, în orele următoare se renunță la exerciții, se repetă doar concluzia.

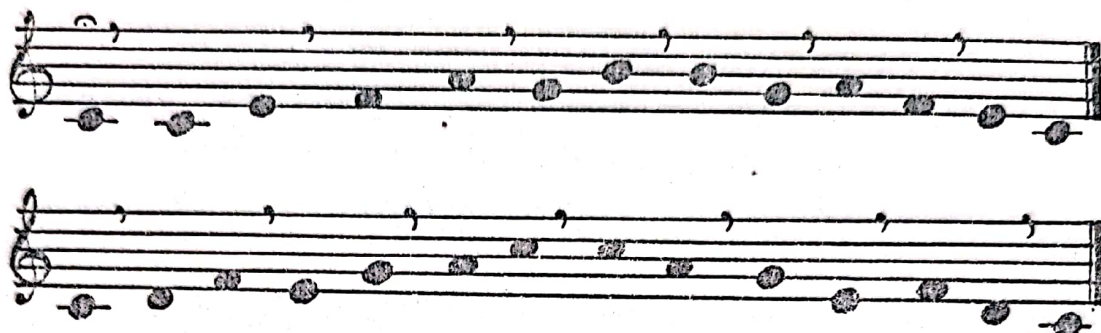
Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și re-produce terța, sexta și septima tonice.

Exercițiu orientativ :

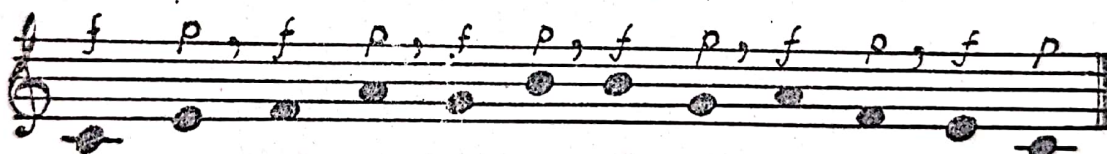

După precizarea concluziei, în orele următoare nu se mai fac exerciții, se repetă doar concluzia.

După ce elevii și-au însușit și consolidat deprinderea de intonare a semitonurilor, în urcare și coborîre, a terței, sextei și septimei, se continuă cu formarea deprinderii de a intona terța mare și terța mică.

Atît terțele Mari cît și terțele mici pot fi intonate sub formă de ecou. Un grup de elevi intonează sunetul de la baza intervalului în nuanțe de forte, iar alt grup de elevi, intonează sunetul de la vârful intervalului, în nuanțe de piano.

3. Cîntecul

În mod permanent și în orice moment al lecției, nu trebuie să uităm că, mijlocul cel mai de seamă prin care se înfăptuiește educația muzicală a elevilor, este cîntecul.

Pentru a fi ușor însușite de către elevi, cîntecele trebuie să fie interpretate model de către educator, cu multă sensibilitate, ca să-i emoționeze pe copii și să constituie un prilej de a le forma puternice și durabile sentimente estetice.

După însușirea cîntecului de către elevi, acesta va fi interpretat cu participarea tuturor copiilor, pentru a le trezi și a le dezvolta în sufletul lor stări emoționale, a le dezvolta sensibilitatea muzicală și receptivitatea artistică.

Toate cîntecele prevăzute în manual se vor repartiza pe ore, iar în cadrul lecției, ele se vor intona atât pe note cît și pe cuvinte. Cele mai frumoase cîntece se vor înscrie în repertoriul permanent al clasei, și, la alegere, ele se vor interpreta cu ocazia încheierii lecției de educație muzicală.

4. Canonul

Alături de cîntecul propriu-zis, în vederea formării și dezvoltării auzului melodic, armonic și polifonic, o însemnătate deosebită o are canonul. Dezvoltarea auzului melodic, armonic și polifonic începe în clasa întâi, continuă în clasa a doua și a treia prin activitatea de acompaniere a cîntecelor cu ciocănitul în bancă, bătut din palme, marsul metric ritmic și chiar utilizarea unor instrumente de percucie

Nu susținem că acompanierea unor melodii prin metrul sau ritmul lor, pot servi ca exemple de armonie sau polifonie, însă, prin asemenea activități ce scot în evidență elementele metrice și ritmice pe care se brodează melodia se începe adevărata dezvoltare a auzului armonic și polifonic.

În clasa a III-a, acompanierea melodiilor continuă cu sunetul cîmpeiului, isonul sau punctul de orgă și cîntarea în dialog.

Însă, activitatea de seamă prin care se dezvoltă auzul armonic și polifonic al elevilor este cîntarea în canon.

La interpretarea unui canon, vom fi atenți ca vocile celor două grupe de elevi să aibă aceeași intensitate pentru a nu se acoperi una pe alta. Vom folosi cîntarea în piano în așa fel, încît, toți elevii, pe lîngă vocea lor, să audă și vocea de la grupul al doilea.

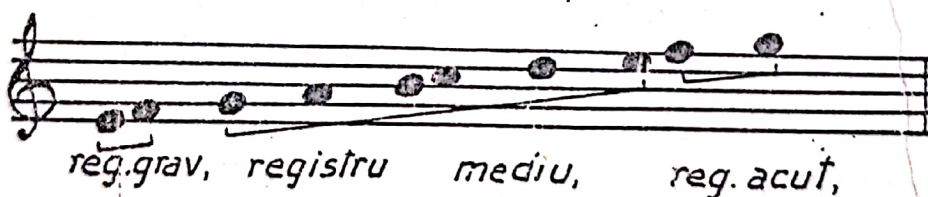
Pe lîngă canoanele aranjate pentru două grupe de elevi, în clasa a IV-a, se vor aborda și interpreta canoane aranjate pentru trei grupe de elevi.

5. Cîntecul pe două voci

Elevii din clasa a IV-a, se pot organiza în colective de cor pe două voci egale. Gruparea elevilor pe două voci egale se va realiza în funcție de timbrul și întinderea vocilor. În privința timbrului, vocile de copii pot fi divizate în două categorii: voci cu timbru deschis, cristalin, plin de gingășie, clare, luminoase și voci cu timbru mai închis, rotunjit și mai bogate în vibrații. Se înțelege că, la vocea întâi, vor fi repartizați elevii din prima categorie, iar la vocea a doua cei din categoria a doua.

În privința ambitusului, vocile de copii au în general o întindere ce nu depășește decima do 1 - mi 2. Ambitusul fiecărei voci are trei registre: registrul grav, registrul mediu și registrul acut. Sunotele din registrul mediu se cîntă natural și fără efort.

Diapazonul vocii I :

Diapazonul vocii a II-a :

Elevii care intonează corect și fără efort sunete acute vor fi repartizați la vocea întâi, iar cei care intonează corect și natural sunete grave vor fi repartizați la vocea a doua.

Menționăm, că la repartizarea elevilor pentru vocea a doua vom ține cont și de muzicalitatea lor, întrucât melodia acestei voci, uneori, prezintă dificultăți ce nu pot fi rezolvate decât de elevi cu auz muzical foarte bun.

Repertoriul corului poate fi studiat la toate clasele paralele și din cei mai muzicali elevi se poate forma corul reprezentativ al școlii.

6. Auditiia muzicală

Prin audierea pieselor muzicale, prevăzute în programa analitică elevii își dezvoltă interesul pentru muzică, sentimentul de dragoste pentru această artă, simțul și gustul estetic muzical, își formează și își consolidează deprinderile de a asculta, recepta și înțelege conținutul muzicii, își formează și își dezvoltă capacitatea de concentrare și receptare a mesajului muzical.

Pentru înțelegerea conținutului literar și muzical al pieselor audiate, este necesar să se facă o pregătire în care să se analizeze ideile literare principale și frazele muzicale specifice prin care sînt redată mai plastic imaginile artistice. Momentul pregătitor are o mare importanță în ceea ce privește provocarea curiozității și interesului elevilor pe de o parte, iar pe de altă parte, prilejuiește înțelegerea conținutului de idei și sentimente exprimate prin sinteza din text și melodice.

Poate că, este bine, ca în timpul audierii, să nu intervenim cu nimic, să-i lăsăm pe copii să savureze frumosul muzicii.

După audiere este necesar să se provoace o conversație asupra conținutului piesei ascultate, cînd elevii au posibilitatea să-și exprime satisfacția lor pentru frumosul din muzică.

La cerere, piesa poate fi audiată de mai multe ori. Piesa poate fi recunoscută sau chiar fredonată.

IV. TIPURI DE LECTII =====

Combinarea diversificată a mijloacelor specifice prin care se realizează educația muzicală - cîntecul, cano-
nul, cîntecul pe două voci, audierea a dat naștere la diferi-
te tipuri de lecții :

1. Lecția în care se învață unul sau mai multe cîntece și o problemă muzicală.
2. Lecția în care se învață un canon (un cîntec pe două voci) sau mai multe cîntece la unison, și o proble-
mă muzicală.
3. Lecția în care se învață un canon (un cîntec pe două voci) sau mai multe cîntece la unison, pe baza pro-
blemei muzicale însușită în ora precedentă.
4. Lecția în care se verifică un canon (un cînte-
pe două voci) sau mai multe cîntece la unison și problema
muzicală învățată în ora precedentă, învățîndu-se alt canon,
(alt cîntec pe două voci) sau alte cîntece propriu zise și
altă problemă muzicală.
5. Lecția în care se verifică cîntecele propriu-
zise (canonul, cîntecul pe două voci) învățate în ora pre-
cedentă, se învață alte cîntece (alt canon, alt cîntec pe
două voci) și altă problemă muzicală, realizîndu-se și conso-
lidarea acestora în aceeași oră.
6. Lecția în care se verifică cîntecele propriu
zise (canonul, cîntecul pe două voci) și problema muzicală
învățată în ora precedentă, se învață alte cîntece propriu
zise și altă problemă muzicală după care urmează audiere.
7. Lecția în care se recapitulează unele cîntece
propriu zise, canoane, cîntece pe două voci și unele probleme
muzicale, pentru consolidarea lor și aprecierea elevilor.

V. ACTIVITĂȚILE DIDACTICE DIN CADRUL UNEI
=====

LECTII DE EDUCATIE MUZICALA.
=====

Activitățile didactice din cadrul unei lecții de educație muzicală, în general sînt aceleași ca și cele utilizate în clasa a III-a.

1. Organizarea clasei pentru lucru.
2. Verificarea cîntecelor propriu zise (canonului sau a cîntecului pe două voci) învățate în ora precedentă.
3. Pregătirea bazelor apercetive pentru lecția nouă.
4. Descoperirea problemei muzicale ce urmează a se studia. .
5. Invățarea cîntecului propriu zis (canonului sau a cîntecului pe două voci).
6. Fixarea cunoștințelor, consolidarea cîntecului propriu zis (canonului sau a cîntecului pe două voci) și a problemei muzicale.
7. Stabilirea temelor pentru acasă.

SCOALA
CLASA A IV-A
DATA

OBIECTUL : MUZICA
PROFESOR :

PLAN DE LECTIE
=====

Subiectul lecției : Cîntecul

"Tara noastră o iubim"

Semitonurile

Terța, sexta, septima

Scopul lecției : Invățarea cîntecului "Tara
noastră o iubim".
Consolidarea intonării semi-
tonurilor.
Consolidarea intonării inter-
valelor de terță, sextă și sep-
timă formate pe tonică.

Tipul lecției : Consolidarea cîntecului
"Avionul" de Petre Tipordei.
Consolidarea deprinderii de
intonare a intervalelor de
semitonuri și a celor trei
intervale ce caracterizează
modul major.

Desfășurarea lecției

I. Pregătirea clasei pentru lucru.

1. Aspect organizatoric : curățenie, ordine, dis-
ciplină, notarea absențelor, aerisirea sălii de clasă.

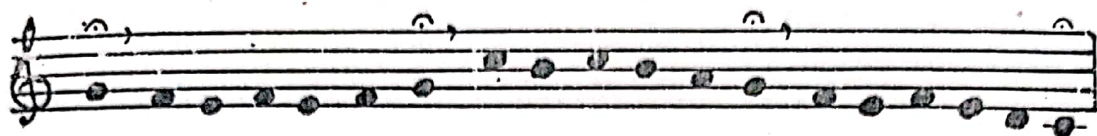
2. Aspect muzical :

a) Cultură muzicală: exerciții de intonație
pe scărița gamei Do Major.

Scărița este desenată pe tablă.

Exercițiu orientativ

II. Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor muzicale însușite în lecția precedentă.

- a) Verificarea temelor scrise acasă.
b) Verificarea cîntecului "Avionul" de Petre

Tipordei.

Solfegierea în mod colectiv.

Solfegierea în mod individual. Fiecare elev trebuie să solfegieze cîte un rînd melodic. Profesorul se deplasează pe rînd la fiecare elev și supraveghează dacă, cu degetul de la mîna stîngă se urmăresc notele, iar cu mîna dreaptă se tacează măsura. Toți ceilalți elevi tacează măsura și intonează în gînd sau fredonează ușor de tot ceea ce se solfegiază. În momentul verificării deprinderilor de solfegiere, activitatea din clasă se aseamănă cu activitatea dintr-un laborator unde fiecare elev este interesat să-și însușească, cît mai corect, alfabetul scris-cititului muzical.

După ce fiecare elev a solfegiat câte un rînd melodic, fiind supravegheat de profesor, momentul se încheie cu solfegierea colectivă și intonarea cîntecului pe cuvinte. Interpretarea cîntecului pe cuvinte trebuie să satisfacă exigența profesorului.

c) Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor legate de intervalele ce aparțin de structura gamei Do Major.

- În ce gamă este cântecul "Avionul" ?
- De ce gama se numește Do ?
- Intonarea tonicelor.

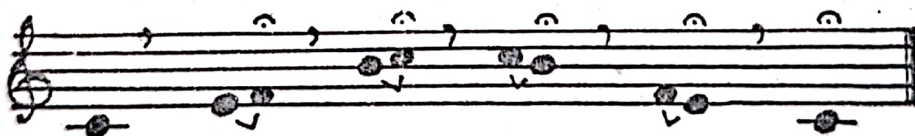

- De ce gama se numește majoră ?
- Gama este majoră din două motive : terța, sexta și septima tonicei sînt majore și semitonurile sînt între treptele 3-4 și 7-8.

- Intonarea terței, sextei și a septimei :

- Ce sunete sînt pe treptele 3-4 și 7-8 ?
- Intonarea semitonurilor.

- Intonarea gamei.
- Intonarea arpegiului.

Copii, închideți cărțile și scoateți caietele de muzică - mașutatoare.

III. Studiarea cântecului "Tara noastră o iubim".
Astăzi învățăm cântecul "Tara noastră o iubim".
(titlul cântecului se scrie pe tablă).

- Intonare model a cîntecului pe cuvinte, o singur strofă.

- Intonare model a primului rînd melodic.

- Elevii repetă pe cuvinte primul rînd melodic.

După ce elevii au învățat primul rînd melodic pe cuvinte, profesorul atenționează colectivul de elevi astfel: Repetăm fragmentul pe cuvinte, eu voi indica notele acestei melodii pe scărița de pe tablă, iar voi să fiți atenți, ca în loc de cuvinte, să puteți cînta melodia pe note.

Fragmentul se repetă, elevii intonează pe cuvinte iar profesorul, indică notele pe scăriță.

- Un elev să intoneze melodia pe note.

- Intonarea melodiei pe note se repetă de întregul colectiv.

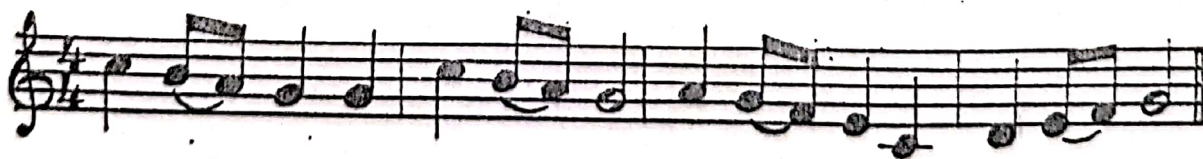
- Un elev scrie la tablă notele melodiei, iar ceilalți elevi scriu pe caiete. Elevul care scrie la tablă vorbește și pronunță numele sunetului și valoarea lui, astfel: timpul întâi, do, pătrime, timpul doi, si la, optimi, timpul trei, sol pătrime și timpul patru tot sol pătrime, bara de măsură.

Elevul care scrie la tablă trebuie să pronunțe tare aceste noțiuni ca să fie auzite de toți elevii din clasă și să scrie deodată cu el.

Elevul care a scris la tablă, intonează ceea ce a scris, indicînd notele cu degetul de la mîna stîngă, iar cu dreapta tacează măsura. Fragmentul se repetă de toată clasa.

Scrierea fragmentului următor.

Copii, intonăm pe note fragmentul întâi, iar mai departe, fragmentul al doilea îl cîntăm pe cuvinte :

do si la sol sol do si la sol Pen-tru ea vo-iași mun-cim

Cîntăm numai fragmentul al doilea.

După ce elevii și-au însușit corect și fragmentul al doilea, în continuare se procedează ca la fragmentul întâi: elevii intonează pe cuvinte, profesorul arată notele, un elev intonează pe note, fragmentul se repetă de toată clasa, se scrie la tablă ș.a.m.d.

În continuare cîntecul se studiază de pe manual.

Copii, deschideți cărțile să intonăm acest cîntec din manual.

- Individual, intonare pe note, la prima vedere.
- Intonare pe cuvinte în mod colectiv.

IV. Consolidarea deprinderii de a intona semitonurile, terța, sexta și septima tonice.

- În ce gamă este cîntecul "Țara noastră o iubim"?
- De ce gamă se numește do ?
- Intonarea tonicelor ;
- De ce gamă este majoră ?
- Intonarea terței, sextei și a septimei.
- Intonarea semitonurilor.
- Intonarea gamei.
- Intonarea arpegiului.

V. Consolidarea deprinderii de a intona cîntecul atît pe note cît și pe cuvinte.

- Intonarea cîntecului pe note.
- Intonarea cîntecului pe cuvinte.

VI. De învățat cîntecul pe note și pe cuvinte.

De scris cîntecul pe curat - numai notele, fără text.-

. /// .

D. ETAPA STUDIERII CINTECULUI PE BAZA SOLFEGIULUI.

Clasele V-VIII, gimnaziu.

EDUCATIA MUZICALA IN ETAPA STUDIERII CINTECULUI
PE BAZA CINTARII PE NOTE

- ✓ I.-SCOPUL EDUCATIEI MUZICALE IN ETAPA CIND ELEVII STUDIAZA CINTECELE PE BAZA CINTARII PE NOTE.
- ✓ II.-SARCINILE EDUCATIEI MUZICALE IN ACEASTA ETAPA
- ✓ III.-MIJLOACELE PRIN CARE SE REALIZEAZA EDUCATIA MUZICALA LA CLASELE V - VIII:

- ✓ A.-EXERCITIUL DE CULTURA VOCALA; (pag. 126-128)
- ✓ B.-EXERCITIUL DE CULTURA AUDITIVA; " 129-130
- ✓ C.-CINTAREA PE NOTE ;
- ✓ D.-CINTECUL PROPRIU-ZIS; - pag 131; 139
- ✓ E.-CANONUL ; - p. 131; 160
- ✓ F.-CINTECUL PE DOUA SI TREI VOCI ; p. 132; 160
- ✓ G.-AUDITIA MUZICALA ; p. 133; 161
- ✓ H.-CORUL SCOLII ;
- ✓ I.-ORCHESTRA SCOLII.

IV.-TIPURI DE LECTII

- ✓ V.-STRUCTURA METODICA A LECTIILOR DE EDUCATIE MUZICALA
- ✓ VI.-ACTIVITATILE DIDACTICE DIN CADRUL UNEI LECTII DE EDUCATIE MUZICALA .

VII.-PLAN DE LECTIE.

Etapa educației muzicale când elevii studiază cîntecul pe baza cîntării pe note

I. Scopul educației muzicale în etapa când elevii studiază cîntecul pe baza cîntării pe note.

Scopul fundamental al educației în școală este de a dezvolta multilateral personalitatea elevului pentru a se încadra activ și conștient în amplul proces de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Muzica, alături de celelalte obiecte de învățămînt, contribuie la educația multilaterală și la cea estetică a elevilor.

Educația muzicală-estetică a elevilor se realizează prin următoarele obiective specifice: *(obiective prezentate pe paginile 15, 17, 18, 19, 20, 21)*

- cultivarea emoțiilor artistice (vezi pag. 19)
- dezvoltarea dragostei și interesului pentru muzică (vezi pag. 19)
- educarea simțului și gustului estetic muzical (vezi pag. 20)
- dezvoltarea auzului muzical (vezi pag. 21)
- dezvoltarea vocii elevilor (vezi pag. 22)
- consolidarea deprinderilor de a cînta pe note;
- conștientizarea problemelor teoretice necesare înțelegerii muzicii;
- studierea și audierea tuturor cîntecelor și pieselor muzicale prevăzute în programa analitică a acestor clase.

II. Sarcinile educației muzicale în această etapă:

Obiectivele prevăzute la cap. "Scopul educației muzicale" devin sarcini cu caracter obligator. Deoarece o parte din aceste sarcini sînt comune și altor etape de educație muzicală, în continuare ne vom referi la sarcinile specifice acestei etape.

În această etapă deosebim sarcini specifice legate de melodie, ritm și cele legate de consolidarea deprinderii de a cînta pe note.

Menționăm și cu această ocazie că, sarcinile legate de melodie, în comparație cu cele de ritm sînt mult mai importante pentru educația muzicală. În cazul când o parte din aceste sarcini s-au realizat în clasa a IV-a, în clasele următoare activitatea va decurge normal. Însă, când în cls. a IV-a, elevii nu au urmat cursurile unei educații muzicale sistematice și nu și-au însușit deprinderi cu privire la intonarea sunetelor și a

intervalelor ce stau la baza structurii gamei Do, în clasa a V-a, mai întâi vom forma și consolida aceste deprinderi. După formarea și consolidarea deprinderilor cu privire la structura gamei Do, se va trece la formarea altor deprinderi. Și în aceste clase, deprinderile se formează și se consolidează prin cîntece și exerciții de cultură auditivă.

Pentru clasa a V-a, deprinderile noi sînt legate de structura gamei la minor. (vezi pag.²⁵⁴.) Formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce gama la minor natural, armonic și melodic, intervalele de terță, sextă, septimă și semitonurile din toate formele gamei minore.

În clasele următoare, deprinderile legate de structura gamei Do major și la minor, temeinic consolidate, se transpun la înălțimea gamelor Sol major-mi minor; Fa major-re minor și la înălțimea altor game prevăzute în programa analitică. Intervalele prevăzute pentru a fi studiate în aceste clase se însușesc așa după cum au fost însușite intervalele din gama Do major prevăzute pentru clasa a IV-a.

După consolidarea deprinderilor practice de intonare urmează conștientizarea intervalelor și recunoașterea lor din cîntece. Sunetele din ocatava a doua și cele din octava mică se însușesc pe bază de cîntece. Deprinderile ritmice privitoare la : măsuri, semnul legato, valori, note cu punct, formule ritmice cu șaisprezecimi, acestea se însușesc de către elevi în mod inductiv datorită activității de intonare și cîntare. Pentru însușirea sincopei și contratimpului se fac exerciții speciale de ritmare pe gamă sau arpeggiu.

III. Mijloacele prin care se realizează educația muzicală la clasele V-VIII.

- A. Exercițiul de cultură vocală;
- B. Exercițiul de cultură auditivă;
- C. Cîntarea pe note;
- D. Cîntecul propriu-zis;
- E. Canonul;
- F. Cîntecul pe două și trei voci;
- G. Audiția;
- H. Corul școlii;
- I. Orchestra școlii.

A. Exercițiul de cultură vocală

Exercițiul de cultură vocală are ca scop general dezvoltarea vocilor elevilor. Dar, pe lângă acest scop general, care se realizează într-o perioadă mai îndelungată, fiecare exercițiu de cultură vocală, are și un scop special care se realizează în momentul efectuării exercițiului respectiv. Astfel, prin exerciții speciale de cultură vocală se realizează următoarele obiective: respirație, acordare, omogenizare, întindere, emisie, dicție, suplete, agilitate, maleabilitate.

Exercițiile de cultură vocală exemplificate în continuare, le considerăm orientative deoarece profesorul are posibilitate să elaboreze și să experimenteze și alte exerciții cu condiția de a corespunde nivelului de realizare al clasei la care se desfășoară exercițiul.

A. EXERCITII DE CULTURĂ VOCALĂ

a. Exerciții de respirație, acordare și omogenizare

inspirație expirație

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma,

Ma —, ma —, ma —, ma,

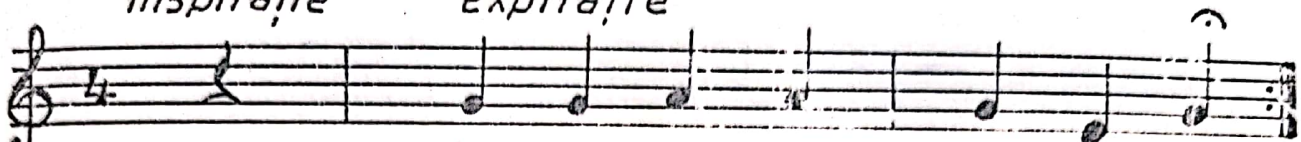
Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma,

Ma —, Ma —, Ma —, Ma.

A. EXERCIȚII DE CULTURĂ VOCALĂ

a. Exerciții de respirație, acordare și omogenizare

inspirație expirație

Ma, ma, ma, ma, ma, ma, ma
Mo, mo, mo, mo, mo, mo, mo.

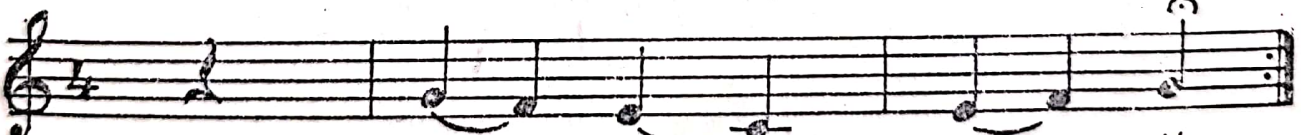
Da, da, da, da, da, da, da.
De, de, de, de, de, de, de.
Di, di, di, di, di, di, di.
Do, do, do, do, do, do, do.
Du, du, du, du, du, du, du.

Ma, ma, ma, ma.
Me, me, me, me.
Mi, mi, mi, mi.
Mo, mo, mo, mo.
Mu, mu, mu, mu.

Ta, ta, ta, ta, ta, ta, ta.
Te, te, te, te, te, te, te.
Ti, ti, ti, ti, ti, ti, ti.
To, to, to, to, to, to, to.
Tu, tu, tu, tu, tu, tu, tu.

Na, Na, Na, Na.
Ne, ne, ne, ne.
Ni, ni, ni, ni.
No, no, no, no.
Nu, nu, nu, nu.

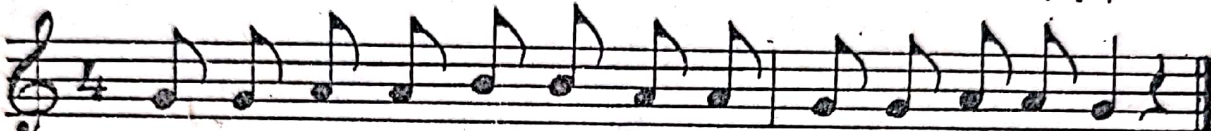
Ra, ra, ra, ra, ra, ra, ra.
Re, re, re, re, re, re, re.
Ri, ri, ri, ri, ri, ri, ri.
Ro, ro, ro, ro, ro, ro, ro.
Ru, ru, ru, ru, ru, ru, ru.

6. Exerciții de întindere, emisie și dicție

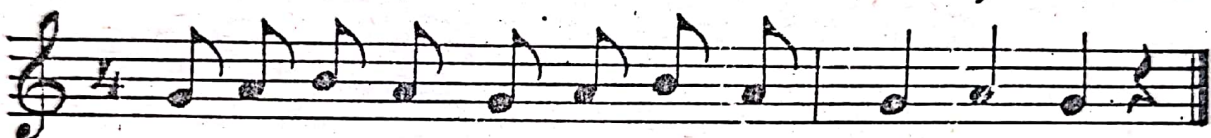
Fiecare exercițiu se va intona de mai multe ori, de fiecare dată mai sus cu un semiton

Ma, me, mi, mo, ma, ma, ma,	Ma ma
Ta, te, ti, to, ta, ta, ta,	Ta ta
Da, de, di, do, da, da, da,	Da da
Ra, re, ri, ro, ra, ra, ra,	Ra ra
Na, ne, ni, no, na, na, na,	Na na

Pri - mă - va - ră , pri - mă - va - ră ,	vi - no - n ca - sa mea ,
Mă - ră - ci - ne , mă - ră - ci - ne ,	nu mă în - fe - pa ,
Cu - cu - le cu pa - nă su - ră ,	cu - cu , cu - cu - le ,
Foa - ie ver - de pă - pă - di - e ,	hai , mur - gu - le , hai ,
Hai , cu nei - ca - n hai - du - ci - e ,	hai , mur - gu - le , hai .

Tran - da - fir în cor - hu me - sii ,	of , of , of ,
Cum mai plîng o - chii mi - re - sii ,	of , of , of ,
Cîn - tă cu - cu sus pe vi - e ,	măi , măi , măi ,
Cîn - te , că nu - mi cîn - tă mi - e ,	măi , măi , măi ,
Crești pă - du - re și te - n - dea - să ,	na , na , na ,

Ma , me , ma , me , ma , me , ma ,
La , le , la , le , la , le , la ,
Na , ne , na , ne , na , ne , na ,
Co - dru - le , co - dru - tu - le ,
Le mai faci dră - gu - tu - le ,

Na ni na - ni , na ,
Ra ri ra , ri , ra ,
Ma mi ma , mi , ma ,
Di di di , di , di ,
Hai hai co - lo sus

Ma Ma
Da Da

Scanned with OKEN Scanner

Ma
Me

e. Exerciții de întindere, acordaj, omogenizare, suplețe, agilitate și mobilitate

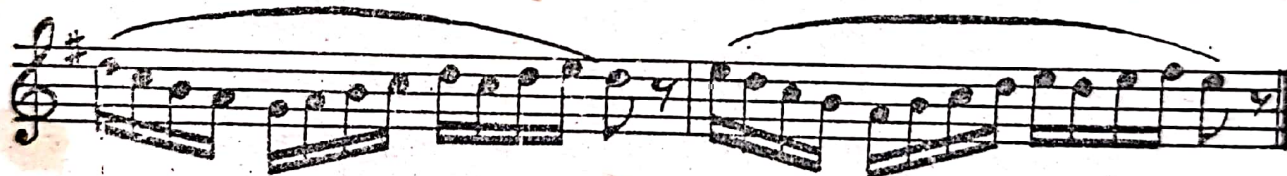
Na , na , na , na , na , na ,
Ne - ghi - ni - tă , nea - gră ,
Mai în sus la mun - te ,

Na , na , na , na , na , na ,
Ne - ghi - ni - tă , nea - gră ,
Mai în sus la mun - te ,

Ma Ma
Mi Mi
Du Du

Ma Ma
Mi Mi
Du Du

Da , da , da , da , da , da , Da , da , da , da , da , da ,
Mo , Mo , mo , mo , mo , mo , Mo , mo , mo , mo , mo , mo ,
Du , du , du , du , du , du , Du , du , du , du , du , du ,

Ma , ma , ma ma .
Du , du , du du .
Ti , ti , ti ti .

B. Exerciții de cultură auditivă

Prin exerciții de cultură auditivă, înțelegem activitatea de intonare a sunetelor și intervalelor ce formează structura unei game sau a unui mod. Exercițiile de intonație au ca scop principal dezvoltarea auzului muzical. Dezvoltarea acestui simț începe odată cu formarea imaginilor sonore ale sunetelor naturale din gama Do major și la minor. Prin exerciții de intonație imaginile concret senzoriale ale sunetelor, sau reprezentărilor sonore, ce stau la baza gândirii muzicale, se asociază cu numele și locul lor pe portativ. Asocierea dintre înălțimea sunetului, numele lui și locul pe portativ, se sudează prin exerciții de cultură auditivă - exerciții de intonație.

Efectuarea în mod succesiv și sistematic a unui program de exerciții cu sunete și intervale ce formează structura unei game, are rol hotărâtor în formarea deprinderii de a cânta pe note. Deprinderea de intonare a sunetelor și intervalelor ce formează structura gamei, trebuie formată din timp, chiar de la începutul anului școlar, iar intelectualizarea cunoștințelor legate de sunetele și intervalele respective se realizează în momentul când chișruințele sînt temeinic consolidate. Unii profesori întonează pentru prima dată semitonurile în ora cînd au fost planificate după planul calendaristic. În ora viitoare le repetă și trece la altă problemă muzicală. În felul acesta elevii n-au beneficiat de timp pentru formarea deprinderii practice de intonare iar cunoștințele fără deprinderi nici nu pot fi fixate și chiar dacă se fixează ele nu au nici o valoare fără deprinderea respectivă. Aplicarea programei analitice în felul acesta, mecanic, funcționărește, dădă la lipsa de rezultate. Prevederile programei analitice nu trebuie înțelese rigid, mărginindu-se la probleme teoretice. Educatorul trebuie să mediteze permanent la formarea deprinderilor practice de intonare întrucît acestea formează baza apreceptivă în însușirea scris-cititului muzical, prin deprinderi se realizează scopul fundamental al educației muzicale în școală. Pentru aceasta, lecțiile de educație muzicală vor fi legate între ele cu

exerciții, eșalonate pe obiective, care se vor efectua, cu exigență și mult simț de răspundere, la începutul fiecărei ore, atât colectiv cât și individual. După ce se consolidează obiectivele legate de gama Do major și la minor, în continuare, acestea se transpun cu cea mai mare ușurință în toate gamele și modurile prevăzute în programa analitică.

Obiectivele legate de gama Do major se realizează în clasa a IV-a, și se recapitulează în clasa a V-a. În cazul când elevii din clasa a IV-a, nu au urmat cursurile unei educații muzicale sistematice, obiectivele ce urmează, se vor realiza în clasa a V-a:

- prof. le raportez pe la 156-157*
Unu este obiectivele legate de gama Do major
variante naturale
- a. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mari - tonuri;
- b. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de secunde mici - semitonuri ;
- c. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de terțe mari - majore;
- d. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele de terțe mici - minore;
- e. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalele ce caracterizează modul: terța, sexta și septima tonicii;
- f. formarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce intervalul de octavă-tonicele scării.

Menționăm că ordinea acestor exerciții nu este fixă, rigidă, educatorul poate stabili și altă ordine cu condiția de a nu trece la formarea altei deprinderi până nu s-a consolidat și însușit temeinic, deprinderea respectivă cu care a început.

Verificarea gamei re minor melodic-natural sau, melodic modificat:

Î. În ce gamă este cîntecul pe care l-am interpretat? R.

Î. Prin ce sunet, de pe ce treaptă, se deosebește gama re minor melodic față de gama re minor armonic?

R. Gama re minor melodic se deosebește de gama re minor armonic prin sunetul de pe treapta a via, care s-a ridicat cu un semiton, si b, a devenit si #.

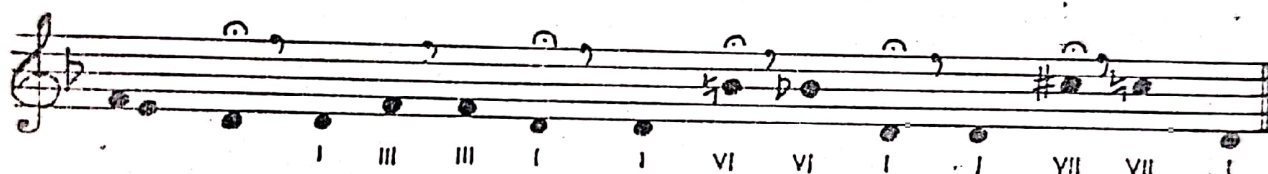
Î. Dacă sunetul de pe treapta a via, s-a ridicat cu un semiton, si b, a devenit si #, ce modificări s-au produs în structura gamei?

R. Dacă sunetul de pe treapta a via, s-a ridicat cu un semiton, si b, a devenit si #, în structura gamei s-au produs următoarele modificări:

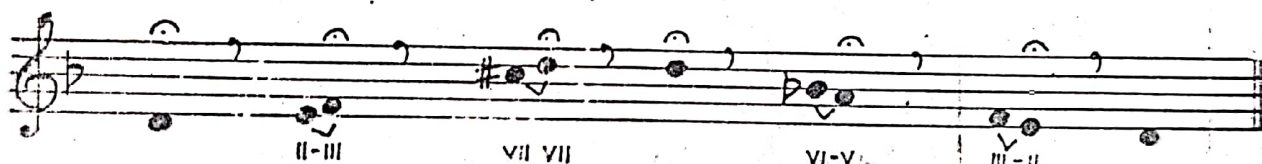
- a dispărut secunda mărită dintre treptele: 6 - 7;
- a dispărut semitonul dintre treptele: 5 - 6;
- sexta a devenit mare sau majoră.

Î. De ce în coborîre gama se numește natural sau modificat?

Întonăm: terța, sexta și septima, în urcare, melodic, în coborîre, natural:

Întonăm semitonurile, în urcare melodic, în coborîre natural:

Întonăm gama re minor melodic, în coborîre, natural:

Întonarea arpegiului, individual:

Întonarea arpegiului, colectiv:

În momentul consolidării gamei majore sau a oricărei variante a gamei minore, problemele legate de structură, se intonează în continuare, fără conversație, fără a formula întrebări. Se anunță doar, ce trebuie de intonat și urmează intonarea problemei muzicale, individual sau colectiv.

III.- Pregătirea bazelor apercceptive pentru lectia nouă.

Prin pregătire apercectivă înțelegem activitatea ce favorizează însușirea lecției noi. În acest moment, gândirea muzicală a elevilor se îmbogățește cu acolo deprinderi, deprinderi și cunoștințe însușite de ei în lecțiile anterioare, care au o legătură directă cu ceea ce urmează să fie studiat în orașul respectivă. Momentul pregătirii apercceptive înmărtățește aspecte, pe de o parte, cu privire la cîntec, iar pe de altă parte, aspecte legate de problema muzicală. Aspectele legate de cîntec se referă atât la partea muzicală cît și la partea literară. Din punct de vedere muzical, se evidențiază aspecte esențiale legate de problema muzicală nouă, iar din punct de vedere al textului literar, dacă este cazul, se reliefează aspecte legate de viața școlară, sau de cea a pionierilor și tinerilor, aspecte legate de evenimente importante din viața social-culturală, sau de arctimpuri, etc.

Menționăm că, în cadrul pregătirii apercceptive, acest moment nu se realizează numai teoretic, ci și practic, prin demonstrare. Elementele muzicale se demonstrează prin intonație și în momentul studierii cîntecului sau a problemei muzicale respective. În unele cazuri, se procedează la studierea cîntecului direct fără nici o pregătire apercectivă.

Momentul de pregătire se utilizează și în cazul problemei muzicale, mai ales cînd aceasta se studiază înainte de cîntecul, servind ea însăși ca pregătire pentru studierea cîntecului.

În unele lecții, pregătirea apercectivă legată de problema muzicală se realizează în etapa de verificare. De ex. în lecțiile în care urmează să se studieze gama minoră armonică, pregătirea apercectivă se realizează în verificare, deoarece în momentul respectiv, prin convorbire și demonstrare, se intonează terța, sexta și septima tonice, semitonurile, gama și arpeggiul, iar în convorbire se verifică cunoștințele legate de aceste probleme. Astfel, deprinderile și cunoștințele legate de gama minoră naturală formează baza apercectivă pentru consolidarea cunoștințelor și deprinderilor legate de gama minoră armonică. Legătura dintre aceste două game se realizează prin comparație.

În alte lecții cînd problema muzicală ce urmează să fie predată, nu are legătură cu problema muzicală verificată, pregătirea apercectivă se realizează de către profesor în exerciții

aperceptivă se realizează prin intonarea gamei Do major și Sol major, game ce au aceeași structură ca și gama ce urmează a fi studiată. În cazul acesta și în cazul altor game, ele se pot intona prin transpoziție cu schimbarea denumirii tonice.

IV. Studierea cîntecului

Deoarece scopul educației muzicale se realizează prin cîntec, acestui mijloc specific, îi acordăm înțîietate față de problema muzicală. Avînd în vedere că imaginea sonoră concret senzorială se formează pe baza audierii, la lecția de muzică, interpretarea model a cîntecului de către profesor, constituie condiția de bază în realizarea educației muzicale a elevilor.

Prin urmare, audierea și studiarea cîntecului reprezintă cea mai importantă activitate din lecție,

Interpretarea cîntecului prilejuește emoții estetice care au o puternică influență educativă de aceea pentru învățarea lui se acordă cea mai mare parte din lecție.

Între problema muzicală și cîntec trebuie să existe o legătură firească. De exemplu: dacă lecția are ca subiect secundar problema muzicală gama la minor armonic, cîntecul trebuie să se desfășoare pe această gamă.

Învățarea cîntecului începe cu prezentarea lui prin anunțarea titlului care se scrie pe tablă și continuă cu următoarele momente:

- a. cîntarea model a cîntecului;
- b. studiarea primului fragment prin scriere;
- c. cîntarea pe note, la prima vedere, a fragmentelor următoare;
- d. cîntarea cu text.

a. Cîntarea model se realizează de către profesor prin interpretarea cîntecului cu vocea. Interpretarea cîntecului în fața clasei și audierea lui de către elevi, prilejuește trezirea de emoții, formează sentimente, atitudini și convingeri estetice.

b. Studiarea primului fragment prin scriere. În cadrul acestei activități deosebim următoarele momente:

- intonarea model pe cuvinte, în măsură, a primului fragment. Pentru a obține rezultate de calitate, în liniște perfectă, profesorul intonează primul fragment de mai multe ori,

ajutat de un instrument;

- repetarea fragmentului pe cuvinte de către elevi, cu tactarea măsurii, profesorul folosește instrumentul. Fragmentul se repetă de mai multe ori, pînă în momentul cînd profesorul apreciază că elevii și l-au însușit corect. După însușirea corectă a fragmentului, profesorul atrage atenția clasei că, la o nouă repetare, pe cuvinte, se vor indica notele sunetelor pe scărița de pe tablă, iar elevii vor trebui să intoneze fragmentul pe note.

- Repetarea fragmentului de către elevi, pe cuvinte. Concomitent cu repetarea fragmentului pe cuvinte, profesorul indică notele pe scărița de pe tablă. În felul acesta, fragmentul se repetă pînă în momentul cînd profesorul apreciază că cei mai buni elevi sînt în stare să intoneze fragmentul pe note.

- Un elev intonează fragmentul pe note. În acest timp, pentru a ușura activitatea de intonare a fragmentului, elevul este ajutat de profesor care, concomitent cu activitatea de intonare urmărește notele pe scăriță. Fragmentul se intonează individual și de alți elevi.

- Intonarea fragmentului pe note, de întregul colectiv de elevi cu tactarea măsurii.

- Scrierea pe tablă a fragmentului de către un elev, ceilalți elevi scriu pe caiete. Elevul care scrie la tablă pronunță cu voce tare numele sunetului și duratele notelor în felul următor: - "Timpul întâi, sol pătrime, timpul doi, sol-mi optimi, bară de măsură, etc. În felul acesta, prin scrierea sunetului pe portativ el se însușește și se fixează în gîndirea muzicală a elevului, conștient și temeinic. Prin vorbire elevul își însușește o serie de termeni și noțiuni de specialitate iar elevii din bănci aud ce trebuie să scrie și corectează eventualele greșeli.

- Intonarea fragmentului de către elevul care l-a scris la tablă. Elevul care intonează, cu brațul drept tactează măsura iar cu mîna stîngă urmărește notele, în cazul optimilor, acestea se grupează pe timpi astfel: sol pătrime, se arată cu degetele de la mîna stîngă, concomitent cu tactarea în jos a timpului întâi, brațul drept; sol-mi optimi, se indică cu o singură mișcare arătînd cu degetele, cele două optimi concomitent cu tactarea în sus, a timpului doi, brațul drept. Modul de a indica cele două optimi într-o singură mișcare, evitînd indicarea fiecărei optimi separat, ^{face ca să} evită fenomenul poliritmiei și astfel ușurăm activitatea de intonare a fragmentului, cu indicarea notelor și tactarea măsurii. Poliritmia se folosește cu

succes în școala de muzică unde elevii sînt selecționați și activitatea de a indica fiecare optime separat se desfășoară normal. În școala generală urmăm dezvoltarea deprinderii de a arăta notele pe timpuri concomitent cu tactarea măsurii.

- Intonarea fragmentului pe note, în mod individual de către alt elev.

- Intonarea fragmentului pe note cu tactarea măsurii de toată clasa.

c. Cîntarea pe note, în mod individual, la prima vedere, din manual, a fragmentului următor. Fragmentul se repetă și de alți elevi, apoi se intonează colectiv. Fragmentele următoare, dacă este cazul, vor întîi se intonează individual la prima vedere și apoi se repetă colectiv.

La începutul anului școlar, elevii scriu la tablă și în caiete câte un singur rînd melodic, iar în continuare, din manual, fragmentele următoare se cîntă pe note la prima vedere, în mod individual, după care se repetă colectiv. După mai multe lecții, cînd elevii s-au obișnuit cu această manieră de lucru și și-au însușit deprinderile de a scrie și citi la prima vedere, se pot scrie la tablă mai multe rînduri melodice. În cazul acesta, trecerea de la fragmentul întîi la cel următor se realizează astfel: fragmentul întîi se intonează pe note, în mod colectiv, iar în continuare, fragmentul al doi-lea se intonează pe cuvinte numai de către profesor. Fragmentul se învață de către elevi și apoi se procedează ca primul rînd melodic. Următoarele fragmente se cîntă din manual pe note la prima vedere, în mod individual. Activitatea se încheie cu solfegierea integrală a cîntecului.

Momentul se încheie cu realizarea legăturii dintre cîntec și problema muzicală.

d. Intonarea cîntecului pe cuvinte. Pentru a încheia cu interpretarea cîntecului pe cuvinte vom renunța la activitatea de tactare a măsurii. În cîntarea pe cuvinte se va lua în considerare conținutul textului, tempo-ul și nuanțele indicate, urmărindu-se realizarea imaginii artistice printr-o interpretare expresivă. Interpretarea de calitate prilejulește trăiri emoționale plăcute, crează satisfacții estetice, trezește dorința de a învăța și alte cîntecuri, creează bună dispoziție pentru ora de muzică, dispoziție ce se prelungește și în orele ce urmează.

Punctul culminant al lecției îl formează interpretarea artistică a cântecului cu participarea activă și efectivă a întregului colectiv de elevi.

Aplicat cu pasiune și cu mult simț de răspundere, procedeul învățării cântecului prin seriare combinat cu procedeul cântării pe note la prima vedere, aceste procedee asigură formarea și consolidarea unor reale și folositoare deprinderi de solfegiere. Deprinderea de a cânta pe note se folosește în cadrul ansamblului de cor în abordarea unor piese cu un conținut literar și muzical mai bogat.

Această modalitate de studiere a cântecului se utilizează începând din clasa a III-a, și continuă cu clasa a IV-a, a V-a, a VI-a și cls. a VII-a. În clasa a VIII-a, în orele în care se expun probleme de folclor muzical sau subiecte din istoria muzicii, predomină audiția, iar în celelalte ore de educație muzicală, elevii formează corul clasei și interpretează cântece pe cuvinte, fără tactarea măsurii.

V. Studierea problemei muzicale

Problema muzicală face parte din teoria muzicii. Pentru a nu aluneca pe panta teoretizării lecției de muzică, momentului afectat problemei muzicale îi vom acorda un timp limitat. În vederea evitării unei teoretizări prelungite și pentru a obține rezultate din cele mai bune în atingerea obiectivelor privind scopul educației muzicale, cu exigență și cu mult simț de răspundere, toată atenția va fi îndreptată asupra momentului de intonare a problemei muzicale respective. Astfel în felul acesta, transformăm problemele muzicale teoretice în deprinderi practice de intonare. Acest moment este mult ușurat dacă profesorul a fost prevăzător și a procedat la formarea deprinderii respective din timp, în cadrul momentului de cultură auditivă.

Luând în considerare domeniul teoriei muzicale, în cadrul procesului formativ-educativ al educației din școala de cultură generală și având în vedere obținerea unor rezultate reale și de calitate, problemele teoretice le vom diviza în două categorii: probleme ce aparțin de domeniul melodiei și probleme ce aparțin de domeniul ritmului. În privința problemelor muzicale melodice, așa cum ar fi: reprezentările

sonore ale sunetelor, raportul dintre acestea-intervalele, gamele majore și minore cu toate intervalele din structura lor, sunetele alterate, modurile majore și minore cu structura respectivă, considerăm că acestea, trebuie apreciate cu exigență și simț de răspundere chiar de la începutul anului școlar.

În domeniul științei, în general, se pornește de la teorie pentru a ajunge la practică iar în procesul educației muzicale acest act se inversează. Începînd cu grădinița și continuînd cu clasele I-IV, V-VIII, în procesul formativ-educativ, pornim de la activitatea practică de cîntare și intonare ca pe parcurs, să descoperim și să ajungem la intelectualizarea problemelor muzicale.

Profesorul care ia în considerare prevederile programei analitice în mod rigid după planul calendaristic și nu procedează în mod sistematic la formarea deprinderilor practice de intonare, nu se va bucura de rezultate, va fi robul planului, a programei analitice, iar elevii vor fi lipsiți de deprinderi practice de interpretare, intonare și cîntare pe note. Conținutul programei analitice se aplică prin transformarea problemelor teoretice în deprinderi practice și acest lucru e posibil numai în cazul cînd pornim frontal, de la începutul anului, atacînd sistematic formarea tuturor deprinderilor prevăzute în programă pentru anul respectiv. Descoperirea și conștientizarea problemelor muzicale, în cazul acesta, se realizează de către elevi cu minimum de efort, obținînd rezultate din cele mai bune.

Problemele care aparțin de domeniul ritmului: durata sunetului, pauza, semnul de repetiție, voltele, legato de durată, legato de expresie, coroana, termenii de mișcare, termenii de nuanțe, măsura, duratele cu punct, formulele ritmice cu șaisprezecimi, sincopa, contratimpul, etc., se însușesc de către elev treptat, în mod inductiv, datorită activității practice de intonare, cîntare și interpretare. Deprinderile practice de ritmare a acestor probleme, se însușesc mult mai repede decît deprinderile legate de înălțimea sunetului, fapt pentru care trebuie să le luăm în considerare în mod diferențiat acordînd prioritate melodiei cu problemele muzicale legate de ea. Să nu ne impresioneze conținutul unor programe analitice care acordă prioritate problemelor ritmice, acestea fiind expuse, cu exemple pe multe pagini iar problemele legate de melodie sînt cuprinse într-o singură frază care, în majoritatea cazurilor nici nu este sesizată de către educator.

In școlile și liceele de muzică problemele muzicale sînt tratate diferențiat și mult mai aprofundat.

Pentru studierea problemei muzicale se utilizează diferite procedee.

1. Descoperirea problemei muzicale de către elevi

Descoperirea problemei muzicale de către elevi constituie cel mai important moment al predării. Utilizarea acestui procedeu ușurează însușirea problemei muzicale în mod activ, conștient și temeinic. Descoperirea se realizează senzorial și intelectual. De exemplu, în predarea gamei minor-armonice, atenția auditivă a elevilor trebuie condusă pentru a descoperi intonația sunetului de pe treapta a VII-a, ca element esențial, prin care se deosebește de gama minoră naturală. După sesizarea și descoperirea elementului esențial, urmează anunțarea subiectului lecției și intonarea gamei minore-armonice pentru a servi ca bază la analizarea ei. Acest procedeu se utilizează cu eficiență în perioada de însușire a sunetelor muzicale și apoi se utilizează în continuare la toate celelalte clase pentru descoperirea tuturor problemelor muzicale.

2. Anunțarea problemei muzicale

Procedeul de anunțare a problemei muzicale, se utilizează în anumite cazuri. De exemplu, după o pregătire aperceptivă realizată prin intonarea gamei Do major și a gamei Sol major, cu numele notelor și apoi cu silaba "ta", se anunță studierea gamei Fa major. Subiectul se scrie pe tablă. Sub subiect, pe portativ, se scrie gama Fa major. Astfel gama Fa major, prezentată de profesor constituie subiectul lecției. După prezentarea gamei Fa major prin intonare în urcare și coborîre, urmează analizarea și explicarea ei. În liceul pedagogic, școală de muzică și unele școli generale, gamele se studiază după principiul cvintelor ascendente și descendente cu rezultate din cele mai bune.

3. Extragerea problemei muzicale din cîntec

Pentru a utiliza acest procedeu, este necesar, mai întîi, să se prezinte cîntecul care conține problema muzicală ce urmează a fi studiată. În acest caz, cîntecul este considerat ca un fragment muzical mai lung. După prezentarea cîntecului urmează intonarea lui. După intonarea cîntecului, se extrage

problema muzicală care poate fi o gamă, un mod sau un element ce aparține de ritm. După extragerea problemei muzicale, aceasta se anunță prin scrierea ei pe tablă, se intonează de către profesor și de elevi pentru a servi ca bază la analiza-rea și explicarea ei.

4. Extragerea problemei muzicale dintr-un fragment muzical

În cazul când problema muzicală o formează un interval, o formulă ritmică sau o măsură ce urmează să se conștientizeze, în acest caz, problema muzicală se extrage dintr-un fragment muzical special selecționat sau pregătit pentru acest scop. După prezentarea fragmentului ce conține problema muzicală, acesta se intonează, după care urmează extragerea problemei muzicale. După extragerea problemei muzicale, aceasta se anunță prin scrierea ei pe tablă, se intonează de către profesor și de elevi pentru a servi ca bază la analizarea și explicarea ei.

Aceste două procedee sînt asemănătoare. În cazul când problema muzicală se extrage din cîntec se cîștigă din timp în studierea lui, întrucît acesta se intonează și din acel moment, elevii îl învață. În cazul fragmentului muzical care conține problema muzicală, acesta poate fi extras chiar din cîntec sau pregătit de profesor pentru acest scop. În fragmentul muzical special pregătit, problema muzicală poate apare mai evident, ceea ce ușurează extragerea și însușirea ei de către elevi, în mod activ, conștient și temeinic.

Descoperirea problemei muzicale de către elevi, prezentarea ei de către profesor, extragerea ei din cîntec sau dintr-un fragment muzical special pregătit pentru acest scop, corespunde aspectului senzorial al cunoșterii, prima treaptă

Odată descoperită sau extrasă problema muzicală se intonează de către profesor, elevii o ascultă, o intuesc auditiv și apoi o repetă, pentru a servi ca bază la analiza-rea și explicarea ei.

5. Analizarea și explicarea problemei muzicale

Fie că se utilizează procedeul descoperirii problemei muzicale, fie că ea se prezintă de către profesor sau se extrage din cîntec, sau dintr-un fragment muzical special pregătit pentru acest scop, indiferent de procedeu, după

acest moment urmează raționamentul, moment ce corespunde treptei a doua de cunoaștere. În cadrul acestui moment se analizează și se explică ceea ce este esențial. De exemplu, pentru gama minoră armonică, se stabilește că aceasta se deosebește de gama minoră naturală prin sunetul de pe treapta a șaptea care se ridică cu un semiton. Ridicarea sunetului de pe treapta a șaptea cu un semiton produce modificări în structura gamei. Apare al treilea semiton între treapta a șaptea și a opta, apare o secundă mărită între treapta a șasea și a șaptea, iar septima tonicei devine mare. Gama minoră armonică se compară cu cea naturală iar gama minoră melodică se compară cu cea armonică. În cadrul acestui moment în care se analizează și se explică problema muzicală, se stabilesc noțiuni, definiții și reguli legate de problema muzicală. Elevii scriu pe caiete ceea ce este esențial. Elementele analizate și explicate se demonstrează prin intonare de către profesor și de către elevi.

6. Exerciții de intonație pentru însușire practică a problemei muzicale

După ce problema muzicală a fost analizată și explicată, urmează exerciții de intonare pentru însușirea practică a problemei muzicale. Exercițiile de intonare constituie ultima treaptă a cunoașterii. Exercițiile de intonare sau tactare sînt necesare întrucît ele asigură însușirea problemei muzicale, asigură formarea deprinderilor practice de intonare sau de tactare. De exemplu, după analizarea și explicarea gamei minore-armonice, se realizează exerciții de intonare a terței, sextei și septimei, se fac exerciții de intonare a semitonurilor în urcare și în coborîre, se intonează secunda mărită, se intonează gama și arpegiul gamei. După realizarea exercițiilor pentru formarea deprinderilor practice, se intonează pe scăriță și apoi din memorie intervalele ce caracterizează modul, terța, sexta, septima tonicei, semitonurile, gama și arpegiul.

În cadrul exercițiilor de intonare se urmăresc următoarele probleme: prin sunete alăturate se intonează terța tonicei, sexta tonice și septima tonice după care urmează intonarea acestor intervale pe scăriță și apoi din memorie; prin sunete alăturate se intonează semitonurile după care urmează intonarea lor din memorie; prin intonarea sextei se ajunge la intonarea secunde mărite. În încheiere se intonează

cele trei intervale ce caracterizează gama, semitonurile, secunda mărită, tonicile, gama și arpegiul.

După momentul în care se realizează exerciții de intonare pe scărița gamei, se procedează la exerciții de recunoaștere pentru a verifica însușirea temeinică a problemei muzicale.

VI. Consolidarea cîntecului și a problemei muzicale, fixarea cunoștințelor.

Acest moment este necesar pentru a asigura consolidarea cîntecului, problemei muzicale și a asigura însușirea temeinică a cunoștințelor. Nerealizarea consolidării cîntecului, problemei muzicale și a cunoștințelor, duce la uitarea acestora și îngreuiază formarea altor deprinderi și conștientizarea altor probleme. În cazul cînd cunoștințele legate de problema muzicală se găsesc expuse în manualul școlar, acestea pot fi repetate de elevi în cadrul temelor pentru acasă. Însă, deprinderile practice legate de problema muzicală și cîntec, care se formează sub îndrumarea profesorului în ora de curs, acestea trebuie consolidate în clasă chiar în ora respectivă. Consolidarea lecției de muzică se realizează prin următoarele activități: repetare, recapitulare, sistematizare, recunoaștere și solfegiere la prima vedere.

Repetarea deprinderilor și a cunoștințelor legate de problema muzicală se realizează în ora în care s-au format deprinderile și s-au intelectualizat cunoștințele privitoare la problema respectivă. Recapitularea deprinderilor și cunoștințelor dobîndite în orele precedente se realizează în ora de curs în care acestea se leagă de deprinderile și cunoștințele dobîndite în ora respectivă. Recapitularea se utilizează în mod curent la terminarea unor capitole, la sfîrșitul trimestrelor, la sfîrșitul anului școlar, iar în unele cazuri, recapitularea se utilizează și la începutul anului școlar.

Sistematizarea deprinderilor și cunoștințelor se realizează prin reliefaarea a ceea ce este esențial și caracteristic. Sistematizarea ușurează însușirea noilor deprinderi și cunoștințe. Procedul sistematizării favorizează dezvoltarea gândirii muzicale logice pe baza căreia elevii pot realiza singuri operațiuni de sistematizare.

Recunoașterea problemelor muzicale constituie dovada unei însușiri temeinice a acestora. Această activitate se realizează prin exerciții de recunoaștere. Exercițiile de recunoaștere verbal sau în scris, trebuie folosite la toate

orele de educație muzicală întrucât ele contribuie la consolidarea temeinică a deprinderilor și cunoștințelor respective. Astfel se fac exerciții de recunoaștere a semitonurilor, a terței, sextei și septimei dintr-o gamă majoră, recunoașterea acestor intervale dintr-o gamă minoră natural, armonic sau melodic.

Solfegierea la prima vedere este una din activitățile de bază. Această acțiune începe în clasa a III-a și continuă până în clasa a VII-a. Ea se aplică în descifrarea cântecelor fiind considerată stadiul cel mai înalt, cel mai avansat al deprinderii.

Momentul de consolidare și fixare începe cu ceea ce este eficient în realizarea scopului educației muzicale, adică cu cântecul și apoi, după ce se stabilește legătura între cântec și problema muzicală, urmează consolidarea acesteia.

- Consolidarea cântecului învățat se realizează prin următoarele activități:

- cîntarea pe note, individual, pe rînduri melodice;
- cîntarea pe note integral, în mod colectiv;
- îmbinarea cîntării colective cu cîntarea individuală;
- interpretarea solfegiului;
- interpretarea cântecului cu text, fără tactarea măsurii.

Consolidarea problemei muzicale și fixarea cunoștințelor legate de problema muzicală respectivă, se realizează prin următoarele activități:

- intonarea problemei muzicale după care urmează conștientizarea cunoștințelor folosind metoda conversației; de exemplu:
- intonarea semitonurilor după care urmează următoarele întrebări: - între ce trepte se găsesc semitonurile în gama mi minor armonic ? - ce sunete sînt pe aceste trepte ?
- folosirea comparației, de exemplu, se intonează gama Fa major, Sol major și Do major după care urmează o conversație cu scop de a evidenția asemănările și deosebiriile dintre aceste game, alt exemplu, se intonează gama mi minor natural și gama mi minor armonic, după care urmează comparația respectivă, în continuare se intonează, gama mi minor melodic care se compară cu gama mi minor armonic. În momentul comparației se scot în evidență asemănările și deosebiriile dintre problemele muzicale comparate reliefîndu-se elementul esențial ce le deosebește.

În cadrul acestui moment se constată unele abateri. Unii profesori realizează unilateral numai fixarea

255

orele de educație muzicală întrucât ele contribuie la consolidarea temeinică a deprinderilor și cunoștințelor respective. Astfel se fac exerciții de recunoaștere a semitonurilor, a terței, sextei și septimei dintr-o gamă majoră, recunoașterea acestor intervale dintr-o gamă minoră natural, armonic sau melodic.

Solfegierea la prima vedere este una din activitățile de bază. Această acțiune începe în clasa a III-a și continuă pînă în clasa a VII-a. Ea se aplică în descifrarea cîntecelor fiind considerată stadiul cel mai înalt, cel mai avansat al deprinderii.

Momentul de consolidare și fixare începe cu ceea ce este eficient în realizarea scopului educației muzicale, adică cu cîntecul și apoi, după ce se stabilește legătura între cîntec și problema muzicală, urmează consolidarea acesteia.

- Consolidarea cîntecului învățat se realizează prin următoarele activități:

- cîntarea pe note, individual, pe rînduri melodice;
- cîntarea pe note integral, în mod colectiv;
- îmbinarea cîntării colective cu cîntarea individuală;
- interpretarea solfegiului;
- interpretarea cîntecului cu text, fără tactarea măsurii.

Consolidarea problemei muzicale și fixarea cunoștințelor legate de problema muzicală respectivă, se realizează prin următoarele activități:

- intonarea problemei muzicale după care urmează conștientizarea cunoștințelor folosind metoda conversației; de exemplu:
- intonarea semitonurilor după care urmează următoarele întrebări: - între ce trepte se găsește semitonurile în gama mi minor armonic ? - ce sunete sînt pe aceste trepte ?
- folosirea comparației, de exemplu, se intonează gama Fa major, Sol major și Do major după care urmează o conversație cu scop de a evidenția asemănările și deosebirile dintre aceste game, alt exemplu, se intonează gama mi minor natural și gama mi minor armonic, după care urmează comparația respectivă, în continuare se intonează, gama mi minor melodic care se compară cu gama mi minor armonic. În momentul comparației se scot în evidență asemănările și deosebirile dintre problemele muzicale comparate reliefîndu-se elementul esențial ce le deosebește.

În cadrul acestui moment se constată unele abateri. Unii profesori realizează unilateral numai fixarea

cunoștințelor fără a consolida deprinderile practice. Neglijarea consolidării deprinderilor practice de intonare, constituie o greșală, deoarece acestea nu pot fi intonate - repetate de o serie de elevi, în cadrul studiului individual, dacă nu au fost temeinic consolidate în clasă. Cunoștințele se pot repeta din manual, pe cînd deprinderile practice trebuie consolidate în cadrul lecției în care au fost formate. De altfel, profesorul pasionat este prevăzător și se preocupă de formarea și consolidarea deprinderilor chiar de la începutul anului școlar. Asemenea preocupări optimizează relația dintre elev și profesor iar rezultatele se obțin cu minimum de efort atît din partea elevilor cît și din partea profesorului.

Momentul consolidării deprinderilor și fixării cunoștințelor se aseamănă cu momentul verificării de la începutul orei, deoarece în ambele cazuri se utilizează conversația, demonstrația și activitatea practică de intonare sau tactare. Inșă, aceste momente se deosebesc prin scop și timp. În momentul verificării se urmărește consolidarea și fixarea celor învățate în ora precedentă cu scop de a aprecia calitatea deprinderilor și cunoștințelor însușite de elevi, iar momentul consolidării deprinderilor și fixării cunoștințelor se desfășoară în aceeași lecție în care acestea au fost însușite, spre sfîrșitul orei. În acest caz deprinderile și cunoștințele sînt proaspete, deoarece timpul dintre predare și consolidare este scurt. Pentru aceasta timpul afectat acestui moment este limitat. Deoarece timpul afectat acestui moment este scurt și scopul principal fiind consolidarea și fixarea în mod temeinic a celor învățate în ora respectivă, profesorul este obligat să se încadreze judicios, în timp și să realizeze acest moment corect pentru a obține rezultate de calitate. Elevii ce s-au evidențiat în acest moment pot fi notați pentru a servi ca stimulent în ceea ce privește participarea activă a elevilor pe toată durata lecției.

Momentul se încheie cu interpretarea cîntecului pe cuvinte. În timpul interpretării cîntecului pe cuvinte, profesorul dirijează iar elevii cîntă-interpretează cîntecul urmărind cu atenție aplicarea mișcării și a nuanțelor solicitate de educator.

VII. Stabilirea temelor pentru acasă

După consolidarea cîntecului și interpretarea lui pe cuvinte, urmează stabilirea temelor pentru acasă. De la început trebuie de menționat că profesorul va urmări realizarea unor caiete în care temele să fie prezentate ordonat și cât mai estetic. Amintim că această activitate concurează la dezvoltarea gustului și simțului estetic.

Scopul temelor pentru acasă este de a consolida cîntecul și problema muzicală însușită la lecție.

Activitatea de rezolvare a temelor stabilite pentru acasă formează deprinderi de muncă independentă în ceea ce privește studiul individual.

Temele stabilite pentru acasă trebuie să fie în concordanță cu conținutul lecției respective. Elevilor li se stabilește învățarea cîntecului, învățarea problemei muzicale și scrierea pe caiet a cîntecului sau a problemei muzicale.

Studiul individual al elevilor în cadrul efectuării temelor pentru acasă, trebuie să se axeze în special pe repetarea cîntecului și a exercițiilor referitoare la problema muzicală.

În cadrul temelor pentru acasă intră și participarea elevilor la viața muzicală ocazională: audierea emisiunilor muzicale de la radio, televiziune, concerte, etc.

În general, la stabilirea temelor pentru acasă trebuie să avem în vedere că elevii au de studiat și la alte obiecte de învățămînt. De aceea temele vor fi accesibile pentru a nu le supraîncărca activitatea din cadrul muncii individuale de acasă.

Plan de lecție

Clasa a V-a.

Subiect: a. Cântecul "Greierașul" de învățat.

b. Sunetele gamei Do Major, consolidare

Scop: a. Studiarea cântecului în mod concret și expresiv;

- realizarea trăirii emoționale de către elevi prin interpretarea cântecului;

- folosirea trăirii emoționale pentru a trezi în sufletul elevilor sentimentul de dragoste pentru muzică;

- de a crea optimism și bună dispoziție pentru lecția de muzică și pentru lecțiile următoare, de la celelalte obiecte de învățământ;

- consolidarea deprinderii de intonare, formarea auzului și vocii elevilor, a cântării în tempo și nuanțe, a cântării expresive;

b. consolidarea deprinderii de a percepe, recunoaște și reproduce sunetele și intervalele ce formează structura gamei Do Major.

Tipul lecției: verificare, învățare și consolidare.

Material didactic: scărița, manualul școlar.

Metode folosite: demonstrarea, explicarea, exercițiul.

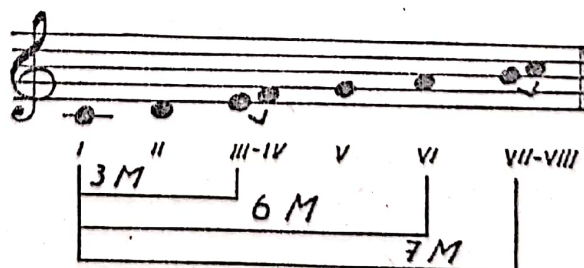
Desfășurarea lecției

I. Organizarea clasei pentru lucru

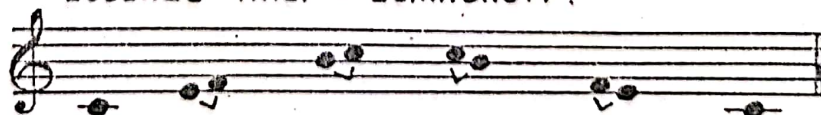
a. Aspect organizatoric: desenarea scăriței pe tablă, elevii pregătesc manualul, caietul, creionul și guma, ordine, disciplină;

b. Aspect muzical: Exerciții de cultură auditivă pe scăriță

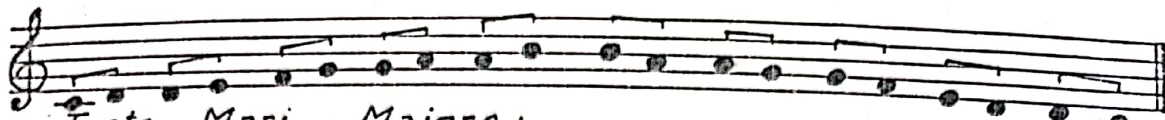
Scărița:

Secunde mici - semitonuri:

Secunde Mari - Tonuri:

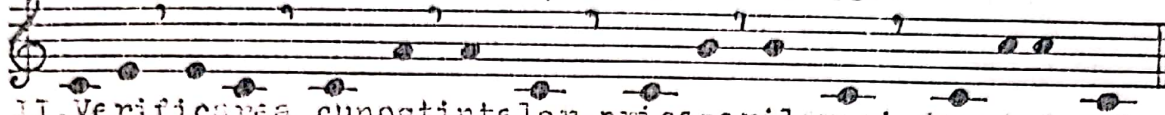
Terțe Mari - Majore:

Terțe mici - minore:

Terța , sexta , septima și octava tonicei:

II. Verificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor
muzicale dobândite în lecția precedentă.

a. Verificarea temelor scrise: se cercetează și se apreciază
temele scrise;

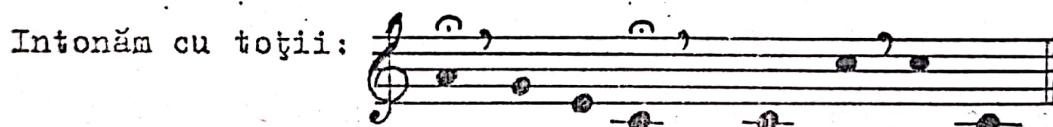
b. Verificarea cântecului: solfegiere colectivă și solfegiere
individuală, pe rînduri melodice, Verificarea se încheie cu in-
terpretarea cântecului pe cuvinte.

c. Verificarea problemei muzicale.

I. În ce gamă este cântecul pe care l-am intonat?

I. De ce gama se numește Do?

Un elev să intoneze tonicele:

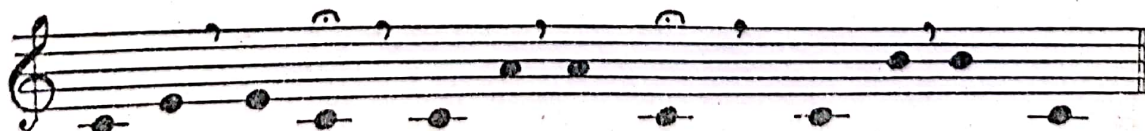
I. De ce gama se numește Majoră?

R. Gama se numește Majoră din două motive:

- terța, sexta și septima tonicei sînt majore;
- semitonurile sînt pe treptele 3-4 și 7-8;

Intonăm terța, sexta și septima.

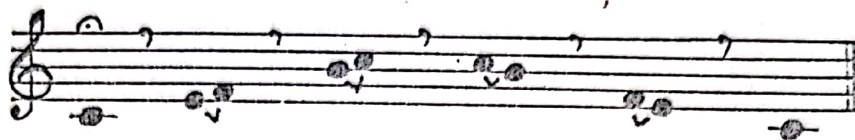
Să intoneze un elev:

I. Ce sunete sînt pe treptele: 3-4 și 7-8?

Un elev să intoneze semitonurile:

Să intonăm cu toții:

Interpretarea cîntecului (elevii nu tacează măsura).

III. Pregătirea bazelor apercceptive pentru lecția nouă

Intonăm arpegiul în măsura de 2, astfel:

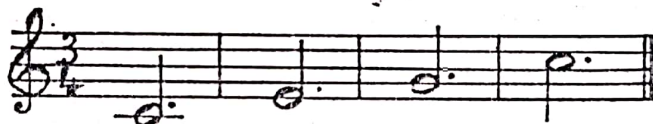
4

I. Câți timpi durează sunetul do-doime?

Intonăm arpegiul în măsura de 3, astfel:

4

I. Câți timpi durează sunetul do, doime cu punct?

IV. Studierea cîntecului

Astăzi învățăm cîntecul "Greierasul" în care se găsește doimea cu punct.

a. Cîntarea model a cîntecului. Cîntecul se interpretează cu vocea împreună cu instrumentul.

b. Studiarea primului fragment prin scriere. Intonarea model pe cuvinte cu tactarea măsurii, a primului fragment:

Fragmentul se interpretează și cu ajutorul instrumentului, elevii tacează măsura.

Repetarea fragmentului pe cuvinte de către elevi, cu tactarea măsurii. Profesorul folosește instrumentul.

Copii, mai repetăm fragmentul pe cuvinte, dar, să fiți atenți ^{cu} voi indica pe scăriță, notele sunetelor pe care se intonează fragmentul. Concomitent cu repetarea fragmentului pe cuvinte, profesorul indică cu bagheta sau arcușul viorii, notele pe scărița de pe tablă.

Un elev să intoneze fragmentul pe note. În acest timp, profesorul îl ajută pe elev indicând notele pe scăriță.

Intonăm pe note cu toții. Elevii intonează cu tactarea măsurii iar profesorul indică notele pe scăriță.

Scrierea pe tablă a fragmentului de către un elev.

Copii, un elev să scrie la tablă, iar voi scrieți pe caiete.

Elevul care scrie la tablă pronunță cu voce tare ceea ce scrie, astfel: măsura trei pătrimi, timpul întâi, do pătrime, timpul doi, mi pătrime, timpul trei, sol pătrime, bară de măsură, timpul întâi fa pătrime, timpul doi mi pătrime, timpul trei - re pătrime, bară de măsură, timpul unu și doi, do doime, timpul trei, re pătrime, bară de măsură, timpul unu, doi și trei, do, doime cu punct, bară de măsură.

Intonarea fragmentului pe note de către elevul care l-a scris pe tablă. Elevul care intonează, cu brațul drept tacează măsura, iar cu mâna stângă urmărește notele.

Intonarea fragmentului de către alt elev.

Intonarea fragmentului pe note, cu tactarea măsurii, de toată clasa.

Copii, mai intonăm odată fragmentul întâi pe note, iar în continuare eu voi intona fragmentul doi, pe cuvinte.

Invăţăm fragmentul doi pe cuvinte.

Fragmentul doi se învaţă prin scriere ca şi fragmentul întâi
- repetarea fragmentului pe cuvinte de către elevi cu tactarea măsurii;

- repetarea fragmentului pe cuvinte de către elevi, iar profesorul indică notele pe scăriţă;

- un elev intonează fragmentul pe note;

- intonarea fragmentului pe note de întregul colectiv.

Profesorul arată notele pe scăriţa de pe tablă.

- Scrierea pe tablă a fragmentului doi, de către un elev, ceilalţi elevi scriu pe caiete. Elevul care scrie la tablă, pronunţă cu voce tare, numele sunetului şi duratele notelor astfel: timpul întâi, do pătrime, timpul doi-mi pătrime, timpul trei - sol pătrime, bară de măsură, timpul întâi-do, doi pătrime, timpul doi-si pătrime, timpul trei - la pătrime, bară de măsură, timpul unu şi doi-sol doime, timpul trei - la pătrime, bară de măsură, timpul unu, doi şi trei - sol doime. cu punct, bară de măsură.

- intonarea fragmentului de către elevul care l-a scris, cu tactarea măsurii.

- intonarea fragmentului de către alt elev;

- intonarea fragmentului de toată clasa;

- intonarea ambelor fragmente pe note, cu tactarea măsurii.

Copii, cântecul este scris în manual la pagina. . . deschideţi manualele. Intonăm pe note, din manual, cele două fragmente, cu tactarea măsurii. În continuare, un elev să intoneze pe note, la prima vedere, fragmentul următor.

Intonează şi alt elev; intonăm cu toţii.

Un elev să intoneze pe note, la prima vedere, ultimul fragment intonează şi alt elev, intonează toată clasa.

Copii, intonăm cu toţii de la început, pe note.

În ce portativ şi în ce măsură găsim durata de doime cu punct?

Un elev citeşte textul.

Cântăm pe cuvinte, pe fragmente şi apoi integral.

Copii, cântăm pe cuvinte, dar, fără tactarea măsurii, eu vă dirijez. Urmează interpretarea cântecului.

Profesorul este exigent la interpretarea cîntecului prin aplicarea nuanțelor ce rezultă din cîntec. Se urmărește dezvoltarea sensibilității muzicale.

V. Studierea problemei muzicale.

- În ce gamă este cîntecul?
- De ce gama se numește do?
- Intonarea tonicelor.
- De ce gama se numește majoră?
- Intonarea terței, sextei și a septimei;
- Intonarea semitonurilor
- Intonarea gamei Do Major
- Intonarea arpeggiilor.

VI. Temă pentru acasă

De scris pe oară cîntecul "Greierașul", semitonurile, terța, sexta și septima tonicii și arpegiul gamei Do Major.

Schema tablei

The image contains musical notation for the song "Greierașul". At the top left, a fretboard diagram shows the first eight frets with fingerings: I (3M), II (6M), III-IV (7M), V, VI, and VII-VIII. To the right, there are two staves of music in 2/4 time. The first staff shows a melody starting on G4, moving up stepwise to D5. The second staff shows a bass line starting on G3, moving up stepwise to D4. Below these, the title "Greierașul" is written. At the bottom, there is a blank staff in 2/4 time for practice.

B I B L I O G R A F I E

- 1 L.Pavel Apostol -Muzica proces de cunoaștere. Studii de muzicologie.
- 2 2.Grigore Bărgăoanu- Unele probleme ale învățămîntului muzical preșcolar.Studii de muzicologie vol.II
- 3 3.Anatolie Bârcă -Sistematizări, Reflexe în perioada scrierii muzicale.
- 4.St.Bârsănescu
G.Văideanu -Educația estetică
- 4 5.Maria Dolgoșev
Elisabeta Marinescu-Metodica educației muzicale în grădinița de copii.
- 6.C.Mostras - Intonație "Schiță metodică a studiului viorii. Moscova 1960.
- 7.Ana Motora Ionescu
Elena Tudorie
Anton Scornea - Metodica predării muzicii în școala generală de 8 ani.
- 6 8.Ana Motora Ionescu
Erenia Albuțiu
Elisabeta Suciu - Muzica cl.III-IV - 1970.
- 7 9.Nicolae Parocescu - Accesibilitatea și rolul activ al educației muzicale a maselor "Muzica" 10-1963
- 8 10.Nicolae Parecescu- Despre particularitățile limbajului muzical și ale educației estetice prin muzică
Studii de muzicologie Vol.I
- 9 11.Al. Roșca ,B.Zörgö-Aptitudinile
- 12.Gina Solomon - Metodica predării pianului

- 10 13. Ion Serfezi - Metodica predării muzicii
- 11 14. B. Teplov - Psihologia aptitudinilor muzicale.
Moscova, 1947.
- 12 15. Magdalena Ursu - Culegere de cîntece și îndrumări metodice pentru predarea muzicii în etapa prenotației.
16. Petre Tipordei - Audițiile muzicale desfășurate în cadrul activităților obligatorii.
- 13 17. Ion D. Vicol - Cîntăm pe note - 1960
- 14 18. Psihologie pedagogică. M.I. Edit. didactică și pedagogică.
București 1967.
19. x x x - Jocuri didactice și exerciții distractive.
1972.
- 15 20. G. Breazul - Patrium Carmen - Cap. VIII - Educația și
instrucția - Editura "Scrisul Românesc" Craiova
21. Alex. Trifu - Muzica în școala de cultură generală
R. Muzica 2-3 febr. 1959 pag. 28 și pag. 23

	pag.
Definiție, scopul și sarcinile metodicii	1
Laturile metodicii	2
Diversificarea metodicii	3
Dezvoltarea muzicii și metodicii în decursul timpului	5
Metodica în învățământul muzical religios	7
Metodica predării muzicii în învățământ muzical din școlile primare și secundare	8
Metodica muzicii în învățământul muzical superior	12
Scopul muzicii în învățământ	
Sarcinile predării muzicii în învățământ	18
Conținutul muzicii ca obiect de învățământ	29
Lecția de muzică, proces de cunoaștere	31
Pregătirea lecției de muzică	32
Deprinderi necesare activităților muzicale	34
Educația muzicală cu elevi mai slab dezvoltati auditiv	45
Planul de învățământ	46
Programa de studiu și manualul școlar	47
Munca cu manualul școlar	48
Planul calendaristic	49
Material didactic muzical	49
Principiile didactice	55
Principiul intuiției	56
Principiul accesibilității	58
Principiul însușirii active și conștiente	59
Principiul sistematizării	60
Principiul însușirii temeinice	61
Principiul legării teoriei de practică	63
Principiul realizării estetice	65
Metodele de învățământ	68
Metoda demonstrării	68
Metoda explicării	70
Metoda exercițiilor	72
Metoda convorbirii	74
Povestirea	80
Activitatea profesorului de muzică	81

Probleme speciale

Etapale învățămîntului muzical.	pag.
A.Etapa preșcolară	
Metodica educației muzicale în grădinița de copii	8
B.Etapa prenotației	
Metodica educației muzicale în cl.I și a II-a	
a școlii primare	11
C.1.Etapa notației	
Metodica educației muzicale în cl.a III-a	159
C.2.Etapa notației.	
Metodica educației muzicale în clasa a IV-a	205
D.Etapa studierii cîntecului pe baza cîntării	
pe note.	
Metodica studierii muzicii în gimnaziu	241

În legătură cu repertoriul de cîntece, din toate clasele, este necesar să reținem observația conform căreia distingem două categorii de exemple: o categorie, care rezolvă problemele muzicale, de exemplu și cîntece din repertoriul didactic și altă categorie de cîntece care satisfac gustul și simțul muzical care fac parte din repertoriul artistic. Cîntece realizate corespunzător se află și în repertoriul didactic. Însă atunci cînd acestea lipsesc, în ora respectivă, pe lângă piesa cu caracter didactic care se studiază, directorul trebuie să realizeze lecția cu un cîntec din repertoriul artistic al clasei. În repertoriul artistic al clasei pot fi introduse și exemple din biblioteca personală pe care o poate educațional.